

BILTEN
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2002. GODINA

БИЛТЕН
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2002. ГОДИНА

Godina V / Broj 8 / Sarajevo, 2003.

BILTEN
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
BROJ 8

IZDAVAČ
USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, Ulica Reisa Džemaludina Čauševića 8

ZA IZDAVAČA
Prof. dr. SNEŽANA SAVIĆ

REDAKCIJSKI ODBOR:
Prof dr. ĆAZIM SADIKOVIĆ
JOVO ROSIĆ
DUŠAN KALEMBER
FAVZIJA MUFTIĆ

UREDNIK - LEKTOR:
Mr. MARIJA KOVAČIĆ

IZVRŠNI UREDNIK
DRAGAN S. MARKOVIĆ

IZDAVAČKE USLUGE, GRAFIČKA OBRADA, IZRADA REGISTARA
»MAGISTRAT«, Sarajevo, Ulica Hamdije Kreševljakovića 33

ŠTAMPA

"BEMUST", SARAJEVO

ISSN 1512-6366

Na osnovu Mišljenja Federalnog ministarstva obrazovanja, nauke, kulture i sporta broj 02-15-714/00 od 17. 02. 2000. godine na ovaj se proizvod na osnovu člana 19. tačka 13. stav 2. Zakona o porezu na promet proizvoda i usluga ("Službene novine Federacije BiH" br. 6/95 i 25/97) ne plaća porez na promet i usluge.

САДРЖАЈ

СРПСКИ ЈЕЗИК

УВОДНА РИЈЕЧ	IX
ОДЛУКЕ УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 2002. ГОДИНА	15
Одлука У 6/00 од 25. 2. 2002. г.....	17
Одлука У 34/00 од 25. 2. 2002. г.....	21
Одлука У 11/01 од 25. 2. 2002. г.....	25
Одлука У 12/01 од 25. 2. 2002. г.....	31
Одлука У 45/01 од 25. 2. 2002. г.....	39
Одлука У 51/01 од 25. 2. 2002. г.....	54
Одлука У 27/00 од 5. 4. 2002. г.....	51
АНЕКС - Издвојено мишљење судије Азре Омерагић	56
Одлука У 39/01 од 5. 4. 2002. г.....	57
Одлука У 62/01 од 5. 4. 2002. г.....	67
Одлука У 6/02 од 5. 4. 2002. г.....	75
Одлука У 18/00 од 10. 5. 2002. г.....	81
АНЕКС - Издвојено мишљење судије проф. др Витомира Поповића.....	92
Одлука У 30/01 од 10. 5. 2002. г.....	95
Одлука У 35/01 од 10. 5. 2002. г.....	101
Одлука У 59/01 од 10. 5. 2002. г.....	107
АНЕКС - Издвојено мишљење судија др Ханса Данелиуса и проф. др Луја Фавореа	119
Одлука У 60/01 од 10. 5. 2002. г.....	121
АНЕКС - Издвојено мишљење судија др Ханса Данелиуса и проф. др Луја Фавореа	129
Одлука У 61/01 од 10. 5. 2002. г.....	131
АНЕКС - Издвојено мишљење судија др Ханса Данелиуса и проф. др Луја Фавореа	142

Билтен Уставног суда Босне и Херцеговине, 2002. година

Одлука У 3/02	од 10. 5. 2002. г.....	143
Одлука У 4/02	од 10. 5. 2002. г.....	149
РЈЕШЕЊА УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ 2002. ГОДИНА		157
Рјешење У 16/01	од 5. 4. 2002. г.....	159
ЛИСТА СЛУЧАЈЕВА		453
ПРВДМЕТНИ РЕГИСТАР.....		457

SADRŽAJ

BOSANSKI JEZIK

UVODNA RIJEČ	XI
ODLUKE USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE 2002. GODINA	163
Odluka U 6/00 od 25. 2.2002. g	165
Odluka U 34/00 od 25. 2.2002. g.....	169
Odluka U 11/01 od 25. 2.2002. g.....	173
Odluka U 12/01 od 25. 2.2002. g	179
Odluka U 45/01 od 25. 2.2002. g	187
Odluka U 51/01 od 25. 2.2002. g.....	193
Odluka U 27/00 od 5. 4.2002. g	199
ANEKS - Izdvojeno mišljenje sudije Azre Omeragić	204
Odluka U 39/01 od 5. 4.2002. g	205
Odluka U 62/01 od 5. 4.2002. g	213
Odluka U 6/02 od 5. 4.2002. g	221
Odluka U 18/00 od 10. 5.2002. g.....	227
ANEKS - Izdvojeno mišljenje sudije prof. dr. Vitomira Popovića	237
Odluka U 30/01 od 10. 5.2002. g.....	239
Odluka U 35/01 od 10. 5.2002. g.....	245
Odluka U 59/01 od 10. 5.2002. g	251
ANEKS - Izdvojeno mišljenje sudija dr. Hansa Daneliusa i prof. dr. Louisa Favoreua	263
Odluka U 60/01 od 10. 5.2002. g.....	265
ANEKS - Izdvojeno mišljenje sudija dr. Hansa Daneliusa i prof. dr. Louisa Favoreua	274
Odluka U 61/01 od 10. 5.2002. g.....	275
ANEKS - Izdvojeno mišljenje sudija dr. Hansa Daneliusa i prof. dr. Louisa Favoreua	286

Bilten Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, 2002. godina

Odluka U 3/02	od 10. 5. 2002. g.....	433
Odluka U 4/02	od 10. 5. 2002. g.....	439
RJEŠENJA USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE 2002. GODINA		447
Rješenje U 16/01	od 5. 4. 2002. g.....	449
LISTA SLUČAJEVA.....		453
PREDMETNI REGISTAR		457

УВОДНА РИЈЕЧ

Према Уставу Босне и Херцеговине, први мандат Уставног суда Босне и Херцеговине истекао је 27. маја 2002. године. У периоду од јануара до маја 2002. године Суд је одржао три сједнице и донио 19 одлука које садржи *Билтен* Суда за 2002. годину. Највећи број одлука односи се на апелациону надлежност Уставног суда Босне и Херцеговине, а према члану VI/3 b Устава Босне и Херцеговине. Тако је од 19 ријешених апелација одбијено 11, усвојено пет, док је једна апелација одбачена. У два случаја Уставни суд је потврдио своје одлуке (предмети У 6/00 и У 34/00).

Анализом одлука којима су апелације усвојене може се запазити да се оне углавном односе на повреде права из члана 6 Европске конвенције о људским правима и основним слободама, односно из члана 11/3 Устава Босне и Херцеговине. Такав је случај са одлукама у предметима У 6/00, У 59/01, У 60/01, У 61/01.

Предајући овај *Билтен* јавности, Уставни суд Босне и Херцеговине се још једном потврђује као гарант и заштитник људских права и основних слобода и Устава Босне и Херцеговине. Надамо се да ће његова пракса, презентована *Билтенима* који се објављују од његовог оснивања, бити корак више у изградњи Босне и Херцеговине као правне државе.

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

UVODNA RIJEČ

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine, prvi mandat Ustavnog suda Bosne i Hercegovine istekao je 27. maja 2002. godine. U periodu od januara do maja 2002. godine Sud je održao tri sjednice i donio 19 odluka koje sadrži *Bilten* Suda za 2002. godinu. Najveći broj odluka odnosi se na apelacionu nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, a prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je od 19 riješenih apelacija odbijeno 11, usvojeno pet, dok je jedna apelacija odbačena. U dva slučaja Ustavni sud je potvrdio svoje odluke (predmeti U 6/00 i U 34/00).

Analizom odluka kojima su apelacije usvojene može se zapaziti da se one uglavnom odnose na povrede prava iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, odnosno iz člana II/3. Ustava Bosne i Hercegovine. Takav je slučaj sa odlukama u predmetima U 6/00, U 59/01, U 60/01, U 61/01.

Predajući ovaj *Bilten* javnosti, Ustavni sud Bosne i Hercegovine se još jednom potvrđuje kao garant i zaštitnik ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine. Nadamo se da će njegova praksa, prezentirana *Biltenima* koji se objavljuju od njegovog osnivanja, biti korak više u izgradnji Bosne i Hercegovine kao pravne države.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

UVODNA RIJEČ

Prema Ustavu Bosne i Hercegovine, prvi je mandat Ustavnog suda Bosne i Hercegovine istekao 27. svibnja 2002. godine. U razdoblju od siječnja do svibnja 2002. godine Sud je održao tri sjednice i donio 19 odluka koje sadržava *Bilten* Suda za 2002. godinu. Najveći se broj odluka odnosi na prizivnu nadležnost Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, a prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine. Tako je od 19 riješenih apelacija odbijeno 11, usvojeno pet, dok je jedna apelacija odbačena. U dva slučaja Ustavni je sud potvrdio svoje odluke (predmeti U 6/00 i U 34/00).

Analizom odluka kojima su apelacije usvojene može se zapaziti da se one uglavnom odnose na povrede prava iz članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, odnosno iz članka II/3. Ustava Bosne i Hercegovine. Takav je slučaj s odlukama u predmetima U 6/00, U 59/01, U 60/01, U 61/01.

Predajući ovaj *Bilten* javnosti, Ustavni se sud Bosne i Hercegovine još jednom potvrđuje kao garant i zaštitnik ljudskih prava i temeljnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine. Nadamo se da će njegova praksa, prezentirana *Biltenima* koji se objavljuju od njegovog osnivanja, biti korak više u izgradnji Bosne i Hercegovine kao pravne države.

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

**ОДЛУКЕ
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2002. ГОДИНА**

(СРПСКИ ЈЕЗИК)

Уставни суд Босне и Херцеговине на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и члана 61 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25. и 26. фебруара 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Усваја се апелација Р. Д., А. Т., З. К. и И. М. против рјешења Врховног суда Републике Српске бр. Рев. 109/99 од 29. септембра 1999. године, па се укида рјешење Окружног суда у Бањој Луци бр. Гж.949/97 од 17. марта 1998. године и рјешење Основног суда у Бањој Луци бр. П 4379/96 од 25. јуна 1997. године.

Основном суду у Бањој Луци се враћа на разматрање и налаже се да донесе одлуку у меритуму у предмету бр. П 4379/96.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

Апеланти Р. Д., А. Т., З. К. и И. М., које заступа пуномоћник З. Б., адвокат из Бање Луке, поднијели су Уставном суду Босне и Херцеговине апелацију против рјешења Врховног суда Републике Српске бр. Рев. 109/99 од 29. септембра 1999. године. Од Уставног суда су тражили да оцијени уставност овог рјешења сходно члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине.

Подносиоци апелације су сувласници, сваки са дијелом од једне четвртине, породичне стамбене зграде изграђене на к.ч. 115/1, уписаној у Пл 131 к.о. Трн, Општина Лакташи. Ове некретнине они су користили до 29. новембра 1996. године, а од тада их држи у посједу Д. К. на основу рјешења Министарства за избјеглице и расељена лица Републике Српске бр. 27-052-261/96 од 2. септембра 1996. године.

Апеланти су поднијели тужбу Основном суду у Бањој Луци за поврат у посјед своје куће, али је тај суд рјешењем бр. П 4379/96 од 25. јуна 1997. године прекинуо

поступак до окончања управног поступка који се води пред Министарством за избјеглице и расељена лица.

Поводом жалбе апеланата, Окружни суд у Бањој Луци је 17. марта 1998. године донио рјешење бр. Гж.949/97, којим је жалбу одбио и потврдио рјешење Основног суда.

Против рјешења Окружног суда у Бањој Луци апеланти су поднијели ревизију Врховном суду Републике Српске и овај суд је ревизију одбацио рјешењем бр. Рев. 109/99 од 29. септембра 1999. године.

I. Допустивост предмета

Према члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд Босне и Херцеговине има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

Пословником Уставног суда Босне и Херцеговине, утврђено је да Суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио (члан 11 став 3). Апелација треба да садржи пресуду суда у Босни и Херцеговини, одредбе Устава за које се сматра да су повријеђене, наводе, чињенице и доказе на којима се апелација заснива и потпис подносиоца апелације (члан 14).

Уставни суд констатује да су у конкретном случају сви наведени услови испуњени, и апелација је стога допуштена.

II. Закључак

Сходно члану 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) свако има право да се на правичној и јавној расправи у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом, одлучи о његовим грађанским правима и обавезама или о кривичној оптужби против њега.

Уставни суд констатује да се спор у конкретном предмету тиче права апеланата на њихов дом и на њихову имовину, у оквиру значења члана 6 став 1 Европске конвенције, која се, према члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, директно примјењује у Босни и Херцеговини и има приоритет над свим другим законима.

Апеланти су покренули спор пред Основним судом у Бањој Луци, који, међутим, није размотрио захтјев апеланата у меритуму, већ је одлучио да прекине поступак до окончања одређених управних поступака који су били у току. Ову одлуку су затим потврдили Окружни суд у Бањој Луци и Врховни суд Републике Српске.

Уставни суд сматра да је овај поступак од великог значаја за апеланте, јер се тиче права на њихов дом и њихових општих услова за живот. Стога се ради о предмету у којем судови морају да одлуче без непотребног одлагања.

*Одлука У 6/00
од 25. фебруара 2002. године*

Одлука Основног суда о прекиду поступка је донесена 25. јуна 1997. године, а поступак још није настављен. Дописом од 14. фебруара 2001. године, госп. З. Б., адвокат апеланата, обавијестио је Уставни суд да апеланти нису ступили у посјед њихове куће. Нема индикација о томе када би управни поступак, који је био разлог одлагања, могао да се оконча.

У овим околностима, право апеланата из члана 6 Европске конвенције на судско одлучење у разумном року није било испоштовано. Предмет, стога, треба вратити Основном суду, који, без чекања на окончање било каквих управних поступака, мора да настави са мериторним разматрањем предмета и донесе пресуду без одлагања.

У складу са чланом VI/4 Устава, одлуке Уставног суда БиХ су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно у сљедећем саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 6/00
25. фебруара 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Рјешењем Основног суда из 1997. године којим се прекида поступак до окончања управног поступка, који није настављен до одлуке Уставног суда од фебруара 2002. године, право апеланта из члана 6 Европске конвенције на судско одлучење у разумном року није испоштовано, па је Суд наложио да настави са мериторним разматрањем предмета и да донесе одлуку без одлагања.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и члана 57 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25. и 26. фебруара 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација господина М. П. против рјешења Окружног суда Требиње бр. Кж-17/2000 од 24. фебруара 2000. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику БиХ”, “Службеним новинама Федерације БиХ” и “Службеном гласнику РС”.

Образложење

I Чињенично стање

Господин М. П. је поднио овом суду апелацију против рјешења Окружног суда Требиње број Кж-17/2000 од 24. фебруара 2000. године.

Претходно апелант је поднио приватну кривичну тужбу против Љ. Б. због кривичног дјела из члана 43 став 1 Кривичног закона Републике Српске, Посебни дио, и члана 81 став 1 истог Закона. Након одржаног поступка, Основни суд у Србињу-Фочи је 13. априла 1998. године донио пресуду под бројем КЗО/96 којом је окривљени ослобођен оптужбе, а приватни тужилац је са имовинско-правним захтјевом упућен на парницу.

Поводом жалбе апеланта Окружни суд у Требињу је 23. априла 1999. године под бројем Кж-12/99 донио пресуду којом се жалба апеланта одбија као неоснована и првостепена пресуда потврђује.

Након тога, апелант је поднио захтјев за ванредно преиспитивање правоснажне пресуде Основног суда Србиње-Фоча број К 30/96 од 13. априла 1998. године и поводом тога Основни суд у Србињу-Фочи је под бројем К 30/96 15. новембра 1999. године донио рјешење којим се овај захтјев одбацује као недозвољен.

Апелант је уложио жалбу против овог рјешења и жалба је одбијена као неоснована рјешењем Окружног суда Требиње број КЖ-17/2000 од 24. фебруара 2000. године.

II. Допустивост предмета

У складу са чланом VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине овај Суд има апелациону јурисдикцију по питањима која се тичу пресуде било којег другог суда у Босни и Херцеговини.

Сходно Пословнику Уставног суда Босне и Херцеговине, Суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се оспорава апелацијом исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се апелација поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио (члан 11 став 3).

Апелација треба да садржи пресуду суда у Босни и Херцеговини, затим одредбе Устава за које се сматра да су повријеђене, наводе, чињенице и доказе на којима се апелација заснива и потпис доносиоца апелације (члан 14 став 2 Пословника).

У конкретном случају сви наведени предуслови су испуњени, па је уочљиво да је ова апелација допуштена.

III. Оцјена Уставног суда

У конкретном случају апелант оспорава рјешење Окружног суда у Требиљу којим је одбијена његова жалба против рјешења Основног суда Србиље-Фоча о одбацивању захтјева за ванредно преиспитивање ове правоснажне пресуде.

Иначе, захтјев за преиспитивање правоснажне пресуде је такав ванредни правни лијек којим осуђени, који је правоснажно осуђен на казну затвора или малољетничког затвора, може да напада такву правоснажну пресуду, како због повреде закона тако и због повреде поступка који је претходио доношењу те правоснажне пресуде (члан 425 став 1 Закона о кривичном поступку).

Овај захтјев могу да поднесу једино осуђени и његов бранилац (члан 428 став 1 цит. Закона о кривичном поступку), дакле, не и тужилац (јавни, супсидијарни или приватни), а он се подноси Суду који је донио пресуду у првом степену. Сходно одредбама члана 428 став 3 Закона о кривичном поступку, захтјев који је поднијело неовлаштено лице биће одбачено рјешењем предсједника савјета првостепеног суда или суда који је надлежан за одлучивање о захтјеву.

Увидом у оспоравано рјешење је уочљиво да је апелант М. П. у кривичном поступку који је вођен против туженог Љ. Б. имао статус приватног тужиоца, па је, сагласно свему изложеном, уочљиво да су редовни судови правилно поступили када су одлучили да његов захтјев за ванредно преиспитивање правоснажне пресуде треба да се одбије као недозвољено.

Под овим околностима Уставни суд Босне и Херцеговине констатује да је оспорено рјешење у сагласности са Уставом Босне и Херцеговине и да уставна права апеланта (посебно она из члана 6 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода на које апелант посредно указује) нису повријеђена.

Сходно томе, аналогно изложеном, овај суд закључује да апелација господина М. П. није основана и да је као такву треба одбити.

У складу са чланом VI/4 Устава, одлуке Уставног суда БиХ су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд Босне и Херцеговине донио је већином гласова (шест напрема три) у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 34/00
25. фебруара 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Одлуком суда којом се одбацује захтјев за преиспитивање правоснажне пресуде који је поднијело лице које законом није овлашћено за подношење тог захтјева нису повријеђена права апеланта посебно из члана 6 Европске Конвенције.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25. и 26. фебруара 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација М. К., из Љубаче, општина Тузла, против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, број Рев.51/00, од 8. јуна 2000. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Увод

1. М. К., из Љубаче, општина Тузла, кога заступа М. Ш., адвокат из Лукавца, 2. октобра 2000. године поднио је апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, број Рев.51/00, од 8. јуна 2000. године.

II. Чињенично стање

2. Чињенице предмета, које произилазе из навода апеланта и докумената достављених Уставном суду, могу да се сумирају на следећи начин.

3. Апелант М. К. је, са СИЗ-ом за становање и комуналне дјелатности Лукавац, 21. марта 1988. године, закључио уговор о удруживању средстава ради куповине двособног стана и одмах уплатио уговорену цијену. Тврди да је касније, према анексу уговора, СИЗ-у за становање и комуналне дјелатности морао да плати разлику за повећање

цијене. Пресудом Основног суда Лукавац, број П-285/91, од 20. августа 1992. године, СИЗ становања и комуналне дјелатности Лукавац обавезан је да му врати средства уплаћена према анексу уговора, укупно 6.888,71 YU динара. У извршењу ове пресуде, под 1-18/93, од 29. септембра 1998. године, М. К. је исплаћен износ од 6.096,10 KM.

4. М. К. је 15. маја 1997. године поднио тужбу Општинском суду у Лукавцу против Јавног предузећа “Рад” Лукавац, као правног сљедника СИЗ-а становања Лукавац, а писменим поднеском од 18. новембра 1997. године и против Општине Лукавац. Тражио је да му тужени исплате 5.000 DEM на име накнаде штете до које је дошло због високе инфлације и пада вриједности YU динара. Захтијевани износ представља разлику између досуђеног износа од 6.888,71 YU динара претвореног у њемачку марку на дан 20. августа 1992. године (дан доношења наведене пресуде) и износа од 6.096,10 KM који је добио 1998. године.

5. Општински суд у Лукавцу је, пресудом број П-277/97, од 11. марта 1999. године, одбио тужбени захтјев М. К. за накнаду штете. Кантонални суд у Тузли, пресудом број Гж-340/99, од 5. октобра 1999. године, одбио је жалбу М. К. и потврдио првостепену пресуду. Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине, пресудом број Рев.51/00 од 8. јуна 2000. године, одбио је ревизију М. К. против другостепене пресуде.

6. Судови су закључили, на основу члана 394 Закона о облигационим односима, да је захтјев М. К. неоснован јер судови не могу да прерачунавају новчане тражбине на основу инфлације и промјене валуте. Сем тога, у поступку је била неспорна чињеница да предник тужених није пао у доцњу, те да је питање доплаћених средстава по анексу уговора већ правоснажно ријешено пресудом Основног суда у Лукавцу, од 20. августа 1992. године. Захтјев М. К. није у складу са релевантним законским прописима, по којима се све неизмирене новчане обавезе, изражене у YU динарима, поново конвертују у БХ динаре по курсу замјене 10:1, затим се деноминују у БХ динаре по курсу 10.000:1, а затим поново конвертују и то у важећу бх. валуту, а то је конвертибилна марка, по курсу 100:1.

III. Апелација

7. У својој апелацији Уставном суду апелант оспорава пресуду Врховног суда Босне и Херцеговине, као и нижестепене пресуде, наводећи повреде својих права из члана II/3 к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода. Наводи да је изгубио имовину због инфлације и због доцње тужених.

IV. Поступак пред Уставним судом

8. Апелација Уставном суду поднесена је 2. октобра 2000. године.

9. Према члану 16 Пословника Уставног суда, од Врховног суда Босне и Херцеговине, Јавног предузећа “Рад” Лукавац и Општине Лукавац, као учесника у поступку пред

Уставним судом, затражени су одговори на апелацију. Јавно предузеће “Рад” Лукавац је одговорило да је подносилац апелације током претходних судских поступака био у прилици да изнесе све чињенице које му иду у прилог, што је и учинио, те су надлежни судови одлучили о његовом захтјеву. Врховни суд и Општина Лукавац нису доставили одговоре на апелацију.

10. На тражење Уставног суда, Општински суд у Лукавцу доставио је на увид комплетан спис.

V. Допустивост

11. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд Босне и Херцеговине има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

12. Чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда, прописано је да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

13. У конкретном случају, оспорена пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине је пресуда против које нема даљњих правних лијекова. Апелант је, стога, испунио услов исцрпљивања правних лијекова.

14. М. К. је, 31. августа 2001. године, примио пресуду Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, а апелацију Уставном суду је поднио 2. октобра 2000. године. Сходно томе, апелација је поднесена у прописаном року од 60 дана.

15. Слиједи да је апелација допуштена.

VI. Уставни суд је оцијенио

16. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд Босне и Херцеговине има апелациону надлежност у питањима из Устава која произилазе из пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини. Апелациона јурисдикција Уставног суда је, стога, ограничена на уставна питања и Уставни суд, генерално, није надлежан да преиспитује да ли су нижи судови исправно примијенили законе и утврдили чињенице ако је то у вези са питањима из Устава.

17. Апелант наводи да је повријеђено његово људско право и позива се на члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Према члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, Европска конвенција и њени протоколи се примјењују директно у Босни и Херцеговини и имају приоритет над

свим другим законима. Уставни суд је, стога, надлежан да преиспита да ли су права М. К., обезбијеђена чланом 1 Протокола број 1, повријеђена.

18. Апелант се позива на члан П/3 к) Устава Босне и Херцеговине који, такође, штити право на имовину. Ипак, овај члан не пружа ширу заштиту него члан 1 Протокола број 1, те у том погледу није потребно да се Уставни суд изјашњава.

19. Члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.”

20. Члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције обухвата три различита правила. Прво, које је изражено у првој реченици првог става и које је опште природе, изражава принцип мирног уживања имовине. Друго правило, у другој реченици истог става, односи се на лишавање имовине и подвргава га извјесним условима. Треће правило, садржано у ставу 2 овог члана, дозвољава да државе потписнице имају право, између осталог, да контролишу кориштење имовине у складу са општим интересом, спровођењем оних закона које сматрају потребним у ту сврху.

21. Уставни суд закључује да новчана потраживања несумњиво представљају власништво у смислу члана 1 Протокола број 1 Европске конвенције.

22. Уставни суд констатује да је износ који треба да буде исплаћен М. К. утврђен пресудом Основног суда у Лукавцу, број П-285/91 од 20. августа 1992. године, те да је у извршењу те пресуде апелант наплатио износ од 6.096,10 КМ.

23. Уставни суд, даље, констатује да се конкретни предмет тиче питања да ли постоји право на накнаду штете до које је дошло промјеном у вриједности валуте, на примјер због инфлације која је довела до тога да је износ додијељен у извршењу пресуде мањи него је то био у вријеме када је пресуда донесена. У погледу овог, Уставни суд, даље, наводи мишљење нижестепених судова да није било доцње за коју би био одговоран тужени (Европски суд за љуска права, *Akkus v. Turkez*, пресуда од 9. јула 1997). Како није било доцње туженог, основ за тужбу против туженог, која се заснива на монетарним промјенама које су се десиле послје пресуде, не може се наћи у члану 1 Протокола број 1.

24. Уставни суд је оцијенио да ни пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, ни нижестепене пресуде, нису повриједиле члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције. Зато је Суд одлучио да апелацију одбије.

*Одлука У11/01
од 25. фебруара 2002. године*

25. На основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегвић, др Ханс Данелиус, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 11/01
25. фебруара 2002.
Сарајево

Председник
Уставног суда Босне Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

<p>Монетарне промјене (инфлација и промјена валуте) које су се десиле послије пресуде суда не спадају под заштиту члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.</p>

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25. и 26. фебруара 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Д. Н., из Бање Луке, против пресуде Врховног суда Републике Српске, број У-961/99 од 9. маја 2000. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Увод

1. Д. Н. из Бање Луке, кога заступа З. Б., адвокат из Бање Луке, је 2. августа 2000. године поднио апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против пресуде Врховног суда Републике Српске (у даљњем тексту: Врховни суд), број У-961/99 од 9. маја 2000. године.

II. Чињенично стање

2. Чињенице предмета, које произилазе из навода апеланта и докумената достављених Уставном суду, могу да се сумирају на следећи начин.

3. Апелант Д. Н. живи у стану површине 26 m², ул. Јеврејска бр. 101-103 у Бањој Луци, на коме је његова бака, С. Н., била носилац станарског права све до своје смрти, 29. јула 1996. године.

4. Апелант је 1. октобра 1997. године поднио захтјев даваоцу стана на коришћење, ЈОДП Жељезнице Републике Српске, Добој, Дирекција за жељезнички саобраћај

Бања Лука, за пренос станарског права на њега са умрле баке С. Н. Захтјев апеланта је био одбијен и уједно је постављен захтјев Општинском секретаријату за просторно уређење и стамбено-комуналне послове Бања Лука да Д. Н., са својим стварима, ослободи стан. Давалац стана на коришћење је касније, у току поступка, одустао од овог захтјева.

5. Д. Н. је, 25. децембра 1997, поднио захтјев Општинском секретаријату за стамбена питања Бање Луке, да донесу рјешење које замјењује уговор о коришћењу стана. Општински секретаријат је, рјешењем бр. 02-372-1260/97 од 16. новембра 1998. године, одбио захтјев апеланта као неоснован. Истим рјешењем је апеланту наложено да у року од 15 дана по коначности рјешења испразни предметни стан и преда га у посјед и слободно располагање даваоцу стана на коришћење.

6. Апелант је 30. новембра 1998. године уложио жалбу Министарству за урбанизам, стамбено-комуналне дјелатности, грађевинарство и екологију Републике Српске против наведеног првостепеног рјешења. Ово министарство је, рјешењем бр. 01-372-261/97 од 1. октобра 1999. године, одбило жалбу апеланта као неосновану.

7. Д. Н. је 25. новембра 1999. године поднио тужбу Врховном суду Републике Српске против рјешења бр. 01-372-261/97 од 1. октобра 1999. године. Тврдио је да је од 1988. године корисник стана, као члан породичног домаћинства своје баке С. Н, која је била носилац станарског права на том стану до своје смрти, 29. јула 1996. године, и да Закон о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима из 1993. године, који је унук искључио из круга лица који се сматрају члановима породичног домаћинства, није промијенио његов стечени статус корисника стана, пошто је та законска одредба брисана у складу са Одлуком Високог представника за Босну и Херцеговину, донесеном 1999. године и објављеном у “Службеном гласнику Републике Српске” број 31/99.

8. Врховни суд Републике Српске, пресудом број У-961/99 од 9. маја 2000. године, је тужбу апеланта одбио као неосновану. Врховни суд је засновао своју одлуку на Закону о стамбеним односима (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 19/93 и 22/93), који унуцима није омогућавао стицање станарског права иза смрти носиоца станарског права и који је био на снази у вријеме смрти С. Н.

III. Апелација

9. Госп. Д. Н. апелацијом оспорава пресуду Врховног суда Републике Српске, од 9. маја 2000. године, која је, по његовом мишљењу, повриједила важеће материјалне прописе. Он, такође, наводи да је пресуда погрешна и правно неприхватљива, тим прије што је Врховни суд своју пресуду засновао на члану 2 Закона о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима који је искључио унук из круга лица која могу да буду чланови породичног домаћинства, не узимајући у обзир прописе садржане у Закону о престанку примјене Закона о напуштеној имовини, објављених у “Службеном гласнику Републике Српске”, бр. 12/99 и 31/99.

10. Новим поднеском, од 2. марта 2001. године, Д. Н. је допунио своју апелацију против пресуде Врховног суда. Наводи да је управни поступак пред Градском управом Града Бања Лука која је на основу захтјева ЈОДП Жељезнице, усвојила одлуку о извршењу. Деложација је, на основу рјешења бр. 02-372-1260/97 од 16. новембра 1998. године, била заказана за 5. марта 2001. године. Апелант је молио Суд да убрза поступак по његовој апелацији, за поврат стана у посјед.

IV. Поступак пред Уставним судом

11. Д. Н. је, 2. августа 2000. године, поднио апелацију Уставном суду, коју је допунио поднеском 2. марта 2001. године, против пресуде Врховног суда Републике Српске бр. У-961/99 од 9. маја 2000. године.

12. У складу са чланом 16 Пословника Уставног суда, затражено је од Врховног суда и Министарства за урбанизам, стамбено-комуналне дјелатности, грађевинарство и екологију Републике Српске да доставе одговоре на апелацију Д. Н.. О апелацији је обавијештено и ЈОДП Жељезнице Републике Српске.

13. Врховни суд Републике Српске је, у свом одговору од 15. марта 2001. године, истакао да Д. Н. није исцрпио расположиве правне лијекове, јер није поднио захтјев за ванредно преиспитивање пресуде Врховног суда од 9. маја 2000. године.

14. У складу са чланом 20 Пословника Уставног суда, одговор на апелацију Врховног суда достављен је апеланту. Д. Н. је, 20. августа 2001. године, преко пуномоћника, доставио изјашњење на одговор Врховног суда. Наводи да по одредбама чл. 20 и 45 Закона о управним споровима, на које се позива Врховни суд у свом одговору на апелацију, Врховни суд рјешава и тужбе у управном спору и да он није обавезан да поднесе захтјев за ванредно преиспитивање. Он, такође, додаје да се у конкретном случају ради о томе да Врховни суд не признаје имовинске законе које је донио Високи представник за Босну и Херцеговину, него и надаље признаје пропис члана 2 Закона о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима који правно не постоји и не производи правне посљедице.

V. Релевантни домаћи закони

15. Сходно Закону о стамбеним односима ("Службени лист СРБиХ", бр. 13/74, 23/76, 34/83, 12/87 и 36/89) корисником стана, у смислу овог закона, сматрају се носилац станарског права и чланови његовог породичног домаћинства који заједно са њим трајно живе и станују, као и лица која су престала да буду чланови тог домаћинства, а остала су у истом стану (члан 6 став 1). Члановима породичног домаћинства носиоца станарског права сматрају се, између осталих, и унуци носиоца станарског права (члан 6 став 2). Корисници стана, заједно са носиоцем станарског права, имају право да трајно и несметано користе тај стан, под условима прописаним законом, а чланови

породичног домаћинства носиоца станарског права имају то право и након смрти носиоца станарског права, као и када носилац станарског права из других разлога престане да користи тај стан (члан 21 ст. 1 и 2); Кад носилац станарског права умре или из других разлога трајно престане да користи стан, а чланови његовог породичног домаћинства наставе са коришћењем стана, уколико у стану није остао брачни друг као носилац станарског права, чланови породичног домаћинства ће споразумно између себе одредити једно лице за носиоца станарског права и о томе обавијестити даваоца стана (члан 22 став 1). Ако чланови породичног домаћинства у одређеном року не постигну споразум, а ни надлежни суд не одреди носиоца станарског права, давалац стана може да тражи од стамбеног органа исељење лица која су остала у стану, ако давалац стана сматра да ни једно од лица која су остала у стану послје смрти носиоца станарског права, немају право да користе стан. У случају принудног исељења не обезбјеђује се нужни смјештај (члан 20 ст. 2, 3 и 4).

16. Законом о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима (“Службени гласник Републике Српске”, бр. 19/93 и 22/93) чланом 2 измијењен је члан 6 став 2 Закона о стамбеним односима. Новом законском одредбом из круга лица која се сматрају члановима породичног домаћинства изостављени су унуци носиоца станарског права.

17. Одлуком Високог представника за Босну и Херцеговину ступио је на снагу Закон о укидању одређених чланова у Закону о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима. Ова одлука је објављена у “Службеном гласнику Републике Српске”, број 31/99. Одлука Високог представника садржи два члана. Чланом 1 бришу се чл. 2, 3, 6, 7 и 8 Закона о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима (“Службени гласник РС”, бр. 19/93 и 22/93). Сходно члану 2 Одлуке, Закон ступа на снагу 28. октобра 1999. године.

VI. Допустивост

18. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. Сходно члану 11 став 3 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

20. Д. Н. је 20. јула 2000. године, по пуномоћнику А. Н. - адвокату из Бање Луке, примио пресуду Врховног суда Републике Српске, број У-961/99 од 9. маја 2000. године. Апелант је против те пресуде поднио апелацију Уставном суду 2. августа 2000. године, дакле у року од 60 дана.

21. Д. Н. није поднио захтјев за ванредно преиспитивање пресуде Врховног суда број У-961/99 од 9. маја 2000. године. С тим у вези, Уставни суд прихвата тврдњу апеланта да захтјев за ванредно преиспитивање, с обзиром на природу конкретног случаја, не би био дјелотворан правни лијек против пресуде Врховног суда.

22. Сходно томе, апелација Уставном суду против пресуде Врховног суда, број У-961/99 од 9. маја 2000. године, је дозвољива.

VII. Уставни суд је закључио

23. Сходно члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима из Устава која произилазе из пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини. Апелациона надлежност ограничена је на уставна питања и Уставни суд, генерално, није надлежан да преиспитује да ли су редовни судови правилно примијенили законе и утврдили чињенице.

24. Д. Н. наводи да је Врховни суд, пресудом од 9. маја 2000. године, одбијајући да донесе рјешење које замјењује уговор о коришћењу стана, занемарио да је он био члан породичног домаћинства носиоца станарског права у вријеме када је донесена законска одредба која је искључивала унуке из тог круга. Надаље, ова законска одредба је касније брисана Законом, којег је донио Високи представник за Босну и Херцеговину, што је значило да му није ускраћено право да пренесе станарско право иза смрти носиоца станарског права. Он, дакле, сматра да је пресуда Врховног суда повриједила његово право на мирно уживање имовине из члана 1 Протокола број 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, као и Устава.

25. Уставни суд истиче да, у складу са чланом II/1 Устава, Босна и Херцеговина и оба ентитета треба да обезбиједи највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода. У складу са чланом II/2 Устава, права и слободе одређене Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода, директно се примјењују у Босни и Херцеговини и имају приоритет над осталим законима.

26. Члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би осигурала наплату пореза или других доприноса или казни“.

27. Члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције садржи три принципа. Први принцип, који се налази у првој реченици првог става, је општи принцип о мирном уживању

своје имовине. Други принцип говори о томе да лишавање имовине може да се деси под специфичним условима који су дефинисани у другој реченици првог става. Трећи принцип, садржан у другом ставу, признаје да земље потписнице имају, између осталог, право контроле над коришћењем имовине, у складу са општим интересима.

28. Појмови “имовина” и “својина”, који се јављају у члану 1 Протокола број 1, не треба да се тумаче на рестриктиван начин, него их треба схватити тако да укључују и стечена права појединца, као што су новчана потраживања и друге економске вриједности. С друге стране, члан 1 Протокола број 1 штити само постојећу својину и имовину, али не укључује права или очекивања на стицања имовине у будућности, нпр. кроз наслеђство (Европски суд за људска права, пресуда у случају *Marcks против Белгије*, том 31, став 50).

29. Суд такође сматра, сходно судској пракси, да је станарско право економске природе, те да је заштићено чланом 1 Протокола број 1 Европске конвенције.

30. У погледу чињеница у конкретном случају, Уставни суд запажа да је бака Д. Н. била носилац станарског права над наведеним станом све до своје смрти, 29. јула 1996. године, и да се Д. Н. већ дуже времена сматрао чланом домаћинства. Међутим, као члан домаћинства носиоца станарског права, он је могао само да очекује да ће, под одређеним условима, постати носилац станарског права након бакине смрти. Ово очекивање не може да се третира као имовина или својина, те није било заштићено чланом 1 Протокола број 1.

31. Док је бака Д. Н. још била жива (1993), донесен је Закон о измјенама и допунама Закона о стамбеним односима, који је искључивао унуке из круга чланова породичног домаћинства, самим тим и као могуће наследнике станарског права. Овај закон је још увијек био на снази 1996. године, након бакине смрти. Слиједи, дакле, да Д. Н. у то вријеме није имао никакво право да се станарско право пренесе на њега.

32. Коначно, Високи представник је 1999. године донио закон, који је укинуо, између осталог, одредбу која је искључила унуке из круга чланова породичног домаћинства носиоца станарског права. Овај закон је ступио на снагу 28. октобра 1999. године, али није примјењиван ретроактивно. Слиједи да, стога, није ни могао да омогући било каква права Д. Н.

33. Слиједи да Д. Н. никада није ни имао право на стан које је заштићено чланом 1 Протокола број 1 и да пресудом Врховног суда није дошло до повреде тог члана.

34. Право на имовину је, такође, заштићено чланом II/3 к) Устава. Међутим, та заштита не превазилази заштиту предвиђену чланом 1 Протокола број 1 Европске конвенције. Стога, није дошло ни до повреде члана II/2 к) Устава.

35. Уставни суд је, стога, одлучио да одбије апелацију.

36. На основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

*Одлука У 12/01
од 25. фебруара 2002. године*

37. На основу члана 36 Пословника Уставног суда, судија Мирко Зовко је издвојио своје мишљење на донесену одлуку.

Ову одлуку Уставни суд је донио већином гласова (пет напрема три) у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегић, др Ханс Данелиус, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 12/01
25. фебруар 2002.
Сарајево

Председник
Уставног суда Босие и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Очекивање члана домаћинства да ће постати носилац станарског права не може да се третира као имовина или својина, те стога није заштићено чланом 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25. и 26. фебруара 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација С. Ђ., из Теслића, против пресуде Врховног суда Републике Српске, број У-411/00 од 6. фебруара 2001. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Чињенице

1. Подносилац апелације је С. Ђ. из Теслића, кога заступа Т. А., адвокат из Бање Луке.
2. Чињенице предмета, које произилазе из изјава подносиоца апелације и докумената достављених Суду, могу да се сумирају како слиједи:
3. Подносилац апелације је 15. августа 1992. године повријеђен као припадник Војске Републике Српске и ампутирана му је подлактица десне руке. Начин и околности под којима је апелант повријеђен описан је у Увјерењу Теслићке српске бригаде, број 4945/93 од 13. јануара 1993. Сходно Увјерењу, радило се о саморањавању С. Ђ. када је у пијаном стању активирао ручну бомбу, која му је експлодирала у руци.
4. С. Ђ. је 12. фебруара 1993. године поднио писмени захтјев општинском органу управе, надлежном за послове инвалидско-борачке заштите Теслић, да му се призна својство ратног војног инвалида по основу рањавања. Љекарска комисија за преглед лица обухваћених Законом о основним правима војних инвалида и породица палих бораца дала је налаз и мишљење број 1524 од 18. марта 1993. године.

5. Општински Секретаријат за борачка питања, друштвене дјелатности и општу управу Теслић, закључком број 04-560-49/93 од 24. децембра 1997. године, обуставио је поступак покренут 12. фебруара 1993. године до закључења кривичног поступка покренутог против С. Ђ.
6. Војни суд у Бањој Луци, пресудом број ИК-97/96 од 13. октобра 1998. године, ослободио је С. Ђ. кривичне оптужбе Основног Војног тужилаштва у Бањој Луци.
7. Лјекарска комисија је 25. фебруара 1999. године дала нови налаз и мишљење.
8. Министарство за борачка питања, друштвене дјелатности и општу управу, Теслић, је 6. априла 1999. године усвојило рјешење 04-560-49/93, којим је одбило захтјев С. Ђ. да му се призна својство ратног војног инвалида јер нису испуњени услови из члана 5 Закона о основним правима инвалида и породица палих бораца (“Службени гласник Републике Српске”, број 16/96 и 22/96).
9. Министарство за питања бораца, жртава рата и рада, Бања Лука, је 19. јула 1999. године, рјешењем број 05/5-560-1111/99, одбило жалбу С. Ђ. против рјешења од 6. априла 1999. године као неосновану. Министарство сматра да је дошло до само-рањавања С. Ђ. тако што је у пијаном стању активирао ручну бомбу, те да због тога његово ослобађање у кривичном поступку није било од значаја.
10. С. Ђ. је покренуо управни спор пред Врховним судом Републике Српске против рјешења број 05/5-560-1111/99 од 19. јула 1999. године.
11. Врховни суд Републике Српске је, 21. децембра 1999. године, у пресуди број У-581/99, тужбу усвојио и поништио оспоравано рјешење зато што Министарство није објаснило у рјешењу зашто је оцијенило да његово ослобађање у кривичном поступку није било од значаја. У складу са чланом 61 Закона о управним споровима (“Службени гласник Републике Српске”, број 12/94), предмет је враћен Министарству за борачка питања, жртава рата и рада Бања Лука.
12. Ово министарство је 29. марта 2000. године, рјешењем број 05/5-560-1111/99, поново одбило жалбу С. Ђ. против рјешења од 6. априла 2000. године, као неосновану.
13. С. Ђ. је, 18. априла 2000. године, поново покренуо управни спор пред Врховним судом Републике Српске. Он је захтијевао поништење рјешења од 29. марта 2000. године, те признавања својства ратног војног инвалида.
14. Пресудом број У-411/00 од 6. фебруара 2001. године, Врховни суд је одбио тужбу С. Ђ. Врховни суд је оцијенио да до повреде није дошло приликом вршења војне дужности С. Ђ., него да се ради о саморањавању до којег је дошло ван дужности.

II. Апелација

15. У својој апелацији, С. Ђ. је захтијевао оцјену уставности пресуде Врховног суда Републике Српске број У-411/00 од 6. фебруара 2001. године.

16. С. Ђ. се позива на члан 11/3 Устава Босне и Херцеговине и тврди да су му повријеђена слједећа права:

- право на живот и физички интегритет,
- право лица да не буде подвргнуто нечовјечном третману,
- право на личну безбједност,
- право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима,
- право на одштету и надокнаду за имовину.

III. Поступак пред Уставним судом

17. Апелација је Уставном суду Босне и Херцеговине поднесена 3. априла 2001. године.

18. Сходно члану 16 Пословника Уставног суда, тражени су одговори на апелацију од Врховног суда Републике Српске и Јавног Фонда пензијско-инвалидског осигурања - Филијала Бања Лука,

19. Врховни суд Републике Српске је одговор на апелацију доставио 22. августа 2001. године, и у њему навео да оспораваном пресудом нису повријеђена уставна права. Такође наводи да је апелација недозвољена зато што С. Ђ. није исцрпио све доступне могуће правне лијекове, јер није поднио захтјев за ванредно преиспитивање правоснажних судских одлука у складу са чл. 20 и 45, став 1 Закона о управним споровима ("Службени гласник Републике Српске", број 12/94).

20. Јавни Фонд пензијско-инвалидског осигурања - Филијала Бања Лука је, такође, доставио одговор.

21. Уставни суд је доставио одговор Врховног суда опуномоћнику С. Ђ., који је одговорио дописом од 24. септембра 2001. године. Он тврди да ванредни правни лијек, на који се позива Врховни суд, не би био ефикасан и да би оспоравана пресуда од 6. фебруара 2001. године, стога, требала да буде узета у обзир као коначна пресуда.

IV. Допустивост

22. Сходно члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, (у даљњем тексту: Устав) Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

23. Чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда прописано је да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

24. У погледу питања да ли је С. Ђ. требао да користи ванредни правни лијек из чл. 20 и 45 Закона о управним споровима (“Службени гласник Републике Српске”, број 12/94), Уставни суд тврди да је случај већ двапут разматрао Врховни суд Републике Српске и оба пута закључио да је апелација С. Ђ. неоснована. Уставни суд сматра да он не би имао шансу да добије другачију одлуку и да је користио поменути ванредни лијек. Слиједи да тај лијек не може да се сматра ефикасним у околностима овог случаја, те С. Ђ. није ни морао да га користи.

25. С. Ђ. је добио оспоравану пресуду Врховног суда Републике Српске 14. фебруара 2001. године и доставио апелацију Уставном суду 3. априла 2001. године. Он је, дакле, поштовао прописани рок од 60 дана.

26. Слиједи, дакле, да је апелација дозвољена.

V. Уставни суд је оцијенио

27. Сходно члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима из Устава која произилазе из пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини. Апелациона јурисдикција Суда је, стога, ограничена на уставна питања. Суд, генерално, није надлежан да преиспитује да ли су управни органи, односно нижи судови, исправно примијенили законе и утврдили чињенице.

28. Уставни суд запажа да се права на која се позива С. Ђ. односе на Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) те Протокол број 1 који се, сходно члану II/2 Устава, примјењују директно у Босни и Херцеговини и имају приоритет над осталим законима. Уставни суд ће, стога, размотрити да ли је дошло до повреде права загарантованих Европском конвенцијом или Протоколом број 1. Нека од тих права, које штити Европска конвенција и Протокол број 1, су такође наведене у члану 11/3 Устава с тим да им у Уставу није понуђена шира заштита него у Европској конвенцији и Протоколу број 1. Стога, нема потребе за издвојеним разматрањем члана 11/3 Устава.

а) Члан 6 Европске конвенције

29. У вези са чланом 6 Европске конвенције, С. Ђ. се жали на неправично суђење пред управним органима и Врховним судом.

30. Члан 6 став 1 Европске конвенције, у дијелу који је релевантан, гласи:

“Приликом утврђивања грађанских права и обавеза (...) свако има право на правично суђење (...) пред независним и непристрасним, законом устављеним судом (...)

31. Уставни суд сматра да се у поступку радило о грађанским правима С. Ђ. и да је, стога, члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Међутим, члан 6 се односи на

судски поступак а не на поступак пред управним органима. Питање у конкретном случају је, стога, ограничено на питање да ли је поступак пред Врховним судом Републике Српске задовољио услове из члана 6 става 1 Европске конвенције.

32. Међутим, С. Ћ. се не позива ни на један конкретан елемент који указује на неправичност суђења пред Врховним судом Републике Српске. Он критикује Врховни суд због тога што подржава незаконите одлуке управних власти и што није провео нове доказе или утврдио нове чињенице. Он, такође, сматра да је Врховни суд погрешно примијенио релевантне законе који су на снази.

33. На основу навода из апелације ме може да се закључи да је Врховни суд С. Ћ. лишио права на правично суђење у складу са чланом 6 став 1 Европске конвенције. Његови наводи, стога, морају да се одбаце.

34. Уставни суд додаје да, премда се С. Ћ. позива на разне повреде људских права, у својој апелацији он се не позива на питања трајања поступка. Уставни суд, стога, није обавезан да одреди да ли је поступак окончан у разумном року, као што је предвиђено чланом 6 став 1 Европске конвенције.

б) Друге наводне повреде Европске конвенције

35. С. Ћ. се, такође, жали на повреде права на живот и психички интегритет, права да не буде подвргнут нечовјечном третману, права на личну безбједност и права на одштету и надокнаду за имовину. Ова права се наводе у чл. 2, 3 и 5 Европске конвенције и члану 1 Протокола број 1.

36. Међутим, Уставни суд не налази да је у конкретном случају дошло до повреде ових права.

VI. Закључак

37. Слиједи да апелацију треба одбити.

На основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно, у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

Апелација треба да садржи конкретне елементе који указују на неправичност суђења.

Уставни суд Босне и Херцеговине на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 25. и 26. фебруара 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Кантоналног тужилаштва Сарајево против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Квлз.73/01 од 26. септембра 2001. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику БиХ”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Апелација

1. Кантонално тужилаштво Сарајево поднијело је Уставном суду Босне и Херцеговине 5. октобра 2001. године апелацију против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Квлз-73/01 од 26. септембра 2001. године донесене у кривичном предмету против оптуженог Т. П., због кривичног дјела ратног злочина против цивилног становништва из члана 154 Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине, у вези са чланом 23 Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине. Пресуда је донесена по захтјеву за заштиту законитости федералног тужиоца Сарајево, број Ктз.84/01 од 27. августа 2001. године, поднесеног против рјешења Врховног суда Федерације БиХ, број Кж-302/01 од 14. августа 2001. године.

2. У апелацији Кантоналног тужилаштва се наводи да је оспораваном пресудом Врховног суда Федерације БиХ, дошло до “тешке повреде закона која је угрозила не само људска права из члана 6 Европске конвенције о људским правима, већ цјелокупни судски систем Федерације БиХ, односно његову непристрасност, самосталност и законитост”.

3. Сматрајући да би могле да наступе неотклоњиве штетне последице, Кантонално тужилаштво је предложило да Уставни суд Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд), према члану 75 Пословника Уставног суда БиХ, донесе привремену мјеру којом ће привремено обуставити извршење пресуде Врховног суда Федерације БиХ број Квлз.73/01 од 26. септембра 2001. године, а, у вези с тим, и рјешење Врховног суда Федерације БиХ, број Кж-302/01 од 14. августа 2001. године.

4. Кантонално тужилаштво је затражило да Уставни суд наложи Кантоналном суду Травник да не заказује главни претрес до коначне одлуке суда о меритуму предмета према члану 61 Пословника Уставног суда којом ће, као стварно и мјесно надлежни суд у предмету Т. П., за даље поступање одредити Кантонални суд Сарајево, пред којим је претходно и вођен наведени кривични поступак.

II. Поступак пред Уставним судом

5. Уставни суд је 27. новембра 2001. године затражио од Врховног суда Федерације БиХ да достави одговор на апелацију.

6. Истог дана, Уставни суд је од Кантоналног суда Травник затражио на увид предметни судски спис.

7. Одговор на апелацију није достављен Уставном суду.

8. Кантонални суд Травник, актом број 627/01 од 29. новембра. 2001. године, који је у Уставном суду примљен 3. децембра 2001. године, обавијестио је Уставни суд да није у могућности да достави на увид судски спис јер је поступак пред тим судом у току. Кантонални суд доставио је само копије одлука Врховног суда од 26. септембра 2001. године и 14. августа 2001. године.

III. Чињенично стање

9. Уставни суд је, на основу садржаја апелације и расположиве документације, утврдио сљедеће чињенице:

10. Захтјев за спровођење истраге у кривичном предмету Т. П. поднесен је 1994. године.

11. Канцеларија тужиоца Међународног суда за ратне злочине у Ден Хагу дала је сагласност под бројем 003898/GB/mal/RR385, од 23. марта 2000. године и предмет сврстала у категорију "А" стандардних ознака и одредила Кантонални суд у Сарајеву као суд за даљње вођење поступка.

12. Кантонално тужилаштво Сарајево је, актом број КТ 15/98 РЗ од 23. маја 2001. године, подигло оптужницу против Т. П..

13. Бранилац Т. П. је поднно приговор на оптужницу и навео да је Кантонални суд Травник мјесно надлежан суд. Разматрајући овај приговор у погледу мјесне

надлежности, Кантонални суд Сарајево је рјешењем број Кв.316/01 од 22. јуна 2001. године приговор одбио као неоснован.

14. Против тог рјешења Т. П. поднио је жалбу Врховном суду Федерације БиХ. Он наводи да, према оптужници Кантоналног тужилаштва Сарајево број Кт. 15/98 од 23. маја 2001. године, кривична дјела из члана 154 Кривичног закона ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине" број 43/98, 2/00 и 29/00) која се стављају на терет оптуженом, укључују кривична дјела почињена на подручју општине Кисељак, али не и кривична дјела почињена ван те територије. Будући да је општина Кисељак припала по мјесној надлежности Кантоналном суду у Травнику, Кантонални Суд у Сарајеву није надлежан за вођење овог кривичног поступка.

15. Врховни суд је рјешењем број Кж-302/01 од 14. августа 2001 усвојио жалбу против рјешења Кантоналног Суда у Сарајеву број Кв.316/01 од 22 јуна 2001. и прогласио Кантонални суд у Травнику надлежним за даљње провођење кривичног поступка против Т. П. у погледу кривичних дјела из члана 154 Кривичног закона.

16. Федерални тужилац из Сарајева поднио је захтјев за заштиту законитости, број КТЗ-84/01 од 27. августа 2001. године, против рјешења Врховног суда број Кж-302/01 од 14. августа 2001. Захтјевом за заштиту законитости федерални тужилац је тражио да се поништи наведено рјешење, одбаци жалба браниоца Т. П. као недопуштена и да се одреди Кантонални суд у Сарајеву као мјесно и стварно надлежни суд за поступање у кривичном поступку против оптуженог Т. П.

17. Бранилац Т. П. захтијевао је да захтјев за заштиту законитости буде одбијен као неоснован. Чак и ако би га се сматрало основаним, био би поднесен на штету оптуженог и у таквом случају суд би, у складу са чланом 409 став 2 Закона о кривичном поступку, требао да се ограничи на испитивање повреда закона без измјена одлуке која је била правоснажна.

18. Врховни суд је у пресуди број Квлз.73/01 од 26. септембра 2001. закључио да је захтјев за заштиту законитости основан, али да је поднесен на штету оптуженог. Врховни суд је, стога, у складу са чланом 409 став 2 Закона о кривичном поступку, пронашао повреду закона која није утицала на одлуку која је постала коначна. Стога би Кантонални суд Травник требао да остане надлежан да води кривични поступак.

IV. Допустивост

19. Сходно члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд БиХ има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

20. Чланом 11 став 3 Пословиика Уставног суда БиХ - пречишћени текст ("Службени гласник БиХ", број 24/99) је утврђено да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући

по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

21. Кантонално тужилаштво оспорава пресуду Врховног суда донесену по захтјеву за заштиту законитости, који је поднио федерални тужилац. Оспорена пресуда Врховног суда је коначна. Сходно члану 11 став 3 Пословника Уставног суда, сви расположиви правни лијекови против ове пресуде су исцрпљени.

22. Врховни суд донио је оспорену пресуду 26. септембра 2001. године. С обзиром да је апелација примљена у Уставном суду 5. октобра 2001. године, очигледно је да је поднесена унутар рока од 60 дана, предвиђеног чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине.

23. Сходно томе, предметна апелација је допуштива.

V. Уставни суд је одлучио

24. Сходно члану VI/3 б) Устава БиХ, Уставни суд БиХ има апелациону надлежност у питањима из Устава која произилазе из пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

25. Сходно члану II/2 Устава БиХ, права и слободе предвиђени Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода и њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини и имају приоритет над свим осталим законима. Апелантови наводи се односе на то да је Врховни суд Федерације БиХ оспореном пресудом, повређујући закон, истовремено угрозио не само људска права и основне слободе оштећених лица наведених у образложењу предметне оптужнице, односно лица из члана 6 Европске конвенције, већ и цјелокупни судски систем Федерације БиХ, односно његову непристрасност, самосталност и законитост.

26. Члан 6 Европске конвенције гласи:

1. “Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. Пресуда се изриче јавно, али се новинари и јавност могу искључити с читавог или једног дијела суђења у интересу морала, јавног реда или националне безбједности у демократском друштву, када то налажу интереси малољетника или заштите приватног живота страна у спору, или када то суд сматра изричито неопходним зато што би у посебним околностима публицитет могао нанјети штету интересима правде.

2. Свако ко је оптужен за кривично дјело сматра се невиним док се његова кривица по закону не докаже.

3. Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

а) да одмах, на језику који разумије, буде подробно обавјештен о природи и разлогу оптужбе против њега;

- b) да му се обезбиједи вријеме и услови неопходни за припремање одбране;
- c) да се брани сам или уз помоћ браниоца кога сам изабере, или га, уколико не располаже средствима да плати браниоца, да га добије бесплатно, када то налажу интереси правде;
- d) да сам испитује или да захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједока оптужбе;
- e) да користи бесплатну помоћ тумача уколико не разумије или не говори језик који се користи на суду. ”

27. Спорно питање у овом случају је да ли је оспореном пресудом Врховног суда повријеђен члан 6 став 1 Европске конвенције и члан II/3 е) Устава БиХ, тиме што је потврђена надлежност Кантоналног суда у Травнику за вођење кривичног поступка у случају Т. П.

28. Уставни суд наводи да члан 6 Европске конвенције и члан II/3 е) Устава БиХ штити права оптуженог а не права тужиоца. Међутим, у овом случају одлука да ће Кантонални суд у Травнику бити надлежан да води кривични поступак је у складу са правима оптуженог Т. П., а Кантонално тужилаштво, а не оптужени Т. П., је то које захтијева измјену одлуке.

29. Слиједи, дакле, да нема говора о повреди уставног права Т. П. на правично суђење гарантованог Европском конвенцијом или Уставом.

30. Не може да се сматра да одлука Врховног суда крши Устав на било који начин. Уставни суд додаје да питање да ли су одредбе закона о територијалној надлежности судова правилно примијењене или не, није уставно питање које потпада у надлежност Уставног суда БиХ.

31. Стога, апелацију Кантоналног тужилаштва треба одбити као неосновану.

32. С обзиром да Уставни суд одлучује о меритуму апелације, одлучење о предложеној привременој мјери није имало сврху.

У складу са чланом VI/4 одлуке Суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио већином гласова (седам напрема два) у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегвић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јосеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

Уставни суд БиХ одлучио је да одбије апелацију Кантоналног јавног тужилаштва Сарајево, против пресудс Врховног суда ФБиХ.

Уставни суд сматра да је федерални тужилац у околностима конкретног предмета поднио захтјев за заштиту законитости против оспорене пресуде у кривичном поступку на штету оптуженог. Како се члан 6 Европске конвенције о људским правима бави ускраћивањем права на приступ Суду оптуженог, односно како право приступа суду обухвата право оптуженог у кривичном поступку, а не и право жртве кривичног дјела да сам покрене кривични поступак или да захтијева гоњење које ће провести јавни тужилац, слиједи да члан 6 Конвенције, на који се апелант позива, није примјењив на конкретан предмет.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 5. и 6. априла 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Приватног предузећа Енергоинжењеринг из Бање Луке против пресуде Врховног суда Републике Српске број Рев.31/99 од 27. децембра 1999. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Чињенично стање

1. Подносилац апелације је Приватно предузеће Енергоинжењеринг из Бање Луке, кога заступа М. Ћ., адвокат из Бање Луке.
2. Чињенично стање, које произилази из изјава Енергоинжењеринга и докумената достављених Уставном суду, могу да се сумирају како слиједи:
3. Предузеће Енергоинжењеринг је 29. јуна 1990. године закључио уговор са Металском школом у Бањој Луци. Предмет уговора био је закуп дјелимично изграђеног објекта на временски период од десет година, с тим да Енергоинжењеринг објекат адаптира у пословно-продајни простор. У уговору су прецизиране врсте радова које треба да изврши Енергоинжењеринг, док ће преостале трошкове сносити Металска школа, на такав начин да се дио трошкова одбије од мјесечне закупнине коју Енергоинжењеринг плаћа Металској школи. Уговором је утврђен мјесечни износ закупнине у износу од 12.000,00 DEM и то у динарској противвриједности по фиксном средњем курсу.

4. Металска школа је, 22. јула 1992. године, поднијела тужбу Основном суду у Бањој Луци против Енергоинжењеринга (предмет бр. ПС-994/92) ради измирења дуга у износу од 757.594 нових динара. Енергоинжењеринг је порекао да има било какав дуг и оспорио је тужбу. Тужба се односила на курс који је требало да се примјењује приликом промјене износа договорене закупнине из DEM у динаре.
5. Металска школа је актом 13. октобра 1992. године обавијестила Енергоинжењеринг да одустаје од уговора о закупу, позивајући се на одредбу члана 34 Закона о закупу пословних просторија и зграда. Као разлог за одустајање наведено је неблаговремено и дјелимично исплаћивање закупнине.
6. Металска школа се накнадно, 30. јуна 1993. године, обратила Основном суду у Бањој Луци ради отказа уговора о закупу. У вези са тим, наведено је дуговање од 149.523,73 DEM по основу уговорене закупнине.
7. Основни суд у Бањој Луци је, 4. августа 1993. године, донио рјешење број Р-213/93 којим је усвојио отказни налог и наложио Енергоинжењерингу да, у року од осам дана, преда у посјед и слободно располагање закупљену зграду Металској школи.
8. Енергоинжењеринг је уложио приговор на ово рјешење, затраживши прекидање конкретног поступка до окончања предмета под бројем ПС-994/92. Такође је изјављена и противтужба у којој се констатује да уговор од 29. јуна 1990. године није искључиво уговор о закупу јер је укључио додатне грађевинске радове, те да, уствари, Металска школа дугује 324.313 DEM туженом на име извршених плаћања.
9. Основни суд у Бања Луци је дјелимичном пресудом број ПС-584/93 од 27. септембра 1996. године усвојио отказ уговора закљученог 29. јуна 1990. године и наложио Енергоинжењерингу да, у року од 8 дана од дана правоснажности пресуде, преда у посјед и слободно располагање Металској школи просторије које су предмет закупа по паведеном уговору. Суд је одредио да ће након правоснажности дјелимичне пресуде одлучити о противтужбеном захтјеву Енергоинжењеринга и трошковима парничног поступка.
10. Окружни суд у Бањој Луци, одлучујући по жалби Епергоинжењеринга, донио је, 27. априла 1998. године, пресуду број Пж-88/97, којом се жалба одбија као неоснована, а потврђује пресуда Основног суда у Бањој Луци број ПС-584/93 од 27. септембра 1996.
11. Врховни суд Републике Српске, одлучујући о ревизији туженог против пресуде Окружног суда Бања Лука, донио је 27. децембра 1999. године пресуду број Рев.31/99 којом се ревизија туженог дјелимично уважава, нижестепене пресуде преиначавају у дијелу којим је у односу на туженог усвојен отказ уговора о закупу пословних просторија од 29. јуна 1990., тако што се у односном дијелу тужбени захтјев одбија, а у преосталом дијелу ревизија се одбија.

11. Поступак пред Уставним судом

12. Енергоинжењеринг је 15. маја 2000. поднио апелацију Уставном суду против пресуде Врховног суда Републике Српске број Рев.31/99.

13. У складу са чланом 16 Пословника Уставног суда, затражени су одговори на наводе апелације од Врховног суда Републике Српске 22. децембра 2000. године, Металске школе из Бање Луке 21. децембра 2000. године и Републичког јавног правобранилаштва Бања Лука 22. децембра 2000. године. Врховни суд Републике Српске, Металска школа Бања Лука и Јавно правобранилаштво Бања Лука нису доставили одговоре.

14. На тражење Суда, Основни суд Бања Лука доставио је комплетан спис број ПС-584/93 који се односи на отказ уговора о закупу и спис број ПС-994/92 који се односи на исплату заостале закупнине.

III. Допустивост предмета

15. Према члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд Босне и Херцеговине има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

16. Одредбом члана 11 став 3 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине прописано је да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њом оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

17. Суд констатује да је Енергоинжењеринг, обраћајући се Врховном суду Републике Српске, исцрпио све расположиве правне лијекове сходно ентитетском закону. Сходно томе, Енергоинжењеринг је испунио услов исцрпљивања правних лијекова.

18. Енергоинжењеринг је примио пресуду Врховног суда 11. априла 2000. године, а апелација Уставном суду Босне и Херцеговине достављена је 15. маја 2000. године. Слиједи да је Енергоинжењеринг испоштовао рок од 60 дана предвиђен чланом 11 став 3 Пословника Суда.

19. Уставни суд закључује да је апелација допуштена.

IV. Уставни суд је оцијенио

20. Енергоинжењеринг је поднио апелацију којом оспорава пресуду Врховног суда број Рев.31/99 од 27. децембра 1999. године. Сматра да је пресуда незаконита и да крши Устав Босне и Херцеговине и Устав Републике Српске. Енергоинжењеринг је, у својој апелацији, навео разлоге у четири става.

21. У првом ставу, Енергоинжењеринг је оспорио отказ уговора сходно којем Енергоинжењеринг треба да врати закупљене просторије Металској школи без икакве накнаде за значајна инвестирања која су уложена у зграду која су тиме у великој мјери повећала њену вриједност. С тим у вези, Енергоинжењеринг се позива на чињеницу да Устав Босне и Херцеговине и Устав Републике Српске обезбјеђују једнаку заштиту свих субјеката, те наводи да је дошло до кршења овог уставног принципа зато што су његова имовина и опрема дати Металској школи без икакве накнаде, иако је вриједност зграде, као резултат улагања, порасла са неких 1.000.000 DEM на близу 3.050.000 DEM.

22. У другом ставу, Енергоинжењеринг се позива на комплексан уговорни однос између њега и Металске школе сходно којем од износа закупнине треба да се одбије одређени износ на име трошкова улагања, а што би значило да неплаћање цјелокупног износа закупнине није у супротности са уговором. Енергоинжењеринг је, такође, навео да једна страна нема право на једнострано поништавање уговора.

23. У трећем ставу, Енергоинжењеринг тврди да је Металска школа примала новац од подзакупца у троструко већем износу од оног који је Металска школа имала право да добије од Енергоинжењеринга по основу уговора.

24. У задњем, четвртом ставу, Енергоинжењеринг тврди да Металска школа није поступала у доброј вјери наговарајући подзакупце да плаћају подзакуп директно њој а не Енергоинжењерингу, као што су требали да раде, и потписавши уговор директно са подзакупцима.

25. Задатак Уставног суда у овом случају је ограничен на утврђивање да ли се Врховни суд Републике Српске придржавао одредаба Устава Босне и Херцеговине, укључујући одредбе Европске конвенције о људским правима и основним слободама која се, на основу члана 11/2 Устава БиХ, директно примјењује у Босни и Херцеговини и има приоритет над свим другим законима. С друге стране, Уставни суд неће разматрати да ли су други закони коректно примјењивани или да ли је тачно утврђено чињенично стање, сем ако неко уставно питање не буде изузетно укључено.

26. У својој апелацији, Енергоинжењеринг оспорава пресуду Врховног суда за коју сматра да је погрешна и незаконита. При том Енергоинжењеринг не спомиње ниједну одредбу Устава Босне и Херцеговине, а уопште се не позива на Европску конвенцију о људским правима. Енергоинжењеринг се уопштено позива на Устав када истиче да он гарантује једнаку заштиту свим субјектима и наводи да овај принцип није узет у обзир кад је одлучено да се Металској школи додијеле опрема и имовина без икакве накнаде Енергоинжењерингу који је уложио значајна средства.

27. Уставни суд сматра да је овај случај, о ком је коначно одлучио Врховни суд, у суштини спор по уговору који се разматра на основу грађанског права. Апелација не наводи да је током поступка дошло до кршења начела из члана 6 став 1 Европске конвенције о људским правима. Такође не постоји никакав елеменат који би показао

да су процедура или начин на који је Врховни суд одлучио о случају прекршили било које питање из Устава.

28. На основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Судија Азра Омерагић доставила је издвојено мишљење, које се прилаже уз ову одлуку као анекс.

Ову одлуку Уставни суд је донио већином гласова (пет напрема три) у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 27/00
5. априла 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Апелација је одбијена јер не садржи наводе да је током поступка дошло до кршења начела из члана 6 став 1 Европске конвенције, нити је Уставни суд нашао било који докуменат који би показао да је процедура или начин на који је суд у оспореној пресуди одлучио прекршио било које питање из Устава.

АНЕКС
Издвојено мишљење судије Азре Омерагић
у предмету број У 27/00

На основу члана 36 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине износим издвојено мишљење у одлуци број У 27/00 коју је Уставни суд усвојио већином гласова (пет напрема три) на сједници одржаној 5. априла 2002. године.

Врховни суд Републике Српске, у својој пресуди број Рев. 31/99 од 27. децембра 1999. године, оцијенио је правно релевантним доказ којим је утврдио основ и висину дуга, а при том није водио рачуна о квалитету тог доказа.

Наведени доказ изведен је у другом поступку који још није окончан, а на тај доказ странке су изнијеле примједбе и ставиле нове доказе на приједлоге о чему се Суд уопште није изјаснио. На ове повреде поступка упућује и апелација.

Сматрам да је одлука донесена на основу неваљаног и произвољног доказа, те је тиме апеланту онемогућено право на фер суђење које је знатно утицало на исход спора.

Непоштивањем принципа контрадикторности и једнаких могућности странака у поступку, апеланту је ускраћено право на фер суђење загарантовано чланом 11/3 е) Устава Босне и Херцеговине, а то значи и повреду члана 6 Европске конвенције.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и члана 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 5. и 6. априла 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација М. Х., из Тузле, против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев.45/01 од 19. марта 2001. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

1. Поступак пред Уставним судом

1. Госп. М. Х. из Тузле поднио је, 28. маја 2001. године, апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд) против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев.45/01 од 19. марта 2001. године. На захтјев Суда, апелант је 13. септембра 2001. године поднио и допуну апелацији.

II. Чињенично стање

а) Околности случаја

2. Чињенице предмета, које произлазе из апелантових поднесака као и релевантних одлука и пресуда суда, могу да се сумирају на сљедећи начин.

3. Апелант је био радник Термоелектране Тузла која је дио ЈП Електропривреда Босне и Херцеговине (послодавац). Одлуком од 3. октобра 1995. године (број 02/1-680-3/95)

Дисциплинска комисија Предузећа је, као дисциплинску мјеру, изрекла престанак радног односа због теже повреде радних обавеза из члана 72 тачке 20 Правилника о радним односима и одговорностима раднику Јавног предузећа Електропривреда Босне и Херцеговине (Правилник о радним односима). Он је, наводно, увриједио и пријетио свом радном колеги тако што је написао у књизи примопредаје ријечи: “Усташо!! Немој убудуће да пуниш бочице графитним тинтама на котлу 3 и 4, а за собом почисти столове, и ово схвати као упозорење”. Дисциплинска комисија је оцијенила да је то понашање нарушило међуљудске и међунационалне односе у предузећу. Комисија је узела у обзир и чињеницу да је апелант већ раније показивао “негативан и одбојан однос према својим колегама”. Ово је и био разлог што је одговарао пред Дисциплинском комисијом. Комисија је засновала своју одлуку на сљедећим доказима: (1) Дисциплинска пријава главног инжењера сектора “Производња” број 01/680-1/95 од 27. јула 1995. године и књига примопредаје смјене од 25. јула 1995. године; (2) Захтјев за покретање дисциплинског поступка директора предузећа број 01/680-2/95 од 4. августа 1995. године; (3) Налог о привременом удаљавању радника из Предузећа број 01/680-2/95 од 28. јула 1995. године.

4. Комисија за заштиту права радника је, одлуком број 02/1-1252-2/95 од 13. новембра 1995. године, потврдила престанак радног односа, наглашавајући да је Предузеће од посебног значаја за Босну и Херцеговину, као и да је вријеме у којем је дошло до конфликтне ситуације било критично.

5. Апелант је поднио тужбу Општинском суду Тузла ради поништења ове одлуке о престанку радног односа. Међутим, Општински суд је одбио тужбу пресудом број П-975/95 од 22. марта 1999. године и утврдио да је престанак апелантовог радног односа у складу са законом и важећим Правилником, те да је послодавац узео у обзир све релевантне околности, а нарочито чињеницу да није први пут да тужилац одговара пред Дисциплинском комисијом због повреде радних обавеза. Суд наводи да је вријећањем радног колеге, који је “дугогодишњи радник и одани грађанин чији су се синови добровољно прикључили Армији БиХ” апелант значајно нарушио међуљудске и међунационалне односе у Предузећу. С обзиром на рат у земљи, Општински суд је мишљења да је овај инцидент могао да доведе до тежих посљедица у самом колективу као и ван њега. Општински суд је узео у обзир и чињеницу да послодавац раније није санкционисао сличне повреде радних обавеза отпуштањем починиоца. Општински суд је оцијенио да то представља недостатак досљедности и једнаког третмана свих запослених, те недосљедно понашање надлежних одговорних лица и органа Предузећа. Суд је истовремено утврдио да овакав однос није значајније утицао на исправност доношења мјере против апеланта јер свако мора да буде одговоран за своје чињење.

6. Кантонални суд Тузла, у својој пресуди број Гж-753/99 од 12. јуна 2000. године, је одбио жалбу апеланта и потврдио пресуду Општинског суда. Кантонални суд наводи да апелант није оспоравао наводе туженог ни у својој жалби нити у току поступка и

да је тужилац већ раније нарушавао ред у Предузећу због чега је одговарао пред Дисциплинском комисијом.

7. Врховни суд ФБиХ, рјешавајући по ревизији изјављеној против пресуде Кантоналног суда у Тузли, 19. марта 2001. године донио је пресуду број Рев.45/01 којом је одбио ревизију као неосновану. Врховни суд је сматрао пресуду Кантоналног суда у Тузли исправном.

b) Релевантни домаћи прописи

(1) Правилник о радним односима и одговорностима радника Јавног предузећа Електропривреда Босне и Херцеговине

8. Члан 72 став 1 тачка 20 предвиђа да се као тежа повреда радне обавезе сматра свако некултурно, грубо и нељудско поступање према странкама и пословним друговима, као и свако изазивање туче и нереди на раду. У члану 77 став 1 тачка (с) Правилника је предвиђено да због повреде радне обавезе раднику може да се изрекне мјера престанка радног односа. Члан 81 Правилника предвиђа да дисциплинска мјера престанка радног односа може да буде изречена за сваку тежу повреду одредаба из члана 72. Члан 82 предвиђа да, при изрицању мјере због повреде радне обавезе, треба да се цијене: околности, тежина и посљедице повреде, лична својства радника који је починио повреду, степен одговорности радника, претходно искуство, те значај послова и радних задатака радника.

(2) Закои о парничном поступку ("Службене новине ФБиХ" 42/98 и 3/99)

9. Члан 364, став 1

*Против правоснажне одлуке донесене у другом степену ако је у спору при-
мијењен материјални закон БиХ или Федерације, односно међународни
уговор, странке могу да изјаве и ревизију у року од 30 дана од дана доставе
преписа пресуде.*

III. Апелација пред Уставним судом

10. Апелант захтијева поништење свих судских пресуда које потврђују престанак његовог радног односа у Термоелектрани Тузла, као и да се врати у радни однос, да му се исплати накнада за све неисплаћене плате, те доприносе.

11. Апелант тврди да су пресудом Врховног суда, као и пресудама нижестепенских судова, повријеђена његова права на правично суђење (члан 11/3 е) Устава БиХ, члан 6 Европске конвенције за људска права), слободе мисли, савјести и вјере (члан 11/3 г) Устава БиХ, члан 9 Европска конвенције за људска права), слобода изражавања (члан 11/3 х) Устава БиХ, члан 10 Европске конвенције за људска права) као и право на

недискриминацију (члан II/4 Устава БиХ, члан 14 Европске конвенције за људска права).

12. Апелант сматра да судови нису имали на располагању доказе који би утврдили да је апелант уствари увриједио свог радног колегу и да је већ у неколико наврата раније одговарао пред Дисциплинском комисијом, те да су судови одбили да размотре релевантне околности. Дакле, он сматра да судови нису имали довољно чињеничне основе за своје одлуке. Он наводи да судови нису узели у обзир специфичне околности у Босни и Херцеговини и у Предузећу у вријеме наводне увреде или пријетње, нити су они оцијенили њену специфичну природу. Апелант не негира да је написао поменути ријеч или формулацију у књизи примопредаје, али тврди да ови изрази нису били озбиљне природе јер су такви изрази у то вријеме били “чак и у службеној употреби” или “су се могли чути у медијима”.

13. Апелант, стога, тражи да Уставни суд поништи пресуду Врховног суда како би он вратио своја права која је уживао у вријеме свог радног односа, као и да буде поново запослен и да му се исплати накнада за све плате које није примио и допринесе.

IV. Допустивост

а) *Надлежност Суда ratione materiae u ratione temporis*

14. Надлежност Уставног суда *ratione temporis* је принцип који је ограничен на вријеме након 14. децембра 1995. године, када је Устав БиХ ступио на снагу. Обје одлуке послодавца су донесене прије тог датума. Међутим, основни предмет апелације је пресуда Врховног суда која је донесена у оквиру временске надлежности Суда. Суд, стога, има надлежност у складу са чланом VI/3 б) Устава БиХ, да одлучи о апелацији против пресуде Врховног суда, која представља пресуду суда у Босни и Херцеговини. Одлука Предузећа може да се узме у обзир уколико је неопходно да се оцијени уставност оспораване судске одлуке.

б) *Исцрпљивање правних лијекова и рок*

15. Сходно члану 11 став 3 Пословника Уставног суда, Суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

16. У конкретном случају, пресуда Врховног суда је била коначна одлука у ревизионом поступку (члан 364 Закона о парничном поступку).

17. Пресуда Врховног суда је достављена Кантоналном суду 20. априла 2001. године. Пошто се пресуда доставља странкама преко нижих судова (члан 380 Закона о парничном поступку), апелант није ни могао да добије пресуду Врховног суда прије

20. априла 2001. године. Он је Суду доставио апелацију 28. маја 2001. године, односно у року од 60 дана, како је то предвиђено Пословником Уставног суда (члан 11 став 3). Значи, апелација је допустива.

V. Меритум

18. Апелант оспорава пресуду Врховног суда због повреде непотпуно утврђеног чињеничног стања и материјалих недостатака (оцјена чињеница у односу на Правилник о радним односима) и сматра да су тиме повријеђена његова уставна права.

19. Сходно пракси Уставног суда, надлежност Суда у вези са апелацијама члан VI/3 б) Устава БиХ ограничава на “питања која су садржана у овом Уставу”, те Суд, сходно томе, генерално говорећи, није надлежан да врши провјере утврђивања чињеница, као ни да поново тумачи одлуке нижих судова, сем уколико одлука нижих судова крши уставна права. Такво што се дешава у случају када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставна права, те у случају када је примјена права била очигледно произвољна, када је релевантни закон сам по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права (правичан поступак, приступ суду, ефикасни правни лијекови, итд.).

а) **Право на правично суђење** **- члан II/3 е) Устава БиХ, члан 6 Европске конвенције за људска права**

20. Члан II/3 е) Устава БиХ гарантује “право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком”. Члан 6 Европске конвенције за људска права, у првој реченици става 1, поближе предвиђа да “приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.” Између осталог, ова гаранција, такође, обухваћа и право на контрадикторан поступак, поготово приликом извођења доказа.

21. Уставни суд сматра да је апеланту дата могућност да се брани у току судског поступка који је вођен пред три судске инстанце. Судови су прибавили обимне доказе да би утврдили чињенично стање, а апелант не оспорава начин извођења доказа. Његово тврђење да судови нису прибавили неопходне доказе у вези са наводном поновном повредом Правилника о радним односима, Суд не сматра довољним да би утврдио повреду у овом смислу. Као што је Кантонални суд навео, апелант није негирао изјаве које је утврдио Општински суд доказом саслушања свједока. Дакле, Суд не увиђа процесне недостатке који су значајни за право на правично суђење.

б) Право на слободу изражавања

- члан II/3 h) Устава БиХ, члан 10 Европске конвенције за људска права

22. Члан II /3 h) Устава БиХ обезбјеђује слободу изражавања. Члан 10 Европске конвенције за људска права гласи:

"1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја, без мијешања јавне власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

2. Остваривање ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може подлијегати таквим формалностима, условима, оГраничењима или санкцијама предвиђеним законом и које су неопходне у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристрасности судства. "

Као што је већ навео Европски суд за људска права (Handyside против Велике Британије), "Слобода изражавања представља једну од суштинских основа демократског друштва, и један од основних услова за његов напредак и напредак сваког човјека. Према ставу 3 члана 10 оно се примјењује не само на "информације " или "идеје" које се са задовољством примају или се сматрају неузредљивима него и на оне које вријеђају, шокирају или узнемиравају државу или било који други дио становништва. Такви су захтјеви плурализма, толеранције и слободоумности без којих нема демократског друштва. "

23. У конкретном случају примјенљивост члана 10 Европске конвенције за људска права је упитна из два разлога. Наиме, са једне стране мора да се објасни да ли је ова основна слобода примјенљива на радне односе између послодавца и апеланта или пак не. Са друге стране, постоје сумње да ли је уопште дошло до повреде слободе изражавања у смислу члана 10 Европске конвенције за људска права.

24. Ради се о принципу да је циљ људских права и основних слобода да штите појединачна права против неоправданих мијешања државе, иако у неким случајевима та права могу да утичу на односе између приватних лица (тзв. *Drittwirkung*). Не узимајући у обзир чињеницу да ли је радни однос између послодавца и апеланта био приватне или јавне природе, судови су морали да размотре, ако је то примјенљиво у овом случају, слободу изражавања у примјени и тумачењу Правилника о радним односима послодавца. Члан 72 став 1 гачка 20 и члан 82 Правилника дају већу правну могућност за интерпретацију и оцјену сукоба интереса. У случајевима када се ради о конфликту између слободе изражавања и интегритета других радних колега и клијената, судови би морали да узму у обзир важност ове основне слободе у демократском друштву.

25. Међутим, постоје сумње да ли апелантове увредљиве изјаве потпадају под члан 10 Европске конвенције, како је наведено у цитату предмета *Handyside против Велике Британије*. Апелант није намјеравао да изрази мишљење када је написао оне ријечи у књизи примопредаје, и тиме није намјеравао да допринесе неком спору или да утиче на нечије мишљење о свом радном колеги. Он, такође, није имао намјеру да понуди информације о свом радном колеги. Ријеч “ушашо” је била чиста увреда која је могла да се замијени било којим другим увредљивим изразом без било које политичке импликације. Ове ријечи су биле намијењене само његовом колеги. Суд сматра да у овим околностима није било потребно да Врховни суд узме у обзир било које импликације члана 10 Европске конвенције у конкретном случају. Дакле, пресуда Врховног суда није повриједила апелантову слободу изражавања.

с) Право на слободу мисли, савјести и религије
- члан II/3 г) бх. Устава, члан 9 Европске конвенције

26. Члан II/3 г) бх. Устава обезбјеђује слободу мисли, савјести и религије. Члан 9 Европске конвенције још прецизније наводи и гласи:

1. *“Свако има право на слободу мисли, савјести и вјере: ово право укључује слободу да промијени вјеру или убјеђење и слободу, сам или заједно са другима и јавно или приватно, да манифестује своју вјеру или убјеђење, обредом, проповиједањем и вршењем вјерских дужности и ритуала.*

2. *Слобода манифестирања своје вјере или својих убјеђења ће подлијегати само оним ограничењима предвиђеним законом и која су неопходна у демократском друштву у интересу јавне безбједности, заштите јавног поретка, здравља или морала или заштите права и слобода других. ”*

27. У конкретном случају, само слобода мисли може да дође у разматрање. Међутим, слобода мисли може да се посматра као заштита која је примјенљива на фазу прије самог изражавања мисли. Пошто је суд већ раније утврдио да слобода изражавања није примјенљива у конкретном случају, исто мора да се закључи и у погледу слободе мисли.

д) Недискриминација
- члан II/4 Устава БиХ, члан 14 Европске конвенције

28. Члан II/4 Устава БиХ гласи:

“Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбјеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус. ”

29. Члан 14 Европске конвенције гласи:

“Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.”

30. У случају из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, опсег права, чије уживање мора да буде гарантовано без дискриминације, је шире него што је то предвиђено у члану 14 Европске конвенције. Позивањем на међународне споразуме, који су набројани у Анексу 1 на Устав Босне и Херцеговине, опсег члана II/4 укључује, *inter alia*, Међународни пакт о економским, социјалним и културним правима од 19. децембра 1996. године (ICESCR). Члан 6 став 1 овог пакта гласи:

“Државе потписнице овог пакта признају право на рад које укључује право свакога да зарађује за свој живот путем посла који ће слободно изабрати и прихватити, и подузеће одговарајуће кораке да заштите ово право.”

31. Ово значи да су јавне власти у Босни и Херцеговини обавезне да се уздрже од дискриминације када доносе акте и прописе у контексту индивидуалног уживања права на рад.

32. Неки акт или пропис је дискриминишући ако прави разлику између лица или група које су у сличпој ситуацији и ако за то разликовање не постоји објективно и разумно оправдање, или ако нема разумног односа пропорционалности између употребљених средстава и циљева којима се тежи.

33. У конкретном случају, могу да постоје разлози за сумњу да постоји дискриминација апеланта у поређењу са осталим радницима предузећа који нису били отпуштени упркос томе што су проузроковали инциденте који би могли да се пореде са предметним инцидентом. Међутим, апелант није доставио било какав доказ који би могао да покаже да се уствари ради о дискриминацији на било којој основи, предвиђеној члапом II/4 Устава БиХ или чланом 14 Европске конвенције. Тврђење о дискриминаторном третману је, дакле, без основа.

34. Сходно члапу VI/4 Устава БиХ, одлуке суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Хапс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 39/01
5. априла 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Није повријеђено право на правично суђење (члан П/3 е) и члан 6 Европске конвенције), јер је апеланту у току судског поступка пред три судске установе дата могућност да се брани, а судови су прибавили обимне доказе да би утврдили чињенично стање.

Апелант није доставио било какав доказ који би могао показати да се у конкретном случају ради о дискриминацији на било којој основи.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 5. и 6. априла 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Е. П. против пресуде Кантоналног суда у Бихаћу, број Гж-796/00 од 5. априла 2001. године, и пресуде Општинског суда у Санском Мосту, број Мал-22/2000 од 21. јуна 2000. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Поступак пред Уставним судом

1. Госпођа Е. П., из Козарца, коју заступа Н. Х., адвокат из Санског Моста, поднијела је 16. маја 2001. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине против пресуде Кантоналног суда у Бихаћу, број Гж-796/00 од 5. априла 2001. године и пресуде Општинског суда у Санском Мосту број Мал-22/2000 од 21. јуна 2000. године. Апеланткиња се жали на повреду уставних права.
2. У складу са чланом 16 Пословника Уставног суда БиХ, Уставни суд БиХ је затражио од Општинског суда у Санском Мосту и Кантоналног суда у Бихаћу да одговоре на апелацију. Општински суд у Санском Мосту није доставио одговор на апелацију, а Кантонални суд у Бихаћу у свом одговору се позвао на становиште дато у својој пресуди и предложио да се апелација одбије.

II. Чињенично стање

а) Околности везане за предмет

3. Апеланткиња је са Ц. К. закључила брак по шеријату пред Исламском заједницом у Републици Босни и Херцеговини - Муфтијство Бихаћко, Одбор Исламске заједнице Приједор, у присуству више свједока. Брачним уговором тужени се обавезао да ће, у случају раскида брака, исплатити апеланткињи 1.000 КМ као мехр. Уговор, укључујући и мехр, овјерен је и потписан у виду вјенчаног листа који је издала Исламска заједница у Републици Босни и Херцеговини. Цивилни брак није био закључен. Брак је касније разведен, али је тужени одбио да плати мехр.

4. Апеланткиња је у јуну 2000. године поднијела тужбу Општинском суду у Санском Мосту, тражећи да јој Ц. К. исплати 1.000 КМ на основу закљученог уговора, као и одговарајуће камате. Општински суд у Санском Мосту, је 21. јуна 2000. године, донио пресуду број Мал-22/2000 којом је одбио тужбени захтјев. Општински суд у Санском Мосту је навео да је брак био закључен по шеријату и да, као такав, улази у оквир исламских прописа, а не прописа из Породичног закона ("Службене новине СРБиХ", бр. 21/73 и 44/89), који се примјењује на цивилни брак и не укључује мехр који је био основ апеланткињине тужбе. Општински суд у Санском Мосту је, поред тога, навео да су апеланткиња и тужени живјели у ванбрачној заједници будући да нису закључили брак сходно Породичном закону. С обзиром да Породични закон регулише ову врсту односа (издржавање и имовинске односе), суд је указао на могућност да апеланткиња поднесе тужбу по основу неоснованог обогаћивања, уколико има правног основа за то.

5. Против наведене пресуде апеланткиња је поднијела жалбу Кантоналном суду у Бихаћу, наводећи повреде одредаба процесног и материјалног права. У жалби је истакла да њен захтјев није заснован на Породичном закону него на брачном уговору и да је због тога суд требао да испита било који други правни основ захтјева, као што је обичајно право или Закон о облигационим односима. Суд није тако поступио, није испитао ваљаност уговорене обавезе, ни правну природу и статус органа који је овјерио уговор. Апеланткиња је истакла да су сви захтјеви за стицање њеног права на исплату износа од 1.000 КМ били испуњени, чиме мехр може да се сматра неоснованим обогаћивањем. Она је, такође, навела да би њен захтјев могао да се заснива и на праву на доживотно издржавање по Породичном закону. Коначно, апеланткиња је навела да је суд требао да саслуша свједоке. Апеланткиња је из ових разлога затражила од Кантоналног суда у Бихаћу да предмет врати Општинском суду у Санском Мосту на поновни поступак.

6. Кантонални суд у Бихаћу је, пресудом број Гж-769/00 од 5. априла 2001. године, одбио жалбу као неосновану и потврдио пресуду Општинског суда у Санском Мосту. Кантонални суд у Бихаћу је навео да је Општински суд у Санском Мосту исправно утврдио чињенично стање и исправно примијенио Породични закон. Суд је сматрао да брак који је закључила апеланткиња није био закључен сходно грађанском праву.

б) Релевантни домаћи закони
Закон о парничном поступку (“Службени гласник ФБиХ”, бр. 42/98 и 3/99)

Члан 171, став 3: “Суд ће по тужби поступити и кад тужитељ није навео правни темељ тужбеног захтјева, а ако је тужитељ навео правни темељ, суд није везан за тај правни темељ. ”

Члан 364, ст. 1 и 2: “Против правоснажне пресуде донесене у другом степену, ако је у спору примјењен материјални закон Босне и Херцеговине или Федерације, односно међународни уговор странке могу изјавити ревизију” [...].

Ревизија није дозвољена у имовинско-правним и радним споровима у којима се тужбени захтјев односи на потраживање у новцу, на предају ствари или извршење какве друге чинидбе, ако вриједност предмета спора оспораваног дијела правоснажне пресуде не прелази 15.000 КМ.

III. Аргументи изнесени пред Судом

7. Апеланткиња се жали да су оспорене судске одлуке повриједиле њено право на повратак (члан II/5 Устава Босне и Херцеговине), право на правично суђење (члан 6 Европске конвенције) и право на приватни и породични живот (члан 8 Европске конвенције), право на дјелотворан правни лијек (члан 13 Европске конвенције), право на мирно уживање имовине (члан 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију). Апеланткиња се, такође, жали и на повреду члана 17 Европске конвенције.

8. Апеланткиња тврди да је Општински суд у Санском Мосту криво поступио када се ограничио на испитивање правног основа наведеног у њеном захтјеву, чиме је повриједио члан 171 став 3 Закона о парничном поступку. Она, надаље, тврди да је очигледно да су она и тужени били у ванбрачној заједници и да, сходно томе, основ њеног захтјева, који произилази из уговора, није брачна обавеза него ванбрачна обавеза. Она, надаље, тврди да Породични закон, сходно члану 14, признаје ванбрачну заједницу и изједначава је са брачном заједницом. Суд је, према апеланткињи, требао да усвоји захтјев било по основу доживотног издржавања било по основу накнаде штете. Апеланткиња, такође, тврди да је суд пропустио да одлучи о трошковима поступка.

9. У погледу пресуде Кантоналног суда у Бихаћу, апеланткиња тврди да тај суд није одлучивао о њеним жалбеним наводима, па чак ни по службеној дужности, иако је био обавезан да то уради. Суд се позвао на одредбе Породичног закона и ваљаност закљученог брака, иако је апеланткиња навела правни основ своје жалбе. Поред тога, апеланткиња је навела да Кантонални суд у Вихаћу није одлучивао о њеној примједби да суд није везан за правни основ захтјева. По апеланткињином мишљењу, Кантонални суд у Вихаћу је требао да усвоји њену жалбу и предмет врати Општинском суду у Санском Мосту на поновно одлучивање.

10. Апеланткиња тражи да Уставни суд БиХ усвоји апелацију, укине пресуде нижих судова и врати предмет Општинском суду у Санском Мосту који ће одлучити у меритуму предмета у складу са важећим прописима.

IV. Допустивост

11. Апелација против пресуде Кантоналног суда у Бихаћу, број Гж-769/00 од 5. априла 2001. године, поднесена је Уставном суду 16. маја 2001. године. Имајући у виду износ вриједности захтјева, ревизија Врховном суду у смислу члана 364 Закона о парничном поступку није дозвољена. Сходно томе, пресуда Кантоналног суда је била коначна одлука у смислу члана 11 став 3 Пословника Уставног суда БиХ, а како је апелација уложена у предвиђеном временском року слиједи да је допустива.

V. Меритум

а) Право на повратак - члан II/5 Устава Босне и Херцеговине

12. У погледу наведених повреда члана 11/5 Устава Босне и Херцеговине (право на повратак), Суд не сматра да су судске одлуке на било који начин повриједиле овај уставни принцип. Дакле, апелација је у овом погледу неоснована.

б) Право на дјелотворан правни лијек - члан 13 Европске конвенције

13. Члан 13 Европске конвенције гласи:

“Свако чија су права и слободе, призната овом конвенцијом, нарушена има право на правни лијек пред националним властима, чак и онда када су повреду ових права и слобода учинила лица у вршењу своје службене дужности.”

Ову одредбу треба узети у обзир заједно са чланом 6 Европске конвенције, нарочито у контексту наведених повреда права предвиђених Европском конвенцијом, као што је то случај у овом предмету. Текст члана 6 Европске конвенције и релевантна судска пракса Европског суда за људска права гарантује само право на приступ суду, али не и могућност подношења жалбе вишем суду након што независни суд одлучи о правној ствари (види, у кривичним стварима члан 2 Протокола број 7 на Европску конвенцију). Сходно томе, у случајевима наведених повреда у судским одлукама, члан 13 Европске конвенције не обавезује државу да обезбиједи могућност жалбе вишем суду да би се установило да ли је дошло до повреде права из Европске конвенције (види, бивша Европска комисија за људска права, Одлука о допустивости број 10153/82 од 13. октобра 1986. године, Одлуке и извјештаји 49, 67). У таквим случајевима, члан 13 не пружа додатну заштиту у односу на ону коју предвиђа члан 6. Сходно томе, апелација је неоснована у погледу наведене повреде члана 13 Европске конвенције.

с) Забрана злоупотребе права - члан 17 Европске конвенције

14. Члан 17 Европске конвенције гласи:

“Ништа у овој конвенцији не може се тумачити тако да подразумева право било које државе, групе или лица да се упусте у неку дјелатност или да изврше неки чин који је усмјерен на поништавање било ког наведеног права и слобода или на њихово ограничавање у већој мјери од оне која је предвиђена Конвенцијом. ”

Ова одредба Европске конвенције не утемељује посебно индивидуално право, него предвиђа правило тумачења чији је циљ заштита идеје, као и циља саме Европске конвенције. Апелација је неоснована и у овом погледу.

**д) Право на поштовање приватног и породичног живота
- члан 8 Европске конвенције**

15. Апеланткиња наводи повреде члана 8 Европске конвенције који гласи:

“1. Свако има право на поштивање свог приватног и породичног живота, дома и преписке.

2. Јавна власт се не мијеша у вршење овог права, осим ако је такво мијешање предвиђено законом и ако је то неопходна мјера у демократском друштву у интересу националне безбједности, јавне безбједности, економске добробити земље, спречавања нереда или спречавања злочина, заштите здравља и морала или заштите права и слобода других. ”

16. Основни циљ члана 8 Европске конвенције је заштита појединаца против неоправданог мијешања државе у нечији приватни и породични живот, дом и преписку. Суд не сматра да су судске одлуке на било који начин повриједиле право предвиђено чланом 8 Европске конвенције. У овом погледу, апелација је неоснована.

**е) Право на правично суђење
- члан II/3 е) Устава Босне и Херцеговине, члан 6 Европске конвенције**

17. Апеланткиња се углавном жали на процесне и материјалне повреде закона у смислу члана 6 Европске конвенције. У овом погледу Суд подсјећа да је надлежност Уставног суда, у апелационим поступцима, ограничена “на питања која су садржана у овом Уставу” и да Суд није надлежан да преиспитује чињенично стање или тумачење и примјену закона редовних судова, сем у случајевима у којима су одлуке нижих судова повриједиле уставна права, односно, то је случај уколико је неки редовни суд погрешно тумачио или примијенио неко уставно право, или је занемарио то право, ако је примјена закона била произвољна или дискриминаторна, уколико је дошло до повреде процесних права (правично суђење, приступ суду, дјелотворни лијекови и др.) или уколико утврђено чињенично стање указује на повреду Устава.

18. Члан III/3 е) Устава Босне и Херцеговине гарантује “право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком”. Члан 6 став 1 Европске конвенције гласи:

“Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. ”

19. Право на правично суђење, *inter alia*, даје могућност да се предоче разлози пресуде с обзиром да то омогућава апеланту да дјелотворно користи расположиве правне лијекове (Европски суд за људска права, *Hadjianastassiou против Грчке*, пресуда број 12945/87 од 16. децембра 1992. године, став 33). Међутим, члан 6 став 1 не предвиђа да суд испитује све аргументе које су стране изложиле у току поступка, него само аргументе које суд сматра релевантним. Суд мора да узме у обзир аргументе страна у поступку, али они не морају сви да буду изнесени у образложењу пресуде (Европска комисија за људска права, Одлуке о допустивости број 10938/84 од 9. децембра 1986. година, Одлуке и извјештаји ДР, 50, 98, и број 10153/82 од 13. октобра 1986, ДР 49, 67). Коначне одлуке жалбених судова не морају да имају исцрпна образложења (види, Европска комисија за људска права, Одлука о допустивости број 8769/79 од 16. јула 1981, ДР 25, 240). У случају наводних повреда (материјалног или процедуралног) закона, суд треба да провјери да ли је поступак био правичан као што је наведено у тачки 17 ове одлуке.

20. У овом погледу, Уставни суд сматра да нема повреде Устава у оспореним пресудама. Тачно је да Општински суд у Бихаћу, сходно члану 171 став 3 Закона о парничном поступку Федерације Босне и Херцеговине, могуће је да није испитао *ex officio* неки други алтернативни правни основ апеланткињиног захтјева, тј. питање да ли је уговорени меџр био обавезујући сходно Закону о облигационим односима. Међутим, пресуда Кантоналног суда се позива на Породични закон и на остале важеће прописе индицирајући тиме да је суд испитао све наводе апеланткињиног захтјева. Било каква грешка у овом погледу, уколико ју је починио Општински суд, морала је да буде исправљена у жалбеном поступку. Уставни суд због тога сматра да апеланткињино право на правично суђење није било повријеђено и да је апелација и у овом дијелу неоснована.

(f) Право на имовину - члан 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију

21. Апеланткиња коначно наводи повреду права на имовину.

Члан 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни. ”

22. Ријеч “имовина” укључује широк обим имовинских интереса који представљају одређену економску вриједност (види, Одлука Уставног суда број У14/00 од 4. априла 2001. године, “Службени гласник БиХ”, број 33/2001). Право, за које апеланткиња наводи да га је стекла, могло би да се сматра у том смислу имовином, уколико за то постоји правни основ.

23. Апелант није стекао “имовину” у смислу члана 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију. Овај предмет, сходно томе, не спада у домен овог члана. Сходно томе, апелација мора да буде одбијена као неоснована и у овом погледу.

24. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 62/01
5. априла 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Надлежност Уставног суда у апелационим поступцима ограничена је “на питања која су садржана у овом уставу” и Суд није надлежан да преиспитује чињенично стање или тумачење и примјену закона редовних судова осим у случајевима у којима су одлуке нижих судова повриједиле уставна права, или је занемарио то право, ако је примјена закона била произвољна или дискриминаторна, уколико је дошло до повреде процесних права (правично суђење, приступ суду, дјелотворни правни лијекови и др.) или уколико утврђено чињенично стање указује на повреду Устава.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 5. априла 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација М. Ђ., из Градишке, против пресуде Врховног суда Републике Српске, број Кж-99/01 од 21. маја 2001. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

1. Чињенично стање

1. Подносилац апелације је М. Ђ., из Градишке, кога заступа М. П., адвокат из Бање Луке.
2. Чињенице предмета, које произилазе из навода апелације и из документације достављене Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин:
3. Пресудом Окружног суда у Бањој Луци, број К-1/99 од 30. августа 2000. године, М. Ђ. је проглашен кривим за кривично дјело против безбједности јавног саобраћаја из члана 186 став 2 у вези са чланом 181 став 1 Кривичног закона Републике Српске. Он је осуђен на казну затвора у трајању од три године, а изречена му је и безбједносна мјера забране управљања моторним возилом “Б” категорије из члана 68 Кривичног закона у трајању од једне године.
4. Бранилац оптуженог М. Ђ. изјавио је жалбу на првостепену пресуду Врховном суду Републике Српске, тврдећи да је дошло до повреде процесних одредаба и кривичног закона те да је погрешно и непотпуно утврђено чињенично стање, као и да су одлука и безбједносна мјера неприкладни.

5. Врховни суд Републике Српске је, пресудом број Кж-99/01 од 21. маја 2001. године, дјелимично уважио жалбу и преиначио пресуду Окружног суда у Бањој Луци у правној оцјени дјела и одлуци о казни. Радње оптуженог су правно квалификоване као кривично дјело угрожавања јавног саобраћаја из члана 400 става 3 у вези са ставом 1 новог Кривичног закона, и за то дјело оптуженог М. Ђ. осудио на казну затвора у трајању од двије године и шест мјесеци. Врховни суд је истакао да је, након извршења предметног кривичног дјела и изрицања првостепене пресуде, измијењен кривични закон, који је блажи за оптуженог, а што мора да се узме у обзир при одређивању казне.

II. Апелација

6. У својој апелацији Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелант оспорава пресуду Врховног суда Републике Српске, као и првостепену пресуду. Он тврди да су повриједиле његово право на правично суђење из чл. II/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 ст. 1 и 3 d) Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција).

7. М. Ђ. наводи да он није имао могућности да присуствује сједници Врховног суда, док јој је јавни тужилац присуствовао, чиме је повријеђен принцип равноправности странака; да су оспораване пресуде засноване на претпоставкама; да није саслушан свједок којег је он предлагао да се позове и саслуша у вези са стањем алкохолисаности; да Врховни суд није узео у обзир допринос оштећених насталој саобраћајној несрећи, те да је Окружни суд у Бањој Луци, у предмету Кж-441/99, пресудом за слично дјело изрекао казну затвора од само пет мјесеци.

8. М. Ђ. је предложио и да Уставни суд, на основу члана 75 Пословника Суда, донесе привремену мјеру којом би се обуставило извршење казне затвора по пресуди Врховног суда до доношења одлуке о његовој апелацији.

III. Поступак пред Уставним судом

9. М. Ђ. је, 18. јула 2001. године, поднио апелацију Уставном суду против пресуде Врховног суда Републике Српске, од 21. маја 2001. године. Апелант је, накнадно, 14. августа 2001. године, на тражење Уставног суда, доставио текст побијане пресуде, а која је према члану 14 Пословника Уставног суда, сада саставни дио апелације.

10. На основу члана 16 Пословника Уставног суда, од Врховног суда Републике Српске и од републичког јавног тужиоца Републике Српске, затражено је да одговоре на апелацију.

11. Врховни суд Републике Српске, у свом одговору од 8. фебруара 2002. године, оспоравајући све наводе апелације, наводи да бранилац оптуженог М. Ђ. у жалби на

првостепену пресуду није тражио да он и оптужени присуствују сједници Врховног суда те да, слиједом тога, није постојала ни обавеза да их се позива или обавјештава о сједници. Надаље, ни републички јавни тужилац није био обавјештен о сједници те јој није ни присуствовао, што може да се види из записника са сједнице и пресуде. У поступку пред првостепеним судом у потпуности је провјерена одбрана М. Ђ. те утврђене и узете у обзир чињенице и околности које му иду у корист. Врховни суд, такође, сматра да је захтјев М. Ђ. за доношење привремене мјере неоснован.

12. У складу са чланом 20 Пословника Уставног суда, одговор на апелацију Врховног суда Републике Српске достављен је апеланту.

IV. Допустивост

13. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

14. Чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине је утврђено да Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

15. У конкретном случају задња одлука је била пресуда Врховног суда Републике Српске. М. Ђ. је, стога, испунио услов исцрпљивања правних лијекова.

16. Апелација против пресуде Врховног суда од 21. маја 2001. године поднесена је Уставном суду 18. јула 2001. године, дакле у прописаном року од 60 дана.

17. Слиједи да је апелација допуштива.

V. Уставни суд је оцијенио

18. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима из Устава која произилазе из пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини. Апелациона јурисдикција Уставног суда је, стога, ограничена на уставна питања и Уставни суд, генерално, није надлежан да преиспитује да ли су нижи судови исправно примијенили законе и утврдили чињенице.

19. Апелант наводи да је повријеђено његово људско право на правично суђење, посебно у односу на равноправност странка и његово право да испита свједоке, позивајући се на члан 6 ст. 1 и 3 d) Европске конвенције. Сходно члану II/2 Устава Босне и Херцеговине, Европска конвенција и њени протоколи се примјењују директно у Босни и Херцеговини и имају приоритет над свим другим законима. Уставни суд је,

стога, надлежан да преиспита да ли је право заштићено Европском конвенцијом, на које се М. Ђ. позива, повријеђено.

20. Право на “правично суђење” предвиђено је и чланом II/3 е) Устава Босне и Херцеговине, на који се апелант, такође, позива. Ово право се, према тачки 1 истог члана, обезбјеђује на највишем нивоу међународно признатих људских права и основних слобода, према томе и Европске конвенције. Стога, изјашњење Уставног суда у погледу члана 6 Европске конвенције, у вези са чланом II/2 Устава, односи се и на члан II/3 (е) Устава.

21. Члан 6 став 1 Европске конвенције, у свом релевантном дијелу, гласи:

“Свако има право да законом одређен, независан и непристрасан трибунал, навично, јавно и у разумном року, одлучи ... о кривичној оптужби против њега

22. Члан 6 став 3 Европске конвенције, у релевантним дијеловима, гласи:

“Свако ко је оптужен за кривично дјело има сљедећа минимална права:

d) да сам испитује или захтијева испитивање свједока оптужбе и да се присуство и саслушање свједока одбране одобри под условима који важе и за свједока оптужбе;... ”

A. Присуствовање пред Врховним судом

23. Један од важнијих аспеката права на правично суђење из члана 6 Европске конвенције јесте равноправност странака, што подразумијева да оптужени у кривичном поступку треба да има иста процесна права као и јавни тужилац. Други важан принцип, који је блиско везан за то право, је да поступак мора да буде у складу са принципом контрадикторности тако што оптужени мора да има информације о свим наводима и доказима које је изнио јавни тужилац, као и да има могућност да одговори на изнесене наводе, те могућност да изнесе друге доказе у корист своје одбране.

24. Даље, оптужени мора да има могућност да лично присуствује суђењу. Ово се односи, првенствено, на суђење пред првостепеним судом. Међутим, право на правично суђење такође подразумијева право да се присуствује пред судовима више инстанце који одлучују по жалбама, сем у случају када је разматрање пред овим судовима ограничено на процесна или чисто правна питања, када лично присуство оптуженог није од значаја.

25. У конкретном случају Уставни суд запажа да су на саслушању на првостепеном суду били присутни оптужени М. Ђ. и његов бранилац, као и јавни тужилац.

26. Из пресуде и записника са сједнице Врховног суда Републике Српске, од 21. маја 2001. године, произилази да сједници нису присуствовали ни М. Ђ. ни његов бранилац.

Међутим, слиједи да сједници није присуствовао ни јавни тужилац. Стога је јасно да није ни дошло до повреде принципа равноправности странака.

27. Уставни суд запажа да је поступак пред Врховним судом обухватио и нову оцјену дјела и казне коју треба изрећи М. Ђ. Дакле, поступак је био такав да је М. Ђ. могао да се позове на право, у складу са чланом 6 Европске конвенције, да присуствује и изнесе свој случај пред Врховним судом, без обзира на чињеницу да ли је јавни тужилац присуствовао сједници или не.

28. У том смислу, Уставни суд узима у обзир изјаву Врховног суда да М. Ђ., који је поднио жалбу Врховном суду, није захтијевао да присуствује сједници на којој ће се разматрати његова жалба. Оптуженог је заступао његов бранилац, који је морао да зна да, ако је оптужени желио да присуствује, он то мора да захтијева од Врховног суда, а уколико не поднесе тај захтјев, то може да се схвати као да се он одрекао свог права да се појави пред судом. Уставни суд, даље, наглашава да је поступак пред Врховним судом покренут по жалби коју је поднио сам М. Ђ., што значи да он тиме није ризиковао тежу казну од оне коју је већ изрекао првостепени суд.

29. Уставни суд, дакле, налази да није дошло до повреде члана 6.

В. Одбијање да се саслушају свједоци

30. Уставни суд сматра да члан 6 Европске конвенције не даје странци неограничено право да саслуша свједоке пред судом. Уствари, на суду је да оцијени да ли су изјаве предложеног свједока релевантне за предмет и да ли оне могу да понуде корисне информације неопходне за оцјену предмета. Суд који води поступак мора да има одређену дискрецију о овим питањима, али слиједи из члана 6 став 3 d) да оптужени не може да има предност у односу на јавног тужиоца у погледу могућности да изнесе доказе.

31. М. Ђ. се жали да је првостепени суд одбио да испита поједине свједоке који би требали да дају изјаву о његовој алкохолисаности у критичном моменту. У том смислу, из достављених информација произилази да је одбрана тражила да свједоци буду саслушани како би се провјерила исправност налаза о степену алкохолисаности М. Ђ., те да је првостепени суд сматрао овај захтјев непрецизним, пошто није јасно које би околности требало да се провјеравају, каквом техником и према чијем вјештачењу (пресуда Окружног суда Бања Лука, број К-1/99 од 30. августа 2000. године, страна број 9, трећи став).

32. Уставни суд сматра да је првостепени суд имао разумно оправдање што је одбио захтјев М. Ђ. да се испитају свједоци, те сматра да је суд дјеловао у границама своје дискреције.

33. Слиједи да није дошло до повреде члана 6 Европске конвенције.

С. Други аспекти

34. М. Ћ. се жали, у својој апелацији, на поједине повреде члана 6 Европске конвенције. Он, наиме, тврди да је оспоравана пресуда била заснована на претпоставкама, да Врховни суд није узео у обзир допринос несрећи које су имала оштећена лица, те и да је Окружни суд у Бањој Луци, у својој пресуди у предмету број Кз-441/99, за слично дјело изрекао казну у трајању од само пет мјесеци.

35. Уставни суд не налази да има повреде члана 6 Европске конвенције или било ког уставног права у овом смислу.

36. Уставни суд је одлучио да одбије апелацију.

37. С обзиром на одлуку коју је Уставни суд донио о меритуму предмета, нема основа за доношење привремене мјере према члану 75 Пословника Уставног суда.

38. На основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 6/02
5. априла 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

До повреде члана 6 Европске конвенције, односно повреде принципа равноправности странака није ни дошло јер сједници Врховног суда нису присуствовали како окривљени и његов бранилац тако и јавни тужилац.

До повреде члана 6 Европске конвенције није дошло, јер је по оцјени Уставног суда, првостепени суд имао разумно оправдање што је одбио апеланта да се испитају свједоци и да је суд дјеловао у границама своје дискреције.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54, 61 и 74 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Усваја се апелација госп. К. Х., из Сарајева, изјављена против пресуде Општинског суда I Сарајево, број П:678/98 од 1. фебруара 1999. године и Кантоналног суда у Сарајеву, број Гж-583/99 од 30. новембра 1999. године.

Укидају се пресуде Општинског суда I Сарајево, број П:678/98 од 1. фебруара 1999. године и Кантоналног суда у Сарајеву, број Гж-583/99 од 30. новембра 1999. године.

Босна и Херцеговина се сматра одговорном за отклањање повреда апелантових права.

Савјет министара Босне и Херцеговине је одговоран за провођење ове одлуке, те му се налаже да апеланту плаћа 339.07 КМ мјесечно почев од 1. јануара 1998. године до дана исплате, са затезном каматом обрачунатом сходно важећим прописима на дап исплате.

Савјет министара ће наведени износ плаћати апеланту најкасније до 5. у мјесецу за претходни мјесец све док Уставни суд Босне и Херцеговине, на захтјев једне од заинтересованих страна, другачије не одлучи.

Апелант има право на накнаду трошкова поступка.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Увод

1. Госп. К. Х. из Сарајева, кога заступа госп. Е. Г., адвокат из Сарајева, поднио је 13. априла 2000. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд) против пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-583/99 од 30. новембра 1999. године.

II. Чињенично стање

2. Чињенице предмета, које произилазе из навода апеланта и докумената предочених Суду, могу да се сумирају како слиједи:

3. Апелант је 4. марта 1979. године повријеђен у саобраћајној несрећи која се догодила на магистралном путу Вишеград - Устипрача, у мјесту Ајдиновићи. До саобраћајне несреће је дошло на тај начин што је камен тежине око 10 кг пао са висине од око 9 м, разбио стакло на аутобусу у коме је апелант био путник, те га ударио у преднио главе са лијеве стране и нанио му тешке и по живот опасне повреде.

4. Након што је апелант покренуо парнични поступак ради накнаде штете, Општински суд у Вишеграду донио је, 6. марта 1981. године, пресуду број П-445/80 којом је наложено Републичком друштвеном фонду за магистралне и регионалне путеве БиХ (у даљњем тексту: Фонд) да плати накнаду материјалне и нематеријалне штете, накнаду за туђу помоћ и његу, затезне камате те трошкове парничног поступка за период од 4. марта 1979. године па до исплате.

5. По доношењу прве пресуде, апелант је покретао нове парничне поступке ради накнаде штете у виду изгубљене зараде са припадајућим затезним каматама поводом истог догађаја, против истог туженог али за (каснији) период од доношења посљедње пресуде. На тај начин су донесене пресуде 5. октобра 1983. године, 25. децембра 1985. године, 24. септембра 1986. године, 30. септембра 1987. године и 3. децембра 1991. године. Сваком пресудом је досуђена накнада штете, али су мијењани износи и периоди на које се накнада штете односи. Свака од наведених пресуда је удовољавала тужбеном захтјеву.

6. Апелант је 29. маја 1998. године, пред Општинским судом I у Сарајеву, уложио тужбу против Федерације БиХ и Федералног министарства саобраћаја и комуникација са захтјевом да му се накнади штета на име изгубљене зараде са затезним каматама од 1. јануара 1998. године, а због истог догађаја из 1979. године.

7. Пресудом Општинског суда I Сарајево, број П:678/98 од 1. фебруара 1999. године, апелант је одбијен са тужбеним захтјевом у цијелости.

8. Ова пресуда је потврђена пресудом Кантоналног суда у Сарајеву, број Гж-83/99 од 30. новембра 1999. године.

III. Апелација

9. Подносилац апелације се жали да је оспораваном пресудом Кантоналног суда у Сарајеву повријеђено његово право на имовину, које је гарантовано одредбама члана II/3k) Устава Босне и Херцеговине и да, због тога, његовом захтјеву треба да се удовољи.

IV. Поступак пред Уставним судом

10. Апелант К. Х. је, 11. априла 2000. године поднио апелацију Уставном суду БиХ против пресуде Кантоналног суда у Сарајеву, број Гж-583/99 од 30. новембра 1999. године.

11. У одговору на апелацију Федерација БиХ, односно Федерално министарство саобраћаја и комуникација, је 6. новембра 2000. године предложило да се наведена апелација, као неоснована, одбије.

12. Министарство цивилних послова и комуникација је у свом одговору на апелацију, 17. јула 2001. године, истакло да Министарство не може да буде страна у поступку, већ да то може да буде само држава БиХ. Министарство је, такође, истакло да ће на захтјев Суда овлашћени заступник Министарства учествовати у поступку.

13. У складу са чланом 28 Пословника Суда, 28. августа 2001. године, затражено је од Савјета министара БиХ да да своје мишљење о предметној апелацији и постављено је питање о томе ко се сматра правним сљедником некадашњег Републичког фонда за путеве Републике БиХ. Савјет министара БиХ није доставио свој одговор.

14. Министарство саобраћаја и веза Владе Републике Српске је, 3. септембра 2001. године, обавијестило Уставни суд БиХ да је апелација прослијеђена Републичкој дирекцији за путеве. Након тражења Суда, 14. септембра 2001. године, достављен је одговор Републичке дирекције у којем истичу да нису у могућности да дају одговор на апелацију јер нису учествовали у претходним поступцима који су вођени пред судовима Федерације БиХ.

15. Уставни суд БиХ је, 28. новембра 2001. године, Савјету министара БиХ прослиједио поднесак апеланта којим апелант прецизира захтјев и ургира да се удовољи захтјеву из апелације. Међутим, Савјет министара БиХ није доставио изјашњење на апелантов поднесак.

V. Допустивост

16. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини. Овај Суд разматра апелацију под условом да су исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и да је апелација поднесена у року од 60 дана након што је подносилац примио ову одлуку (члан 11 Пословника Суда).

17. У конкретном случају је несумњиво да су ови услови испуњени, јер је апелант исцрпио све правне лијекове, а апелација је благовремено поднесена, с обзиром да су пуномоћници апеланта примили оспорену пресуду 14. фебруара 2000. године, а апелација је примљена у Суду 13. априла 2000. године.

18. Исто тако, ова апелација испуњава услове из чл. 12 и 14 Пословника Суда. Слједи да је апелација допуствива.

VI. Релевантни домаћи прописи

Устав Босне и Херцеговине

19. Члан I Устава, у свом релевантном дијелу, гласи:

“Босна и Херцеговина

1. Континуитет. Република Босна и Херцеговина, чије је званично име од сада “Босна и Херцеговина”, наставља своје правно постојање по међународном праву као држава, са унутрашњом структуром модификованом овим Уставом и са постојећим међународно признатим границама. Она остаје држава чланица Уједињених нација и као Босна и Херцеговина може задржати чланство или затражити пријем у организацијама у оквиру система Уједињених нација, као и у другим међународним организацијама.”

20. Члан II: Људска права и основне слободе

“1. Људска права. Босна и Херцеговина и оба ентитета ће обезбиједити највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода.

2. Међународни стандарди. Права и слободе предвиђене у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима директно се примјењују у Босни и Херцеговини. Ови акти имају приоритет над свим осталим законима.”

21. Члан III: Надлежности и односи између институција Босне и Херцеговине и ентитета

“1. Надлежности институција Босне и Херцеговине

Сљедећа питања су у надлежности институција Босне и Херцеговине:

[...]

i) Регулисање саобраћаја између ентитета.

[...]

VII. Уставни суд је одлучио

а. Члан 6 Европске конвенције

22. Суд је испитао да ли је апелантово грађанско право, прије свега, право на приступ суду из члана 6 Европске конвенције било повријеђено.

Члан 6 Европске конвенције, у релевантном дијелу, гласи:

“1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.”

23. Суд подсјећа да права, гарантована чланом 6 Европске конвенције, обухватају, *inter alia*, право на судску заштиту, а право на приступ суду чини један од његових аспеката. Право на приступ суду из члана 6 Европске конвенције не подразумијева само широке процедуралне гаранције и захтјев за хитни и јавни поступак, него и сагласност са словом закона (Европски суд за људска права, *Hornsby*, пресуда од 19. марта 1997. године, став 40). Међутим, ако право на приступ суду може да буде предмет ограничења од државе, (евентуално) примијењена ограничења не смију да укину или умање тај приступ појединцима у смислу да сама суштина тога права буде умањена (Европски суд за људска права, *Tolstoy Miloslavsky против Велике Британије*, пресуда од 13. јула 1995, серија А бр. 323, ст. 59). Надаље, ограничења неће бити спојива са чланом 6 став 1 Конвенције уколико она не слиједе легитиман циљ и уколико нема разумног односа пропорционалности између коришћених средстава и циља који се тражи (Европски суд за људска права, *Ashingdane против Велике Британије*, пресуда од 28. маја 1985, серија А бр. 93, став 57).

24. Надаље, Суд сматра да се поступак у овом предмету тиче права која се односе на апелантов захтјев за накнаду штете која је узрокована саобраћајном несрећом, и, сходно томе, његових имовинских права, те је члан 6 примјењив у овом случају.

25. Суд сматра да је ова апелација, у основи, жалба у погледу апелантовог права на приступ суду.

26. Апелант је, 4. марта 1979. године, био озлијеђен у саобраћајној несрећи на путу Вишеград-Устипрача. Након што је, од 1979. до 1991. године, донесено више пресуда у његову корист, он је 1998. године покренуо парнични поступак пред Општинским судом I у Сарајеву ради накнаде штете у периоду од 1991. године до тог датума. Општински суд је 1. фебруара 1999. године донио пресуду број П:678/98 којом је одбачен апелантов захтјев због недостатка пасивне легитимације тужене стране. Ову пресуду је потврдио Кантонални суд у Сарајеву пресудом број Гж-583/99 од 30. новембра 1999. године.

27. Министарство за саобраћај и комуникације Федерације Босне и Херцеговине, сматрајући се ненадлежним, предложило је, 6. новембра 2000. године, да се апелација одбије као неоснована.

28. Министарство за цивилне послове и комуникације се, 17. јула 1999. године, такође прогласило ненадлежним у погледу предмета апелације.

29. Министарство за саобраћај и комуникације Републике Српске је, 28. августа 2001. године, одбило да да став у погледу ове апелације због тога што није учествовало у поступцима пред судовима Федерације Босне и Херцеговине.

30. Суд сматра да су се у овом предмету све три стране прогласиле ненадлежним било на директан или индиректан начин. Чињенице у овом предмету указују да се несрећа десила 1979. године на територији Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине. Услјед унутрашње трансформације Социјалистичке Републике Босне и Херцеговине, простор на којем се десио тај штетни догађај се налази на садашњем простору ентитета Републике Српске. Такође је јасно да је Фонд био одговорна страна.

31. Слиједом претходно изложеног, постављају се три питања:

- питање надлежности Републике Српске;
- питање надлежности Федерације Босне и Херцеговине;
- питање надлежности Босне и Херцеговине.

32. Република Српска

Правна и чињенична ситуација показују да је Фонд за магистралне путеве Републике Босне и Херцеговине практично престао да постоји без експлицитног правног регулисања везаног за његовог правног сљедника. Нови орган, који би замијенио Фонд у његовом цјелокупном дјеловању рада, никада није установљен. Суд истиче да, сходно Споразуму о оживотворењу Федерације БиХ, закљученом у Дејтону 9. новембра 1995. године, који је прихваћен Одлуком Уставотворне скупштине Федерације БиХ, на сједници одржаној 11. децембра 1995. године (Одлука и Споразум су објављени у "Службеним новинама Федерације БиХ бр. 8/95), Влада Републике БиХ је задржала ингеренције које јој омогућавају да функционише као влада међународно признате

државе БиХ, а све друге цивилне функције су пренесене на Владу Федерације БиХ. Такав прелазак подразумијева и прелазак одговорности за функције које су пренесене по појединим ресорима те, сходно томе, подразумијева се и пренос нерегулисаних обавеза насталих у обављању функција. У исто вријеме Република Српска никада није преузела било надлежности било финансијска средства некадашњег Фонда Републике БиХ.

33. Сходно изложеном, произилази да Република Српска не може у овом случају да се сматра одговорном за накнаду штете настале на простору ентитета Републике Српске, јер се догађај десио прије 14. децембра 1995., односно прије ступања на снагу Устава БиХ.

34. **Федерација Босне и Херцеговине и Босна и Херцеговина**

Федерација БиХ, односно надлежно Министарство за саобраћај и комуникације је, чланом 9 Закона о федералним министарствима и другим тијелима федералне управе ("Сл. новине ФБиХ" бр. 8/95), сходно којем Федерално министарство саобраћаја и комуникација врши управне, стручне и друге послове утврђене законом који се односе на надлежности Федерације у области саобраћаја и комуникација, преузело надлежности и средства која су припадала некадашњим републичким органима и тијелима, а самим тим преузела је и одговорност за настале обавезе Републике БиХ.

Међутим, Суд наглашава да, сходно члану I Устава, "Република Босна и Херцеговина, није је званично име од сада "Босна и Херцеговина", наставља своје правно постојање по међународном праву као држава, са унутрашњом структуром модификованом овим Уставом, и по постојећим међународно признатим границама (...)".

35. Надаље, Суд подсјећа да члан III Устава Босне и Херцеговине регулише надлежности и односе између институција Босне и Херцеговине и ентитета, а сходно члану III/1 i) Устава Босне и Херцеговине, регулисање међуентитетског транспорта спада у искључиву надлежност државе.

36. Сходно томе, Суд истиче да држава не може да избјегне обавезу да оформи органе која су у њеној искључивој надлежности у складу са Уставом, нити ентитети могу да преузму надлежности државе које су предвиђене Уставом Босне и Херцеговине као искључиве за државу.

37. У овом случају, апелација очигледно спада у домен искључиве надлежности државе.

38. Сљедеће питање које се појављује је да ли у овом случају држава има пасивну легитимацију.

39. Суд закључује да је, без обзира на питање пасивне легитимације у предметном случају, држава субјекат који има коначну надлежност за евенутална кршења људских

права из члана II Устава Босне и Херцеговине. Сходно томе, Суд сматра излишним питање пасивне легитимације у околностима када држава појединцу не пружа никакву заштиту људских права у оквиру својих искључивих надлежности по Уставу. Суд истиче да је намјера Конвенције да гарантује права која нису теоретска и илузорна, него права која су практична и ефикасна, посебно у односу на важност коју у сваком демократском друштву има право на правично суђење.

40. Суд, надаље, сматра да недостаци у организацији правосудног система ентитета, односно државе, не смију да имају утицаја на поштивање индивидуалних права и слобода предвиђених Уставом, као и захтјева и гаранција члана 6 Конвенције. Надаље, Суд сматра да на појединца не може да се стави претјеран терет у откривању који је најефикаснији пут којим би се дошло до остваривања својих права. Сем тога, Суд запажа да је један од основних постулата Конвенције да правна средства, која појединцу стоје на располагању, треба да буду лако доступна и разумљива, те да се пропуст у организацији правног и судског система државе, који угрожава заштиту индивидуалних права, не може да припише појединцу. Коначно, Суд истиче да је дужност државе да организује свој правни систем, тако да омогући судовима да се повинују захтјевима и условима које намеће члан 6 став 1 Европске конвенције (види, Европски суд за људска права, *Zanghi против Италије*, пресуда од 19. фебруара 1991. године, серија А број 194, страна 47, став 21).

41. Суд закључује да, премда мора да се сматра да овај случај потпада под надлежност државе, не постоји државни суд пред којим ће апелант успјети да оствари своја грађанска права. Сходно томе, Суд сматра да је у овом случају дошло до повреде члана 6 став 1 Конвенције.

б. Члан 13 Европске конвенције

42. Члан 13 Европске конвенције гласи:

“Свако чија су права и слободе, призната овом конвенцијом, нарушена има право на правни лијек пред националним властима, чак и онда када су повреду ових права и слобода учинила лица у вршењу своје службене дужности.”

43. Суд подсјећа да члан 13 Европске конвенције треба да се тумачи тако да гарантује “дјелотворан лијек пред државним органима” свакоме ко тврди да је жртва кршења права и слобода набројаних у Конвенцији (види, Европски суд за људска права, *Klass против Њемачке*, пресуда од 6. септембра 1978. године, серија А, број 28, стр. 29, став 64).

44. Надаље, Суд истиче да обавеза из члана 13 Европске конвенције постоји само ако појединац основано тврди да је жртва кршења права набројаних у Европској конвенцији (види, Европски суд за људска права, *Silver*, пресуда од 25. марта 1983. године, серија А број 61, став 113).

45. Суд запажа да је у овом случају апелант поднио захтјев за накнаду штете суду који је у надлежности Федерације Босне и Херцеговине. Суд примјећује да је више пресуда, у периоду од 1979. до 1991. године, донесено у његову корист по истом предмету. Сходно томе, постоји основан захтјев у смислу члана 13 Европске конвенције.

46. Надаље, Суд истиче да члан 13 Европске конвенције гарантује доступност дјелотворном правном лијеку на државном нивоу у погледу спровођења суштине права и слобода из Европске конвенције, без обзира на који начин је то спровођење обезбјеђено у домаћем правном поретку. Сходно томе, овај члан захтијева одређену одредбу везану за домаћи правни лијек који би омогућио надлежном државном органу да одлучује о жалби која се појављује по Европској конвенцији и да обезбиди лијек оштећеној страни (види, Европски суд за људска права, *Lithgow и остали*, пресуда од 8. јула 1986. године, серија А број 192, стр. 74, став 205 и *Pine Valley Developments Ltd и остали*, пресуда од 29. новембра 1991. године, серија А број 202). Суд, такође, истиче да правни лијек из члана 13 Европске конвенције мора бити дјелотворан, како у пракси тако и по закону, нарочито у смислу да његово извршавање не смије бити спријечено актима или недјеловањем тијела тужене стране (види, Европски суд за људска права, *Aksoy*, пресуда од 18. децембра 1996. године, став 95).

47. Суд сматра да није спорно да је апелант претрпио физичке озледе усљед саобраћајне несреће, што је било потврђено претходним пресудама за период када су оне донесене. Међутим, усљед унутрашње трансформације Републике Босне и Херцеговине, Босна и Херцеговина није оформила органе који би извршавали све њене обавезе у складу са Уставом, тј. није оформила оперативна тијела која би била надлежна за међуентитетски транспорт и практично још није успоставила функционално судско тијело у овом домену.

48. Сходно томе, Суд сматра да то што држава није донијела законе који су од велике важности за њено функционисање и за обезбјеђивање судске заштите за појединце представља повреду права на дјелотворан правни лијек гарантовам чланом 13 Европске конвенције.

с. Члан 1 Протокола број 1 па Европску конвенцију

49. Члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције, у свом релевантном дијелу, гласи:
“Свако физичко или правно лице има Право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересама или да би обезбидила наплату пореза или других доприноса или казни.”

50. Суд подсјећа да члан 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију садржи три принципа:

Први принцип, који се налази у првој реченици првог става, је општи принцип о мирном уживању своје имовине.

Други принцип говори о томе да лишавање имовине може да се деси под специфичним условима, који су дефинисани у другој реченици првог става.

Трећи принцип се тиче контроле државе над коришћењем приватне имовине, што је дозвољено под условима који су дати у другом ставу. Ова три правила нису “различита” у смислу неповезаности - друго и треће правило се тичу степена мијешања у право на мирно уживање имовине и треба да буде схваћено у свјетлу општег принципа израженог у првом иравилу (види, Европски суд за људска права, *Allan Jacobson против Шведске*, пресуда од 25. октобра 1989. године, серија А, број 163, стр. 16, став 53).

51. Суд сматра да предметни случај не спада у домен примјене закона који контролишу коришћење имовине. Он се односи на пропуст власти да дјелотворно заштити апелантово право на мирно уживање имовине.

52. Суд сматра да је потребно, када нека мјера која захвата имовину не спада у домен другог или трећег правила, да се размотри да ли је дошло до повреде првог правила за које треба да се одреди “да ли је праведна равнотежа успостављена између општег интереса заједнице и услова везаних за заштиту индивидуалних основних права” (види, Европски суд за људска права, *Sporrong и Lonnroth против Шведске*, пресуда од 23. септембра 1982. године, серија А, број 52, став 69).

53. Надаље, Суд сматра да члан 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију може да указује на позитивне обавезе власти да обезбиједи дјелотворну заштиту индивидуалног права (види, Европска комисија, одлука број 20357/92 од 7. марта 1994. године, D. R. 76 А, стр. 80).

54. Суду није достављен никакав одговор који би могао да оправда недјеловање власти да у овом случају обезбиједи одговарајућу правну заштиту права на имовину. Сем тога, одговорна страна није доставила свој став у погледу висине износа на име накнаде штете који је поставио апелант, а који одговара висини просјечног личног дохотка у Федерацији БиХ (тј. на подручју на којем апелант има пребивалиште) на дан 1. јануара 1998. године. У таквим околностима, Уставни суд сматра постављени захтјев неоснованим. Сходно томе, Суд сматра да је Босна и Херцеговина одговорна за повреду апелантових права на мирно уживање имовине из члана 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију.

55. На основу изложеног ријешено је као у изреци.

56. Сходно члану VI/4 Устава БиХ, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Судија проф. др Витомир Поповић издвојио је мишљење.

Ову одлуку Уставни суд је донио већином гласова (шест напрема два) у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегић, др Ханс ДANELIУС, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 18/00
10. маја 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Република Српска не може се сматрати одговорном за накнаду штете настале на простору ентитета Републике Српске, јер се догађај десио прије 14. децембра 1995. године, односно прије ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине.

Овај случај потпада под надлежност државе, а како не постоји државни суд пред којим би апелант могао да покуша остварити своја права, Уставни суд сматра да је у овом случају дошло до повреде члана 6. став 1. Европске конвенције.

Чињеница што држава није донијела законе који су од велике важности за њено функционисање и за осигурање судске заштите за појединце представља повреду права на дјелотворни правни лијск гарантован чланом 13 Европске конвенције.

Суд сматра да предметни случај (накнада штете) не спада у домен примјсене закона који контролише коришћење имовине. Он се односи на пропуст власти да дјелотворно заштити апелантово право на мирно уживање имовине.

АНЕКС -
Издвојено мишљење проф. др Витомира Поповића
о неслагању са одлуком суда број У 18/00

На основу члана 36 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, као један од судија који је гласао против предложене одлуке, издвајам мишљење о неслагању са овом одлуком из сљедећих разлога:

БиХ у конкретном случају не може да се сматра страном одговорном за отклањање повреда апелантових права, а Савјет министара Босне и Херцеговине не може да се сматра одговорним за провођење ове одлуке и не може да му буде наложено да апеланту плаћа 339,07 КМ почев од 1. јануара 1998. године до дана исплате, са затезном каматом обрачунатом сходно важећим прописима на дан исплате из сљедећих разлога:

а) Апелантов захтјев за накнаду штете на основу повреде претрпљене у саобраћајној несрећи која се догодила 4. марта 1979. године на магистралном путу Вишеград - Устипрача, у мјесту Ајдиновићи, се заснива на пресуди Општинског суда у Вишеграду број П-445/80 од 6. марта 1981. године, којом је наложено тадашњем Републичком друштвеном фонду за магистралне путеве БиХ да плати накнаду материјалне и нематеријалне штете, накнаду за туђу његу и помоћ, затезне камате, те трошкове парничног поступка за период од 4. марта 1979. године па до исплате, као и на каснијим пресудама тог суда од 5. октобра 1983. године, 25. децембра 1985. године, 24. септембра 1986. године, 30. септембра 1987. године и 3. децембра 1991. године, којима су мијењани раније досуђени износи.

б) Апелантов захтјев је био усмјерен против пресуда судова Федерације БиХ и то пресуде Општинског суда I Сарајево број П-678/98 од 1. фебруара 1999. године којом је одбијен његов захтјев у односу на Федерално министарство саобраћаја и комуникација, као "правног сљедника" ранијег Републичког друштвеног фонда за магистралне путеве Републике Босне и Херцеговине, те пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-83/99 од 30. новембра 1999. године. Дакле, апелантов захтјев никада није био усмјерен против БиХ, а нити Савјет министара БиХ, па се оправдано доводи у сумњу исправност одлуке Уставног суда који је својом одлуком за одговорне стране прогласио стране које никада нису учествовале у парничном поступку као тужене стране и у односу на њих апелант није исцрпио домаћа правна средства која му, у смислу члана 11 став 3 Пословника, стоје на располагању.

с) Апелантов захтјев пред судом би могао да буде евентуално усмјерен против Министарства саобраћаја и веза Републике Српске, односно Републичке дирекције за путеве као правног сљедника бившег Републичког друштвеног фонда за магистралне путеве БиХ, на територији Републике Српске - сходно члану 1 Устава БиХ "о измијењеној унутрашњој структури БиХ" и постојању два ентитета, Републике Српске и Федерације БиХ, али је у том случају апелант морао да исцрпи све правне лијекове који му, у складу са уставно-правним системом Републике Српске, стоје на располагању.

С обзиром на чињеницу да апелант у односу на БиХ, односно Савјет министара БиХ, сходно члану 11 став 3 Пословника, није исцрпио све правне лијекове као и да у односу на штетни догађај који се десио 4. марта 1979. године на магистралном путу Вишеград - Устипрача и одговорност БиХ, односно Савјет министара, није могуће успоставити било какву узрочно-посљедичну повезаност, то Суд уопште није могао да разматра одговорност БиХ и Савјета министара БиХ, а у односу на постављени захтјев у апелацији у погледу пресуде Општинског суда I у Сарајеву, број П-678/98 од 1. фебруара 1999. године и Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-83/99 од 30. новембра 1999. године, требао је да одбије захтјев у цијелости као неоснован.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Р. М. из Сарајева против рјешења Кантоналног суда у Горажду број Гж-22/01 од 21. фебруара 2001. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Поступак пред Уставним судом

1. Господин Р. М. (у даљњем тексту: апелант), кога заступа господин М. И., адвокат из Горажда, поднио је 9. априла 2001. године, у складу са чланом VI/3 b) Устава Босне и Херцеговина (у даљњем тексту: Устав БиХ), апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд) против рјешења Кантоналног суда у Горажду број Гж-22/01 од 21. фебруара 2001. године.

2. На тражење Уставног суда, у смислу члана 16 Пословника Суда, Кантонални суд у Горажду је, дописом број СУ 115/01 од 9. августа 2001. године, обавијестио Суд да сматра да је апелација неоснована.

II. Чињенично стање

A. Околности предмета

3. У јануару 1978. године апелант је претрпио тјелесне повреде усљед саобраћајне несреће, те му је додијељена рента и надокнада за здравствену његу коју је требало да исплати “Сарајево-осигурање” д.д. Сарајево Филијала Горажде (дужник). Основни

суд II у Сарајеву је, пресудом број П-2288/90 од 26. септембра 1990. године, наложио дужнику, између осталог, плаћање мјесечне ренте у износу од 9.827,00 динара почев од 1. септембра 1990. године. Дужник је ову обавезу исплатио за март мјесец 1992. године, од када је престао да извршава своју обавезу.

4. На приједлог апеланта од 14. јуна 1999. године, Општински суд у Горажду, донио је рјешење број 1-54/99 од 14. јуна 1999. године, којим је наложио “Сарајевосигурању” д.д. Сарајево Филијала Горажде, извршење ради плаћања ренте утврђене пресудом број П-2288/90 од 26. септембра 1990. године плаћањем доспјелих obroка почев од 1. априла 1992. године до 31. маја 1999. године у укупном износу од 9.942,00 КМ (након конверзије YU динара по званичном курсу Народне банке БиХ у марту 1992. године).

5. По приговору дужника, Општински суд у Горажду је, рјешењем број 1-54/99 од 24. септембра 2000. године, измијенио рјешење о одређивању извршења и примијенио други принцип у одређивању главног дуга и одредио наплату ренте у износу од 0,000982 КМ мјесечно, почев од 1. априла 1994. године.

6. Против овог рјешења апелант је уложио жалбу Кантоналном суду у Горажду, наводећи повреде одредаба о поступку и погрешне примјене материјалног права. Апелант је навео да није спорно да је за мјесец април 1992. године званични курс Народне банке Босне и Херцеговине био 85 YU динара за 1 DEM. Сходно томе, рента је на наведени период требала да износи 9.942,00 КМ. Поред тога, апелант наводи да, сходно члану 278 став 2 Закона о облигационим односима, он има право на пуну надокнаду, јер главница и камата не могу да надокнаде штету која је узрокована дужниковом доцњом. Апелант је истакао да, у случају примјене алтернативног принципа, суд не би требао да додијели тако мали износ, него да га упуту на парницу. Апелант је, даље, навео да је незаконита судска одлука сходно којој је одбијен захтјев за принудну наплату ренте, јер пресуда Основног суда II у Сарајеву број П-2288/90 остаје на снази све док не буде измијењена другом судском одлуком. Апелант је тражио од Кантоналног суда у Горажду да преиначи оспорено рјешење у складу са приједлогом од 19. септембра 2000. године или да укине оспорено рјешење и врати предмет на поновни поступак.

7. Кантонални суд у Горажду је, рјешењем Гж-22/01 од 21. фебруара 2001. године, одбио апелантову жалбу као неосновану и потврдио рјешење Општинског суда у Горажду број 1-54/99 од 24. септембра 2000. године. По мишљењу Кантоналног суда у Горажду, првостепени суд је исправно примијенио материјално право, тј. прописе о претворби YU динаре у БХ динаре, те након тога БХ динара у КМ. Кантонални суд, надаље, наводи да је првостепени суд правилно иступио и кад је одбио апелантов захтјев за исплату будуће ренте у износу од 115,61 КМ почев од 1. јуна 1999. године, будући да овако постављен захтјев није у сагласности са чланом 16 Закона о извршном поступку, тј. са извршном исправом на основу које је донесено предметно рјешење о извршењу. Из истог разлога нису прихваћени жалбени наводи апеланта у којима

наводи да има право на пуну надокнаду у складу са чланом 278 став 2 Закона о облигационим односима. Кантонални суд у Горажду је навео да апеланту остаје отворена могућност да пред надлежним судом тражи измјену досуђених износа ренте.

В. Релевантни домаћи закони

(1) Прописи о претворби новца

8. Судови су заснивали своје одлуке о претворби дуга на одређеном броју прописа о претворби новца. Тако, сходно Одлуци о спровођењу Уредбе о новцу Републике БиХ (“Службени лист РБиХ”, број 13/92), сви износи у YU динарима (закључно са 17. августом 1992. године) се претварају у БХ динаре сходно званичном курсу од 10 YU динара за 1 БХ динар. Сходно Уредби са законском снагом о промјени вриједности динара (“Службени лист РБиХ”, број 16/94), утврђује се нова вриједност динара тако да један динар вриједи 10.000 постојећих динара. Сходно Закону о Централној банци (“Службени лист БиХ”, број 1/97), монетарна јединица БиХ је конвертибилна марка која, у односу на постојећу валуту, вриједи 100 БХ динара/1КМ.

(2) Закон о парничном поступку ("Службене новине ФБиХ", бр. 42/98 и 3/99)

9. Сходно члану 364 ст. 1 и 2 Закона, против правоснажне пресуде донесене у другом степену, ако је у спору примијењен материјални закон Босне и Херцеговине или Федерације, односно међународни уговор, странке могу да изјаве ревизију у року од 30 дана од дана доставе преписа пресуде. Ревизија није дозвољена у имовинско-правним и радним споровима у којима се тужбени захтјев односи на потраживање у новцу, на предају ствари или извршење какве друге чинидбе ако вриједност предмета спора оспораваног дијела правоснажне пресуде не прелази 15.000 КМ.

(3) Закон о облигационим односима ("Службени лист СФРЈ", бр. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 и "Службени лист РБиХ", бр. 2/92, 13/93 и 13/94)

10. Сходно члану 278 Закона, повјерилац има право на затезну камату без обзира на то да ли је претрпио какву штету због дужникове доцње. Ако је штета коју је повјерилац претрпио због дужниковог задоцњења већа од износа који би добио на име затезне камате, он има право да захтијева разлику до потпуне надокнаде штете.

(4) Закон о извршном поступку ("Службени лист СФРЈ, бр. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 35/91 и 63/91 и "Службени лист РБиХ бр. 16/92 и 13/94)

11. Сходно члану 16 Закона, Суд одређује извршење на основу извршне исправе. Извршне исправе су:

- 1) извршна судска одлука и судско поравнање;
- 2) извршна одлука у управном поступку, поравнање у управном поступку и извршна одлука у прекршајном поступку, ако гласе на испуњење новчане обавезе;
- 3) друга одлука која је као извршна исправа предвиђена законом.

III. Апелација

12. Апелант истиче да је рјешење Кантоналног суда у Горажду повриједило његово право на имовину заштићено чланом 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију и чланом III/3 к) Устава Босне и Херцеговине. Апелант наводи да је примјеном принципа деноминације YU динара у КМ новчана тражбина - имовина повјериоца - обезвријеђена у толикој мјери да је поступак наплате постао беспредметан и безвриједан. Апелант, такође, наводи да је његово право на пуну надокнаду, предвиђено чланом 278 став 2 Закона о облигационим односима, потпуно занемарено.

IV. Допустивост

13. Уставни суд истиче да је посљедња одлука у овом предмету рјешење Кантоналног суда у Горажду од 21. фебруара 2001. године и да, имајући у виду ограничен износ потраживања у овом случају, захтјев за ревизију Врховном суду Федерације није дозвољен (члан 364 Закона о парничном поступку ФБиХ). Апелант је, сходно томе, исцрпио сва расположива правна средства сходно законима Федерације.

14. Апелант је изјавио апелацију Уставном суду 9. априла 2001. године, што значи у законском року предвиђеном чланом 11 став 3 Пословника Суда.

15. Сходно томе, апелација је дозвољена.

V. Меритум

16. Апелант наводи да је повријеђено његово право на имовину, као и право предвиђено чланом 278 став 2 Закона о облигационим односима.

17. Сходно члану VI/3 б) Устава БиХ, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом Уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

Уставни суд нема задатак да оцјењује утврђено чињенично стање или тумачење и примјену закона, што је задатак нижих судова, сем ако су одлуке нижих судова повриједиле уставна права. То је случај уколико су уставна права занемарена или погрешно примијењена у одлуци редовног суда, укључујући случајеве када је примјена закона била произвољна, када је сам примијењени закон неуставан или када су основна процесна права (правично суђење, право на приступ суду, дјелотворни правни лијекови итд.) била повријеђена.

18. Суд сматра да је овај предмет везан за право на имовину заштићено чланом П/3 к) Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију, чији став 1 гласи:

“Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права.”

19. Суд истиче да Устав БиХ разматра питања која су се појавила након 14. децембра 1995. године, дана када је Устав БиХ ступио на снагу. Сходно томе, ако је апелант претрпио штету Одлуком о спровођењу Уредбе о новцу Републике БиХ из 1992. године или Уредбом са законском снагом о промјени вриједности динара из 1994. године, то питање Суд не може да испита јер је изван домета његове оцјене.

20. Што се тиче догађаја који су се касније десили, Уставни суд се позива на судску праксу Европског суда за људска права (нпр. *Ака против Турске*, пресуда од 23. септембра 1998. године) сходно којој у случају експропријације, одлагање државе да плати надокнаде може да доведе до повреде права на имовину ако, за вријеме одлагања, вриједност досуђеног износа буде знатно редукована усљед девалвације или ако губитак није накнађен адекватном каматном стопом.

21. Међутим, потребно је да се истакне да су предмет оцјене у овом предмету судске одлуке које су оспорене овом апелацијом донесене у извршном поступку. Сходно члану 16 Закона о извршном поступку, као што је назначено и у рјешењу Кантоналног суда у Горажду, суд одређује извршење на основу извршне исправе. Не постоји могућност да се у току извршног поступка врши исправка или да се доносе измјене и промјене на извршној исправи која је основ извршног поступка. Било каква спорна питања која се тичу само извршне исправе, што је у овом случају пресуда Основног суда II у Сарајеву, не могу да буду истакнуте у извршном поступку, него морају да се наведу суду у другом поступку. У току тог поступка, суд може да испита спорна питања која је навео апелант, а нарочито питање надокнаде за изгубљени новчани износ усљед деноминације. Суд, такође, истиче да је апелант имао могућност да у другим поступцима тражи измјену висине ренте.

22. Уставни суд сматра да одлуке донесене у извршном поступку нису повриједиле апелантово право на имовину по Уставу БиХ или Европској конвенцији када је у питању финансијски губитак који је могао да буде предмет оцјене у другим поступцима.

23. Суд, стога, закључује да оспорене одлуке нису повриједиле апелантово право на имовину.

24. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Суда се коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно, у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 30/01
11. маја 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Одлуке судова донесених у извршном поступку нису повриједиле апелантово право на имовину по Уставу Босне и Херцеговине или Европске конвенцијс када је у питању финансијски губитак који је могао да буде предмет оцјене у другим поступцима.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација С. К., из Санског Моста, против рјешења Кантоналног суда у Бихаћу, број ГЖ-624/2000 од 13. децембра 2000. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Чињенично стање

1. Подносилац апелације је С. К., из Санског Моста, кога заступа Н. Х., адвокат из Санског Моста.
2. Чињенице предмета, које произилазе из навода апелације и из докумената достављених Уставном суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.
3. Рјешењем Општинског суда у Санском Мосту, број П-303/99 од 30. септембра 1999. године, утврђено је да је тужени С. К., из Санског Моста, сметао тужитељку Ђ. Х., из Санског Моста, да користи спратни дио породичне стамбене зграде која се налази у Санском Мосту. Туженом је, под пријетњом новчаног кажњавања, наложено да не смета тужитељки да тај дио слободно и користи и њиме управља.
4. Кантонални суд у Бихаћу, рјешењем број ГЖ-453/99 од 15. маја 2000. године, је уважио жалбу туженог С. К., против рјешења Општинског суда, те рјешење укинуо и предмет вратио на поновно суђење.

5. Тужени С. К. је, 6. јула 2000. године, поднио противтужбени захтјев, наводећи да Ђ. Х. смета њега, а не он њу, у мирном коришћењу његовог посједа.
6. Општински суд у Санском Мосту, је 15. августа 2000. године, донио рјешење број П-278/2000, којим је утврдио да је тужени С. К. сметао тужитељки Ђ. Х. да користи спратни дио породичне стамбене куће. Туженом је наложено да убудуће не смета Ђ. Х. да користи спратни дио породичне куће, под пријетњом новчаног кажњавања. Истим рјешењем одбијен је, као неоснован, противтужбени захтјев С. К.
7. Кантонални суд у Бихаћу је, рјешењем број ГЖ-624/2000 од 13. децембра 2000. године, одбио жалбу С. К. против рјешења Општинског суда, те потврдио првостепено рјешење.

II. Апелација

8. У својој апелацији Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелант се жали да су рјешењима Кантоналног суда у Бихаћу, од 13. децембра 2000. године и Основног суда у Санском Мосту, од 15. августа 2000. године, повријеђена његова људска права које гарантују Устав Босне и Херцеговине и Европска конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Он се позива на право на правично суђење из члана 6 став 1, право на поштивање дома из члана 8 став 1 и забране злоупотребе права из члана 17 Европске конвенције, као и право на мирно уживање имовине из члана 1 Протокола број 1 Европске конвенције.

III. Поступак пред Уставним судом

9. Апелација Уставном суду поднесена је 15. фебруара 2001. године.
10. Сходно члану 16 Пословника Уставног суда, од Кантоналног суда у Бихаћу и од Ђ. Х., затражени су одговори на апелацију С. К.
11. Кантонални суд у Бихаћу је одговорио да наводи апелације нису основани, јер се у предметном случају ради о заштити посједа, а не власништва. Закључци суда се заснивају на Закону о власничко-правним односима (чл. 75-85) које уређују питања посједа, те на Закону о парничном поступку (члан 434 став 4).
12. Ђ. Х., у свом одговору на апелацију, је истакла да је са својом мајком и тетком у посједу спрата дијела зграде око 30 година, те да је посједовна заштита привременог карактера, до доношења рјешења имовинско-правног спора, који се води пред Општинским судом у Санском Мосту.
13. Сходно члану 20 Пословника Уставног суда, одговори на апелацију су достављени С. К.

IV. Допустивост

14. Уставни суд Босне и Херцеговине, сходно члану VI/3 b) Устава, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у Уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

15. Сходно члану 11 став 3 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

16. У конкретном случају, оспорено је другостепено рјешење у парници због сметања посједа, против којег ревизија није дозвољена (члан 434 став 4 Закона о парничном поступку). Апелант је, стога, испунио услов исцрпљивања правних лијекова.

17. С. К. је, 10. јануара 2001. године, примио рјешење Кантоналног суда. Он је доставио апелацију Уставном суду 15. фебруара 2001. године. Сходно томе, апелација је поднесена у прописаном року од 60 дана.

18. Слиједи да је апелација допуштена.

V. Релевантни законски прописи

19. Сходно Закону о власничко-правним односима ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 6/98), посједником ствари се сматра свако лице које врши фактичку власт на ствари преко другог лица, које има директну власт на ствари у складу са уговором (члан 75 ст. 1 и 2). Посједник има право на заштиту од противправног узнемиравања или одузимања посједа (члан 80). Посједник има право да захтијева судску заштиту од сметања посједа у року од 30 дана од сазнања о сметању и учиниоцу, а најкасније од једне године од дана насталог сметања (члан 82).

20. Законом о парничном поступку ("Службене новине Федерације Босне и Херцеговине", број 42/98), у поглављу у којем се уређује поступак у парницама због сметања посједа, прописано је да ће се, ако не постоје посебне одредбе, у парницама због сметања посједа примјењивати остале одредбе овог закона (члан 430); при одређивању рокова и рочишта по тужбама због сметања посједа суд ће увијек обраћати посебну пажњу на потребу хитног рјешавања сходно природи сваког појединог случаја (члан 431); расправљање о тужби због сметања посједа ограничиће се само на расправљање и доказивање чињеница посљедњег стања посједа и насталог сметања, а искључеио је расправљање о праву на посјед, о правној основи, или о захтјевима за накнаду штете (члан 432).

VI. Уставни суд је закључио

21. Апелант наводи да су оспораваним рјешењима повријеђена његова људска права из члана 6 став 1, члана 8 став 1 и члана 17 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и члана 1 Протокола број 1 Европске конвенције. Сходно члану 11/2. Устава Босне и Херцеговине, права и слободе које гарантује Европска конвенција и њени протоколи, примјењују се директно у Босни и Херцеговини и имају приоритет над свим другим законима. Уставни суд је, стога, надлежан да преиспита да ли је дошло до повреде права заштићених Европском конвенцијом и Протоколом број 1.
22. Члан 6 став 1 Европске конвенције, у свом релевантном дијелу, гласи:
“Приликом утврђивања грађанских права и обавеза свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом”
23. Уставни суд констатује да се спор због сметања посједа, који је вођен по тужби Ћ. Х. и противтужби С. К., пред пред Општинским судом у Санском Мосту и Кантоналним судом у Бихаћу, односи на њихово грађанско право и да се члан 6 став 1 Европске конвенције, стога, примјењује и у овом случају. Сходно томе, Уставни суд ће преиспитати да ли је поступак пред тим судовима био фер онако како то захтијева члан 6 Европске конвенције.
24. Важан елеменат правичног суђења представља принцип равноправности странака. Тај принцип подразумијева, како је то и Европски суд за људска права изрекао, да објема странама мора да буде дата разумна могућност да изложе свој предмет под условима који их не стављају у знатно подређен положај у односу на противника (пресуда од 27. октобра 1993. А.274 у предмету *Dombo Beheer B. V. против Холандије*).
25. Уставни суд уочава да су Кантонални суд у Бихаћу, и претходно, Општински суд у Санском Мосту, у конкретном случају примијенили релевантне одредбе Закона о власничко-правним односима и Закона о парничном поступку, одлучивши да усвоје тужбени захтјев због сметања посједа тужитељке Ћ. Х. и одбију такав тужбени захтјев С. К.
26. С. К. наводи да је Општински суд дао предност Ћ. Х., када је усвојио њен измијењени тужбени захтјев због сметања посједа умјесто да га, као неблагоприятног, одбаци и када му није дао могућност да заузме свој став. Он, даље, наводи да је суд одлучио да одбије његов тужбени захтјев због сметања посједа без провођења доказа, те није одлучио о његовом захтјеву за привремену мјеру, иако је суд по приједлогу Ћ. Х. донио привремену мјеру.
27. У вези са овим наводима, Уставни суд налази да је Ћ. Х. тужбу због сметања посједа поднијела 3. септембра 1999. године, дакле, у законом прописаном року, коју је допунила изјавом С. К. да он нема намјеру да смета тужитељку да мирно користи

спратни дио зграде нити намјерава да руши степенице, али њој оспорава да историје издаје под закуп. Суд не сматра да му није било омогућено да се изјасни о тужбеном захтјеву, јер је уважена његова жалба Кантоналном суду и предмет је враћен Општинском суду. Уставни суд, такође, налази да је доказни поступак по тужби Ђ. Х. и противтужби С. К. проведен на једнак начин.

28. Уставни суд, стога, сматра да је поступак у овом предмету вођен на неправичан начин и да није дошло до повреде члана 6 Европске конвенције.

29. Даљње жалбе апеланта односе се на повреде његових права из сљедећих одредаба:

Члан 8 став 1 Европске конвенције, који гласи:

"Свако има право на поштивање свог приватног и породичног живота, дома и преписке."

Члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције, који гласи:

"Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје је имовине, осим у јавном интересу под условима предвиђеним законом и општим начелима међународног права."

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би осигурала наплату пореза или других доприноса или казни."

30. Уставни суд сматра да су судови, примјењујући релевантне законске прописе, утврдили да је С. К. сметао Ђ. Х. да користи предметни спратни дио зграде. Стога не може да се тврди да су судови тиме повриједили право С. К. на приватни живот и његов дом или право на заштиту власништва. Слиједи да није дошло до повреде члана 8 Европске конвенције и члана 1 Протокола број 1 Европске конвенције.

31. Члан 17 Европске конвенције, на који се апелант такође позива, гласи:

"Ништа у овој конвенцији не може се тумачити тако да подразумијева право било које државе, групе или лица да се упусте у неку дјелатност или изврше неки чин који је усмјерен на поништавање било ког од наведених права и слобода или на њихово ограничавање у већој мјери од оне која је предвиђена Конвенцијом."

Уставни суд не сматра да је овај члан релевантан у конкретном случају.

32. Уставни суд је одлучио да одбије апелацију.

33. На основу члана VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно, у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 35/01
10. маја 2002.
Сарајево

Председник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Уставни суд је утврдио да поступак у овом предмету није вођен на неправичаи начин и да стога није дошло до повреде члана 6 Европске конвенције, нити су судови повриједили право апеланта на приватни живот и његов дом и право на заштиту власништва (члан 8 и члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију).

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 61 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Усваја се, као основана, апелација госп. Едхема Бичакчића из Сарајева, против:

Рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године, рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-125/01 од 13. августа 2001. године, рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-517/01 од 2. новембра 2001. године, рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-232/01 од 19. септембра 2001. године, рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву број КВ-567/01 од 6. новембра 2001. године и рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-247/01 од 9. октобра 2001. године.

Укидају се:

1. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године,
2. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-125/01 од 13. августа 2001. године,
3. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-517/01 од 2. новембра 2001. године,
4. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-232/01 од 19. септембра 2001. године,
5. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву број КВ-567/01 од 6. новембра 2001. године.
6. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-247/01 од 9. октобра 2001. године.

Налаже се Кантоналном суду у Сарајеву да приговор имунитета, као уставно питање које се појавило у току поступка пред тим судом, које је изјавио окривљени у означеним предметима, достави и предочи Уставном суду Федерације Босне и

Херцеговине да, као стварио надлежан суд, расправи и донесе одлуку о наведеном питању.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Чињенично стање

1. Подносилац апелације је Едхем Бичакчић из Сарајева, којег заступа Жарко Булић, адвокат из Сарајева.
2. Чињенице предмета, које произилазе из апелације Едхема Бичакчића и докумената достављених Суду, могу да се сумирају како слиједи:
3. Поводом захтјева Кантоналног тужилаштва у Сарајеву, за спровођење истраге број КТ:11/00 од 11. маја 2001. године, истражни судија Кантоналног суда у Сарајеву, 13. августа 2001. године, донио је рјешење о спровођењу истраге број Ки-125/01, против више лица, међу којима је и Едхем Бичакчић, јер постоји основана сумња да је починио кривично дјело злоупотребе положаја или овлаштења из члана 358 став 3 Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту КЗ ФБиХ), у вези са чланом 46 Закона. Након што је истражни судија позвао осумњичене да изнесу своју одбрану, апелант се позвао на имунитет и предложио да Суд, као претходно питање, ријеши питање имунитета. Истражни судија је комплетан спис доставио Кривичном савјету тог суда, који је 3. јула 2001. године вратио спис истражном судији уз писмени поднесак број Кв 362/01, са упутством да је потребно прије свега да се испитају окривљени, па уколико се истражни судија сложи са захтјевом за спровођење истраге, да донесе рјешење о спровођењу истраге, а на то рјешење странке ће имати право жалбе. Како се и даље, након што је упознат са упутством Кривичног савјета Суда, апелант позивао на имунитет, истражни судија је, сложивши се са захтјевом за спровођење истраге, сматрао да се у овој фази поступка апелант брани ћутњом, те је и донио наведено рјешење.
4. Савјет Кантоналног суда у Сарајеву, одлучујући по жалби апеланта против наведеног рјешења о спровођењу истраге од 13. августа 2001. године, донио је рјешење број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године, којим је одбио жалбу као неосновану. Ово савјет, имајући у виду имунитет на који се позива апелант, а који је као његово право регулисано у поглављу IV/В. тач. 4 члан 10 Устава Федерације БиХ, дајући свој

суштински став у погледу примјењивости наведене уставне одредбе о имунитету и разматрајући жалбене наводе осумњиченог, сматра да би, у садашњој фази истраге, било преурањено да се оцјењује приговор имунитета, поготово што је неспорно да осумњичени више не обавља функцију премијера Владе која је била заштићена имунитетом.

Такође, у образложењу одлука Кривични савјег Кантоналног суда у Сарајеву заузима становиште да је имунитет окривљеног престао престанком функције.

Пред Савјетом се, такође, поставило питање да ли је осумњичени инкриминисане радње, наведене у захтјеву за спровођење истраге, обављао у оквиру својих овлашћења, односно да ли те радње, са тог аспекта, могу да се сматрају дозвољеним или недозвољеним. Савјет је, у вези с овим питањем, оцијенио да, за сада, када је истрага у току и када је спроведен само мањи број истражних радњи, не може на то питање да одговори, и да је неопходно да се наставе истражне радње ради расвјетљавања овог важног питања. Осумњичени ће, по оцјени Савјета, моћи да истакне свој приговор имунитета, и зависно од стварне ситуације у даљњем току истраге, суд у смислу чл. 163 ЗКП може да обустави истрагу.

5. Истражни судија Кантоналног суда у Сарајеву, одлучујући поводом захтјева Федералног тужилаштва за спровођење истраге број КТ-26/01 од 7. марта 2001. године, донио је рјешење о спровођењу истраге број Ки-232/01 од 19. септембра 2001. године против апеланта због основане сумње да је починио кривично дјело и то: под тачкама 1, 2, 3 и 4 продужено кривично дјело злоупотребе положаја или овлаштења из члана 358 став 3, а у вези са ставом 1 Кривичног закона ФБиХ, а под тачком 4 и кривично дјело кривотворење службене исправе из члана 368 став 1 Кривичног закона ФБиХ.

Истражни судија је констатовао да је Уставни суд БиХ својом одлуком одредио Кантонални суд у Сарајеву као надлежан суд за вођење овог поступка, а да се апелант, након што је Суд позвао осумњичене да изнесу своју одбрану, позвао на имунитет. Истражни судија је донио рјешење о спровођењу истраге, сматрајући да се апелант брани ћутњом.

6. Савјет Кантоналног суда у Сарајеву, рјешавајући жалбу апеланта, 2. новембра 2001. године, донио је рјешење број Кв-517/01 од 2. новембра 2001. године, којим је одбио жалбу осумњиченог апеланта, као неосновану.

Савјет је у овом рјешењу као основ изнио разлоге дате у ранијем, одбијајућем рјешењу број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године, рјешавајући да се настави са спровођењем истражне радње у циљу утврђивања да ли су радње извршене у оквиру његове функције, односно ради утврђивања да ли су дозвољене или недозвољене, имајући у виду да осумњичени више не обавља функцију премијера Владе.

У образложењу рјешења поново је заузет став да је имунитет окривљеног (апеланта) престао са престанком његове функције.

7. Истражни судија Кантоналног суда у Сарајеву, одлучујући по захтјеву Кантоналног тужилаштва у Сарајеву број КТ-288/01 од 9. августа 2001. године, донио је рјешење

о спровођењу истраге, број Ки-247/01 од 9. октобра 2001. године, против апеланта, сагласивши се да постоји основана сумња да је осумњичени починио кривично дјело злоупотребе положаја или овлаштења, предвиђено и кажњиво по члану 358 став 3 у вези са ставом 1 КЗ Федерације БиХ. Позвавши се на имунитет, апелант није изнио своју одбрану, а истражни судија, сматрајући да се осумњичени брани ћутњом, донио је наведено рјешење.

8. Савјет Кантоналног суда у Сарајеву, рјешењем број КВ-567/01 од 6. новембра 2001. године, одбио је као неосновану жалбу осумњиченог, који је предлагао у жалби да се затражи од кантоналног тужиоца да отклони сметње за вођење кривичног поступка, због постојања Уставом Федерације БиХ утврђеног имунитета од кривичног гоњења, те да се након тога одлучи о захтјеву за спровођење истраге или да првостепено рјешење преиначи и због истог разлога, у смислу члана 163 став 1 тачка 3 ЗКП-а, кривични поступак обустави. Одбијајући жалбу осумњиченог као неосновану, Савјет Суда изнио је исте разлоге као и у ранијим другостепеним рјешењима, истичући да се против лица из члана IV/B.4. (имунитет, члан 10) Устава Федерације БиХ неће покренути кривични поступак, а ако је већ покренут обуставиће се под условом да се они позову на имунитет, што значи да та лица, у моменту када се позивају на имунитет, уживају имунитет и врше своје функције. Савјет сматра да се не може радити о било којим радњама него само оним које су почињене за вријеме и у оквиру вршења дужности, што даље значи да су за предузимање тих радњи били и овлашћени, те да се имунитет не односи у апсолутном смислу на сва кривична дјела.

9. Представнички дом Парламента Федерације Босне и Херцеговине, на основу чл. IV/A.20.(lc) Устава Федерације Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 12. марта 2001. године, донио је одлуку о потврђивању именована Владе Федерације Босне и Херцеговине, сходно којој су именовани нови чланови Владе Федерације Босне и Херцеговине, па с тим у вези и нови премијер Владе Федерације Босне и Херцеговине, нови замјеник премијера Владе и нови федерални министри. Слиједи да је апеланту престао мандат премијера Владе Федерације Босне и Херцеговине.

II. Апелација

10. Едхем Бичакчић из Сарајева, кога заступа Жарко Булић, адвокат из Сарајева, 19. новембра и 3. децембра 2001. године, поднио је апелацију и допуну апелације Уставном суду Босне и Херцеговине, против наведених рјешења Кантоналног суда у Сарајеву. У апелацији и допуни апелације се, између осталог, наводи да је Кантонално тужилаштво у Сарајеву 11. маја 2001. године поднијело истражном судији Кантоналног суда у Сарајеву захтјев за спровођење истраге против Едхема Бичакчића и др. због, наводно, учињеног кривичног дјела из члана 358 став 3 КЗ ФБиХ, у вези са чланом 46 тога закона, које је, наводно, починио у другој половини 1999. и 2000. години. Едхем Бичакчић се, као осумњичени у наведеним кривичним предметима, одазвао позиву истражног судије и, при првом саслушању код истражног судије,

позвао се на имунитет од кривичног гоњења који је конституисан у одредби члана IV/В. тачка 4-10 Устава Федерације Босне и Херцеговине, која гласи:

"Предсједник Федерације, Потпредсједник Федерације, Премијер, замјеник Премијера и остали чланови Владе не могу бити кривично гоњени нити одговорни. у грађанском поступку за било какво дјело учињено у вршењу своје дужности "

Апелант истиче да је поводом имунитета, као инцидентног процедуралног питања које искључује кривично гоњење у свакој фази кривичног поступка у својим рјешењима који су предмет апелације, Кантонални суд у Сарајеву, узурпацијом искључиве надлежности Уставног суда Федерације Босне и Херцеговине за рјешење тог инцидентног правног питања, заузео ставове који су незаконити, противуставни и правно неодрживи. Захтјевом за спровођење истраге апелант је терећен за наводне кривично-правне радње које је починио у својству премијера Владе Федерације Босне и Херцеговине.

11. Апелант сматра да ужива апсолутни имунитет од кривичног гоњења иако више не обавља функцију премијера Владе, а да су оспореним рјешењима Кантоналног суда у Сарајеву повријеђена његова права гарантована чланом 6 став 1 и чланом 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, те чл. II/2 и III/3 е) Устава Босне и Херцеговине.

Апелант подсећа Уставни суд Босне и Херцеговине, с обзиром на фазу поступка у којој подноси ову апелацију, на становиште изнесено у одлуци Уставног суда Босне и Херцеговине, број У 34/01 од 22. јуна 2001. године.

Апелант истиче да питање имунитета не може да се ријеши нити у једној каснијој фази поступка, а сам имунитет не дозвољава поступак, односно кривично гоњење.

12. Предложио је да се, у складу са чланом 16 Пословника Уставног суда БиХ, затражи достављање комплетног списка под ознаком Ки-125/01, да се у складу са чланом 17 став 3 Пословника Суда, по апелацији поступа хитно, те да се након одржане сједнице Уставног суда, у смислу одредаба чл. 31 до 35 или јавне сједнице, у смислу одредаба чл. 41-53 Пословника Суда на коју ће се позвати апелант, донесе одлука којом се усваја поднесена апелација, те укидају сва рјешења Кантоналног суда у Сарајеву која се односе на апеланта и наложи Кантоналном суду у Сарајеву да изјављени приговор имунитета апеланта предочи Уставном суду Федерације БиХ, као стварно надлежном, као уставно питање које се појавило у току поступка, на мериторно одлучивање или да Уставни суд Босне и Херцеговине, поступајући у складу са чланом 61 Пословника Суда, сам ријеши питање имунитета у меритуму, тако што ће утврдити да апелант, у конкретном случају, заиста ужива апсолутни имунитет од кривичног гоњења.

Апелант је предложио да се донесе привремена мјера у складу са чланом 75 Пословника Суда, уз забрану вршења даљњих истражних радњи Кантоналном суду у Сарајеву и забрани Кантоналном тужилаштву Сарајево да врши било какве процедуралне радње до коначне одлуке Уставног суда по апелацији.

III. Поступак пред Уставним судом

13. У складу са одредбом члана 16 Пословника Суда, 27. децембра 2001. године од Кантоналног суда у Сарајеву и Кантоналног тужилаштва у Сарајеву затражени су одговори на наводе апелације.

14. Кантонално тужилаштво у Сарајеву је 18. јануара 2002. године, у одговору на апелацију, након што је изложило домаће и упоредно кривично и кривичнопроцесно право, уставну праксу и постојеће правне теорије, закључило

"да у конкретном случају одредба Одјељка IV тачке В. члана 10 Устава ФБиХ треба да се тумачи да је имунитетско право које је дато наведеним функционерима за вријеме вршења дужности ограничено за вријеме трајања мандата, односно вршења дужности Предсједника и Потпредсједника ФБиХ, Премијера, замјеника Премијера и чланова Владе ФБиХ.

Кантонално тужилаштво констатује да лица из Одјељка IV тачке В. Члана 10 Устава ФБиХ уживају имунитет док им траје мандат и у том времену врше своје законске дужности, а на имунитет могу да се позивају само у вријеме трајања мандата с тим да имунитетска заштита престаје истеком мандата. Службена радња која крши закон и представља кривично дјело одређено законом не улази у материјалноправни имунитет већ само има процесноправни карактер (формалноправни имунитет) који је строго процесне природе и представља само сметњу за вођење кривичног поступка без одобрења Парламента у вријеме трајања мандата и исти траје само до давања одобрења ако је мандат у току или до престанка трајања мандата када носилац имунитета не може да се позива на имунитет.

У Одлуци Уставног суда БиХ број У 34/01 од 24. 7. 2001. године у тачки 27 је закључено да истакнути приговор од стране истог апеланта Уставни суд БиХ неће рјешавати јер је то питање које треба да разријешу стварно надлежни суд, што би у конкретном случају значило Кантонални суд у Сарајеву који је то питање и рјешавао одлукама број KB-517/01 од 2. 11. 2001. године, KB-567/01 од 6. 11. 2001. године, KB-462/01 од 12. 9. 2001. године чиме је предметна ствар постала res judicata. Уставни суд БиХ је сходно томе о истој ствари раније одлучивао због којих разлога сходно члану 12 став 3 тачке 5 Пословника Уставног суда БиХ предметну апелацију ће скинути са листе предмета за одлучивање. Имајући у виду да је Кантонални суд Сарајево својим одлукама ријешили питање имунитета то се предметна апелација очигледно одмах указује као неоснована (prima facie), због којих разлога предметна апелација треба да се посматра и са аспекта члана 12 став 3 тачке 6 по ком основу се таква апелација скида са листе предмета за одлучивање.

Кантонално тужилаштво је предложило да Уставни суд БиХ сходно члану 12 став 3 тачке 5 и 6 у вези са чланом 12 став 1 и 6 донесе рјешење о скидању апелације са листе предмета за одлучивање.

*У супротном да предметну апелацију одбаци као неосновану сходно члану 55 став 1 тачке 1 и 5 Пословника Уставног суда БиХ јер се ради о питању о којем је већ редовни суд одлучио када је жалбу апликанта која се позивала на имунитет против рјешења о спровођењу истраге Савјет Кантоналног суда Сарајево исту одбило као неосновано. Наведеном одлуком Кантонални суд Сарајево ријешило је питање имунитета чиме је наведена правна ствар постала *res judicata* (рјешење Кантоналног суда Сарајево број Кв-567/01 од 6. 11. 2001. године, КВ-517/01 од 2. 11. 2001. године и КВ-462/01 од 12. 9. 2001. године) или сходно члану 55 став 1 тачке 1 се огласи ненадлежним за одлучивање како је то и сам Уставни суд БиХ навео у тачки 27 одлуке број У 34/01 од 22. 6. 2001. године.*

Или сходно члану 57 Пословника Уставног суда БиХ донесе одлуку којом ће одбити захтјев апликанта као неоснован и утврдити да не постоји повреда Устава на коју се у апликацији указује као и претходно одбаци приједлог за доношење привремене мјере због непостојања законских разлога за њено доношење.”

15. Кантонални суд у свом допису од 21. јануара 2002. године обавијестио је Уставни суд Босне и Херцеговине да је Кантонални суд у Сарајеву у донесеним рјешењима изразио је своје правно становиште везано за питање имунитета Едхема Бичакчића, у процесној ситуацији у којој се поступак налазио у тренутку доношења рјешења Суда, те да Суд сматра да немају правни основ за накнадно коментарисање, односно додатно аргументовање својих одлука.

IV. Допустивост

Сходно члану VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

Сходно члану 11 Пословника Уставног суда, Суд може да одлучује о апелацијама само ако су против пресуде која се апелацијом оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући према законима ентитета и само ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац примио пресуду о посљедњем правном лијеку који је користио.

Захтјев апеланта произилази из радњи које се воде пред истражним судијом у кривичном поступку, па је неопходно да се укаже на одредбе Закона о кривичном поступку које су од утицаја за процјену дозвољености апелације.

Сходно Закону о кривичном поступку Федерације БиХ (“Службене новине ФБиХ”, број 43/98) (у даљњем тексту ЗКП), када постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, на захтјев надлежног тужиоца за спровођење истраге, рјешење о спровођењу истраге доноси истражни судија надлежног суда. Против рјешења истражног судије о спровођењу истраге може да се изјави жалба, о којој рјешењем одлучује савјет тог суда. Против рјешења савјета није могуће изјавити жалбу, ако овим законом није другачије одређено (чл. 151, 385 и 388). ЗКП није одредио друге могућности за даљње коришћење правних лијекова.

У конкретном случају исцрпљени су сви правни лијекови против оспораваних рјешења у фази претходног кривичног поступка.

Кантонални суд у Сарајеву донио је рјешења број КВ-462/01 12. септембра 2001. године (које је апелант примио 19. септембра 2001. године), број КВ-517/01 2. новембра 2001. године и број КВ-567/01 6. новембра 2001. године. Апелација је достављена 19. новембра 2001. године. С обзиром да је 60. дан истекао 18. новембра, у недјељу која је нерадни дан за Суд, тај рок се продужава на сљедећи радни дан, 19. новембра 2001. године. Како је апелација достављена 19. новембра 2001. године Уставном суду, произилази да је изјављена у року који је утврђен чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда.

Из наведеног произилази да апелација испуњава услове у односу на исцрпљивање правних лијекова и благовременост.

Уставни суд Босне и Херцеговине је оцијенио да су одлуке Кантоналног суда у Сарајеву, које су предмет овог спора, коначне, што је видљиво из сљедећег:

Из другостепеног рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број КВ-462/01, од 12. септембра 2001. год. несумњиво произилази да рјешење утврђује да окривљени (апелант) нема имунитет, јер је имунитет везан “за одговарајуће дужности чије трајање је ограничено само за вријеме трајања својства премијера, односно министра у Влади ” (стр. 2, крај првог пасуса образложења цитираног рјешења).

Исти став се понавља, такође, у другостепеном рјешењу број КВ-517/01 од 2. новембра 2001. године (стр. 2, пети пасус цитираног рјешења) и рјешењу број КВ-567/01 од 6. новембра 2001. године (стр. 2, пети пасус).

Стога, није спорно да је оваквим одлучењима Кантонални суд у Сарајеву заузео два става, и то:

1. да сам суд одлучује о приговору имунитета, и,
2. што је најзначајније, да је ријешо да окривљени (апелант) нема имунитет за инкриминисана кривична дјела.

Дакле, дефинитивно и коначно је, на горе анализирани начин, Кантонални суд у Сарајеву одбио приговор имунитета.

Ово, и без обзира што се у истим образложењима другостепених рјешења упада у очигледне контрадикторности, констатује да и касније може да се рјешава приговор имунитета (стр. 3 рјешења КВ-567/01 од 6. новембра 2001. год.).

Зато је прихваћено да је апелација дозвољена.

V. Меритум

Апелант истиче да је Кантонални суд у Сарајеву, цитираним рјешењима о спровођењу истраге и другостепеним рјешењима тих предмета, повриједио његова права заштићена чланом 6 став 1 и чланом 7 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и чланом II/2 и III/3 е) Устава Босне и Херцеговине, јер нису ријешени приговори имунитета, односно да их је ријешила стварно ненадлежна институција.

Члан 6 став 1 Европске конвенције, у дијелу релевантном за ову апелацију, гласи: “Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. ”

Прије свега, имајући у виду прецеденс Уставног суда Босне и Херцеговине из одлуке број У 34/01 од 22. јуна 2001. године у односу на тачку 4 који гласи:

“Иако судска пракса Европског суда за људска права стоји на становишту да питање да ли је поштован принцип правичног суђења у кривичном поступку мора да буде сагледано на основу кривичног поступка у цјелини, јер омашке и недостаци који се појаве у једној фази поступка могу да буду измијењени у сљедећој фази поступка, Уставни суд БиХ је стао на становиште да као домаћа институција мора да укаже на повреду права загарантованих уставом чак и у овој фази поступка. Наиме, Европски суд за људска права је судска инстанца међународног карактера и његово поступање могуће је тек након исцрпљивања домаћег поступка у цјелини. Међутим, Уставни суд БиХ је домаћа институција апелационе надлежности у погледу права и слобода загарантованих Уставом БиХ, те у том смислу, без обзира на чињеницу да поступак није окончан, мора да укаже на повреду права загарантованих Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, па самим тим и права загарантованих Уставом БиХ. ”

С једне стране, цитирани прецеденс је значајан за питање дозвољености апелације. То питање је и ријешено у претходном поглављу под IV. Допустивост.

Међутим, заузети прецеденс је апсолутно значајан и у односу на мериторно одлучење.

Уставни суд је оцијенио да је Кантонални суд у Сарајеву, одлукама које су предмет апелације, повриједио права апеланта заштићена чланом 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и чланом 11/2 и 11/3 е) Устава Босне и Херцеговине због сљедећег:

Питање приговора имунитета окривљеног (апеланта) није ријешено, зато што Кантонални суд, који води кривични поступак против окривљеног, није надлежан да рјешава питање имунитета.

Погрешно је тезирање других учесника у поступку, па и самих оспораваних одлука, да суд који води кривични поступак има право да рјешава питање имунитета. То је очигледно из Устава Федерације БиХ који, под насловом Ц. 3. Уставни суд, члан 10 тачка 3, одређује да он рјешава питање имунитета.

Цитирамо наведену одредницу: *"Уставни суд такође одлучује о уставним питањима која му предочи Врховни суд, Суд за људска права или пак неки кантонални суд а која се јаве током поступка пред дотичним судом."*

Из цитираног очигледно произилази да је, у конкретном случају, једино и искључиво надлежан да ријешава питање Уставни суд Федерације БиХ.

Речено је "једино и искључиво", зато што је то једина одредница која говори о начину поступка оцјене права на имунитет, посебно зато што не постоји никакав други закон у односу на премијера и др. у погледу разрјешавања питања имунитета.

Такође, из Закона о кривичном поступку, не постоји процедурална претпоставка да то питање рјешава суд који води кривични поступак.

Навођење да је у одлуци Уставног суда БиХ број У 34/01, под тачком 27, Уставни суд дао право Кантоналном суду да у материјалноправном смислу ријешава питање имунитета, је апсолутно нетачно.

Наиме, тачка 27 изворно гласи: *"Истакнути приговор имунитета од стране апеланта Уставни суд БиХ није рјешавао, јер то питање треба га разрјешити стварно надлежни суд."*

Дакле, Уставни суд то питање није разрјешао, јер оно није ни било коначно ријешено да би имали дозвољеност да га рјешавамо, јер је ранију истрагу у том предмету водио ненадлежни Врховни суд Федерације БиХ.

То што је одређено да питање треба да разрјешава стварно надлежни суд је тачно, али свакако у одређеној процедури која је већ раније цитирана у односу на Устав Федерације БиХ, који је једини надлежан да разрјешава наведени приговор имунитета.

Такође, тумачење из одлука Кантоналног суда у Сарајеву, које су предмет овог спора, да то што окривљени (апелант) није дао исказ, значи да је то одбрана ћутњом, је апсолутно нетачно.

Наиме, приговор имунитета и одбрана ћутњом су два различита института одбране.

Одбрана ћутњом је право сваког грађанина и она је кодификована Законом о кривичном поступку.

С друге стране, институт имунитета је кодификован у Уставу Федерације БиХ под В. Извршна власт Федерације под тачком 4/10 и насловом Имуитет, а одредница гласи: *"Предсједник Федерације, Потпредсједник Федерације, Премијер, замјеник Премијера и остали чланови Владе не могу бити кривично гоњени нити"*

одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје дужности. ”

Слиједи да лица набројана по функцијама *не могу бити кривично гоњена нити одговорна у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје дужности.*

Дакле, јасно, цитирана одредница *ius cogens* истиче да та лица *не могу* да буду кривично гоњена за било коју радњу учињену у вршењу своје дужности.

То значи, да је приговор имунитета такав приговор који мора да се ријешити претходно, прије доношења рјешења о спровођењу истраге.

Првостепене одлуке, које је потврдио другостепени Кантонални суд у Сарајеву, покренуле су кривично гоњење. Наиме, доношењем рјешења о спровођењу истраге започиње и даље се одвија кривично гоњење. Јасно је, да је такво одлучење апсолутно супротно правима окривљеног (апеланта) у односу на уставне одреднице Устава Федерације БиХ које су цитиране.

Такође је јасно, из инкриминација у рјешењима о спровођењу истраге, да се оне на објективни идентитет кривичног дјела (вријеме, мјесто, својство окривљеног, начин и посљедице) и да инкриминишу окривљеном (апеланту) да их је учинио у својству премијера Федерације БиХ.

Уставни суд оцјењује да овако еклатантне повреде вријеђају одредницу члана 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода у вези са чл. 11/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине јер:

1. С једне стране, вријеђају право окривљеног на правично суђење, јер је апеланта започео кривично да гони Кантонални суд у Сарајеву, а да претходно није ријешено питање приговора имунитета.
2. С друге стране, низ елементарних незаконитости, нпр. мијешање института ћутње и института имунитета, указују да је код апеланта изазвана оправдана сумња у пристрасност суда.
3. Ово тим прије што је читав овај поступак започет незаконито, а о чему говори одлука Уставног суда БиХ број У 34/01. Закључак је да су, ријетко кад као у овом предмету, повријеђена права апеланта у односу на цитиране одредбе Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и Устава Босне и Херцеговине.

Насупрот изнесеном, у односу на тезу апелације да је дошло до повреде члана 7 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, Уставни суд је оцијенио да то право окривљеног (апеланта) није повријеђено. Наиме, у изворном тексту наведена одредница гласи:

”Нико не може да се сматра кривим за кривично дјело настало чињењем или нечињењем које није представљало кривично дјело у вријеме извршења, сходно националном или међународном праву. Исто тако, изречена казна неће бити тежа од оне која се примјењивала у вријеме извршења кривичног дјела. ”

Стога, из саме одлуке Уставног суда у односу на изреку и образложење ове одлуке види се да је наведени приговор, с једне стране, супротан цитираној норми члана 7 став 1 Европске конвенције, а с друге стране је и преурањен.

Јасно је да окривљени (апелант) није ни проглашен кривим, па му тиме није ни изречена казна.

VI. Закључак

На основу изложеног, већинском одлуком (шест напрема два) одлучено је као у изреци.

Судије др Ханс Данелиус и проф. др Луј Фаворе доставили су заједничко издвојено мишљење, које се прилаже уз ову одлуку као анекс.

На основу члана VI/4 Устава БиХ, одлуке Уставног суда БиХ су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 59/01
10. маја 2002.
Сарајево

Председник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Уставни суд Босне и Херцеговине усвојио је апелацију против Рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву и Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, јер је оцијенио да су првостепене одлуке, које су потврђене другостепеним одлукама Кантоналног суда, успоставиле кривично гоњење апеланта а да прије тога није ријешено питање приговора имунитета, што је супротно правима окривљеног (апеланта). То представља повреду члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (право на правично суђење), еквивалентног чл. II/2 и II/3 Устава Босне и Херцеговине.

АНЕКС
Издвојено мишљење судије др Ханса Данелиуса

Жалим што не могу да прихватим већинско мишљење у овом предмету, из следећих разлога:

Едхем Бичакчић наводи да је повријеђено његово право на правично суђење пред независним трибуналом, загарантовано чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, с обзиром да му је ускраћено право на имунитет од кривичног гољења.

Међутим, кривични поступак против Едхема Бичакчића је још увијек у прелиминарној фази, те стога још увијек није познат исход овог поступка. Сходно судској пракси Европског суда за људска права, питање да ли је поштован принцип правичног суђења треба да се сагледа на основу поступка у цјелини, што значи да то није могуће да се утврди док се поступак не оконча. (Издвојено мишљење судија Данелиуса и Марка, у прилогу одлуке Уставног суда у предмету број У 34/01).

Слиједи да је апелација Едхема Бичакчића преураћена. Он ће, наравно, имати прилику, да, када се кривични поступак оконча, пред Уставним судом покрене питање неправичности до којег би могло да дође у овом поступку.

У сваком случају, право на имунитет од кривичног гољења не произилази из члана 6 Европске конвенције, пошто тај члан предвиђа заштиту права да суд испита и одлучи о кривичној оптужби, али не предвиђа и право на изузеће од судског поступка. Стога, до повреде његовог права из члана 6 не може да дође у случају да се одбије или не уважи захтјев Едхема Бичакчића којим се он позива на имунитет.

Исто тако, Устав Босне и Херцеговине не садржи нити једну одредбу која Едхему Бичакчићу даје право на имунитет. Одредба која се односи на ово питање је садржана у Уставу Федерације Босне и Херцеговине (поглавље IV/В. 4, члан 10). Међутим, питање евентуалне повреде ове одредбе потпада под надлежност Уставног суда Федерације, а не Уставног суда Босне и Херцеговине.

Такође, Едхем Бичакчић нема основа да се позове на члан 7 Европске конвенције, јер он није ни проглашен кривим за кривични прекршај.

Издвојено мишљење судије проф. др Луја Фаворса

У потпуности се прикључујем ставовима које је у свом издвојеном мишљењу изнио судија др Ханс Данелиус.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 61 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Усваја се, као основана, апелација Сулејмана Гариба из Сарајева, против:

Рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године, рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-125/01 од 13. августа 2001. године, рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-487/01 од 20. септембра 2001. године, рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки- 209/01 од 13. августа 2001. године.

Укидају се:

1. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године,
2. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-125/01 од 13. августа 2001. године,
3. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број КВ-487/01 од 20. септембра 2001. године,
4. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-209/01 од 13. августа 2001. године.

Налаже се Кантоналном суду у Сарајеву да приговор имунитета, као уставно питање које се појавило у току поступка пред тим судом, које је изјавио окривљени у означеним предметима, достави и предочи Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине да, као стварно надлежан суд, расправи и донесе одлуку о наведеном питању.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Чињенично стање

1. Подносилац апелације је Сулејман Гариб из Сарајева, којег заступа Васвија Видовић, адвокат из Сарајева.
2. Чињенице предмета, које произилазе из апелације Сулејмана Гариба и докумената достављених Суду, могу да се сумирају како слиједи:
3. Сулејман Гариб је био министар за социјалну политику, расељена лица и избјеглице Федерације Босне и Херцеговине. Мандат му је истекао прије отварања кривичног поступка.
4. Поводом захтјева Кантоналног тужилаштва у Сарајеву, истражни судија Кантоналног суда у Сарајеву је, рјешењем од 13. августа 2001. (предмет број Ки-125/01) одлучио да спроведе истрагу против Сулејмана Гариба и других лица. Сходно овом рјешењу, постоји основана сумња да је Сулејман Гариб починио кривично дјело злоупотребе положаја или овлашћења из члана 358 став 3 Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту КЗ ФБиХ). Сулејман Гариб се позвао на имунитет и предложио да Кантонални суд, као претходно питање, ријешити питање имунитета. Комплетан спис је достављен Кривичном савјету тог суда, које је 3. јула 2001. године вратило спис истражном судији са упутством да је потребно, прије свега, да се испитају окривљени. Како се и даље Сулејман Гариб позивао на имунитет и одбијао да га испитају, истражни судија је сматрао да се у овој фази поступка апелант брани ћутњом.
5. Савјет Кантоналног суда у Сарајеву је, одлучујући о жалби Сулејмана Гариба против наведеног рјешења о спровођењу истраге од 13. августа 2001. године, донијело рјешење број КВ-462/01 од 12. септембра 2001. године којим је одбило жалбу као неосновану. Суд сматра да би у садашњој фази истраге било преурањено да се цијени приговор имунитета, те је навео да је неспорно да осумњичени више не обавља функцију федералног министра за социјалну политику, расељена лица и избјеглице. Сулејман Гариб ће, по оцјени Савјета, моћи касније да истиче свој приговор имунитета, и зависно од стварне ситуације у даљњем току истраге, суд у смислу чл. 163 ЗКП може да обустави истрагу.
Такође, у образложењу одлука Кривични савјет Кантоналног суда у Сарајеву заузима становиште да је имунитет окривљеног престао престанком функције.
6. Поводом захтјева Кантоналног тужилаштва у Сарајеву, истражни судија Кантоналног суда у Сарајеву је, другим рјешењем од 13. августа 2001. године, које је било усвојено у паралелном предмету (предмет број Ки-209/01), одлучио да спроведе истрагу против Сулејмана Гариба због основане сумње да је починио кривично дјело злоупотребе службеног положаја или овлашћења из члана 358 став 3 КЗ Федерације

БиХ. Сулејман Гариб се опет позвао на имунитет и тражио да суд то питање ријеша као претходно питање. Као и претходног пута одбио је да буде испитиван, те је истражни судија сматрао да се апелант брани ћутњом.

7. Сулејман Гариб је уложио жалбу Савјету Кантоналног суда у Сарајеву, које је рјешењем број Кв-487/01 од 20. септембра 2001. године одбило жалбу са истим образложењем као у КВ-462/01 од 12. септембра 2001.

II. Апелација

8. Апелацију против наведених рјешења Кантоналног суда у Сарајеву Сулејман Гариб поднио је 19. новембра 2001. године.

9. Истакао је да се у оба наведена случаја позвао на имунитет који му пружа члан IV/В. Устава Федерације Босне и Херцеговине. Као спорна питања навео је да се кривично гоњење не може покренути против особе која има имунитет од кривичног гоњења за било коју радњу учињену у вршењу своје функције. Навео је да је, док је био у својству министра у Влади Федерације, имао имунитет самим Уставом Федерације. Даље је тврдио да је Кантонални суд морао да предочи Уставном суду Федерације, као суду стварно надлежном за одлучивање о питању имунитета, да одлучи о том питању прије одлуке о покретању кривичног гоњења.

10. У својој апелацији Сулејман Гариб се позвао на више конкретних пресуда Европског суда за људска права, као и на одлуку Уставног суда Босне и Херцеговине број У 34/01 од 22. јула 2001. године.

11. Затражио је да Уставни суд Босне и Херцеговине укине рјешења Кантоналног суда, те да наложи Кантоналном суду у Сарајеву да изјављене приговоре имунитета предочи Уставном суду Федерације. Такође је предложио издавање привремене мјере у смислу члана 75 Пословника Суда, којом ће се Кантоналном суду у Сарајеву забранити да врши било какве истражне радње до коначне одлуке Уставног суда Босне и Херцеговине.

III. Поступак пред Уставним судом

12. У складу са одредбом члана 16 Пословника Суда, 27. децембра 2001. године од Кантоналног суда у Сарајеву и Кантоналног тужилаштва у Сарајеву затражени су одговори на наводе апелације.

13. Кантонално тужилаштво у Сарајеву 18. јануара 2002. године је, у одговору на апелацију, закључило да је покушај апеланта да имунитетско право прошири и на период након престанка функције неоснован, јер би то значило постојање потпуног, апсолутног имунитета, које као такво није познато ни у међународном праву. У конкретном случају, одредбу поглавља IV/В. члана 10 Устава ФБиХ треба тумачити

тако да је имунитетско право, које је дато функционерима за вријеме вршења функције, ограничено на вријеме трајања мандата. Имуитетска заштита престаје истеком мандата. Имуитет је строго процесне природе и представља само сметњу за вођење кривичног поступка без одобрења Парламента у вријеме трајања мандата.

14. У Одлуци Уставног суда БиХ број У 34/01 од 24. јула 2001. године у тачки 27 је закључено да приговор који је истакао апелант Едхем Бичакчић Уставни суд БиХ неће рјешавати јер је то питање које треба да разријешу стварно надлежни суд. У овом случају, одлуку је донио Кантонални суд у Сарајеву, 12. септембра 2001. године. Пошто је Кантонални суд ријешу питање имунитета у погледу ових одлука, и пошто је Уставни суд о истој ствари раније одлучивао, предметна апелација би, сходно члану 12 став 3 тачке 5 и 6 Пословника Уставног суда, требало да се скине са листе предмета за одлучивање.

15. У случају да Уставни суд не скине предмет са листе предмета за одлучивање, Кантонално тужилаштво сматра да би Суд требао да, у складу са чланом 55 став 1 тачке 1 и 5 Пословника Уставног суда, апелацију одбаци као неосновану, пошто се тиче питања о којем је редовни суд већ одлучио. Суд би могао, сходно члану 57 Пословника Уставног суда, као алтернативно рјешење, да одбије апелацију као неосновану и утврди да не постоји повреда Устава. Приједлог за издавање привремене мјере би, такође, требало да се одбаци због непостојања законских разлога за њено доношење.

16. Кантонални суд се, у свом допису од 21. јануара 2002., позвао на разлоге наведене у својим рјешењима, и навео да не смагра да је неопходно додатно аргументовање својих одлука.

17. Сходно члану 20 став 2 Пословника Уставног суда, 25. јануара 2002. године Сулејману Гарибу су достављени одговори на апелацију.

ЇV. Допустивост

18. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. Сходно члану 11 Пословника Уставног суда, Суд може да одлучује о апелацијама само ако су иротив пресуде која се апелацијом оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и само ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац примио пресуду о посљедњем правном лијеку који је користио.

20. Апелација Сулејмана Гариба произилази из радњи које се воде пред истражним судијом у кривичном поступку. Сходно Закону о кривичном поступку, жалба на рјешење истражног судије за спровођење истраге подноси се Савјету Кантоналног суда, који и одлучује о њој. Против рјешења Савјета не може да се изјави жалба, ако

овим законом није другачије одређено (чл. 151, 385 и 388). ЗКП није одредио друге могућности за даљње коришћење правних лијекова.

21. Кантонални суд у Сарајево донио је рјешења на жалбе Сулејмана Гариба 12. септембра и 20. септембра 2001. год. Рјешење од 12. септембра 2001. год. Сулејман Гариб је примио 19. септембра 2001. год. Апелација је достављена 19. новембра 2001, тј. први дан након 18. новембра 2001. год., који пада у недјељу, нерадни дан. Слједи да је Сулејман Гариб искористио све расположиве правне лијекове, те да је доставио апелацију у предвиђеном року од 60 дана.

22. Уставни суд Босне и Херцеговине је оцијенио да су одлуке Кантоналног суда у Сарајеву, које су предмет овог спора, коначне.

Наиме, из другостепеног рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број КВ-462/01, од 12. септембра 2001. год. несумњиво произилази да рјешење утврђује да окривљени (апелант) нема имунитет, јер имунитет је везан само "за одговарајуће функције чије трајање је ограничено само за вријеме трајања својства премијера, односно министра у влади" (стр. 2, крај првог пасуса образложења цитираног рјешења).

Стога, није спорно да је оваквим одлучењима Кантонални суд у Сарајеву заузео два става, и то:

1. да сам суд одлучује о приговору имунитета, и,
2. да је Суд већ ријешило да окривљени (апелант) нема имунитет за инкриминисана кривична дјела.

Дакле, Кантонални суд у Сарајеву је одбио приговор имунитета.

Ово, и без обзира што се у истим образложењима другостепених рјешења упада у очигледне контрадикторности, говори да и касније може да се рјешава приговор имунитета.

Зато је прихваћено да је апелација допуштима.

V. Меритум

23. Апелант истиче да је Кантонални суд у Сарајеву, цитираним рјешењима о спровођењу истраге и другостепеним рјешењима тих предмета, повриједио његова права заштићена чланом 6 став 1 и чланом 7 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и чл. 11/2 и 11/3 е) Устава Босне и Херцеговине, јер нису ријешени приговори имунитета, односно ријешила их је стварно ненадлежна институција.

Члан 6 став 1 Европске конвенције у дијелу релевантном за ову апелацију, гласи:

"Приликом утврђивања Грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. "

Прије свега, Уставни суд се позива на одлуку број У 34/01 од 22. јуна 2001. године која гласи: *"Иако судска пракса Европског суда за људска права стоји на становишту*

да питање да ли је поштован принцип правичног суђења у кривичном поступку мора да буде сагледано на основу кривичног поступка у цјелини, јер омашке и недостаци који се појаве у једној фази поступка могу да буду измијењени у сљедећој фази поступка, Уставни суд БиХ је стао на становиште да као домаћа институција мора да укаже на повреду права загарантованих уставом чак и у овој фази поступка. Наиме, Европски суд за људска права је судска инстанца међународног карактера и његово поступање могуће је тек након исцрпљивања домаћег поступка у цјелини. Међутим, Уставни суд БиХ је домаћа институција апелационе надлежности у погледу права и слобода загарантованих Уставом БиХ, те у том смислу, без обзира на чињеницу да поступак није окончан, мора да укаже на повреду права загарантованих Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, на самим тим и права загарантованих Уставом БиХ. ”

С једне стране, цитирани прецеденс је значајан за питање допустивости апелације. То питање је и ријешено у претходном поглављу под IV. Допустивост.

С друге стране, заузети прецеденс је такође апсолутно значајан у односу на мериторно одлучење.

24. Уставни суд је оцијенио да је Кантонални суд у Сарајеву, одлукама које су предмет апелације, повриједио права апеланта заштићена чланом 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, и чл. 11/2 и Н/3 е) Устава Босне и Херцеговине због сљедећег:

Питање приговора имунитета окривљеног (апеланта) није ријешено, зато што Кантонални суд, који води кривични поступак против окривљеног, није надлежан да рјешава питање имунитета.

Погрешно је тезирање других учесника у поступку, па и самих оспораваних одлука, да суд који води кривични поступак има право да рјешава питање имунитета. То је очигледно из Устава Федерације БиХ који, под насловом С.3. Уставни суд, члан 10 тачка 3, одређује да он рјешава питање имунитета. Наведена одредница гласи: *“Уставни суд такође одлучује и о уставним питањима која му предочи Врховни суд, Суд за људска права или кантонални суд а која се појаве у току поступка пред дотичним судом. ”*

Из цитираног очигледно произилази да је, у конкретном случају, једино и искључиво надлежан да ријешава наведено питање Уставни суд Федерације БиХ. Уставни суд има искључиву надлежност зато што је то једина одредница која се односи на право да се оцијени питање имунитета, посебно зато што у Закону о кривичном поступку не постоји процедурална претпоставка да то питање рјешава суд који води кривични поступак.

Навођење да је у одлуци Уставног суда БиХ број У 34/01 под тачком 27 Уставни суд дао право Кантоналном суду да ријешава питање имунитета је апсолутно нетачно. Наиме, тачка 27 изворно гласи: *“Истакнути приговор имунитета од стране апеланта Уставни суд БиХ није рјешавао, јер то питање треба да разријешава стварно надлежни суд. ”*

Дакле, Уставни суд то питање није разријешо, зато што је ранију истрагу у том предмету водио ненадлежни Врховни суд Федерације БиХ.

Ово питање је требао да разријешо стварно надлежни суд, а то је Уставни суд Федерације БиХ.

25. Такође, тумачење из одлука Кантоналног суда у Сарајеву да је ћутња окривљеног (апеланта) начин његове одбране је апсолутно нетачно. Наиме, приговор имунитета и одбрана ћутњом су два различита института одбране.

Одбрана ћутњом је право сваког грађанина и она је кодификована Законом о кривичном поступку.

С друге стране, институт имунитета је кодификован у Уставу Федерације БиХ под насловом Б. Извршна власт Федерације под тачком 4/10 и насловом Имуитет, а одредница гласи: *“Предсједник Федерације, Потпредсједник Федерације, Премијер, замјеник Премијера и остали чланови Владе не могу бити кривично гоњени нити одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје дужности.”*

Из наведене одреднице, цитиране из Устава Федерације БиХ, јасно произилази да особе набројане по функцијама не могу да буду кривично гоњене нити одговорне у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје дужности.

Дакле, јасно, цитираи одредница *ius cogens* истиче да та лица не могу да буду кривично гољена за било коју радњу учињену у вршењу своје дужности.

То значи, да је приговор имунитета такав приговор који мора да се ријешо претходно, прије доношења рјешења о спровођењу истраге.

26. Првостепене одлуке, које је потврдио другостепени Кантонални суд у Сарајеву, покренуле су кривично гоњење. Наиме, доношењем рјешења о спровођењу истраге започиње и даље се одвија кривично гоњење. Јасно је, да је такво одлучење апсолутно супротно правима окривљеног (апеланта) у односу на уставне одреднице Устава Федерације БиХ које су цитиране.

Такође је јасно, из инкриминација у рјешењима о спровођењу истраге, да се оне односе на објективни идентитет кривичног дјела (вријеме, мјесто, својство окривљеног, начин и последице) и да, као такве, инкриминишу окривљеном (апеланту), да их је учинио у својству министра у Федерацији БиХ.

Уставни суд оцјењује да ово представља повреду одреднице члана 6 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода у вези са чл. II/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине јер:

1. С једне стране, вријеђају право окривљеног на правично суђење, јер су апеланта започели да кривично гоне, а да претходно није ријешено питање приговора имунитета.
2. С друге стране, низ елементарних незаконитости, нпр. мијешање института ћутње и института имунитета, указују да је код апеланта изазвана оправдана сумња у пристрасност суда.

3. Ово тим прије што је читав овај поступак започет незаконито, а о чему говори одлука Уставног суда БиХ број У 34/01. Закључак је да су повријеђена права апеланта у односу на цитиране одредбе Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода и Устава Босне и Херцеговине.

27. Насупрот изнесеном, у односу на тезу апелације да је дошло до повреде члана 7 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, Уставни суд је оцијенио да је неоснована. Наиме, у изворном тексту наведена одредница гласи: *"Нико се не може сматрати кривим за кривично дјело... Исто тако, изречена казна неће бити тежа од оне која се примјењивала у вријеме извршења кривичног дјела."*

Међутим, јасно је да апелант није ни проглашен кривим, па му тиме није ни изречена казна. Стога, члан 7 став I Европске конвенције не може да се примијени у овој фази поступка.

VI. Закључак

28. Уставни суд је одлучио, већином гласова (шест напрема два), као у изреци.
29. Судије др Ханс Данелиус и проф. др Луј Фаворе доставили су заједничко издвојено мишљење, које се прилаже уз ову одлуку као анекс.
30. На основу члана VI/4 Устава БиХ, одлуке Уставног суда БиХ су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио у саставу: председник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегвић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 60/01
10. маја 2002.
Сарајево

Председник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Уставни суд Босне и Херцеговине усвојио је апелацију против Рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву и Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, јер је оцијенио да су првостепене одлуке, које су потврђене другостепеним одлукама Кантоналног суда, успоставиле кривично гоњење апеланта а да прије тога није ријешено питање приговора имунитета, што је супротно правима окривљеног (апеланта). То представља повреду члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (право на правично суђење), еквивалентног чл. II/2 и II/3 Устава Босне и Херцеговине.

АНЕКС Издвојено мишљење судија др Ханса ДANELIУСА

Жалим што не могу да прихватим већинско мишљење у овом предмету, из следећих разлога:

Сулејман Гариб наводи да му је повријеђено право на правично суђење пред независним трибуналом, загарантовано чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, с обзиром да му је ускраћено право имунитет од кривичног гоњења.

Међутим, кривични поступак против Сулејмана Гариба је још увијек у прелиминарној фази, те стога још увијек није познат његов исход. Сходно судској пракси Европског суда за људска права, питање да ли је поштован принцип правичног суђења треба да буде сагледано на основу поступка у цјелини, што значи да то није могуће да се утврди док се поступак не оконча. (Издвојено мишљење судија ДANELIУСА и Марка, у прилогу одлуке Уставног суда у предмету број У 34/01).

Слиједи да је апелација Сулејмана Гариба преураћена. Он ће, наравно, имати прилику, да, када се кривични поступак оконча, пред Уставним судом покрене питање неправичности до којег би могло да дође у овом поступку.

У сваком случају, право на имунитет од кривичног гоњења не произилази из члана 6 Европске конвенције, пошто тај члан предвиђа заштиту права да суд испита и одлучи о кривичној оптужби, али не предвиђа и право на изузеће од судског поступка. Стога, до повреде његовог права из члана 6 не може да дође у случају да се одбије или не уважи захтјев Сулејмана Гариба којим се он позива на имунитет.

Исто тако, Устав Босне и Херцеговине не садржи нити једну одредбу која Сулејману Гарибу даје право на имунитет. Одредба која се односи на ово питање је садржана у Уставу Федерације Босне и Херцеговине (поглавље IV/B. 4, члан 10). Међутим, питање евентуалне повреде ове одредбе потпада под надлежност Уставног суда Федерације, а не Уставног суда Босне и Херцеговине.

Такође, Сулејман Гариб нема основа да се позове на члан 7 Европске конвенције, јер он није ни проглашен кривим за кривично дјело

Издвојено мишљење судије проф. др Луја Фавореа

У потпуности се прикључујем ставовима које је у свом издвојеном мишљењу изнио судија др Ханс Данелиус.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 61 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Усваја се, као основана, апелација госп. Драгана Човића из Мостара, против: Рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву број Кв-517/01, од 2. новембра 2001. године, рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву број Ки-232/01, од 19. септембра 2001. године, рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број Кв-567/01 од 6. новембра 2001. године и рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-247/01, од 9. октобра 2001. године.

Укидају се:

1. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број Кв-517/01 од 2. новембра 2001. године,
2. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-232/01 од 19. септембра 2001. године
3. Рјешење Савјета Кантоналног суда у Сарајеву, број Кв-567/01 одб. новембра 2001. године и
4. Рјешење истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-247/01 од 9. октобра 2001. године.

Налаже се Кантоналном суду у Сарајеву да приговор имунитета, као уставно питање које се појавило у току поступка пред тим судом, које је изјавио окривљени у означеним предметима, достави и предочи Уставном суду Федерације Босне и Херцеговине да, као стварно надлежан суд, расправи и допесе одлуку о наведеном питању.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Увод

1. Уставни суд Босне и Херцеговине примио је 7. децембра 2001. године апелацију госп. Драгана Човића, из Мостара, којег заступа бранилац Јосип Муселимовић, адвокат из Мостара, против рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву број Кв-517/01 од 2. новембра 2001. године, рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву број Ки-232/01 од 19. септембра 2001. године, рјешења Савјета Кантоналног суда у Сарајеву број Кв-567/01 од 6. новембра 2001. године и рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву, број Ки-247/01, од 9. октобра 2001. године.

2. Апелант, преко свога браниоца, изјављује да се предметном апелацијом у цијелости придружује наводима апелације апеланта Едхема Бичакчића, којег заступа бранилац Жарко Булић, адвокат из Сарајева, у уставно-судском предмету који се води под бројем У 59/01.

II. Чињенично стање

3. Подносилац апелације је госп. Драган Човић, из Мостара, којег заступа Јосип Муселимовић, адвокат из Мостара.

Чињенице предмета, које произилазе из навода апелације Драгана Човића и докумената достављених Суду, могу да се сумирају како слиједи:

4. Поводом захтјева Кантоналног тужилаштва у Сарајеву, за спровођење истраге број КТ-26/01 од 7. марта 2001. године и 27. јуна 2001. године, истражни судија Кантоналног суда у Сарајеву донио је 19. септембра 2001. године рјешење о спровођењу истраге, број Ки-232/01 против више лица, међу којима је и Драган Човић, јер постоји основана сумња да је починио кривично дјело несавјестан рад у служби из члана 366 став 2, а у вези са ставом 1 Кривичног закона Федерације БиХ (у даљњем тексту КЗ ФБиХ).

5. Након што је истражни судија позвао оsumњичене да дају своју одбрану, апелант се позвао на имунитет и предложио да Суд, као претходно питање, ријешити питање имунитета. Истражни судија је сматрао да је апелант дао своју одбрану ћутњом, па како се сагласио са захтјевом за спровођење истраге, донио је рјешење о спровођењу истраге. Истражни судија је истовремено ријешити да проведе све предложене истражне радње ради утврђивања кривичног дјела и кривичне одговорности окривљеног. Апелант је рјешењем поучен о праву на жалбу Кривичном савјету Кантоналног суда у Сарајеву. Истражни судија је у овом рјешењу констатовао да је Уставни суд БиХ својом одлуком одредио Кантонални суд у Сарајеву као суд надлежан за вођење овог кривичног поступка.

6. Савјет Кантоналног суда у Сарајеву, одлучујући по жалби апеланта против наведеног рјешења о спровођењу истраге од 19. септембра 2001. године, донијело је рјешење број КВ-517/01 од 2. новембра 2001. године, којим је одбило жалбу као неосновану. Ово савјет, имајући у виду имунитет на који се позива апелант, а који је као његово право регулисано у поглављу IV/В. тач. 4 члап 10 Устава Федерације БиХ, дајући свој суштински став у погледу примјењивости наведене уставне одредбе о имунитету и разматрајући жалбене наводе осумњиченог, сматра да би, у садашњој фази истраге, било преурањено да се оцјењује приговор имунитета, поготово што је неспорно да осумњичени више не обавља дужност замјеника премијера Владе која је била заштићена имунитетом. Такође, у образложењу одлуке Кривични савјет Кантоналног суда у Сарајеву заузима становиште да је имунитет окривљеног престао престанком функције. Пред Савјетом се, такође, поставило питање да ли је осумњичени инкриминисане радње, наведене у захтјеву за спровођење истраге, обављао у оквиру својих овлашћења, односно да ли те радње, са тог аспекта, могу да се сматрају дозвољеним или недозвољеним. Савјет је, у вези са овим питањем, оцијенио да, за сада, када је истрага у току и када је спроведен само мањи број истражних радњи, не може на то питање да одговори, и да је неопходно да се наставе истражне радње ради расвјетљавања овог важног питања. Осумњичени ће, по оцјени Савјета, моћи да истиче свој приговор имунитета, и, зависно од стварне ситуације у даљњем току истраге, суд у смислу чл. 163 ЗКП може да обустави истрагу.

7. Истражни судија Кантопалног суда у Сарајеву, одлучујући поводом захтјева Кантоналног тужилаштва у Сарајеву за спровођење истраге, број КТ-288/01 од 9. августа 2001. године против апеланта због основане сумње да је учинио кривично дјело несавјесног рада у служби из члана 366 став 2 а у вези са ставом 1 Кривичног закона Федерације Босне и Херцеговине, донио је 9. октобра 2001. године рјешење о спровођењу истраге број Ки-247/01. У образложењу овог рјешења истражни судија је, утврђујући основаном сумњу да је апелант извршио инкриминисано кривично дјело, као основ за своје рјешење, навео раније дате разлоге садржане у рјешењу о спровођењу истраге од 19. септембра 2001. године.

Позвавши се на имунитет, апелант није изнио своју одбрану, а истражни судија, сматрајући да се апелант брани ћутњом, донио је наведено рјешење.

8. Савјет Кантоналног суда у Сарајеву, одлучујући по жалби апеланта против наведеног рјешења о спровођењу истраге број Ки-247/01 од 9. октобра 2001. године, донио је рјешење број КВ-567/01 од 2. новембра 2001. године, којим је одбио жалбу као неосновану. Овај савјет, имајући у виду имунитет на који се позива апелант, а који је као његово право регулисано у поглављу IV/В. тач. 4 члан 10 Устава Федерације БиХ, дајући свој суштински став у погледу примјењивости наведене уставне одредбе о имунитету и разматрајући жалбене наводе осумњиченог, сматра да би, у садашњој фази истраге, било преурањено да се оцјењује приговор имунитета, поготово што је неспорно да осумњичени више не обавља функцију замјеника премијера Владе која је била заштићена имунитетом.

Такође, у образложењу одлука Кривични савјет Кантоналног суда у Сарајеву заузима становиште да је имунитет окривљеног престао престанком функције.

9. Пред Савјетом се, такође, поставило питање да ли је осумњичени инкриминисане радње, наведене у захтјеву за спровођење истраге, обављао у оквиру својих овлашћења, односно да ли те радње, са тог аспекта, могу да се сматрају дозвољеним или недозвољеним. Савјет је, у вези с овим питањем, оцијенио да, за сада, када је истрага у току и када је спроведен само мањи број истражних радњи, не може на то питање да одговори, и да је неопходно да се наставе истражне радње ради расвјетљавања овог важног питања. Осумњичени ће, по оцјени Савјета, моћи да истиче свој приговор имунитета, и, зависно од стварне ситуације у даљњем току истраге, суд у смислу чл. 163 ЗКП може да обустави истрагу.

III. Апелација

10. Господин Драган Човић из Мостара, кога заступа госп. Јосип Муселимовић, адвокат из Мостара, поднио је Уставном суду Босне и Херцеговине апелацију против рјешења Кантоналног суда у Сарајеву наведених у диспозитиву ове одлуке и у тачки 1 образложења.

11. Апелант тврди да су оспореним рјешењима повријеђена његова људска права на фер поступак пред судом у кривичном поступку, гарантована чланом 6 став 1 и чланом 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту Конвенција), те чл. II/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине.

12. У погледу фер поступка апелант се жали да се подносиоцу ове апелације, Драгану Човићу, на терет ставља извршење кривичног дјела несавјесног рада у служби, које је предвиђено и кажњиво по члану 366 став 2 у вези са ставом 1 Кривичног закона Федерације БиХ (у даљњем тексту КЗ ФБиХ). У наведеним кривичним предметима апелант Драган Човић истицао је, тј. позивао се, на имунитет од кривичног гоњења, како је то предвиђено одредбама члана 10 поглавља IV/B.4 Устава Федерације БиХ, јер му је захтјевом за спровођење истраге стављено на терет извршење кривичних радњи које је починио у својству федералног министра финансија и замјеника премијера Федерације БиХ.

13. У погледу истакнутог приговора права на имунитет, као претходног процедуралног питања, који искључује кривично гоњење у свакој фази кривичног поступка, у својим рјешењима која су наведена у диспозитиву ове одлуке, Кантонални суд у Сарајеву је, како апелант наводи у апелацији, потпуно узурпирао искључиву надлежност Уставног суда Федерације БиХ, који је надлежан за рјешење питања имунитета, и у том правцу заузео ставове који су незаконити, противуставни и правно неодрживи.

14. Апелант Драган Човић сматра да је апелант Едхем Бичакџић у својој апелацији, која се, као уставно-судски предмет води под бројем У 59/01, као и у њеној допуни, у

потпуности и конкретно образложио чињенично стање и ситуацију, као и материјално-правни основ апелације, те стога сматра да није потребно да понавља исте чињенице у својој апелацији.

15. Апелант је предложио да се, у складу са чланом 16 Пословника Уставног суда БиХ, затражи достављање комплетног списка број Ки-125/01, да се по овој апелацији поступа хитно и, након одржане сједнице Уставног суда БиХ, у складу са чл. 31-35 или јавне сједнице у смислу чл. 41-53 Пословника Уставног суда БиХ, на коју ће, сходно члану 42 став 2 Пословника Уставног суда БиХ, бити позван и апелант, Уставни суд БиХ донесе одлуку којом се апелација, изјављена против оспорених рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, усваја и оспорена рјешења укидају.

16. Такође је предложио да Уставни суд наложи Кантоналном суду у Сарајеву да изјављени приговор имунитета апеланта предочи Уставном суду Федерације БиХ, као стварно надлежном, као уставно питање које се појавило у току поступка пред тим судом на мериторно одлучивање. Или, алтернативно, да Уставни суд, поступајући у складу са чланом 61 Пословника Уставног суда БиХ, сам ријеши питање имунитета у меритуму, на тај начин што ће утврдити да апелант у конкретном случају ужива апсолутни имунитет од кривичног гоњења.

IV. Поступак пред Уставним судом

17. У складу са одредбом члана 16 Пословника Суда, апелација је достављена Кантоналном суду у Сарајеву и Кантоналном тужилаштву у Сарајеву и затражени су одговори на наводе апелације.

18. Кантонални суд у Сарајеву је, 23. јануара 2002. године, доставио одговор на апелацију и у цијелости остао код рјешења која се апелацијом оспоравају, наглашавајући да не сматра основаним да их додатно аргументује.

У одговору Кантоналног тужилаштва у Сарајеву, достављеном 18. јануара 2002. године, оспорава се основаност апелације и наглашава да лица из поглавља IV/V. члана 10 Устава Федерације Босне и Херцеговине уживају имунитет док им траје мандат и у том времену врше своје законске дужности, а на имунитет могу да се позивају само у вријеме трајања мандата с тим да имунитетска заштита престаје истеком мандата. Службена радња, која крши закон и представља кривично дјело одређено законом, не улази у материјалноправни имунитет већ само има процесно-правни карактер (формалноправни имунитет) који је, стога, процесне природе и представља само сметњу за вођење кривичног поступка без одобрења Парламента у вријеме трајања мандата, и он траје само до давања одобрења ако је мандат у току или до престанка трајања мандата када носилац имунитета не може да се позове на имунитет.

Посебно је истакнуто да је у Одлуци број У 34/01 од 24. јула 2001. год. ("Службени гласник БиХ", број 20/01) Уставни суд Босне и Херцеговине закључио да приговор

имунитета, који је истакао Едхем Бичакчић, неће рјешавати јер је то питање које треба да разријешу стварно надлежни суд, што би у конкретном случају значило Кантонални суд у Сарајеву. То правно становиште може да се примијени и на апеланта Драгана Човића, уз напомену да је и питање именованог рјешавао Кантонални суд Сарајево својим рјешењима број Кв-517/01 од 2. новембра 2001. год. и Кв-567/01 од 6. новембра 2001. год., чиме је предметна ствар постала *res judicata*.

Како је Уставни суд Босне и Херцеговине, сходно томе, о истој правној ствари раније одлучивао, Кантонално тужилаштво Сарајево сматра да из истог разлога, сходно члану 12 став 3 тачка 5 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, предметна апелација треба да се скине са листе предмета за одлучивање.

С обзиром да је Кантонални суд Сарајево цитираним својим одлукама ријешило питање имунитета, у одговору се истиче још и то да је апелација, стога, очигледно (*prima facie*) неоснована и да је треба, примјеном члана 12 став 3 тачке 6 Пословника Суда, скинути са листе предмета за одлучивање.

19. Одговор Кантоналног суда у Сарајеву и Кантоналног тужилаштва Сарајево је, у складу са чланом 20 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, одмах достављен апеланту.

V. Допустивост

20. Сходно члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд има апелациону надлежност у питањима која су садржана у Уставу, када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

21. Сходно члану 11 Пословника Уставног суда, Суд може да одлучује о апелацијама само ако су против пресуде која се апелацијом оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и само ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац примио пресуду о последњем правном лијеку који је користио.

22. Сходно Закону о кривичном поступку Федерације БиХ ("Сл. новине ФБиХ", број 43/98) (у даљњем тексту ЗКП), када постоји основана сумња да је одређено лице учинило кривично дјело, на захтјев надлежног тужиоца за спровођење истраге, рјешење о спровођењу истраге доноси истражни судија надлежног суда. Против рјешења истражног судије о спровођењу истраге може да се изјави жалба, о којој рјешењем одлучује савјет тог суда. Против рјешења савјета не може да се изјави жалба, ако овим законом није другачије одређено (чл. 151, 385 и 388). ЗКП није одредио друге могућности за даљње коришћење правних лијекова.

23. У конкретном случају, сходно томе, исцрпљени су сви правни лијекови против оспорених рјешења у фази претходног кривичног поступка.

24. Кантонални суд у Сарајеву донио је рјешења, и то: рјешење број КВ-517/01 2. новембра 2001. године и број КВ-567/01 6. новембра 2001. године. Апелација је достављена

7. децембра 2001. године. Стога је очигледно да је апелација изјављена у року који је утврђен чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда.

25. Сходно томе, Пословником Суда предвиђени услов са аспекта исцрпљивања правних лијекова у конкретној фази кривичног поступка, као и услов благовремености, је испуњен.

26. Уставни суд Босне и Херцеговине је оцијенио да су одлуке Кантоналног суда у Сарајеву, које су предмет овог спора, коначне, што је видљиво из сљедећег:

Из другостепеног рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број КВ-567/01, од 6. новембра 2001. год., несумњиво произилази да рјешење утврђује да окривљени (апелант) нема имунитет јер да му је имунитет везан само *“за одговарајуће функције чије трајање је ограничено само за вријеме трајања својства допремијера, односно министра у влади”* (страна 2 образложења цитираног рјешења).

Исти став се понавља, такође у другостепеном рјешењу број КВ-517/01 од 2. новембра 2001. године (стр. 2 образложења цитираног рјешења).

27. Стога, није спорно да је оваквим одлучењима Кантонални суд у Сарајеву заузео два става, и то:

1. да суд сам одлучује о приговору имунитета, и,
2. то је најбитније, да је Суд већ ријешено да окривљени (апелант) нема имунитет за инкриминисана кривична дјела.

Дакле, Кантонални суд у Сарајеву је одбио приговор имунитета.

Ово, и без обзира што се у игим образложењима другостепених рјешења упада у очигледне контрадикторности, констатује да се и касније може рјешавати приговор имунитета.

Зато, слиједи да је апелација допуштима.

VI. Меритум

28. Апелант истиче да је Кантонални суд у Сарајеву цитираним рјешењима о спровођењу истраге и другостепеним рјешењима тих предмета, повриједио његова права заштићена чланом 6 став 1 и чланом 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, и чланом II/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине, јер нису ријешени приговори имунитета, односно да их је ријешила стварно ненадлежна институција.

Члан 6 став 1 Европске конвенције, у дијелу релевантном за ову апелацију, гласи:

“Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правичну и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом. ”

29. Прије свега, имајући у виду прецеденс Уставног суда Босне и Херцеговине из одлуке број У 34/01 од 22. јуна 2001. године у односу на тачку 4 који гласи:

"Иако судска пракса Европског суда за људска права стоји на становишту да питање да ли је поштован принцип правичног суђења у кривичном поступку мора да буде сагледано на основу кривичног поступка у цјелини, јер омашке и недостаци који се појаве у једној фази поступка могу да буду измијењени у сљедећој фази поступка, Уставни суд БиХ је стао на становиште да као домаћа институција мора да укаже на повреду права загарантованих уставом чак и у овој фази поступка. Наиме, Европски суд за људска права је судска инстанца међународног карактера и његово поступање могуће је тек након исцрпљивања домаћег поступка у цјелини. Међутим, Уставни суд БиХ је домаћа институција апелационе надлежности у погледу права и слобода загарантираних Уставом БиХ, те у том смислу, без обзира на чињеницу да поступак није окончан, мора указати на повреду права загарантираних Европском конвенцијом о људским правима и основним слободама, па самим тим и права загарантираних Уставом БиХ. "

30. С једне стране, цитирани прецеденс је значајан за питање допустивости апелације, с једне стране. То питање је и ријешено у претходном поглављу под V. Допустивост. Међутим, заузети прецеденс је апсолутно значајан и у односу на мериторно одлучење.

31. Уставни суд је оцијенио да је Кантонални суд у Сарајеву одлукама, које су предмет апелације, повриједио права апеланта заштићена чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, и чл. II/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине због сљедећег:

Питање приговора имунитета окривљеног (апеланта) није ријешено, зато што Кантонални суд, који води кривични поступак против окривљеног, није надлежан да рјешава питање имунитета.

Погрешно је тезирање других учесника у поступку, па и самих оспораваних одлука, да суд који води кривични поступак има право да рјешава питање имунитета. То је очигледно из Устава Федерације БиХ који под насловом С.3. Уставни суд, члан 10 тачка 3, одређује да он рјешава питање имунитета.

Цитирамо наведену одредницу: *"Уставни суд такође одлучује и о уставним питањима која му предочи Врховни суд, Суд за људска права или кантонални суд а која се појаве у току поступка пред дотичним судом. "*

32. Из цитираног очигледно произилази да је, у конкретном случају, једино и искључиво надлежан да ријешава наведено питање Уставни суд Федерације БиХ. Речено је "једино и искључиво", зато што је то једина одредница која говори о начину поступка оцјене права на имунитет, посебно зато што не постоји процедурална претпоставка да то питање рјешава суд који води кривични поступак.

33. Такође, према Закону о кривичном поступку, не постоји процедурална претпоставка да то питање рјешава суд који води кривични поступак.

Навођење да је у одлуци Уставног суда БиХ број 34/01 под тачком 27, Уставни суд дао право Кантоналном суду да у материјално-правном смислу ријеша питање имунитета је апсолутно нетачно.

Наиме, тачка 27 изворно гласи: *“Истакнути приговор имунитета од стране апеланта Уставни суд БиХ није рјешавао, јер то питање треба да разријеша стварно надлежни суд.”*

Дакле, Уставни суд то питање није разријешао, јер оно није било ни коначно ријешено да би имали допустивост да га рјешавамо, зато што је ранију истрагу у том предмету водио ненадлежни Врховни суд Федерације БиХ.

Ово питање је требао да разријеша стварно надлежни суд, а то је Уставни суд Федерације Босне и Херцеговине.

34. То што је одређено да питање треба да разријеша стварно надлежни суд је тачно, али свакако у одређеној процедури која је већ раније цитирана у односу на Устав Федерације БиХ, који је једини надлежан да разријеша наведени приговор имунитета.

35. Такође су нетачни наводи Кантоналног суда у Сарајеву да је ћутња окривљеног апеланта начин његове одбране.

Наиме, приговор имунитета и одбрана ћутњом су два различита института одбране.

Одбрана ћутњом је право сваког грађанина и она је кодификована Законом о кривичном поступку.

36. С друге стране, институт имунитета је кодификован у Уставу Федерације БиХ под насловом В. Извршна власт Федерације, под тачком 4/10 и насловом Имуитет, а која одредница гласи: *“Предсједник Федерације, Потпредсједник Федерације, Премијер, замјеник Премијера и остали чланови Владе не могу бити кривично гоњени нити одговорни у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје функције.”*

37. Из наведене одреднице, цитиране из Устава Федерације БиХ, јасно произилази да лица набројана по функцијама *не могу бити кривично гоњена нити одговорна у грађанском поступку за било коју радњу учињену у вршењу своје функције.*

Дакле, јасно, цитирана одредница *ius cogens* истиче да та лица *не могу* бити кривично гоњена за било коју радњу учињену у вршењу своје функције. То значи, да је приговор имунитета такав приговор који мора да се ријеша претходно, прије доношења рјешења о спровођењу истраге.

Првостепене одлуке, које је потврдио другостепени Кантонални суд у Сарајеву, покренуле су кривично гоњење. Наиме, доношењем рјешења о спровођењу истраге започиње и даље се одвија кривично гоњење. Јасно је, да је такво одлучење апсолутно супротно правима окривљеног (апеланта) у односу на уставне одреднице Устава Федерације БиХ које су цитиране.

38. Такође је јасно, из инкриминација у рјешењима о спровођењу истраге, да се оне односе на објективни идентитет кривичног дјела (вријеме, мјесто, својство окривљеног, начин и последице) и да инкриминишу окривљеном (апеланту) да их је учинио у својству премијера Федерације БиХ.

39. Уставни суд оцјењује да ово представља повреду одреднице члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода у вези са чланом II/2 и II/3 е) Устава Босне и Херцеговине, јер:

1. С једне стране, вријеђају право окривљеног на правично суђење, јер је апелант започео кривично да гони Кантонални суд у Сарајеву, а да претходно није ријешено питање приговора имунитета.
2. С друге стране, низ елементарних незаконитости, нпр. мијешање института ћутње и института имунитета, указују да је код апеланта изазвана оправдана сумња у пристрасност суда.
3. Ово тим прије што је читав овај поступак започет незаконито, а о чему говори одлука Уставног суда БиХ број У 34/01. Закључак је да су, ријетко када као у овом предмету, повријеђена права апеланта у односу на цитиране одредбе Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода и Устава Босне и Херцеговине.

40. Насупрот изнесеном, у односу на тезу апелације да је дошло до повреде члана 7 став 1 Европске конвенције о заштити људских права и основних слобода, Уставни суд је оцијенио да то право окривљеног (апеланта) није повријеђено.

Наиме, у изворном тексту наведена одредница гласи: *“Нико се не може сматрати кривим за кривично дјело настало чињењем или нечињењем које није представљало кривично дјело..... Исто тако, изречена казна неће бити тежа од оне која се примјењивала у вријеме извршења кривичног дјела. ”*

Међутим, јасно је да окривљени (апелант) није ни проглашен кривим, па му тиме није ни изречена казна. Стога, члан 7 став 1 Конвенције не може да се примијени у овој фази поступка.

41. Што се тиче алтернативног приједлога апеланта да Уставни суд Босне и Херцеговине, у складу са чланом 61 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине сам ријеши приговор имунитета у меритуму, Уставни суд је самом овом одлуком ријешио питање стварне надлежности за рјешење тог питања, из чега произилази да је наведени алтернативни приједлог преурањем.

VII. Закључак

42. Уставни суд је одлучио, већином гласова (шест напрема два), као у изреци.

Судије др Ханс Данелиус и проф. др Луј Фаворе доставили су заједничко издвојено мишљење, које је приложено уз ову одлуку као анекс.

На основу члана VI/4 Устава БиХ, одлуке Уставног суда БиХ су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио већином гласова у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије проф. др Касим Бегвић, др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 61/01
10. маја 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Уставни суд Босне и Херцеговине усвојио је апелацију против Рјешења истражног судије Кантоналног суда у Сарајеву и Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву, јер је оцијенио да су првостепене одлуке, које су потврђене другостепеним одлукама Кантоналног суда, успоставиле кривично гоњење апеланта а да прије тога није ријешено питање приговора имунитета, што је супротно правима окривљеног (апеланта). То представља повреду члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (право на правично суђење), еквивалентног чл. II/2 и II/3 Устава Босне и Херцеговине.

АНЕКС
Издвојено мишљење судије др Ханса Данелиуса

Жалим што не могу да прихватим већинско мишљење у овом предмету, из следећих разлога:

Драган Човић наводи да му је повријеђено право на правично суђење пред независним трибуналом, загарантовано чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, с обзиром на то да му је ускраћено право на имунитет од кривичног гоњења.

Међутим, кривични поступак против Драгана Човића је још увијек у прелиминарној фази, те стога још увијек није познат његов исход. Сходно судској пракси Европског суда за људска права, питање да ли је поштован принцип правичног суђења треба да буде сагледано на основу поступка у цјелини, што значи да није могуће да се то утврди док се поступак не оконча. (Издвојено мишљење судија Данелиуса и Марка, у прилогу одлуке Уставног суда у предмету број У 34/01).

Слиједи да је апелација Драгана Човића преурањена. Он ће, наравно, имати прилику, да, када се кривични поступак оконча, пред Уставним судом покрене питање неправичности до којег би могло да дође у овом поступку.

У сваком случају, право на имунитет од кривичног поступка не произилази из члана 6 Европске конвенције, пошто тај члан предвиђа заштиту права да суд испита и одлучи о кривичној оптужби, али не предвиђа и право на изузеће од судског поступка. Стога, до повреде његовог права из члана 6 не може да дође у случају да се одбије или не уважи захтјев Драгана Човића којим се он позива на имунитет.

Исто тако, Устав Босне и Херцеговине не садржи нити једну одредбу која Драгану Човићу даје право на имунитет. Одредба која се односи на ово питање је садржана у Уставу Федерације Босне и Херцеговине (поглавље IV/В. 4, члан 10). Међутим, питање евентуалне повреде ове одредбе потпада под надлежност Уставног суда Федерације, а не Уставног суда Босне и Херцеговине.

Такође, Драган Човић нема основа да се позове на члан 7 Европске конвенције, јер он није ни проглашен кривим за кривично дјело.

Издвојено мишљење судије проф. др Луја Фавореа

У потпуности се прикључујем ставовима које је у свом издвојеном мишљењу изнио судија др Ханс Данелиус.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 б) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Друштва једног лица “Алис-комерц” из Сарајева против пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине, број У-232/01 од 10. маја 2001. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Чињенице

1. Друштво једног лица “Алис-комерц” из Сарајева (у даљњем тексту: апелант) поднијело је Царинарници Сарајево, 20. новембра 2000. године, путем овлашћене шпедиције ДТС ШПЕД - ДОО Сарајево, захтјев за поврат наплаћених посебних пристојби по увозној царинској декларацији број 24636 од 15. децембра 1997. године у вриједности од 1.248,00 КМ.
2. Царинарница Сарајево је, рјешењем број УП-5704/00 од 21. новембра 2000. године, одбила захтјев као неоснован позивајући се на члан 249 став 1 тачка 2 Царинског закона који прописује да захтјев за поврат царине може да буде поднесен у року од једне године од дана подношења декларације. Захтјев је у предметном случају био поднесен након истека рока.
3. Министарство финансија Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Федерално министарство финансија), рјешењем број 05 УП/П-05-1553/01 од 19. фебруара 2001. године, одбило је апелантову жалбу против рјешења Царинарнице Сарајево.

4. Врховни суд Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) је, пресудом број У-232/01 од 10. маја 2001. године, установио да су оба управна органа правилно одбила апелантов захтјев јер је исгекао законом прописани рок од годину дана за поврат царине. Врховни суд је, стога, одбио апелантову тужбу против рјешења Федералног министарства финансија.

II. Апелација

5. Апелант је, 27. јуна 2001. године, поднио апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине против пресуде Врховног суда, број У-232/01 од 10. маја 2001. године.

6. Апелант наводи да му је оспореном пресудом повријеђено право на имовину. Он захтијева да Уставни суд Босне и Херцеговине, у складу са чланом VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, поништи рјешење Царинарнице Сарајево од 21. новембра 2000. године, рјешење Федералног министарства финансија, број 05-УП/II-05-1553/01 од 19. фебруара 2001. године, те пресуду Врховног суда Федерације од 10. маја 2001. године.

7. Апелант тражи да Уставни суд одлучи да му се изврши поврат износа наплаћеног на име посебне пристојбе за оцарињену робу у износу од 1.248,00 КМ и тврди да је закон био погрешно примјенљив јер су посебне пристојбе биле наметнуте на основу одредаба који нису биле примјенљиве за робу увезену у 1997. години.

8. Апелант се жали и на повреду његовог права на недискриминацију гарантованог чланом II/4 Устава Босне и Херцеговине и чланом 14 Европске конвенције. У вези с тим апелант наводи да је доведен у неравноправан положај, јер је неким правним лицима из Херцеговине враћен новац који им је био одузет по истом основу као и њему.

9. На основу члана 16 Пословника Суда, Уставни суд је 9. јануара 2002. године тражио од Врховног суда да достави одговор на апелацију, а 15. колхоза 2001. године затражено је и од Федералног министарства финансија да достави одговор на апелацију и да списе на увид.

10. Врховни суд Федерације, 1. октобра 2001. године, доставио је одговор у којем наводи да остаје у цијелости код разлога наведених у пресуди, те да сматра да том пресудом нису повријеђене одредбе Устава Босне и Херцеговине, као ни одредбе Европске конвенције.

11. Федерално министарство финансија, 31. августа 2001. године, доставило је одговор на апелацију у којем у суштини наводи да се одговори на апелацију налазе у оспораваној пресуди.

12. Сходно члану 20 Пословника Суда, подносиоцу апелације достављени су наведени одговори на апелацију.

III. Допустивост

13. У складу са чланом VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд Босне и Херцеговине има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини. Питања која произилазе из апелације односе се на повреду апелантових права заштићених Европском конвенцијом и њеним Протоколом број 1, као и чл. II/3 и 4 Устава Босне и Херцеговине. Права и слободе, предвиђени Европском конвенцијом, су заштићени и Уставом Босне и Херцеговине.

14. Сходно члану 11 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставни суд може да одлучује по апелацијама само ако су против пресуде која се апелацијом оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

15. У овом предмету оспорена је пресуда Врховног суда број У 232/01 против које нема даљњих редовних правних лијекова. Поступак пред Уставним судом је покренут 27. јуна 2001. године, дакле у предвиђеном временском року. Апелација је, с обзиром на наведено, допуштива.

V. Уставни суд је одлучио

16. Уставни суд у овом предмету има задатак да испита да ли се пресудом Врховног суда, број У-232/01 од 10. маја 2001. године, у управној ствари враћања уплаћеног износа на име посебне пристojбе, крши апелантово уставно право загарантовано чланом II/3 Устава Босне и Херцеговине и чланом 1 Протокола број 1 на Европску конвенцију.

17. Члан 1 Протокола бр. 1 на Европску конвенцију гласи:

"Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима превиђеним законом о општим начелима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу с општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни".

18. Уставни суд истиче да је право на имовину гарантовано у Уставу Босне и Херцеговине, који у члану II/2 предвиђа да се права и слободе, заштићени Европском конвенцијом и њеним протоколима, директно примјењују у Босни и Херцеговини, а у члану II/3 посебно штити право на имовину.

19. Члан 1 Протокола бр. 1 Европске конвенције садржи три принципа. Први принцип, који се налази у првој реченици првог става, је општи принцип о мирном уживању своје имовине. Други принцип говори о томе да лишавање имовине може да се деси под специјалним условима, који су дефинисани у другој реченици првог става. Трећи принцип се тиче контроле државе над коришћењем приватне имовине, што је дозвољено под условима који су дати у другом ставу. Држава, између осталог, има право да контролише коришћење имовине у складу са општим интересима доносећи законе потребне у ту сврху или како би се обезбиједило плаћање пореза и осталих доприноса и казни.

20. Уставни суд истиче да се одлука о наметању обавезе апеланту по основу посебних пристојби и одбијање поврата наплаћених пристојби тичу права апелантовог предузећа на поштовање његове имовине. Међутим, став 2 члана 1 Протокола број 1 предвиђа изузетак за примјену закона за које држава сматра да обезбјеђују наплату пореза или других доприноса.

21. Уставни суд истиче да наметање обавезе апеланту по основу посебних пристојби има правни основ у Царинском закону ("Службене новине Федерације БиХ", број 2/95, 9/96, 18/96 и 25/97).

22. Тачно је да се у предметном случају апелант жали на погрешно тумачење и примјену Царинског закона. У погледу овога, Уставни суд истиче да је основ за одбијање апелантовог захтјева за поврат наплаћених пристојби био тај што апелант није поднио захтјев за поврат у предвиђеном временском року. Задатак Уставног суда није да испитује да ли су управни органи и Врховни суд правилно тумачили закон. Довољно је да се истакне да је постојао правни основ за доношење пресуде Врховног суда и да Врховни суд није тумачио и примијенио закон на неоправдан и произвољан начин.

23. Уставни суд, даље, истиче да не може да се сматра да је члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције повријеђен, као ни члан II/3 Устава Босне и Херцеговине.

24. Члан 14 Европске конвенције, који гарантује заштиту против дискриминације, гласи:

"Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус. "

25. Уставни суд још једном истиче да је апелантов захтјев за поврат наплаћених пристојби одбијен јер није био испоштован временски рок за подношење захтјева. Апелант није доставио никакав доказ који би показао да је био третиран различито од осталих предузећа или лица који су се налазили у истој ситуацији. Из овога

произилази да апелант није био подвргнут дискриминацији из члана 14 Европске конвенције или члана II/4 Устава Босне и Херцеговине.

26. Сходно томе, у овом случају нису повријеђена апелантова уставна права.

27. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Ову одлуку Уставни суд је донио једногласно у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 3/02
10. маја 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Основ за одлуку суда којом се одбија апелантов захтјев за поврат наплаћених пристојби је био тај што апелант није поднио захтјев за поврат у законом предвиђеном року. Уставни суд истиче да је постојао правни основ за доношење пресуде Врховног суда који није тумачио и примијенио закон на неоправдан и произвољан начин.

Апелант није био ни подвргнут дискриминацији јер није доставио никакав доказ који би показао да је био третиран различито од осталих предузећа и особа које су се налазиле у истој ситуацији.

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 60 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 10. и 11. маја 2002. године, донио је

ОДЛУКУ

Одбија се апелација Ц. А., из Челинца, против пресуде Основног суда у Бањој Луци број Рс-188/93 од 2. новембра 1998. године, рјешења Основног суда у Бањој Луци број Рс-188/93 од 31. марта 1999. године, рјешења Окружног суда у Бањој Луци број Ж-109/99 од 14. децембра 1999. године и рјешења Врховног суда Републике Српске број Рев.265/00 од 25. децембра 2000. године.

Одлуку објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Апелација

1. Апеланткиња Ц.А., преко пуномоћника И. С., адвоката из Бање Луке, поднијела је 2. јула 2001. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине против пресуде Основног суда у Бањој Луци број Рс-188/93 од 2. новембра 1998. године, рјешења Основног суда у Бањој Луци број Рс-188/93 од 31. марта 1999. године, рјешења Окружног суда у Бањој Луци број Ж-109/99 од 14. децембра 1999. године и рјешења Врховног суда Републике Српске број Рев.265/00 од 25. децембра 2000. године. Апеланткиња наводи да је била запослена у Предузећу “Свила” и да јој је у мјесецу јулу 1992. године речено да више не треба да долази на посао, односно да јој је, сагласно Одлуци ратног предсједништва Општине Челинац број 01-800-65/92 од 7. јула 1992. године о упућивању радника на чекање, забрањен приступ радном мјесту. Касније је сазнала да је добила отказ на основу Одлуке о упућивању радника на

чекање број 01-800-65/92 од 5. августа 1992. године, коју је донијела Скупштина Општине Челинац према којој се обавезују сва физичка и правна лица, која имају сједиште на подручју општине Челинац, да раднике муслиманске и хрватске националности упуте на чекање од 8. јула 1992. године, на одређено вријеме. Апеланткиња наводи да, у смислу наведене одлуке, она није требала да добије отказ јер је дугогодишња радница Предузећа “Свила” и никоме није нанијела никакво зло. Након тога, апеланткиња се поново обратила Предузећу тражећи да се стави ван снаге одлука о отказу радног односа. Међутим, њен захтјев је одбијен одлуком Управног одбора Предузећа. У тој одлуци је наведено да против ове одлуке може да покрене спор пред Основним судом у Бањој Луци, што је апеланткиња и учинила. Тужба је заведена под бројем РС-188/93. У тужби апеланткиња тражи да се донесе пресуда о њеном поврату у радни однос, као и да суд обавезе Предузеће на надокнаду штете због незаконитог поступања према њој.

2. Против пресуде Општинског суда РС-188/93 од 2. новембра 1998. године, којом је одбијен тужбени захтјев, апеланткиња је уложила жалбу Окружном суду у Бањој Луци. Окружни суд је апеланткињину жалбу одбацио као неблаговремену, зато што је поднесена након истека рока од осам дана у којем мора да се поднесе жалба. Врховни суд Републике Српске је апеланткињину ревизију одбио, износећи да се у овом случају ради о радном спору за који је законом прописан рок од осам дана за подношење жалбе, па су, стога, нижестепени судови правилно поступили што су жалбу као неблаговремену одбацили.

3. Апеланткиња наводи да је Анексом 4 члан II/4 Дејтонског споразума наведено да ће свим људима на територији Босне и Херцеговине бити омогућено да буду носиоци права и обавеза без дискриминације на било којим основама, укључујући расу, пол, боју коже, језик, вјероисповијест, политичке и друге ставове.

II. Поступак пред Уставним судом Босне и Херцеговине

4. Апелација је, у складу са чланом 16 Пословника Уставног суда БиХ, достављена Врховном суду Републике Српске и Предузећу “Свила”, као учесницима у поступку, ради давања одговора.

5. Врховни суд је, 4. фебруара 2002. године, доставио одговор у којем износи да је апелација неоснована. Наиме, подносилац апелације не оспорава утврђење суда, чије се одлуке оспоравају апелацијом, да је њен изабрани пуномоћник И. С., адвокат, изјавио жалбу против пресуде Основног суда у Бањој Луци број РС-188/93 од 31. марта 1998. године, послјије истека рока од осам дана од дана достављања пресуде. Стога нема мјеста оспоравању рјешења првостепеног суда РС-188/93 од 3. фебруара 1999. године, којим је у складу са одредбом из члана 358 став 1 Закона о парничном поступку предсједник савјета одбацио апеланткињину жалбу против првостепене пресуде РС-188/93 од 2. новембра 1998. године, нити оспоравању другостепеног рјешења

Ж-109/99 од 14. децембра 1999. године, а нити оспоравању одлуке ревизионог суда Рев.265/00 којом је одбијена апеланткиња ревизија против другостепеног рјешења.

6. Врховни суд сматра да је неоснован апеланткињин приговор да рок за изјављивање жалбе износи 15 дана од дана достављања пресуде, а не осам дана, како је то суд навео у упутству о праву на изјављивање жалбе. Овај суд сматра да се ради о радном спору, односно о парници из радног односа и да рок, према одредбама члана 437 Закона о парничном поступку, износи осам дана. Остали наводи апелације нису одлучни за одлуку јер они могу да се узму у обзир само под условом да је апеланткиња благовремено уложила жалбу против првостепене пресуде, а није због очигледног пропуста њеног адвоката.

7. Предузеће “Свила” у свом одговору, достављеном 11. новембра 2001. године, истиче да је неоснована тврдња Ц. А. да је рок за жалбу 15 дана због тога што се ради о захтјеву за надокнаду штете, пошто је овај захтјев акцесоран у односу на захтјев за враћање на посао, те је рок за жалбу осам дана. Посебно истиче да апеланткиња од 1993. године не живи у Челинцу, те је њено враћање на посао било и немогуће, а као расељено лице могла је да поднесе захтјев за остваривање отпремнине министарству надлежном за послове рада, у смислу члана 152 Закона о раду (“Сл. гласник РС”, број 38/00).

Из наведених разлога предложено је да се апелација одбије као неоснована.

III. Чињенично стање

8. Чињенице предмета, које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Суду, могу да се сумирају на сљедећи начин.

9. Апеланткиња је била запослена у Предузећу индустрије свилених тканина “Свила” у Челинцу. Сходно записнику са рочишта, одржаног 23. априла 1996. године у Основном суду у Бањој Луци, у предмету број Рс-188/93 апеланткиња је изјавила да јој је у јулу 1992. године било забрањено да долази на посао. Безброј пута обраћала се Предузећу ради регулисања свог радно-правног статуса, а тек у априлу 1993. године речено јој је да поднесе захтјев за поновно заснивање радног односа. Тако је и поступила 27. априла 1993. године, тражећи да се стави ван снаге одлука о престанку њеног радног односа. Обавијештена је да је њен захтјев одбијен одлуком Управног одбора Предузећа број 57/93 од 3. маја 1993. године.

10. Против ове одлуке апеланткиња је покренула спор пред Основним судом у Бањој Луци. Спис се води под бројем Рс-188/93.

11. Тужбеним захтјевом апеланткиња је 12. маја 1993. године тражила да се поништи као незаконита одлука туженог Предузећа број 57/93 од 3. маја 1993. године и да се туженом наложи да у року од седам дана по правоснажности пресуде врати тужитељку (апеланткињу) у радни однос, да јој надокнади све плате почевши од 1. јула 1992. године са каматом, те надокнади трошкове поступка.

12. Након проведене расправе, Основни суд у Бањој Луци је, 2. новембра 1998. године, донио пресуду број РС-188/93 којом се одбија тужбени захтјев тужитељке. У пресуди је дата и поука о правном лијеку, тј. да је против ове пресуде дозвољена жалба у року од осам дана од дана пријема пресуде, Окружном суду у Бањој Луци, путем овог суда.

13. Против ове пресуде апеланткиња је уложила жалбу Окружном суду у Бањој Луци. Основни суд у Бањој Луци је рјешењем број РС-188/93 од 31. марта 1999. године одбацио жалбу као неблаговремену.

14. Против пресуде апеланткиња је уложила жалбу Окружном суду у Бањој Луци који је, 14. децембра 1999. године, донио рјешење број Ж-109/99 којим се жалба одбија као неоснована и потврђује рјешење Основног суда у Бањој Луци број РС-188/93 од 31. марта 1999. године. У рјешењу овог суда наводи се да је предмет спора у парници био захтјев тужитељке (апеланткиње) да је тужени врати на њено раније радно мјесто, те захтјев да јој тужени надокнади штету зато што одређено вријеме није радила. Оба ова захтјева, по мишљењу овог суда, посљедица су престанка тужитељкиног радног односа и оба су, по својој природи, радни спор. Рок за жалбу, у овој врсти спора, износи осам дана, па је, стога, ваљало да се жалба као неоснована одбије, а првостепено рјешење потврди.

15. Тужитељка је ревизијом, изјављеном Врховном суду Републике Српске, оспоравала другостепено рјешење због битне повреде одредаба парничног поступка, са приједлогом да се оба нижестепена рјешења укину и предмет врати првостепеном суду да проведе поступак по жалби тужитељке против првостепене пресуде РС-188/93 од 2. новембра 1998. године.

16. Врховни суд Републике Српске је, рјешењем број Рев.265/00 од 25. децембра 2000. године, одбио ревизију као неосповану, наводећи да спор по оваквом захтјеву има карактер радног спора у смислу одредбе члана 57 став 1 Закона о радним односима ("Сл. гласник РС", број 25/99 до 10/98), те да је Законом о парничном поступку (члан 437) прописано да у парници из радних односа рок за подношење жалбе износи осам дана. Како је тужитељка, преко свог пуномоћника, жалбу против пресуде РС-188/93 од 2. новембра 1998. године изјавила последице истека рока од осам дана од дана достављања пресуде, нижестепени судови су правилно поступили што су је одбацили.

IV. Допустивост

17. Сходно садржини апелације, информацијама и документима из судских списа може да се закључи да је поступак заштите својих права апеланткиња започела 1993. године подношењем захтјева за враћање на посао у Предузеће "Свила". Судски поступак о предмету спора апеланткиња је покренула 12. маја 1993. године тужбом Основном суду у Бањој Луци. Судски поступак трајао је све до 25. децембра 2000.

године, када је окончан рјешењем Врховног суда Републике Српске број Рев. 265/00 донесеним у поступку ревизије поводом апеланткињиног захтјева.

18. Сходно члану VI/3. Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд БиХ има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

19. У члану 12. став 3 Пословника Уставног суда је утврђено да Суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући по законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

20. Апеланткиња је оспорено рјешење Врховног суда Републике Српске примила 19. јуна 2001. године. Уставни суд је њену апелацију примио 2. јула 2001. године. Тиме је апеланткиња искористила све расположиве правне лијекове, у смислу члана 11. став 3 Пословника Суда.

21. Уставни суд, стога, сматра апелацију допустивом.

22. Прије разматрања меритума предмета Суд мора да одлучи да ли да прихвати апелацију узимајући у обзир критерије садржане у члану XII Устава Босне и Херцеговине.

23. Сходно члану XII Устава Босне и Херцеговине, Устав ступа на снагу након потписивања Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини као уставни акт, којим се амандмански мијења и надређује Устав Босне и Херцеговине. Општи оквирни споразум је потписан 14. децембра 1995. године, па сходно томе произилази да је Устав Босне и Херцеговине ступио на снагу истог дана. Стога се поставља питање да ли је Суд и до које мјере надлежан *ratione temporis* да разматра предмет ако се има у виду да је апеланткиња отпуштена с посла 1992. године, дакле прије ступања на снагу Општег оквирног споразума, односно Устава Босне и Херцеговине.

24. Уставни суд, према наведеним одредбама, не може да разматра случајеве који су се десили прије ступања на снагу Устава БиХ.

Сходно томе, Суд не може да разматра апеланткињино отпуштање с посла јер се десило прије ступања на снагу Устава, па је стога ван надлежности Суда *ratione temporis*.

25. Поступак подносиоца апелације је у току од 1993. године. Период који Суд може узети у разматрање почиње да тече од 14. децембра 1995. године, дана ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине, тј. Суд је надлежан да испитује предмет уколико се односи на вођење поступка апеланта који је настављен након 14. децембра 1995. године.

V. Уставни суд је одлучио

26. На основу члана 26 Пословника Суда, код одлучивања Суд испитује само оне повреде које су изнесене у захтјеву.

27. Апеланткиња тврди да су оспореним одлукама повријеђена њена права гарантована у члану II/4 Устава Босне и Херцеговине који гласи:

“4. Недискриминација

Уживање права и слобода, предвиђених овим чланом или међународним споразумима наведеним у Анексу I овог Устава, обезбијеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације по било којој основи као што су пол, раса, боја, језик, вјероисповијест, политичко и друго мишљење, национално и социјално поријекло или повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.”

Одредба о забрани дискриминације садржана је у члану 14 Европске конвенције која гласи:

“Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус“.

28. Сходно правној пракси Европског суда за људска права дискриминација постоји ако се лице или група лица у аналогној ситуацији различито третирају а не постоји неко објективно и разумно оправдање за различит третман (одлука Европског суда за људска права *Белгијски језички случај*, од 23. јула 1968. године, серија А број 6).

29. Подносилац апелације не даје никакав разлог на основу којег може да се закључи да је апеланткиња третирана другачије од осталих лица у истој ситуацији. То, такође, не произилази из докумената списа у овом предмету, који се односе на релевантан период разматрања Уставног суда.

VI. Закључак

30. Уставни Суд закључује да су тврдње да је повријеђена забрана дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине, односно члана 14 Европске конвенције, очигледно необразложене, па је на основу изнесеног одлучено као у диспозитиву.

31. Сходно члану VI/4 Устава БиХ, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

*Одлука У 4/02
од 10. маја 2002. године*

Ову одлуку Уставни суд је донио већином гласова (шест напрема један) у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 4/02
10. маја 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Период који Суд може узети у разматрање почиње тећи од 14. децембра 1995. године, дана ступања на снагу Устава Босне и Херцеговине, тј. Суд је надлежан да испитује предмет уколико се односи на вођење поступка апеланта који је настављен након 14. децембра 1995. године.

Подносилац апелације не даје никакав разлог на основу ког се може закључити да је третиран другачије од осталих лица у истој ситуацији. То не произилази ни из осталих докумената списа у овом предмету.

Р Ј Е Ш Е Њ А
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2002. ГОДИНА

(СРПСКИ ЈЕЗИК)

Уставни суд Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине и чл. 54 и 55 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, на сједници одржаној 5. и 6. априла 2002. године, донио је

РЈЕШЕЊЕ

Одбацује се апелација З. М., из Лакташа, против рјешења Врховног суда Републике Српске, број Пвл-40/00 од 30. октобра 2000. године и рјешења Окружног суда у Бањој Луци, број Пж-444/98 од 16. маја 2000. године.

Рјешење објавити у “Службеном гласнику Босне и Херцеговине”, “Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине” и “Службеном гласнику Републике Српске”.

Образложење

I. Увод

1. З. М., из Лакташа, поднијела је 30. новембра 2000. године апелацију против рјешења Врховног суда Републике Српске (у даљем тексту: Врховни суд РС) број Пвл-40/00 од 30. октобра 2000. године и рјешења Окружног суда у Бањој Луци, број Пж-444/98 од 16. маја 2000. године. Апеланткиња тражи од Уставног суда Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Уставни суд БиХ) да оцијени уставност ових рјешења према члану VI/3 b) Устава Босне и Херцеговине (у даљем тексту: Устав БиХ), те да рјешења укине.

II. Чињенично стање

2. Рјешењем Републичке управе јавних прихода - Подручна јединица Лакташи, број 014/45-01/010-413-76/98 од 17. марта 1998. године, које је потврђено рјешењем Окружног суда у Бањој Луци, број Пж-444/98 од 16. маја 2000. године, апеланткиња је

проглашена кривом за прекршај из члана 8 Закона о привременом утврђивању плаћања пореза од привредне и професионалне дјелатности и кажњена јединственом новчаном казном у износу од 16.196,00 динара, уз обавезу плаћања трошкова прекршајног поступка.

3. Апеланткиња је поднијела тужбу Врховном суду РС, коју је тај суд узео у разматрање као захтјев за судску заштиту. Апеланткиња је тражила од Врховног суда да се првостепено рјешење укине, односно другостепено рјешење огласи ништавим и поступак врати на поновно одлучивање пред првостепеним органом. Врховни суд РС је, рјешењем број Пвл-40/00 од 30. октобра 2000. године, одбацио овај захтјев као недозвољен, позивајући се на одредбе чл. 353 и 256-а Закона о прекршајима.

III. Апелација

4. Апеланткиња се жали да је рјешењима Врховног суда РС и Окружног суда у Бањој Луци повријеђено њено уставно право на правично суђење из члана 6 Европске конвенције о људским правима и основним слободама (у даљњем тексту: Конвенција), те право на имовину из члана 1 Протокола број 1 Конвенције (члан II/3е) и к) Устава БиХ).

5. Апеланткиња, даље, тврди да се Врховни суд РС у својој одлуци позвао на одредбу члана 353 Закона о прекршајима која уопште не постоји. Сем тога, апеланткиња тврди да је првостепено рјешење о кажњавању потписало нелегитимно лице, Стана Видовић, која нема положен испит за судије за прекршаје. Апеланткиња, такође, тврди да Суд није разматрао њене жалбене наводе.

IV. Поступак пред Уставним судом

6. Уставни суд БиХ је 30. новембра 2000. године примио апелацију З. М., из Лакташа, против рјешења Врховног суда РС, број Пвл-40/00 од 30. октобра 2000. године и рјешења Окружног суда у Бањој Луци, број Пж-444/98 од 16. маја 2000. године.

7. У складу са чланом 16 Пословника Уставног суда Босне и Херцеговине, Уставни суд је 3. априла 2001. године доставио допис апеланткињи са захтјевом да прецизира апелацију у складу са чланом 14 став 2 Пословника Уставног суда.

8. Уставни суд БиХ до данас није примио апеланткињин одговор.

V. Допустивост

9. Уставни суд БиХ, према члану VI/3 б) Устава БиХ, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у Уставу када она постану предмет спора због пресуде било којег суда у Босни и Херцеговини.

10. Према члану 11 став 3 Пословника Суда, Уставни суд може да одлучује по апелацијама само ако су против пресуде која се њоме оспорава исцрпљени сви правни лијекови могући према законима ентитета и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем правном лијеку који је користио.

11. Правило о исцрпљивању правних лијекова захтијева да се исцрпе само они правни лијекови који су ефективни, а рок од 60 дана за подношење апелације Уставном суду се рачуна од дана када је апелант примио коначну одлуку о задњем ефективном правном лијеку. Међутим, када је правни лијек недозвољен јер формални услови за улагање правног лијека нису испоштовани, овакав правни лијек не може да се сматра ефективним и одлука којом је одбачен не може да се узме за полазну тачку рока од 60 дана.

12. Члан 253 став 1 Закона о прекршајима Републике Српске (“Службени гласник Републике Српске,” број 12/94) гласи:

“Захтев за судску заштиту може се изјавити против решења донесеног у другом степену када је изречена:

- казна затвора,
- заштитна мера забране вршења самосталне делатности,
- заштитна мера забране управљања моторним возилом возачу моторног возила по занимању,
- заштитна мера одузимања предмета, ако вредност одузетног предмета износи преко 2.000 динара.“

13. Апеланткиња је уложила тужбу Врховном суду РС против рјешења Окружног суда у Бањој Луци од 16. маја 2000. године. Врховни суд РС је ову тужбу разматрао као захтјев за судску заштиту, јер је у конкретном случају ово за апеланткињу једини могући ванредни правни лијек. Међутим, Врховни суд РС је рјешењем број Пвл-40/00 од 30. октобра 2000. године одбацио захтјев као недопустив, јер апеланткиња није испунила ни један од алтернативних услова из члана 253 Закона о прекршајима.

14. Слиједи да се почетак истека временског рока од 60 дана, предвиђеног чланом 11 став 3 Пословника Уставног суда не рачуна од датума рјешења Врховног суда, него од 16. маја 2000. године, датума када је донесено рјешење Окружног суда број Пж-444/98. Надаље, апеланткиња је ово рјешење примила најкасније 29. маја 2000. године, када је против њега и поднијела тужбу Врховном суду РС. Уставни суд је примио њену апелацију 30. новембра 2000. године, што значи да је протекло више од 60 дана од дана када је примила рјешење Окружног суда. Слиједи да апеланткиња није поднијела апелацију у предвиђеном року од 60 дана.

15. Чињеница да је Врховни суд РС омашком у свом рјешењу број Пвл-40/00 навео непостојећи члан 353 уместо члана 253 Закона о прекршајима, не утиче на саму

допустивост правног лијека јер апеланткиња није испунила нити један услов за улагање захтјева за судску заштиту.

16. Из ових разлога, Уставни суд БиХ је одлучио као у диспозитиву.

17. На основу члана VI/4 Устава БиХ, одлуке Уставног суда БиХ су коначне и обавезујуће.

Ово рјешење Уставни суд БиХ је донио једногласно, у саставу: предсједник Суда проф. др Снежана Савић и судије др Ханс Данелиус, проф. др Луј Фаворе, проф. др Јозеф Марко, доц. др Звонко Миљко, Азра Омерагић, проф. др Витомир Поповић и Мирко Зовко.

У 16/01
5. априла 2002.
Сарајево

Предсједник
Уставног суда Босне и Херцеговине
Проф. др Снежана Савић

Апелација је одбачена као неблаговремена јер је поднесена након протеча више од 60 дана од дана пријема другостепеног, тј. коначног рјешења.

**ODLUKE
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2002. GODINA**

(BOSANSKI JEZIK)

Ustavni sud Bosne i Hercegovine na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. februara 2002. godine, donio je

ODLUKU

Usvaja se apelacija R. D., A. T., Z. K i I. M. iz Banje Luke protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rev.109/99 od 29. septembra 1999. godine, pa se:

- **ukidaju rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rev.109/99 od 29. septembra 1999. godine, Okružnog suda u Banjoj Luci br. Gž.-949/97 od 17. marta 1998. godine i Osnovnog suda u Banjoj Luci br. P 4379/96 od 25. juna 1997. godine;**
- **predmet se vraća Osnovnom sudu u Banjoj Luci na ponovno razmatranje i nalaže da donese odluku u meritumu u predmetu br. P 4379/96.**

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

Apelanti R. D., A. T, Z. K. i I. M., koje zastupa punomoćnik Z. B., advokat iz Banje Luke, podnijeli su Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine apelaciju protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rev.109/99 od 29. septembra 1999. godine. Od Ustavnog suda su tražili da ocijeni ustavnost ovog rješenja prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine.

Podnosioci apelacije su suvlasnici, svaki sa dijelom od jedne četvrtine, porodične stambene zgrade izgrađene na k.č. 115/1, upisanoj u P1 131 k.o. Trn, Općina Laktaši. Ove nekretnine oni su koristili do 29. novembra 1996. godine, a od tada ih drži u

posjedu D. K. na osnovu rješenja Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske br. 27-052-261/96 od 2. septembra 1996. godine.

Apelanti su podnijeli tužbu Osnovnom sudu u Banjoj Luci za povrat u posjed svoje kuće, ali je taj sud rješenjem br. P 4379/96 od 25. juna 1997. godine prekinuo postupak do okončanja upravnog postupka koji se vodi pred Ministarstvom za izbjeglice i raseljena lica.

Povodom žalbe apelanata, Okružni sud u Banjoj Luci je 17. marta 1998. godine donio rješenje br. Gž-949/97, kojim je žalbu odbio i potvrdio rješenje Osnovnog suda.

Protiv rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci apelanti su podnijeli reviziju Vrhovnom sudu Republike Srpske i ovaj sud je reviziju odbacio rješenjem br. Rev. 109/99 od 29. septembra 1999. godine.

I. Dopustivost predmeta

Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Poslovníkom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine utvrđeno je da Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogućí po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio (član 11. stav3). Apelacija treba da sadrži presudu suda u Bosni i Hercegovini, odredbe Ustava za koje se smatra da su povrijeđene, navode, činjenice i dokaze na kojima se apelacija zasniva i potpis podnosioca apelacije (član 14).

Ustavni sud konstatira da su u konkretnom slučaju navedeni uvjeti ispunjeni, i apelacija je stoga dopustiva.

II. Zaključak

Prema članu 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom, da se odluči o njegovim građanskim pravima i obavezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega.

Ustavni sud konstatira da se spor u konkretnom predmetu tiče prava apelanata na njihov dom i na njihovu imovinu, u okviru značenja člana 6. stav 1. Evropske konvencije, koja se, prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima prioritet nad svim drugim zakonima.

Apelanti su pokrenuli spor pred Osnovnim sudom u Banjoj Luci, koji, međutim, nije razmotrio zahtjev apelanata u meritumu, već je odlučio prekinuti postupak do

okončanja određenih upravnih postupaka koji su bili u toku. Ovu odluku su zatim potvrdili Okružni sud u Banjoj Luci i Vrhovni sud Republike Srpske.

Ustavni sud smatra da je ovaj postupak od velikog značaja za apelante, jer se tiče prava na njihov dom i njihovih općih uvjeta za život. Stoga se radi o predmetu u kojem sudovi moraju odlučiti bez nepotrebnog odlaganja.

Odluka Osnovnog suda o prekidu postupka je donesena 25. juna 1997. godine, a postupak još nije nastavljen. Dopisom od 14. februara 2001. godine, gosp. Z. B., advokat apelanata, obavijestio je Ustavni sud da apelanti nisu stupili u posjed njihove kuće. Nema indikacija o tome kada bi se upravni postupak, koji je bio razlog odlaganja, mogao okončati.

U ovim okolnostima, pravo apelanata iz člana 6. Evropske konvencije na sudsko odlučenje u razumnom roku nije bilo ispoštovano. Predmet, stoga, treba vratiti Osnovnom sudu, koji, bez čekanja na okončanje bilo kakvih upravnih postupaka, mora nastaviti sa meritornim razmatranjem predmeta i donijeti presudu bez odlaganja.

U skladu sa članom VI/4. Ustava, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno u sljedećem sastavu: predsjednik Suda prof dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof, dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 6/00
25. februara 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Rješenjem Osnovnog suda iz 1997. godine kojim se prekida postupak do okončanja upravnog postupka, koji nije nastavljen do odluke Ustavnog suda od februara 2002. godine, pravo apelanata iz člana 6. Evropske konvencije na sudsko odlučenje u razumnom roku nije ispoštovano, pa je Sud naložio da nastavi sa meritornim razmatranjem predmeta i da donese odluku bez odlaganja.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 57. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. februara 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija gospodina M. P. protiv rješenja Okružnog suda Trebinje br. Kž-17/2000 od 24. februara 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku BiH”, “Službenim novinama Federacije BiH” i “Službenom glasniku RS”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

Gospodin M. P. je podnio ovom sudu apelaciju protiv rješenja Okružnog suda Trebinje broj Kž-17/2000 od 24. februara 2000. godine.

Prethodno je apelant podnio privatnu krivičnu tužbu protiv Lj. B. zbog krivičnog djela iz člana 43. stav 1. Krivičnog zakona Republike Srpske, Posebni dio, i člana 81. stav 1. istog Zakona. Nakon održanog postupka, Osnovni sud u Srbinju-Foči je 13. aprila 1998. godine donio presudu pod brojem K 30/96 kojom je okrivljeni oslobođen optužbe, a privatni tužitelj je sa imovinsko-pravnim zahtjevom upućen na parnicu.

Povodom žalbe apelanta Okružni sud u Trebinju je 23. aprila 1999. godine pod brojem Kž-12/99 donio presudu kojom se žalba apelanta odbija kao neosnovana i prvostepena presuda potvrđuje.

Nakon toga, apelant je podnio zahtjev za vanredno preispitivanje pravosnažne presude Osnovnog suda Srbinje-Foča broj K 30/96 od 13. aprila 1998. godine i povodom toga Osnovni sud u Srbinju-Foči je pod brojem K 30/96 15. novembra 1999. godine donio rješenje kojim se ovaj zahtjev odbacuje kao nedozvoljen.

Apelant je uložio žalbu protiv ovog rješenja i žalba je odbijena kao neosnovana rješenjem Okružnog suda Trebinje broj KŽ-17/2000 od 24. februara 2000. godine.

II. Dopustivost predmeta

U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine ovaj sud ima apelacionu jurisdikciju po pitanjima koja se tiču presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.

Prema Poslovniku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se pobija apelacijom iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se apelacija podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio (član 11. stav 3).

Apelacija treba da sadrži presudu suda u Bosni i Hercegovini, zatim odredbe Ustava za koje se smatra da su povrijeđene, navode, činjenice i dokaze na kojima se apelacija zasniva i potpis donosioca apelacije (član 14. stav 2. Poslovnika).

U konkretnom slučaju svi navedeni preduvjeti su ispunjeni, pa je uočljivo da je ova apelacija dopustiva.

III. Ocjena Ustavnog suda

U konkretnom slučaju apelant pobija rješenje Okružnog suda u Trebinju kojim je odbijena njegova žalba protiv rješenja Osnovnog suda Srbinje-Foča o odbacivanju zahtjeva za vanredno preispitivanje ove pravosnažne presude.

Inače, zahtjev za preispitivanje pravosnažne presude je takav vanredni pravni lijek kojim osuđeni, koji je pravosnažno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, može da napada takvu pravosnažnu presudu, kako zbog povrede zakona tako i zbog povrede postupka koji je prethodio donošenju te pravosnažne presude (član 425. stav 1. Zakona o krivičnom postupku).

Ovaj zahtjev mogu podnijeti jedino osuđeni i njegov branilac (član 428. stav 1. cit. Zakona o krivičnom postupku), dakle, ne i tužitelj (javni, supsidijarni ili privatni), a on se podnosi sudu koji je donio presudu u prvom stepenu. Prema odredbama člana 428. stav 3. Zakona o krivičnom postupku, zahtjev koji je podnijelo neovlašteno lice bit će odbačeno rješenjem predsjednika vijeća prvostepenog suda ili suda koji je nadležan za odlučivanje o zahtjevu.

Uvidom u pobijano rješenje je vidljivo da je apelant M. R u krivičnom postupku koji je vođen protiv tuženog Lj. B. imao status privatnog tužitelja, pa je, saglasno svemu izloženom, uočljivo da su redovni sudovi pravilno postupili kada su odlučili da njegov zahtjev za vanredno preispitivanje pravosnažne presude treba odbiti kao nedozvoljen.

Pod ovim okolnostima Ustavni sud Bosne i Hercegovine konstatuje da je osporeno rješenje u saglasnosti sa Ustavom Bosne i Hercegovine i da ustavna prava apelanta (posebno ona iz člana 6. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda na koje apelant posredno ukazuje) nisu povrijeđena.

Prema tome, analogno izloženom, ovaj sud zaključuje da apelacija gospodina M. R nije osnovana i da je kao takvu treba odbiti.

U skladu sa članom VI/4. Ustava, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud Bosne i Hercegovine donio je većinom glasova (šest naprema tri) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof dr. Louis Favoreu, prof dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 34/00
25. februara 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Odlukom suda kojom se odbacuje zahtjev za preispitivanje pravosnažne presude koji je podnijelo lice koje zakonom nije ovlašteno za podnošenje tog zahtjeva nisu povrijeđena prava apelanta posebno iz člana 6. Evropske konvencije.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. februara 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija M. K., iz Ljubače, općina Tuzla, protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Rev.51/00, od 8. juna 2000.godine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. M. K., iz Ljubače, općina Tuzla, koga zastupa M. Š., advokat iz Lukavca, je 2. oktobra 2000. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Rev.51/00, od 8. juna 2000. godine.

II. Činjenično stanje

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelanta i dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

3. Apelant M. K. je, sa SIZ-om za stanovanje i komunalne djelatnosti Lukavac, 21. marta 1988. godine, zaključio ugovor o udruživanju sredstava radi kupovine dvosobnog stana i odmah uplatio ugovorenu cijenu. Tvrdi da je kasnije, prema aneksu ugovora, SIZ-u za stanovanje i komunalne djelatnosti morao platiti razliku za povećanje cijene. Presudom Osnovnog suda Lukavac, broj P-285/91, od 20. augusta 1992. godine, SIZ

stanovanja i komunalne djelatnosti Lukavac obavezan je da mu vrati sredstva uplaćena prema aneksu ugovora, ukupno 6.888,71 YU dinara. U izvršenju ove presude, pod 1-18/93, od 29. septembra 1998. godine, M. K. je isplaćen iznos od 6.096,10 KM.

4. M. K. je 15. maja 1997. godine podnio tužbu Općinskom sudu u Lukavcu protiv Javnog preduzeća "Rad" Lukavac, kao pravnog sljednika SIZ-a stanovanja Lukavac, a pismenim podneskom od 18. novembra 1997. godine i protiv Općine Lukavac. Tražio je da mu tuženi isplate 5.000 DEM na ime naknade štete do koje je došlo zbog visoke inflacije i pada vrijednosti YU dinara. Zahtijevani iznos predstavlja razliku između dosuđenog iznosa od 6.888,71 YU dinara pretvorenog u njemačku marku na dan 20. augusta 1992. godine (dan donošenja navedene presude) i iznosa od 6.096,10 KM koji je dobio 1998. godine.

5. Općinski sud u Lukavcu je, presudom broj P-277/97, od 11. marta 1999. godine, odbio tužbeni zahtjev M. K. za naknadu štete. Kantonalni sud u Tuzli, presudom broj Gž-340/99, od 5. oktobra 1999. godine, odbio je žalbu M. K. i potvrdio prvostepenu presudu. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, presudom broj Rev.51/00 od 8. juna 2000. godine, odbio je reviziju M. K. protiv drugostepene presude.

6. Sudovi su zaključili, na osnovu člana 394. Zakona o obligacionim odnosima, da je zahtjev M. K. neosnovan jer sudovi ne mogu preračunavati novčane tražbine na osnovu inflacije i promjene valute. Osim toga, u postupku je bila nesporna činjenica da prednik tuženih nije pao u docnju, te da je pitanje doplaćenih sredstava po aneksu ugovora već pravosnažno riješeno presudom Osnovnog suda u Lukavcu, od 20. augusta 1992. godine. Zahtjev M. K. nije u skladu sa relevantnim zakonskim propisima, po kojima se sve neizmirene novčane obaveze, izražene u YU dinarima, ponovo konvertuju u BH dinare po kursu zamjene 10:1, zatim se denominiraju u BH dinare po kursu 10.000:1, a zatim ponovo konvertuju i to u važeću bh. valutu, a to je konvertibilna marka, po kursu 100:1.

III. Apelacija

7. U svojoj apelaciji Ustavnom sudu apelant pobija presudu Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, kao i nižestepene presude, navodeći povrede svojih prava iz člana 11/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Navodi daje izgubio imovinu zbog inflacije i zbog docnje tuženih.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

8. Apelacija Ustavnom sudu podnesena je 2. oktobra 2000. godine.

9. Prema članu 16. Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, Javnog preduzeća "Rad" Lukavac i Općine Lukavac, kao učesnika u postupku pred

Ustavnim sudom, zatraženi su odgovori na apelaciju. Javno preduzeće "Rad" Lukavac je odgovorilo da je podnosilac apelacije tokom prethodnih sudskih postupaka bio u prilici da iznese sve činjenice koje mu idu u prilog, stoje i učinio, te su nadležni sudovi odlučili o njegovom zahtjevu. Vrhovni sud i Općina Lukavac nisu dostavili odgovore na apelaciju.

10. Na traženje Ustavnog suda, Općinski sud u Lukavcu dostavio je na uvid kompletan spis.

V. Dopustivost

11. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

12. Članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, propisano je da Ustavni sud može da razmatra apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

13. U konkretnom slučaju, osporena presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine je presuda protiv koje nema daljnjih pravnih lijekova. Apelant je, stoga, ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

14. M. K. je, 31. augusta 2001. godine, primio presudu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, a apelaciju Ustavnom sudu je podnio 2. oktobra 2000. godine. Prema tome, apelacija je podnesena u propisanom roku od 60 dana.

15. Slijedi da je apelacija dopuštena.

VI. Ustavni sud je ocijenio

16. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelaciona jurisdikcija Ustavnog suda je, stoga, ograničena na ustavna pitanja i Ustavni sud, općenito, nije nadležan da preispituje da li su niži sudovi ispravno primijenili zakone i utvrdili činjenice ako je to u vezi sa pitanjima iz Ustava.

17. Apelant navodi da je povrijeđeno njegovo ljudsko pravo i poziva se na član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Evropska konvencija i njezini protokoli se primjenjuju direktno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima. Ustavni sud je, stoga, nadležan da preispita da li su prava M. K., obezbijedena članom 1. Protokola broj 1 povrijeđena.

18. Apelant se poziva na član II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine koji, također, štiti pravo na imovinu. Ipak, ovaj član ne pruža širu zaštitu nego član 1. Protokola broj 1, te u tom pogledu nije potrebno da se Ustavni sud izjašnjava.

19. Član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije glasi:

“Svako fizičko i pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni. ”

20. Član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavu 2. ovog člana, dozvoljava da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontrolišu korištenje imovine u skladu sa općim interesom, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebnim u tu svrhu.

21. Ustavni sud zaključuje da novčana potraživanja nesumnjivo predstavljaju vlasništvo u smislu člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije.

22. Ustavni sud konstatuje da je iznos koji treba biti isplaćen M. K. utvrđen presudom Osnovnog suda u Lukavcu, broj P-285/91 od 20. augusta 1992. godine, te da je u izvršenju te presude apelant naplatio iznos od 6.096,10 KM.

23. Ustavni sud, dalje, konstatuje da se konkretni predmet tiče pitanja da li postoji pravo na naknadu štete do koje je došlo promjenom u vrijednosti valute, naprimjer zbog inflacije koja je dovela do toga daje iznos dodijeljen u izvršenju presude manji nego je to bio u vrijeme kada je presuda donesena. U pogledu ovog, Ustavni sud, dalje, navodi mišljenje nižestepenih sudova da nije bilo docnje za koju bi bio odgovoran tuženi (Evropski sud za ljudska prava, *Akkus v. Turkez*, presuda od 9. jula 1997.). Kako nije bilo docnje tuženog, osnov za tužbu protiv tuženog, koja se zasniva na monetarnim promjenama koje su se desile poslije presude, ne može se naći u članu 1. Protokola broj 1.

24. Ustavni sud je ocijenio da ni presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, ni nižestepene presude, nisu povrijedile član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije. Zato je Sud odlučio da apelaciju odbije.

25. Na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

*Odluka U 11/01
od 25. februara 2002. godine*

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 11/01
25. februara 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Monetarne promjene (inflacija i promjena valute) koje su se desile poslije presude suda ne spadaju pod zaštitu člana 1. Protokola broj 1. uz Evropsku konvenciju.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3. b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. februara 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija D. N., iz Banje Luke, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-961/99 od 9. maja 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. D. N. iz Banje Luke, koga zastupa Z. B., advokat iz Banje Luke, je 2. augusta 2000. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud), broj U-961/99 od 9. maja 2000. godine.

II. Činjenično stanje

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelanta i dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, se mogu sumirati na sljedeći način.

3. Apelant D. N. živi u stanu površine 26 m², ul. Jevrejska hr. 101-103 u Banjoj Luci, na kome je njegova baka, S. N., bila nosilac stanarskog prava sve do svoje smrti, 29. jula 1996. godine.

4. Apelant je 1. oktobra 1997. godine podnio zahtjev davaocu stana na korištenje, JODP Željeznice Republike Srpske, Doboj, Direkcija za željeznički saobraćaj Banja Luka, za prenos stanarskog prava na njega sa umrle bake S. N. Zahtjev apelanta je bio

odbijen i ujedno je postavljen zahtjev Općinskom sekretarijatu za prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove Banja Luka da D. N., sa svojim stvarima, oslobodi stan. Davalac stana na korištenje je kasnije, u toku postupka, odustao od ovog zahtjeva.

5. D. N. je, 25. decembra 1997., podnio zahtjev Općinskom sekretarijatu za stambena pitanja Banje Luke, da donesu rješenje koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana. Općinski sekretarijat je, rješenjem br. 02-372-1260/97 od 16. novembra 1998. godine, odbio zahtjev apelanta kao neosnovan. Istim rješenjem je apelantu naloženo da u roku od 15 dana po konačnosti rješenja isprazni predmetni stan i preda ga u posjed i slobodno raspolaganje davaocu stana na korištenje.

6. Apelant je 30. novembra 1998. godine uložio žalbu Ministarstvu za urbanizam, stambeno-komunalne djelatnosti, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske protiv navedenog prvostepenog rješenja. Ovo ministarstvo je, rješenjem br. 01-372-261/97 od 1. oktobra 1999. godine, odbilo žalbu apelanta kao neosnovanu.

7. D. N. je 25. novembra 1999. godine podnio tužbu Vrhovnom sudu Republike Srpske protiv rješenja br. 01-372-261/97 od 1. oktobra 1999. godine. Tvrdio je daje od 1988. godine korisnik stana, kao član porodičnog domaćinstva svoje bake S. N., koja je bila nosilac stanarskog prava na tom stanu do svoje smrti, 29. jula 1996. godine, i da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima iz 1993. godine, koji je unuke isključio iz kruga lica koji se smatraju članovima porodičnog domaćinstva, nije promijenio njegov stečeni status korisnika stana, pošto je ta zakonska odredba brisana u skladu sa Odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, donesenom 1999. godine i objavljenom u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 31/99.

8. Vrhovni sud Republike Srpske, presudom broj U-961/99 od 9. maja 2000. godine, je tužbu apelanta odbio kao neosnovanu. Vrhovni sud je zasnovao svoju odluku na Zakonu o stambenim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 19/93 i 22/93), koji unucima nije omogućavao sticanje stanarskog prava iza smrti nosioca stanarskog prava i koji je bio na snazi u vrijeme smrti S. N.

III. Apelacija

9. Gosp. D. N. apelacijom pobija presudu Vrhovnog suda Republike Srpske, od 9. maja 2000. godine, koja je, po njegovom mišljenju, povrijedila važeće materijalne propise. On, također, navodi daje presuda pogrešna i pravno neprihvatljiva, tim prije što je Vrhovni sud svoju presudu zasnovao na članu 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima koji je isključio unuke iz kruga lica koja mogu biti članovi porodičnog domaćinstva, ne uzimajući u obzir propise sadržane u Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenoj imovini, objavljenih u "Službenom glasniku Republike Srpske", br. 12/99 i 31/99.

10. Novim podneskom, od 2. marta 2001. godine, D. N. je dopunio svoju apelaciju protiv presude Vrhovnog suda. Navodi da je upravni postupak pred Gradskom upravom Grada Banja Luka koja je, na osnovu zahtjeva JODP Željeznice, usvojila odluku o izvršenju. Deložacija je, na osnovu rješenja br. 02-372-1260/97 od 16. novembra 1998. godine, bila zakazana za 5. marta 2001. godine. Apelant je molio Sud da ubrza postupak po njegovoj apelaciji, za povrat stana u posjed.

IV Postupak pred Ustavnim sudom

11. D. N. je, 2. augusta 2000. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu, koju je dopunio podneskom 2. marta 2001. godine, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske br. U-961/99 od 9. maja 2000. godine.

12. U skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda, zatraženo je od Vrhovnog suda i Ministarstva za urbanizam, stambeno-komunalne djelatnosti, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske da dostave odgovore na apelaciju D. N. O apelaciji je obaviješteno i JODP Željeznice Republike Srpske.

13. Vrhovni sud Republike Srpske je, u svom odgovoru od 15. marta 2001. godine, istakao da D. N. nije iscrpio raspoložive pravne lijekove, jer nije podnio zahtjev za vanredno preispitivanje presude Vrhovnog suda od 9. maja 2000. godine.

14. U skladu sa članom 20. Poslovnika Ustavnog suda, odgovor na apelaciju Vrhovnog suda dostavljen je apelantu. D. N. je, 20. augusta 2001. godine, preko punomoćnika, dostavio izjašnjenje na odgovor Vrhovnog suda. Navodi da po odredbama čl. 20. i 45. Zakona o upravnim sporovima, na koje se poziva Vrhovni sud u svom odgovoru na apelaciju, Vrhovni sud rješava i tužbe u upravnom sporu i da on nije obavezan da podnese zahtjev za vanredno preispitivanje. On, također, dodaje da se u konkretnom slučaju radi o tome da Vrhovni sud ne priznaje imovinske zakone koje je donio Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, nego i nadalje priznaje propis člana 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima koji pravno ne postoji i ne proizvodi pravne posljedice.

V Relevantni domaći zakoni

15. Prema Zakonu o stambenim odnosima ("Službeni list SRBiH", br. 13/74, 23/76, 34/83, 12/87 i 36/89) korisnikom stana, u smislu ovog zakona, smatraju se nosilac stanarskog prava i članovi njegovog porodičnog domaćinstva koji zajedno sa njim trajno žive i stanuju, kao i lica koja su prestala da budu članovi tog domaćinstva, a ostala su u istom stanu (član 6. stav 1). Članovima porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava se smatraju, između ostalih, i unuci nosioca stanarskog prava (član 6. stav 2). Korisnici stana, zajedno sa nosiocem stanarskog prava, imaju pravo da trajno i

nesmetano koriste taj stan, pod uvjetima propisanim zakonom, a članovi porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava imaju to pravo i nakon smrti nosioca stanarskog prava, kao i kada nosilac stanarskog prava iz drugih razloga, prestane da koristi taj stan (član 21. st. 1. i 2). Kad nosilac stanarskog prava umre ili iz drugih razloga trajno prestane da koristi stan, a članovi njegovog porodičnog domaćinstva nastave s korištenjem stana, ukoliko u stanu nije ostao bračni drug kao nosilac stanarskog prava, članovi porodičnog domaćinstva će sporazumno između sebe odrediti jedno lice za nosioca stanarskog prava i o tome obavijestiti davaoca stana (član 22. stav 1). Ako članovi porodičnog domaćinstva u određenom roku ne postignu sporazum, a ni nadležni sud ne odredi nosioca stanarskog prava, davalac stana može tražiti od stambenog organa iseljenje lica koja su ostala u stanu, ako davalac stana smatra da nijedno od lica koja su ostala u stanu poslije smrti nosioca stanarskog prava nemaju pravo da koriste stan. U slučaju prinudnog iseljenja u ovakvom slučaju ne osigurava se nužni smještaj (član 20. st. 2., 3. i 4).

16. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 19/93 i 22/93) članom 2. izmijenjen je član 6. stav 2. Zakona o stambenim odnosima. Novom zakonskom odredbom iz kruga lica koja se smatraju članovima porodičnog domaćinstva izostavljeni su unuci nosioca stanarskog prava.

17. Odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu stupio je na snagu Zakon o ukidanju određenih članova u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima. Ova odluka je objavljena u "Službenom glasniku Republike Srpske", broj 31/99. Odluka Visokog predstavnika sadrži dva člana. Članom 1. brišu se čl. 2., 3., 6., 7. i 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 19/93 i 22/93). Prema članu 2. Odluke, Zakon stupa na snagu 28. oktobra 1999.

VI. Dopustivost

18. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Prema članu 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

20. D. N. je 20. jula 2000. godine, po punomoćniku A. N. - advokatu iz Banje Luke, primio presudu Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-961/99 od 9. maja 2000.

godine. Apelant je protiv te presude podnio apelaciju Ustavnom sudu 2. augusta 2000. godine, dakle u roku od 60 dana.

21. D. N. nije podnio zahtjev za vanredno preispitivanje presude Vrhovnog suda broj U-961/99 od 9. maja 2000. godine. S tim u vezi, Ustavni sud prihvata tvrdnju apelanta da zahtjev za vanredno preispitivanje, s obzirom na prirodu konkretnog slučaja, ne bi bio djelotvoran pravni lijek protiv presude Vrhovnog suda.

22. Prema tome, apelacija Ustavnom sudu protiv presude Vrhovnog suda, broj U-961/99 od 9. maja 2000. godine, je dopustiva.

VII. Ustavni sud je zaključio

23. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelaciona nadležnost ograničena je na ustavna pitanja i Ustavni sud, općenito, nije nadležan da preispituje da li su redovni sudovi pravilno primijenili zakone i utvrdili činjenice.

24. D. N. navodi da je Vrhovni sud, presudom od 9. maja 2000. godine, odbijajući da donese rješenje koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana, zanemario da je on bio član porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava u vrijeme kada je donesena zakonska odredba koja je isključivala unuke iz tog kruga. Nadalje, ova zakonska odredba je kasnije brisana Zakonom, kojeg je donio Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, što je značilo da mu nije uskraćeno pravo da prenese stanarsko pravo iza smrti nosioca stanarskog prava. On, dakle, smatra da je presuda Vrhovnog suda povrijedila njegovo pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, kao i Ustava.

25. Ustavni sud ističe da, u skladu sa članom II/1. Ustava, Bosna i Hercegovina i oba entiteta treba da osiguraju najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda. U skladu sa članom II/2. Ustava, prava i slobode određene Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, direktno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad ostalim zakonima.

26. Član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije glasi:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni”.

27. Član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije sadrži tri principa. Prvi princip, koji se nalazi u prvoj rečenici prvog stava, je opći princip o mirnom uživanju svoje imovine. Drugi princip govori o tome da lišavanje imovine može da se desi pod specifičnim uvjetima koji su definisani u drugoj rečenici prvog stava. Treći princip, sadržan u drugom stavu, priznaje da zemlje potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrole nad korištenjem imovine, u skladu sa općim interesima.

28. Pojmovi "imovina" i "svojina", koji se javljaju u članu 1. Protokola broj 1, ne treba da se tumače na restriktivan način, nego ih treba shvatiti tako da uključuju i stečena prava pojedinca, kao što su novčana potraživanja i druge ekonomske vrijednosti. S druge strane, član 1. Protokola broj 1 štiti samo postojeću svojinu i imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na sticanja imovine u budućnosti, npr. kroz nasljedstvo (Evropski sud za ljudska prava, presuda u slučaju *Marcks protiv Belgije*, tom 31., stav 50).

29. Sud također smatra, prema sudskoj praksi, da je stanarsko pravo ekonomske prirode, te da je zaštićeno članom 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije.

30. U pogledu činjenica u konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je baka D. N. bila nosilac stanarskog prava nad navedenim stanom sve do svoje smrti, 29. jula 1996. godine, i da se D. N. već duže vremena smatrao članom domaćinstva. Međutim, kao član domaćinstva nosioca stanarskog prava, on je mogao samo očekivati da će, pod određenim uvjetima, postati nosilac stanarskog prava nakon bakine smrti. Ovo očekivanje se ne može tretirati kao imovina ili svojina, te nije bilo zaštićeno članom 1. Protokola broj 1.

31. Dok je baka D. N. još bila živa (1993), donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima, koji je isključivao unuke iz kruga članova porodičnog domaćinstva, samim tim i kao moguće nasljednike stanarskog prava. Ovaj zakon je još uvijek bio na snazi 1996. godine, nakon bakine smrti. Slijedi, dakle, da D. N. u to vrijeme nije imao nikakvo pravo da se stanarsko pravo prenese na njega.

32. Konačno, Visoki predstavnik je 1999. godine donio zakon, koji je ukinuo, između ostalog, odredbu koja je isključila unuke iz kruga članova porodičnog domaćinstva nosioca stanarskog prava. Ovaj zakon je stupio na snagu 28. oktobra 1999. godine, ali nije primjenjivan retroaktivno. Slijedi da, stoga, nije mogao ni omogućiti bilo kakva prava D. N.

33. Slijedi da D. N. nikada nije ni imao pravo na stan koje je zaštićeno članom 1. Protokola broj 1 i da presudom Vrhovnog suda nije došlo do povrede tog člana.

34. Pravo na imovinu je, također, zaštićeno članom II/3.k) Ustava. Međutim, ta zaštita ne prevazilazi zaštitu predviđenu članom 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije. Stoga, nije došlo ni do povrede člana II/2.k) Ustava.

35. Ustavni sud je, stoga, odlučio da odbije apelaciju.

36. Na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

37. Na osnovu člana 36. Poslovnika Ustavnog suda, sudija Mirko Zovko je izdvojio svoje mišljenje na donesenu odluku.

Ovu odluku Ustavni sud je donio većinom glasova (pet naprema tri) u sastavu: predsjednik Suda prof dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 12/01
25. februar 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Očekivanje člana domaćinstva da će postati nosilac stanarskog prava se ne može tretirati kao imovina ili svojina, te stoga nije zaštićeno članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. februara 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija S. Đ., iz Teslića, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-411/00 od 6. februara 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenice

1. Podnosilac apelacije je S. Đ. iz Teslića, koga zastupa T. A., advokat iz Banje Luke.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz izjava podnosioca apelacije i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:
3. Podnosilac apelacije je 15. augusta 1992. godine povrijeđen kao pripadnik Vojske Republike Srpske i amputirana mu je podlaktica desne ruke. Način i okolnosti pod kojima je apelant povrijeđen opisan je u Uvjerenju Teslićke srpske brigade, broj 4945/93 od 13. januara 1993. Prema Uvjerenju, radilo se o samoranjavanju S. Đ. kada je u pijanom stanju aktivirao ručnu bombu, koja mu je eksplodirala u ruci.
4. S. Đ. je 12. februara 1993. godine podnio pismeni zahtjev općinskom organu uprave, nadležnom za poslove invalidsko-boračke zaštite Teslić, da mu se prizna svojstvo ratnog vojnog invalida po osnovu ranjavanja. Ljekarska komisija za pregled lica obuhvaćenih Zakonom o osnovnim pravima vojnih invalida i porodica palih boraca dala je nalaz i mišljenje broj 1524 od 18. marta 1993. godine.

5. Općinski Sekretarijat za boračka pitanja, društvene djelatnosti i opću upravu Teslić, zaključkom broj 04-560-49/93 od 24. decembra 1997. godine, obustavio je postupak pokrenut 12. februara 1993. godine do zaključenja krivičnog postupka pokrenutog protiv S. Đ.
6. Vojni sud u Banjoj Luci, presudom broj IK-97/96 od 13. oktobra 1998. godine, oslobodio je S. Đ. krivične optužbe Osnovnog Vojnog tužilaštva u Banjoj Luci .
7. Ljekarska komisija je 25. februara 1999. godine dala novi nalaz i mišljenje.
8. Ministarstvo za boračka pitanja, društvene djelatnosti i opću upravu, Teslić, je 6. aprila 1999. godine usvojilo rješenje 04-560-49/93, kojim je odbilo zahtjev S. Đ. da mu se prizna svojstvo ratnog vojnog invalida jer nisu ispunjeni uvjeti iz člana 5. Zakona o osnovnim pravima invalida i porodica palih boraca ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 16/96 i 22/96).
9. Ministarstvo za pitanja boraca, žrtava rata i rada, Banja Luka, je 19. jula 1999. godine, rješenjem broj 05/5-560-1111/99, odbilo žalbu S. Đ. protiv rješenja od 6. aprila 1999. godine kao neosnovanu. Ministarstvo smatra da je došlo do samoranjavanja S. Đ. tako što je u pijanom stanju aktivirao ručnu bombu, te da zbog toga njegovo oslobađanje u krivičnom postupku nije bilo od značaja.
10. S. Đ. je pokrenuo upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske protiv rješenja broj 05/5-560-1111/99 od 19. jula 1999. godine.
11. Vrhovni sud Republike Srpske je, 21. decembra 1999. godine, u presudi broj U-581/99, tužbu usvojio i poništio pobijano rješenje zato što Ministarstvo nije objasnilo u rješenju zašto je ocijenilo da njegovo oslobađanje u krivičnom postupku nije bilo od značaja. U skladu sa članom 61. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 12/94), predmet je vraćen Ministarstvu za boračka pitanja, žrtava rata i rada Banja Luka.
12. Ovo ministarstvo je 29. marta 2000. godine, rješenjem broj 05/5-560-1111/99, ponovo odbilo žalbu S. Đ. protiv rješenja od 6. aprila 2000. godine, kao neosnovanu.
13. S. Đ. je, 18. aprila 2000. godine, ponovo pokrenuo upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske. On je zahtijevao poništenje rješenja od 29. marta 2000. godine, te priznavanja svojstva ratnog vojnog invalida.
14. Presudom broj U-411/00 od 6. februara 2001. godine, Vrhovni sud je odbio tužbu S. Đ. Vrhovni sud je ocijenio da do povrede nije došlo prilikom vršenja vojne dužnosti S. Đ., nego da se radi o samoranjavanju do kojeg je došlo van dužnosti.

II. Apelacija

15. U svojoj apelaciji, S. Đ. je zahtijevao ocjenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-411/00 od 6. februara 2001. godine.

16. S. Đ. se poziva na član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine i tvrdi da su mu povrijeđena sljedeća prava:

- pravo na život i fizički integritet,
- pravo lica da ne bude podvrgnuto nečovječnom tretmanu,
- pravo na ličnu sigurnost,
- pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima,
- pravo na odštetu i nadoknadu za imovinu.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

17. Apelacija je Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine podnesena 3. aprila 2001. godine.

18. Prema članu 16. Poslovnika Ustavnog suda, traženi su odgovori na apelaciju od Vrhovnog suda Republike Srpske i Javnog Fonda penzijsko-invalidskog osiguranja - Filijala Banja Luka.

19. Vrhovni sud Republike Srpske je odgovor na apelaciju dostavio 22. augusta 2001. godine, i u njemu naveo da pobijanom presudom nisu povrijeđena ustavna prava. Također navodi da je apelacija nedopustiva zato što S. Đ. nije iscrpio sve dostupne moguće pravne lijekove, jer nije podnio zahtjev za vanredno preispitivanje pravomoćnih sudskih odluka u skladu sa čl. 20. i 45., stav 1. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 12/94).

20. Javni Fond penzijsko-invalidskog osiguranja - Filijala Banja Luka je, također, dostavio odgovor.

21. Ustavni sud je dostavio odgovor Vrhovnog suda opunomoćniku S. Đ., koji je odgovorio dopisom od 24. septembra 2001. godine. On tvrdi da vanredni pravni lijek, na koji se poziva Vrhovni sud, ne bi bio efikasan i da bi pobijana presuda od 6. februara 2001. godine, stoga, trebala biti uzeta u obzir kao konačna presuda.

IV. Dopustivost

22. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, (u daljnjem tekstu: Ustav) Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. Članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda propisano je da Ustavni sud može da razmatra apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome osporava iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

24. U pogledu pitanja da li je S. Đ. trebao koristiti vanredni pravni lijek iz čl. 20. i 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 12/94), Ustavni sud tvrdi da je slučaj već dvaput razmatrao Vrhovni sud Republike Srpske i oba puta zaključio da je apelacija S. Đ. neosnovana. Ustavni sud smatra da on ne bi imao šansu da dobije drugačiju odluku i da je koristio pomenuti vanredni lijek. Slijedi da se taj lijek ne može smatrati efikasnim u okolnostima ovog slučaja, te ga S. Đ. nije morao ni koristiti.

25. S. Đ. je dobio osporenu presudu Vrhovnog suda Republike Srpske 14. februara 2000. godine i dostavio apelaciju Ustavnom sudu 3. aprila 2001. godine. On je, dakle, poštovao propisani rok od 60 dana.

26. Slijedi, dakle, daje apelacija dopustiva.

V. Ustavni sud je ocijenio

27. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelaciona jurisdikcija Suda je, stoga, ograničena na ustavna pitanja. Sud, općenito, nije nadležan da preispituje da li su upravni organi, odnosno niži sudovi, ispravno primijenili zakone i utvrdili činjenice.

28. Ustavni sud zapaža da se prava na koja se poziva S. Đ. odnose na Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) te Protokol broj 1 koji se, prema članu II/2. Ustava, primjenjuju direktno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad ostalim zakonima. Ustavni sud će, stoga, razmotriti da li je došlo do povrede prava zagarantiranih Evropskom konvencijom ili Protokolom broj 1. Neka od tih prava, koje štiti Evropska konvencija i Protokol broj 1, su također navedena u članu II/3. Ustava s tim da im u Ustavu nije ponuđena šira zaštita nego u Evropskoj konvenciji i Protokolu broj 1. Stoga, nema potrebe za izdvojenim razmatranjem člana 11/3. Ustava.

a) Član 6. Evropske konvencije

29. U vezi sa članom 6. Evropske konvencije, S. Đ. se žali na nepravilno suđenje pred upravnim organima i Vrhovnim sudom.

30. Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u dijelu koji je relevantan, glasi:
“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza (...) svako ima pravo na pravično suđenje (...) pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom (...)”.
31. Ustavni sud smatra da se u postupku radilo o građanskim pravima S. Đ. i da je stoga, član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenljiv. Međutim, član 6. se odnosi na sudski postupak a ne na postupak pred upravnim organima. Pitanje u konkretnom slučaju je, stoga, ograničeno na pitanje da li je postupak pred Vrhovnim sudom Republike Srpske zadovoljio uvjete iz člana 6. stava 1. Evropske konvencije.
32. Međutim, S. Đ. se ne poziva ni na jedan konkretan element koji ukazuje na nepravilnost suđenja pred Vrhovnim sudom Republike Srpske. On kritikuje Vrhovni sud zbog toga što podržava nezakonite odluke upravnih vlasti i što nije proveo nove dokaze ili utvrdio nove činjenice. On, također, smatra da je Vrhovni sud pogrešno primijenio relevantne zakone koji su na snazi.
33. Na osnovu navoda iz apelacije ne može se zaključiti da je Vrhovni sud S. Đ. lišio prava na pravično suđenje u skladu sa članom 6. stav 1. Evropske konvencije. Njegovi navodi se, stoga, moraju odbaciti.
34. Ustavni sud dodaje da, premda se S. Đ. poziva na razne povrede ljudskih prava, u svojoj apelaciji on se ne poziva na pitanja trajanja postupka. Ustavni sud, stoga, nije obavezan da odredi da li je postupak okončan u razumnom roku, kao što je predviđeno Članom 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Druge navodne povrede Evropske konvencije

35. S. Đ. se, također, žali na povrede prava na život i psihički integritet, prava da ne bude podvrgnut nečovječnom tretmanu, prava na ličnu sigurnost i prava na odštetu i nadoknadu za imovinu. Ova prava se navode u čl. 2., 3. i 5. Evropske konvencije i članu 1. Protokola broj 1.
36. Međutim, Ustavni sud ne nalazi da je u konkretnom slučaju došlo do povrede ovih prava.

VI. Zaključak

37. Slijedi da apelaciju treba odbiti.
Na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof dr. Louis Favoreu, prof dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 45/01
25. februara 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

**Apelacija treba da sadrži konkretne elemente koji ukazuju na
nepravičnost suđenja.**

Ustavni sud Bosne i Hercegovine na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. februara 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija Kantonalnog tužilaštva Sarajevo protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kviz.73/01 od 26. septembra 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku BiH”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Apelacija

1. Kantonalno tužilaštvo Sarajevo podnijelo je Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine 5. oktobra 2001. godine apelaciju protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kvz-73/01 od 26. septembra 2001. godine donesene u krivičnom predmetu protiv optuženog T. P., zbog krivičnog djela ratnog zločina protiv civilnog stanovništva iz člana 154. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, u vezi sa članom 23. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. Presuda je donesena po zahtjevu za zaštitu zakonitosti federalnog tužioca Sarajevo, broj Ktz.84/01 od 27. augusta 2001. godine, podnesenog protiv rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-302/01 od 14. augusta 2001. godine.

2. U apelaciji Kantonalnog tužilaštva se navodi da je pobijanom presudom Vrhovnog suda Federacije BiH, došlo do “teške povrede zakona koja je ugrozila ne samo ljudska prava iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima, već cjelokupni sudski sistem Federacije BiH, odnosno njegovu nepristrasnost, samostalnost i zakonitost”.

3. Smatrajući da bi mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice, Kantonalno tužilaštvo je predložilo da Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud), prema članu 75. Poslovnika Ustavnog suda BiH, donese privremenu mjeru kojom će privremeno obustaviti izvršenje presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj Kvlz.73/01 od 26. septembra 2001. godine, a, u vezi s tim, i rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj Kž-302/01 od 14. augusta 2001. godine.

4. Kantonalno tužilaštvo je zatražilo da Ustavni sud naloži Kantonalnom sudu Travnik da ne zakazuje glavni pretres do konačne odluke suda o meritumu predmeta prema članu 61. Poslovnika Ustavnog suda kojom će, kao stvarno i mjesno nadležni sud u predmetu T. R, za dalje postupanje odrediti Kantonalni sud Sarajevo, pred kojim je prethodno i vođen navedeni krivični postupak.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. Ustavni sud je 27. novembra 2001. godine zatražio od Vrhovnog suda Federacije BiH da dostavi odgovor na apelaciju .

6. Istog dana, Ustavni sud je od Kantonalnog suda Travnik zatražio na uvid predmetni sudski spis.

7. Odgovor na apelaciju nije dostavljen Ustavnom sudu.

8. Kantonalni sud Travnik, aktom broj 627/01 od 29. novembra. 2001. godine, koji je u Ustavnom sudu primljen 3. decembra 2001. godine, obavijestio je Ustavni sud da nije u mogućnosti dostaviti na uvid sudski spis jer je postupak pred tim sudom u toku. Kantonalni sud dostavio je samo kopije odluka Vrhovnog suda od 26. septembra 2001. godine i 14. augusta 2001. godine.

III. Činjenično stanje

9. Ustavni sud je, na osnovu sadržaja apelacije i raspoložive dokumentacije, utvrdio sljedeće činjenice:

10. Zahtjev za sprovođenje istrage u krivičnom predmetu T. P podnesen je 1994. godine.

11. Ured tužioca Međunarodnog suda za ratne zločine u Den Hagu dao je saglasnost pod brojem 003898/GB/mal/RR385, od 23. marta 2000. godine i predmet svrstao u kategoriju "A" standardnih oznaka i odredio Kantonalni sud u Sarajevu kao sud za daljnje vođenje postupka.

12. Kantonalno tužilaštvo Sarajevo je, aktom broj KT 15/98 RZ od 23. maja 2001. godine, podiglo optužnicu protiv T. P

13. Branilac T. P je podnio prigovor na optužnicu i naveo da je Kantonalni sud Travnik mjesno nadležan sud. Razmatrajući ovaj prigovor u pogledu mjesne nadležnosti, Kantonalni sud Sarajevo je rješenjem broj Kv.316/01 od 22. juna 2001. godine prigovor odbio kao neosnovan.

14. Protiv tog rješenja T. P podnio je žalbu Vrhovnom sudu Federacije BiH. On navodi da, prema optužnici Kantonalnog tužilaštva Sarajevo broj Kt. 15/98 od 23. maja 2001. godine, krivična djela iz člana 154. Krivičnog zakona ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 43/98, 2/00 i 29/00) koja se stavljaju na teret optuženom, uključuju krivična djela počinjena na području općine Kiseljak, ali ne i krivična djela počinjena van te teritorije. Budući da je općina Kiseljak pripala po mjesnoj nadležnosti Kantonalnom sudu u Travniku, Kantonalni Sud u Sarajevu nije nadležan za vođenje ovog krivičnog postupka.

15. Vrhovni sud je rješenjem broj Kž-302/01 od 14. augusta 2001. usvojio žalbu protiv rješenja Kantonalnog Suda u Sarajevu broj Kv.316/01 od 22 juna 2001. i proglasio Kantonalni sud u Travniku nadležnim za daljnje provođenje krivičnog postupka protiv T. P u pogledu krivičnih djela iz člana 154. Krivičnog zakona.

16. Federalni tužilac iz Sarajeva podnio je zahtjev za zaštitu zakonitosti, broj KTZ-84/01 od 27. augusta 2001. godine, protiv rješenja Vrhovnog suda broj Kž-302/01 od 14. augusta 2001. Zahtjevom za zaštitu zakonitosti federalni tužilac je tražio da se poništi navedeno rješenje, odbaci žalba branioca T. P kao nedopuštena i da se odredi Kantonalni sud u Sarajevu kao mjesno i stvarno nadležni sud za postupanje u krivičnom postupka protiv optuženog T. P

17. Branilac T. P. zahtijevao je da zahtjev za zaštitu zakonitosti bude odbijen kao neosnovan. Čak i ako bi ga se smatralo osnovanim, bio bi podnesen na štetu optuženog i u takvom slučaju sud bi se, u skladu sa članom 409. stav 2. Zakona o krivičnom postupku, trebao ograničiti na ispitivanje povreda zakona bez izmjena odluke koja je bila pravosnažna.

18. Vrhovni sud je u presudi broj Kvlz.73/01 od 26. septembra 2001. zaključio da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan, ali da je podnesen na štetu optuženog. Vrhovni sud je, stoga, u skladu sa članom 409. stav 2. Zakona o krivičnom postupku, pronašao povredu zakona koja nije uticala na odluku koja je postala konačna. Stoga bi Kantonalni sud Travnik trebao ostati nadležan da vodi krivični postupak.

IV. Dopustivost

19. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud BiH ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. Članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda BiH - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 24/99) je utvrđeno da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

21. Kantonalno tužilaštvo osporava presudu Vrhovnog suda donesenu po zahtjevu za zaštitu zakonitosti, koji je podnio federalni tužilac. Osporena presuda Vrhovnog suda je konačna. Prema članu 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, svi raspoloživi pravni lijekovi protiv ove presude su iscrpljeni.

22. Vrhovni sud donio je osporenu presudu 26. septembra 2001. godine. S obzirom da je apelacija primljena u Ustavnom sudu 5. oktobra 2001. godine, očigledno je da je podnesena unutar roka od 60 dana, predviđenog članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

23. Prema tome, predmetna apelacija je dopustiva.

V. Ustavni sud je odlučio

24. Prema članu VI/3.b) Ustava BiH, Ustavni sud BiH ima apelacionu nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. Prema članu II/2. Ustava BiH, prava i slobode predviđeni Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Apellantovi navodi se odnose na to da je Vrhovni sud Federacije BiH osporenim presudom, povređujući zakon, istovremeno ugrozio ne samo ljudska prava i osnovne slobode oštećenih lica navedenih u obrazloženju predmetne optužnice, odnosno lica iz člana 6. Evropske konvencije, već i cjelokupni sudski sistem Federacije BiH, odnosno njegovu nepristrasnost, samostalnost i zakonitost.

26. Član 6. Evropske konvencije glasi:

1. "Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s

čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi maloljetnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde

2. *Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.*

3. *Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:*

- a. *da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obavješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;*
- b. *da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje odbrane;*
- c. *da se brani sam ili uz pomoć branioca koga sam izabere, ili da, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branioca, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;*
- d. *da sam ispituje ili da zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;*
- e. *da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu. ”*

27. Sporno pitanje u ovom slučaju je da li je osporenom presudom Vrhovnog suda povrijeđen član 6. stav 1. Evropske konvencije i član II/3.e) Ustava BiH, time stoje potvrđena nadležnost Kantonalnog suda u Travniku za vođenje krivičnog postupka u slučaju T. R

28. Ustavni sud navodi da član 6. Evropske konvencije i član II/3.c) Ustava BiH štiti prava optuženog a ne prava tužioca. Međutim, u ovom slučaju odluka da će Kantonalni sud u Travniku biti nadležan da vodi krivični postupak je u skladu sa pravima optuženog T. R, a Kantonalno tužilaštvo, a ne optuženi T. R, je to koje zahtijeva izmjenu odluke.

29. Slijedi, dakle, da nema govora o povredi ustavnog prava T. R na pravično suđenje garantiranog Evropskom konvencijom ili Ustavom.

30. Ne može se smatrati da odluka Vrhovnog suda krši Ustav na bilo koji način. Ustavni sud dodaje da pitanje da li su odredbe zakona o teritorijalnoj nadležnosti sudova pravilno primijenjene ili ne, nije ustavno pitanje koje potpada u nadležnost Ustavnog suda BiH.

31. Stoga, apelaciju Kantonalnog tužilaštva treba odbiti kao neosnovanu.

32. S obzirom da Ustavni sud odlučuje o meritumu apelacije, odlučenje o predloženoj privremenoj mjeri nije imalo svrhu. U skladu sa članom VI/4. odluke Suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio većinom glasova (sedam naprema dva) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 51/01
25. februara 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni sud BiH odlučio je da odbije apelaciju Kantonalnog javnog tužilaštva Sarajevo, protiv presude Vrhovnog suda FBiH.

Ustavni sud smatra da je federalni tužilac u okolnostima konkretnog predmeta podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti protiv osporene presude u krivičnom postupku na štetu optuženog. Kako se član 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima bavi uskraćivanjem prava na pristup Sudu optuženog, odnosno kako pravo pristupa sudu obuhvata pravo optuženog u krivičnom postupku, a ne i pravo žrtve krivičnog djela da sam pokrene krivični postupak ili da zahtijeva gonjenje koje će provesti javni tužilac, slijedi da član 6. Konvencije, na koji se apelant poziva, nije primjenjiv na konkretan predmet.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. aprila 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija Privatnog preduzeća Energoinženjering iz Banje Luke protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.31/99 od 27. decembra 1999. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnosilac apelacije je Privatno preduzeće Energoinženjering iz Banje Luke, koga zastupa M. Đ., advokat iz Banje Luke.
2. Činjenično stanje, koje proizilazi iz izjava Energoinženjeringa i dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati kako slijedi:
3. Preduzeće Energoinženjering je 29. juna 1990. godine zaključio ugovor sa Metalskom školom u Banjoj Luci. Predmet ugovora bio je zakup djelimično izgrađenog objekta na vremenski period od deset godina, s tim da Energoinženjering objekat adaptira u poslovno-prodajni prostor. U ugovoru su precizirane vrste radova koje će izvršiti Energoinženjering, dok će preostale troškove snositi Metalska škola, na takav način da se dio troškova odbije od mjesečne zakupnine koju Energoinženjering plaća Metalskoj školi. Ugovorom je utvrđen mjesečni iznos zakupnine u iznosu od 12.000,00 DEM i to u dinarskoj protuvrijednosti po fiksnom srednjem kursu.

4. Metalska škola je, 22. jula 1992. godine, podnijela tužbu Osnovnom sudu u Banjoj Luci protiv Energoinženjeringa (predmet br. PS-994/92) radi izmirenja duga u iznosu od 757.594 novih dinara. Energoinženjering je porekao da ima bilo kakav dug i osporio je tužbu. Tužba se odnosila na kurs koji je trebalo primjenjivati prilikom promjene iznosa dogovorene zakupnine iz DEM u dinare.
5. Metalska škola je aktom 13. oktobra 1992. godine obavijestila Energoinženjering da odustaje od ugovora o zakupu, pozivajući se na odredbu člana 34. Zakona o zakupu poslovnih prostorija i zgrada. Kao razlog za odustajanje navedeno je neblagovremeno i djelimično isplaćivanje zakupnine.
6. Metalska škola se naknadno, 30. juna 1993. godine, obratila Osnovnom sudu u Banjoj Luci radi otkaza ugovora o zakupu. U vezi sa tim, navedeno je dugovanje od 149.523,73 DEM po osnovu ugovorene zakupnine.
7. Osnovni sud u Banjoj Luci je, 4. augusta 1993. godine, donio rješenje broj R-213/93 kojim je usvojio otkazni nalog i naložio Energoinženjeringu da, u roku od osam dana, preda u posjed i slobodno raspolaganje zakupljenu zgradu Metalskoj školi.
8. Energoinženjering je uložio prigovor na ovo rješenje, zatraživši prekidanje konkretnog postupka do okončanja predmeta pod brojem Ps-994/92. Također je izjavljena i protivtužba u kojoj se konstatuje da ugovor od 29. juna 1990. godine nije isključivo ugovor o zakupu jer je uključio dodatne građevinske radove, te da, ustvari, Metalska škola duguje 324.313 DEM tuženom na ime izvršenih plaćanja.
9. Osnovni sud u Banja Luci je djelimičnom presudom broj PS-584/93 od 27. septembra 1996. godine usvojio otkaz ugovora zaključenog 29. juna 1990. godine i naložio Energoinženjeringu da, u roku od 8 dana od dana pravosnažnosti presude, preda u posjed i slobodno raspolaganje Metalskoj školi prostorije koje su predmet zakupa po navedenom ugovoru. Sud je odredio da će nakon pravosnažnosti djelimične presude odlučiti o protivtužbenom zahtjevu Energoinženjeringa i troškovima parničnog postupka.
10. Okružni sud u Banjoj Luci, odlučujući po žalbi Energoinženjeringa, donio je, 27. aprila 1998. godine, presudu broj Pž-88/97, kojom se žalba odbija kao neosnovana, a potvrđuje presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci broj PS-584/93 od 27. septembra 1996.
11. Vrhovni sud Republike Srpske, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda Banja Luka, donio je 27. decembra 1999. godine presudu broj Rev.31/99 kojom se revizija tuženog djelimično uvažava, nižestepene presude preinačavaju u dijelu kojim je u odnosu na tuženog usvojen otkaz ugovora o zakupu poslovnih prostorija od 29. juna 1990, tako što se u odnosnom dijelu tužbeni zahtjev odbija, a u preostalom dijelu revizija se odbija.

11. Postupak pred Ustavnim sudom

12. Energoinženjering jc 15. maja 2000. podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.31/99.

13. U skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda, zatraženi su odgovori na navode apelacije od Vrhovnog suda Republike Srpske 22. decembra 2000. godine, Metalske škole iz Banje Luke 21. decembra 2000. godine i Republičkog javnog pravobranilaštva Banja Luka 22. decembra 2000. godine. Vrhovni sud Republike Srpske, Metalska škola Banja Luka i Javno pravobranilaštvo Banja Luka nisu dostavili odgovore.

14. Na traženje Suda, Osnovni sud Banja Luka dostavio jc kompletan spis broj PS-584/93 koji se odnosi na otkaz ugovora o zakupu i spis broj PS-994/92 koji se odnosi na isplatu zaostale zakupnine.

III. Dopustivost predmeta

15. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. Odredbom člana 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine propisano je da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

17. Sud konstatuje da je Energoinženjering, obraćajući se Vrhovnom sudu Republike Srpske, iscrpio sve raspoložive pravne lijekove prema entitetskom zakonu. Prema tome, Energoinženjering je ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

18. Energoinženjering jc primio presudu Vrhovnog suda 11. aprila 2000. godine, a apelacija Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine dostavljena je 15. maja 2000. godine. Slijedi da je Energoinženjering ispoštovao rok od 60 dana predviđen članom 11. stav 3. Poslovnika Suda.

19. Ustavni sud zaključuje da je apelacija dopuštena.

IV. Ustavni sud je ocijenio

20. Energoinženjering je podnio apelaciju kojom osporava presudu Vrhovnog suda broj Rev.31/99 od 27. decembra 1999. godine. Smatra da je presuda nezakonita i da krši

Ustav Bosne i Hercegovine i Ustav Republike Srpske. Energoinženjering je, u svojoj apelaciji, naveo razloge u četiri stava.

21. U prvom stavu, Energoinženjering je osporio otkaz ugovora prema kojem Energoinženjering treba da vrati zakupljene prostorije Metalnoj školi bez ikakve naknade za značajna investiranja koja su uložena u zgradu koja su time u velikoj mjeri povećala njenu vrijednost. S tim u vezi, Energoinženjering se poziva na činjenicu da Ustav Bosne i Hercegovine i Ustav Republike Srpske osiguravaju jednaku zaštitu svih subjekata, te navodi da je došlo do kršenja ovog ustavnog principa zato što su njegova imovina i oprema dati Metalnoj školi bez ikakve naknade, iako je vrijednost zgrade, kao rezultat ulaganja, porasla sa nekih 1.000.000 DEM na blizu 3.050.000 DEM.

22. U drugom stavu, Energoinženjering se poziva na kompleksan ugovorni odnos između njega i Metalske škole prema kojem od iznosa zakupnine treba odbiti određeni iznos na ime troškova ulaganja, a što bi značilo da neplaćanje cjelokupnog iznosa zakupnine nije u suprotnosti sa ugovorom. Energoinženjering je, također, naveo da jedna strana nema pravo na jednostrano poništavanje ugovora.

23. U trećem stavu, Energoinženjering tvrdi da je Metalska škola primala novac od podzakupca u trostruko većem iznosu od onog koji je Metalska škola imala pravo da dobije od Energoinženjeringa po osnovu ugovora.

24. U zadnjem, četvrtom stavu, Energoinženjering tvrdi da Metalska škola nije postupala u dobroj vjeri nagovarajući podzakupce da plaćaju podzakup direktno njoj a ne Energoinženjeringu, kao što su trebali raditi, i potpisavši ugovor direktno sa podzakupcima.

25. Zadatak Ustavnog suda u ovom slučaju je ograničen na utvrđivanje da li se Vrhovni sud Republike Srpske pridržavao odredbi Ustava Bosne i Hercegovine, uključujući odredbe Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama koja se, na osnovu člana II/2. Ustava BiH, direktno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima prioritet nad svim drugim zakonima. S druge strane, Ustavni sud neće razmatrati da li su drugi zakoni korektno primjenjivani ili da li je tačno utvrđeno činjenično stanje, osim ako neko ustavno pitanje ne bude izuzetno uključeno.

26. U svojoj apelaciji, Energoinženjering osporava presudu Vrhovnog suda za koju smatra da je pogrešna i nezakonita. Pri tom Energoinženjering ne spominje nijednu odredbu Ustava Bosne i Hercegovine, a uopće se ne poziva na Evropsku konvenciju o ljudskim pravima. Energoinženjering se uopćeno poziva na Ustav kada ističe da on garantira jednaku zaštitu svim subjektima i navodi da ovaj princip nije uzet u obzir kad je odlučeno da se Metalnoj školi dodijele oprema i imovina bez ikakve naknade Energoinženjeringu koji je uložio značajna sredstva.

27. Ustavni sud smatra da je ovaj slučaj, o kom je konačno odlučio Vrhovni sud, u suštini spor po ugovoru koji se razmatra na osnovu građanskog prava. Apelacija ne navodi da je tokom postupka došlo do kršenja načela iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima. Također ne postoji nikakav element koji bi pokazao da su procedura ili način na koji je Vrhovni sud odlučio o slučaju prekršili bilo koje pitanje iz Ustava.

28. Na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio većinom glasova (pet naprema tri) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudijc dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 27/00
5. aprila 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Apelacija je odbijena jer ne sadrži navode da je tokom postupka došlo do kršenja načela iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti je Ustavni sud našao bilo koji dokument koji bi pokazao da je procedura ili način na koji je sud u osporenoj presudi odlučio prekršio bilo koje pitanje iz Ustava.

ANEXS
Izdvojeno mišljenje sudije Azre Omeragić
u predmetu broj U 27/00

Na osnovu člana 36. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iznosim izdvojeno mišljenje u odluci broj U 27/00 koju je Ustavni sud usvojio većinom glasova (pet naprema tri) na sjednici održanoj 5. aprila 2002. godine.

Vrhovni sud Republike Srpske, u svojoj presudi broj Rev.31/99 od 27. decembra 1999. godine, ocijenio je pravno relevantnim dokaz kojim je utvrdio osnov i visinu duga, a pri tom nije vodio računa o kvalitetu tog dokaza.

Navedeni dokaz izveden je u drugom postupku koji još nije okončan, a na taj dokaz stranke su iznijele primjedbe i stavile nove dokaze na prijedloge o čemu se Sud uopće nije izjasnio. Na ove povrede postupka upućuje i apelacija.

Smatram da je odluka donesena na osnovu nevaljanog i proizvoljnog dokaza, te je time apelantu onemogućeno pravo na fer suđenje koje je znatno uticalo na ishod spora.

Nepoštivanjem principa kontradiktornosti i jednakih mogućnosti stranaka u postupku, apelantu je uskraćeno pravo na fer suđenje zagarantirano članom II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, a to znači i povredu člana 6. Evropske konvencije.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. aprila 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija M. H., iz Tuzle, protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev.45/01 od 19. marta 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Postupak pred Ustavnim sudom

1. Gosp. M. H. iz Tuzle podnio je, 28. maja 2001. godine, apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev.45/01 od 19. marta 2001. godine. Na zahtjev Suda, apelant je 13. septembra 2001. godine podnio i dopunu apelaciji.

II. Činjenično stanje

a) Okolnosti slučaja

2. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih podnesaka kao i relevantnih odluka i presuda suda, mogu se sumirati na sljedeći način.

3. Apelant je bio radnik Termoelektrane Tuzla koja je dio JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine (poslodavac). Odlukom od 3. oktobra 1995. godine (broj 02/1-680-3/95) Disciplinska komisija Preduzeća je, kao disciplinsku mjeru, izrekla prestanak radnog

odnosa zbog teže povrede radnih obaveza iz člana 72. tačke 20. Pravilnika o radnim odnosima i odgovornostima radniku Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine (Pravilnik o radnim odnosima). On je, navodno, uvrijedio i prijetio svom radnom kolegi tako što je napisao u knjizi primopredaje riječi: “Ustašo!! Nemoj ubuduće puniti bočice grafitnim tintama na kotlu 3 i 4, a za sobom počisti stolove, i ovo shvati kao upozorenje”. Disciplinska komisija je ocijenila da je to ponašanje narušilo međuljudske i međunacionalne odnose u preduzeću. Komisija je uzela u obzir i činjenicu da je apelant već ranije pokazivao “negativan i odbojan odnos prema svojim kolegama”. Ovo je i bio razlog što je odgovarao pred Disciplinskom komisijom. Komisija je zasnovala svoju odluku na sljedećim dokazima: (1) Disciplinska prijava glavnog inženjera sektora “Proizvodnja” broj 01/680-1/95 od 27. jula 1995. godine i knjiga primopredaje smjene od 25. jula 1995. godine; (2) Zahtjev za pokretanje disciplinskog postupka direktora preduzeća broj 01/680-2/95 od 4. augusta 1995. godine; (3) Nalog o privremenom udaljenju radnika iz Preduzeća broj 01/680-2/95 od 28. jula 1995. godine.

4. Komisija za zaštitu prava radnika je, odlukom broj 02/1-1252-2/95 od 13. novembra 1995. godine, potvrdila prestanak radnog odnosa, naglašavajući da je Preduzeće od posebnog značaja za Bosnu i Hercegovinu, kao i da je vrijeme u kojem je došlo do konfliktne situacije bilo kritično.

5. Apelant je podnio tužbu Općinskom sudu Tuzla radi poništenja ove odluke o prestanku radnog odnosa. Međutim, Općinski sud je odbio tužbu presudom broj P-975/95 od 22. marta 1999. godine i utvrdio da je prestanak apelantovog radnog odnosa u skladu sa zakonom i važećim Pravilnikom, te da je poslodavac uzeo u obzir sve relevantne okolnosti, a naročito činjenicu da nije prvi put da tužitelj odgovara pred Disciplinskom komisijom zbog povrede radnih obaveza. Sud navodi da je vrijeđanjem radnog kolege, koji je “dugogodišnji radnik i odani građanin čiji su se sinovi dobrovoljno priključili Armiji BiH” apelant značajno narušio međuljudske i međunacionalne odnose u Preduzeću. S obzirom na rat u zemlji, Općinski sud je mišljenja da je ovaj incident mogao dovesti do težih posljedica u samom kolektivu kao i izvan njega. Općinski sud je uzeo u obzir i činjenicu da poslodavac ranije nije sankcionisao slične povrede radnih obaveza otpuštanjem počinioaca. Općinski sud je ocijenio da to predstavlja nedostatak dosljednosti i jednakog tretmana svih zaposlenih, te nedosljedno ponašanje nadležnih odgovornih lica i organa Preduzeća. Sud je istovremeno utvrdio da ovakav odnos nije bitno uticao na ispravnost donošenja mjere protiv apelanta jer svako mora biti odgovoran za svoje činjenje.

6. Kantonalni sud Tuzla je, u svojoj presudi broj Gž-753/99 od 12. juna 2000. godine, odbio žalbu apelanta i potvrdio presudu Općinskog suda. Kantonalni sud navodi da apelant nije pobijao navode tuženog ni u svojoj žalbi niti u toku postupka i da je tužitelj već ranije narušavao red u Preduzeću zbog čega je odgovarao pred Disciplinskom komisijom.

7. Vrhovni sud FBiH, rješavajući po reviziji izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli, 19. marta 2001. godine, donio je presudu broj Rev.45/01 kojom je odbio reviziju kao neosnovanu. Vrhovni sud je smatrao presudu Kantonalnog suda u Tuzli ispravnom.

b) Relevantni domaći propisi

(1) Pravilnik o radnim odnosima i odgovornostima radnika Javnog preduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine

8. Član 72. stav 1. tačka 20. predviđa da se kao teža povreda radne obaveze smatra svako nekulturno, grubo i neljudsko postupanje prema strankama i poslovnim drugovima, kao i svako izazivanje tuče i nereda na radu. U članu 77. stav 1. tačka (c) Pravilnika je predviđeno da se zbog povrede radne obaveze radniku može izreći mjera prestanka radnog odnosa. Član 81. Pravilnika predviđa da disciplinska mjera prestanka radnog odnosa može biti izrečena za svaku težu povredu odredbi iz člana 72. Član 82. predviđa da, pri izricanju mjere zbog povrede radne obaveze, treba cijeniti: okolnosti, težinu i posljedice povrede, lična svojstva radnika koji je počinio povredu, stepen odgovornosti radnika, prethodno iskustvo, te značaj poslova i radnih zadataka radnika.

(2) Zakon o parničnom postupku ("Službene novine FBiH" 42/98 i 3/99)

9. Član 364., stav 1.

Protiv pravomoćne odluke donesene u drugom stupnju ako je u sporu primijenjen materijalni zakon BiH ili Federacije, odnosno međunarodni ugovor, stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa presude.

III. Apelacija pred Ustavnim sudom

10. Apelant zahtijeva poništenje svih sudskih presuda koje potvrđuju prestanak njegovog radnog odnosa u Termoelektrani Tuzla, kao i da se vrati u radni odnos, da mu se isplati naknada za sve neisplaćene plaće, te doprinose.

11. Apelant tvrdi da su presudom Vrhovnog suda, kao i presudama nižestepenskih sudova, povrijeđena njegova prava na pravično suđenje (član II/3.e) Ustava BiH, član 6. Evropske konvencije za ljudska prava), slobode misli, savjesti i vjere (član II/3.g) Ustava BiH, član 9. Evropske konvencije za ljudska prava), sloboda izražavanja (član II/3.h) Ustava BiH, član 10. Evropske konvencije za ljudska prava) kao i pravo na nediskriminaciju (član II/4. Ustava BiH, član 14. Evropske konvencije za ljudska prava).

12. Apelant smatra da sudovi nisu imali na raspolaganju dokaze koji bi utvrdili da je apelant ustvari uvrijedio svog radnog kolegu i da je već u nekoliko navrata ranije

odgovarao pred Disciplinskom komisijom, te da su sudovi odbili da razmotre relevantne okolnosti. Dakle, on smatra da sudovi nisu imali dovoljno činjenične osnove za svoje odluke. On navodi da sudovi nisu uzeli u obzir specifične okolnosti u Bosni i Hercegovini i u Preduzeću u vrijeme navodne uvrede ili prijetnje, niti su oni ocijenili njenu specifičnu prirodu. Apelant ne negira da je napisao pomenutu riječ ili formulaciju u knjizi primopredaje, ali tvrdi da ovi izrazi nisu bili ozbiljne prirode jer su takvi izrazi u to vrijeme bili “čak i u službenoj upotrebi” ili “su se mogli čuti u medijima”.

13. Apelant, stoga, traži da Ustavni sud poništi presudu Vrhovnog suda kako bi on vratio svoja prava koja je uživao u vrijeme svog radnog odnosa, kao i da bude ponovno zaposlen i da mu se isplati naknada za sve plaće koje nije primio i doprinose.

IV. Dopustivost

a) Nadležnost Suda *ratione materiae* i *ratione temporis*

14. Nadležnost Ustavnog suda *ratione temporis* je princip koji je ograničen na vrijeme nakon 14. decembra 1995. godine, kada je Ustav BiH stupio na snagu. Obje odluke poslodavca su donesene prije tog datuma. Međutim, osnovni predmet apelacije je presuda Vrhovnog suda koja je donesena u okviru vremenske nadležnosti Suda. Sud, stoga, ima nadležnost u skladu sa članom VI/3.b) Ustava BiH, da odluči o apelaciji protiv presude Vrhovnog suda, koja predstavlja presudu suda u Bosni i Hercegovini. Odluka Preduzeća se može uzeti u obzir ukoliko je neophodno da se ocijeni ustavnost pobijane sudske odluke.

b) Iscrpljivanje pravnih lijekova i rok

15. Prema članu 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

16. U konkretnom slučaju, presuda Vrhovnog suda je bila konačna odluka u revizionom postupku (član 364. Zakona o parničnom postupku).

17. Presuda Vrhovnog suda je dostavljena Kantonalnom sudu 20. aprila 2001. godine. Pošto se presuda dostavlja strankama preko nižih sudova (član 380. Zakona o parničnom postupku), apelant nije ni mogao dobiti presudu Vrhovnog suda prije 20. aprila 2001. godine. On je Sudu dostavio apelaciju 28. maja 2001. godine, odnosno u roku od 60 dana, kako je to predviđeno Poslovníkom Ustavnog suda (član 11. stav 3). Znači, apelacija je dopustiva.

V. Meritum

18. Apelant pobija presudu Vrhovnog suda zbog povrede nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i materijalnih nedostataka (ocjena činjenica u odnosu na Pravilnik o radnim odnosima) i smatra da su time povrijeđena njegova ustavna prava.

19. Prema praksi Ustavnog suda, nadležnost Suda u vezi sa apelacijama član VI/3.b) Ustava BiH ograničava na "pitanja koja su sadržana u ovom Ustavu", te Sud, prema tome, uopćeno govoreći, nije nadležan da vrši provjere utvrđivanja činjenica, kao ni da ponovno tumači odluke nižih sudova, osim ukoliko odluka nižih sudova krši ustavna prava. Takvo što se dešava u slučaju kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavna prava, te u slučaju kada je primjena prava bila očigledno proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava (pravičan postupak, pristup sudu, efikasni pravni lijekovi, itd.).

a) Pravo na pravično suđenje

- član II/3.e) Ustava BiH, član 6. Evropske konvencije za ljudska prava

20. Član II/3.e) Ustava BiH garantuje "pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom". Član 6. Evropske konvencije za ljudska prava, u prvoj rečenici stava 1., pobliže predviđa da "prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom." Između ostalog, ova garancija, također, obuhvata i pravo na kontradiktoran postupak, pogotovo prilikom izvođenja dokaza.

21. Ustavni sud smatra da je apelantu data mogućnost da se brani u toku sudskog postupka koji je vođen pred tri sudske instance. Sudovi su pribavili obimne dokaze da bi utvrdili činjenično stanje, a apelant ne pobija način izvođenja dokaza. Njegova tvrdnja da sudovi nisu pribavili neophodne dokaze u vezi sa navodnom ponovnom povredom Pravilnika o radnim odnosima, Sud ne smatra dovoljnom da bi utvrdio povredu u ovom smislu. Kao što je Kantonalni sud naveo, apelant nije negirao izjave koje je utvrdio Općinski sud dokazom saslušanja svjedoka. Dakle, Sud ne uviđa procesne nedostatke koji su značajni za pravo na pravično suđenje.

b) Pravo na slobodu izražavanja

- član II/3.h) Ustava BiH, član 10. Evropske konvencije za ljudska prava

22. Član II/3.h) Ustava BiH osigurava slobodu izražavanja. Član 10. Evropske konvencije za ljudska prava glasi:

“1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj član ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obaveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje su neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristrasnosti sudstva.”

Kao što je već naveo Evropski sud za ljudska prava (*Handyside protiv Velike Britanije*), "Sloboda izražavanja predstavlja jednu od suštinskih osnova demokratskog društva, i jedan od osnovnih uvjeta za njegov napredak i napredak svakog čovjeka. Prema stavu 3. člana 10. ono se primjenjuje ne samo na "informacije" ili "ideje" koje se sa velikim zadovoljstvom primaju ili se smatraju neuvredljivima nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiravaju državu ili bilo koji drugi dio stanovništva. Takvi su zahtjevi pluralizma, tolerancije i slobodoumnosti bez kojih nema demokratskog društva.”

23. U konkretnom slučaju primjenljivost člana 10. Evropske konvencije za ljudska prava je upitna iz dva razloga. Naime, sa jedne strane mora se objasniti da li je ova temeljna sloboda primjenljiva na radne odnose između poslodavca i apelanta ili pak ne. Sa druge strane, postoje sumnje da li je uopće došlo do povrede slobode izražavanja u smislu člana 10. Evropske konvencije za ljudska prava.

24. U suštini je cilj ljudskih prava i osnovnih sloboda da štite pojedinačna prava protiv neopravdanih miješanja države, iako u nekim slučajevima ta prava mogu utjecati na odnose između privatnih lica (tzv. *Drittwirkung*). Ne uzimajući u obzir činjenicu da li je radni odnos između poslodavca i apelanta bio privatne ili javne prirode, sudovi su morali razmotriti, ako je to primjenljivo u ovom slučaju, slobodu izražavanja u primjeni i tumačenju Pravilnika o radnim odnosima poslodavca, Član 72. stav 1. tačka 20. i član 82. Pravilnika daju veću pravnu mogućnost za interpretaciju i ocjenu sukoba interesa. U slučajevima kada se radi o konfliktu između slobode izražavanja i integriteta drugih radnih kolega i klijenata, sudovi bi morali uzeti u obzir važnost ove osnovne slobode u demokratskom društvu.

25. Međutim, postoje sumnje da li apelantove uvredljive izjave potpadaju pod član 10. Evropske konvencije, kako je navedeno u citatu predmeta *Handyside protiv Velike Britanije*. Apelant nije namjeravao da izrazi mišljenje kada je napisao one riječi u knjizi primopredaje, i time nije namjeravao da doprinese nekom sporu ili da utječe na nečije mišljenje o svom radnom kolegi. On, također, nije imao namjeru da ponudi informacije o svom radnom kolegi. Riječ “ustašo” je bila čista uvreda koja se mogla zamijeniti bilo

kojim drugim uvredljivim izrazom bez bilo koje političke implikacije. Ove riječi su bile namijenjene samo njegovom kolegi. Sud smatra da u ovim okolnostima nije bilo potrebno da Vrhovni sud uzme u obzir bilo koje implikacije člana 10. Evropske konvencije u konkretnom slučaju. Dakle, presuda Vrhovnog suda nije povrijedila apelantovu slobodu izražavanja.

c) Pravo na slobodu misli, savjesti i religije
- član II/3.g) bh. Ustava, član 9. Evropske konvencije

26. Član II/3.g) bh. Ustava osigurava slobodu misli, savjesti i religije. Član 9. Evropske konvencije još preciznije navodi i glasi:

1. "Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promijeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.

2. Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijegati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih. "

27. U konkretnom slučaju, samo sloboda misli može doći u razmatranje. Međutim, sloboda misli se može posmatrati kao zaštita koja je primjenljiva na fazu prije samog izražavanja misli. Pošto je sud već ranije utvrdio da sloboda izražavanja nije primjenljiva u konkretnom slučaju, isto se mora zaključiti i u pogledu slobode misli.

d) Nediskriminacija
- član II/4. Ustava BiH, član 14. Evropske konvencije

28. Član II/4. Ustava BiH glasi:

"Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status. "

29. Član 14. Evropske konvencije glasi:

"Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status. "

30. U slučaju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, opseg prava, čije uživanje mora biti garantirano bez diskriminacije, je šire nego što je to predviđeno u članu 14.

Evropske konvencije. Pozivanjem na međunarodne sporazume, koji su nabrojani u Aneksu I na Ustav Bosne i Hercegovine, opseg člana II/4. uključuje, *inter alia*, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima od 19. decembra 1996. godine (ICESCR). Član 6. stav 1. ovog pakta glasi:

“Države potpisnice ovog pakta priznaju pravo na rad koje uključuje pravo svakoga da zarađuje za svoj život putem posla koji će slobodno izabrati i prihvatiti, i poduzet će odgovarajuće korake da zaštite ovo pravo

31. Ovo znači da su javne vlasti u Bosni i Hercegovini obavezne da se uzdrže od diskriminacije kada donose akte i propise u kontekstu individualnog uživanja prava na rad.

32. Neki akt ili propis je diskriminirajući ako pravi razliku između osoba ili grupa koje su u sličnoj situaciji i ako za to razlikovanje ne postoji objektivno i razumno opravdanje, ili ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i ciljeva kojima se teži.

33. U konkretnom slučaju, mogu postojati razlozi za sumnju da postoji diskriminacija apelanta u poredenju sa ostalim radnicima preduzeća koji nisu bili otpušteni uprkos tome što su prouzrokovali incidente koji bi se mogli porediti sa predmetnim incidentom. Međutim, apelant nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao pokazati da se ustvari radi o diskriminaciji na bilo kojoj osnovi, predviđenoj članom II/4. Ustava BiH ili članom 14. Evropske konvencije. Tvrdnja o diskriminatornom tretmanu je, dakle, bez osnova.

34. Prema članu VI/4. Ustava BiH, odluke suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 39/01
5. aprila 2(X)2.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje (član II/3.e) i član 6. Evropske konvencije), jer je apelantu u toku sudskog postupka pred tri sudske ustanove data mogućnost da se brani, a sudovi su pribavili obimne dokaze da bi utvrdili činjenično stanje.

Apelant nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao pokazati da se u konkretnom slučaju radi o diskriminaciji na bilo kojoj osnovi.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. aprila 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija E. P. protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću, broj Gž-796/00 od 5. aprila 2001. godine, i presude Općinskog suda u Sanskom Mostu, broj Mal-22/2000 od 21. juna 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Postupak pred Ustavnim sudom

1. Gospođa E. R, iz Kozarca, koju zastupa N. H., advokat iz Sanskog Mosta, podnijela je 16. maja 2001. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću, broj Gž-796/00 od 5. aprila 2001. godine i presude Općinskog suda u Sanskom Mostu broj Mal-22/2000 od 21. juna 2000. godine. Apelantica se žali na povredu ustavnih prava.
2. U skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, Ustavni sud BiH je zatražio od Općinskog suda u Sanskom Mostu i Kantonalnog suda u Bihaću da odgovore na apelaciju. Općinski sud u Sanskom Mostu nije dostavio odgovor na apelaciju, a Kantonalni sud u Bihaću u svom odgovoru se pozvao na stanovište dato u svojoj presudi i predložio da se apelacija odbije.

II. Činjenično stanje

a) Okolnosti vezane za predmet

3. Apelantica je sa Dž. K. zaključila brak po šerijatu pred Islamskom zajednicom u Republici Bosni i Hercegovini - Muftijstvo Bihaćko, Odbor Islamske zajednice Prijedor, u prisustvu više svjedoka. Bračnim ugovorom tuženi se obavezao da će u slučaju raskida braka isplatiti apelantici 1.000 KM kao mehr. Ugovor, uključujući i mehr, ovjeren je i potpisan u vidu vjenčanog lista koji je izdala Islamska zajednica u Republici Bosni i Hercegovini. Civilni brak nije bio zaključen. Brak je kasnije razveden, ali je tuženi odbio da plati mehr.

4. Apelantica je u junu 2000. godine podnijela tužbu Općinskom sudu u Sanskom Mostu, tražeći da joj Dž. K. isplati 1.000 KM na osnovu zaključenog ugovora, kao i odgovarajuće kamate. Općinski sud u Sanskom Mostu je 21. juna 2000. godine donio presudu broj Mal-22/2000 kojom je odbio tužbeni zahtjev. Općinski sud u Sanskom Mostu je naveo da je brak bio zaključen po šerijatu i da, kao takav, ulazi u okvir islamskih propisa, a ne propisa iz Porodičnog zakona ("Službene novine SRBiH", br. 21/73 i 44/89) koji se primjenjuje na civilni brak i ne uključuje mehr koji je bio osnov apelantice tužbe. Općinski sud u Sanskom Mostu je pored toga naveo da su apelantica i tuženi živjeli u vanbračnoj zajednici budući da nisu zaključili brak prema Porodičnom zakonu. S obzirom da Porodični zakon reguliše ovu vrstu odnosa (izdržavanje i imovinske odnose), sud je ukazao na mogućnost da apelantica podnese tužbu po osnovu neosnovanog obogaćenja, ukoliko ima pravno osnova za to.

5. Protiv navedene presude apelantica je podnijela žalbu Kantonalnom sudu u Bihaću, navodeći povrede odredbi procesnog i materijalnog prava. U žalbi je istakla da njen zahtjev nije zasnovan na Porodičnom zakonu nego na bračnom ugovoru i da je zbog toga sud trebao ispitati bilo koji drugi pravni osnov zahtjeva, kao što je običajno pravo ili Zakon o obligacionim odnosima. Sud nije tako postupio, nije ispitao valjanost ugovorene obaveze, ni pravnu prirodu i status organa koje je ovjeralo ugovor. Apelantica je istakla da su svi zahtjevi za sticanje njenog prava na isplatu iznosa od 1.000 KM bili ispunjeni čime se mehr može smatrati neosnovanim bogaćenjem. Ona je također navela da bi se njen zahtjev mogao zasnivati i na pravu na doživotno izdržavanje prema Porodičnom zakonu. Konačno, apelantica je navela da je sud trebao saslušati svjedoke. Apelantica je iz ovih razloga zatražila od Kantonalnog suda u Bihaću da predmet vrati Općinskom sudu u Sanskom Mostu na ponovni postupak.

6. Kantonalni sud u Bihaću je presudom broj Gž-769/00 od 5. aprila 2001. odbio žalbu kao neosnovanu i potvrdio presudu Općinskog suda u Sanskom Mostu. Kantonalni sud u Bihaću je naveo da je Općinski sud u Sanskom Mostu ispravno utvrdio činjenično stanje i ispravno primijenio Porodični zakon. Sud je smatrao da brak koji je zaključila apelantica nije bio zaključen prema građanskom pravu.

b) Relevantni domaći zakoni

Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik FBiH", br. 42/98 i 3/99)

Član 171., stav 3.: "Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravni temelj tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj naveo pravni temelj, sud nije vezan za taj pravni temelj. "

Član 364., st. 1. i 2.: Protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu, ako je u sporu primjenjen materijalni zakon Bosne i Hercegovine ili Federacije, odnosno međunarodni ugovor stranke mogu izjaviti reviziju. [...]

Revizija nije dopuštena u imovinsko-pravnim i radnim sporovima u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu, na predaju stvari ili izvršenje kakve druge činidbe, ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 15.000 KM. "

III. Argumenti izneseni pred Sudom

7. Apelantica se žali da su osporene sudske odluke povrijedile njeno pravo na povratak (član II/5. Ustava Bosne i Hercegovine), pravo na pravično suđenje (član 6. Evropske konvencije), pravo na privatni i porodični život (član 8. Evropske konvencije), pravo na djelotvoran pravni lijek (član 13. Evropske konvencije), pravo na mirno uživanje imovine (član 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju). Apelantica se također žali i na povredu člana 17. Evropske konvencije.

8. Apelantica tvrdi da je Općinski sud u Sanskom Mostu krivo postupio kada se ograničio na ispitivanje pravnog osnova navedenog u njenom zahtjevu, čime je povrijedio član 171. stav 3. Zakona o parničnom postupku. Ona, nadalje, tvrdi da je očigledno da su ona i tuženi bili u vanbračnoj zajednici i da, prema tome, temelj njenog zahtjeva, koji proizilazi iz ugovora, nije bračna obaveza nego vanbračna obaveza. Ona nadalje tvrdi da Porodični zakon, prema članu 14., priznaje vanbračnu zajednicu i izjednačava je sa bračnom zajednicom. Sud je, prema apelantici, trebao usvojiti zahtjev bilo po osnovu doživotnog izdržavanja bilo po osnovu naknade štete. Apelantica, također, tvrdi daje sud propustio da odluči o troškovima postupka.

9. U pogledu presude Kantonalnog suda u Bihaću, apelantica tvrdi da taj sud nije odlučivao o njenim žalbenim navodima, pa čak ni po službenoj dužnosti iako je bio obavezan da to uradi. Sud se pozvao na odredbe Porodičnog zakona i valjanost zaključenog braka, iako je apelantica navela pravni temelj svoje žalbe. Pored toga, apelantica je navela da Kantonalni sud u Bihaću nije odlučivao o njenoj primjedbi da sud nije vezan za pravni temelj zahtjeva. Po apelanticinom mišljenju Kantonalni sud u Bihaću je trebao usvojiti njenu žalbu i predmet vratiti Općinskom sudu u Sanskom Mostu na ponovno odlučivanje.

10. Apelantica traži da Ustavni sud BiH usvoji apelaciju, ukine presude nižih sudova i vrati predmet Općinskom sudu u Sanskom Mostu koji će odlučiti u meritumu predmeta u skladu sa važećim propisima.

IV Dopustivost

11. Apelacija protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću broj GŽ-769/00 od 5. aprila 2001. godine podnesena je Ustavnom sudu 16. maja 2001. godine. Imajući u vidu iznos vrijednosti zahtjeva, revizija Vrhovnom sudu u smislu člana 364. Zakona o parničnom postupku nije dopustiva. Prema tome, presuda Kantonalnog suda je bila konačna odluka u smislu člana 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda BiH, a kako je apelacija uložena u predviđenom vremenskom roku slijedi da je dopustiva.

V Meritum

a) Pravo na povratak - član II/5. Ustava Bosne i Hercegovine

12. U pogledu navedenih povreda člana II/5. Ustava Bosne i Hercegovine (pravo na povratak), Sud ne smatra da su sudske odluke na bilo koji način povrijedile ovaj ustavni princip. Dakle, apelacija je u ovom pogledu neosnovana.

b) Pravo na djelotvoran pravni lijek - član 13. Evropske konvencije

13. Član 13. Evropske konvencije glasi:

“Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.”

Ovu odredbu treba uzeti u obzir zajedno sa članom 6. Evropske konvencije, naročito u kontekstu navedenih povreda prava predviđenih Evropskom konvencijom, kao stoje to slučaj u ovom predmetu. Tekst člana 6. Evropske konvencije i relevantna sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava garantira samo pravo na pristup sudu, ali ne i mogućnost podnošenja žalbe višem sudu nakon što nezavisni sud odluči o pravnoj stvari (vidi, u krivičnim stvarima član 2. Protokola broj 7 na Evropsku konvenciju). Prema tome, u slučajevima navedenih povreda u sudskim odlukama, član 13. Evropske konvencije ne obavezuje državu da osigura mogućnost žalbe višem sudu da bi se ustanovilo da li je došlo do povrede prava iz Evropske konvencije (vidi, bivša Evropska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 10153/82 od 13. oktobra 1986. godine, Odluke i izvještaji 49, 67). U takvim slučajevima, član 13. ne pruža dodatnu zaštitu u odnosu na onu koju predviđa član 6. Prema tome, apelacija je neosnovana u pogledu navedene povrede Člana 13. Evropske konvencije.

c) Zabrana zloupotrebe prava - član 17. Evropske konvencije

14. Član 17. Evropske konvencije glasi:

“Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom. ”

Ova odredba Evropske konvencije ne utemeljuje posebno individualno pravo, nego predviđa pravilo tumačenja čiji je cilj zaštita ideje, kao i cilja same Evropske konvencije. Apelacija je neosnovana i u ovom pogledu.

**d) Pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života
- član 8. Evropske konvencije**

15. Apelantica navodi povrede člana 8. Evropske konvencije koji glasi:

“1. Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih. ”

16. Osnovni cilj člana 8. Evropske konvencije je zaštita pojedinaca protiv neopravdanog miješanja države u nečiji privatni i porodični život, dom i prepisku. Sud ne smatra da su sudske odluke na bilo koji način povrijedile pravo predviđeno članom 8. Evropske konvencije. U ovom pogledu, apelacijaje neosnovana.

**e) Pravo na pravično suđenje
- član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, član 6. Evropske konvencije**

17. Apelantica se uglavnom žali na procesne i materijalne povrede zakona u smislu člana 6. Evropske konvencije. U ovom pogledu Sud podsjeća da je nadležnost Ustavnog suda, u apelacionim postupcima, ograničena “na pitanja koja su sadržana u ovom Ustavu” i da Sud nije nadležan da preispituje činjenično stanje ili tumačenje i primjenu zakona redovnih sudova, osim u slučajevima u kojima su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava, tj., to je slučaj ukoliko je neki redovni sud pogrešno tumačio ili primijenio neko ustavno pravo, ili je zanemario to pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminatorna, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravično suđenje, pristup sudu, djelotvorni lijekovi i dr.) ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava.

18. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine garantira “pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom”. Član 6. stav 1. Evropske konvencije glasi:

“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.”

19. Pravo na pravično suđenje, *inter alia*, daje mogućnost da se predoče razlozi presude s obzirom da to omogućava apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove (Evropski sud za ljudska prava, *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda broj 12945/87 od 16. decembra 1992. godine, stav 33). Međutim, član 6. stav 1. ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile u toku postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora uzeti u obzir argumente strana u postupku, ali oni ne moraju svi biti izneseni u obrazloženju presude (Evropska komisija za ljudska prava, Odluke o dopustivosti broj 10938/84 od 9. decembra 1986. godina, Odluke i izvještaji DR, 50, 98, i broj 10153/82 od 13. oktobra 1986, DR 49, 67). Konačne odluke žalbenih sudova ne moraju imati iscrpna obrazloženja (vidi, Evropska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 8769/79 od 16. jula 1981, DR 25, 240). U slučaju navodnih povreda (materijalnog ili proceduralnog) zakona, sud treba da provjeri da li je postupak bio pravičan kao što je navedeno u tački 17. ove odluke.

20. U ovom pogledu, Ustavni sud smatra da nema povrede Ustava u osporenim presudama. Tačno je da Općinski sud u Bihaću, prema članu 171. stav 3. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, moguće je da nije ispitao *ex officio* neki drugi alternativni pravni temelj aplantičinog zahtjeva, tj. pitanje da li je ugovoreni mehr bio obavezujući prema Zakonu o obligacionim odnosima. Međutim, presuda Kantonalnog suda se poziva na Porodični zakon i na ostale važeće propise indicirajući time da je sud ispitao sve navode apelantičinog zahtjeva. Bilo kakva greška u ovom pogledu, ukoliko ju je počinio Općinski sud, morala je biti ispravljena u žalbenom postupku. Ustavni sud zbog toga smatra da apelantičino pravo na pravično suđenje nije bilo povrijeđeno i da je apelacija i u ovom dijelu neosnovana.

f) Pravo na imovinu

— član 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju

21. Apelantica konačno navodi povredu prava na imovinu.

Član 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju glasi:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni. ”

22. Riječ “imovina” uključuje širok opseg imovinskih interesa koji predstavljaju određenu ekonomsku vrijednost (vidi, Odluka Ustavnog suda broj U14/00 od 4. aprila 2001. godine, “Službeni glasnik BiH”, broj 33/2001). Pravo, za koje apelantica navodi da gaje stekla, moglo bi se smatrati u tom smislu imovinom, ukoliko za to postoji pravni osnov.

23. Apelant nije stekao “imovinu” u smislu člana 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju. Ovaj predmet, prema tome, ne spada u domen ovog člana. Prema tome, apelacija mora biti odbijena kao neosnovana i u ovom pogledu.

24. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 62/01
5. aprila 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Nadležnost Ustavnog suda u apelacionim postupcima ograničena je “na pitanja koja su sadržana u ovom Ustavu” i Sud nije nadležan da preispituje činjenično stanje ili tumačenje i primjenu zakona redovnih sudova osim u slučajevima u kojima su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava, ili je zanemario to pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravično suđenje, pristup sudu, djelotvorni pravni lijekovi i dr.) ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. aprila 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija M. Đ., iz Gradiške, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj KŽ-99/01 od 21. maja 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske” .

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnosilac apelacije je M. Đ., iz Gradiške, koga zastupa M. P, advokat iz Banje Luke.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelacije i iz dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način:
3. Presudom Okružnog suda u Banjoj Luci, broj K-1/99 od 30. augusta 2000. godine, M. Đ. je proglašen krivim za krivično djelo protiv sigurnosti javnog saobraćaja iz člana 186. stav 2. u vezi sa članom 181. stav 1. Krivičnog zakona Republike Srpske. On je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine, a izrečena mu je i sigurnosna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom “B” kategorije iz člana 68. Krivičnog zakona u trajanju od jedne godine.
4. Branilac optuženog M. Đ. izjavio je žalbu na prvostepenu presudu Vrhovnom sudu Republike Srpske, tvrdeći da je došlo do povrede procesnih odredbi i krivičnog zakona te da je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, kao i da su odluka i sigurnosna mjera neprikladni.

5. Vrhovni sud Republike Srpske je, presudom broj KŽ-99/01 od 21. maja 2001. godine, djelimično uvažio žalbu i preinačio presudu Okružnog suda u Banjoj Luci u pravnoj ocjeni djela i odluci o kazni. Radnje optuženog su pravno kvalifikovane kao krivično djelo ugrožavanja javnog saobraćaja iz člana 400. stava 3. u vezi sa stavom 1. novog Krivičnog zakona, i za to djelo optuženog M. Đ. osudio na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci. Vrhovni sud je istakao da je, nakon izvršenja predmetnog krivičnog djela i izricanja prvostepene presude, izmijenjen krivični zakon, koji je blaži za optuženog, a što se mora uzeti u obzir pri određivanju kazne.

II. Apelacija

6. U svojoj apelaciji Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelant pobija presudu Vrhovnog suda Republike Srpske, kao i prvostepenu presudu. On tvrdi da su povrijedile njegovo pravo na pravično suđenje iz čl. II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.d) Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija).

7. M. Đ. navodi da on nije imao mogućnosti da prisustvuje sjednici Vrhovnog suda, dok joj je javni tužilac prisustvovao, čime je povrijeđen princip ravnopravnosti stranaka; da su pobijane presude zasnovane na pretpostavkama; da nije saslušan svjedok kojeg je on predlagao da se pozove i sasluša u vezi sa stanjem alkoholiziranosti; da Vrhovni sud nije uzeo u obzir doprinos oštećenih nastaloj saobraćajnoj nesreći, te da je Okružni sud u Banjoj Luci, u predmetu KŽ-441/99, presudom za slično djelo izrekao kaznu zatvora od samo pet mjeseci.

8. M. Đ. je predložio i da Ustavni sud, na osnovu člana 75. Poslovnika Suda, donese privremenu mjeru kojom bi se obustavilo izvršenje kazne zatvora po presudi Vrhovnog suda do donošenja odluke o njegovoj apelaciji.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

9. M. Đ. je, 18. jula 2001. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, od 21. maja 2001. godine. Apelant je, naknadno, 14. augusta 2001. godine, na traženje Ustavnog suda, dostavio tekst pobijane presude, koja je prema članu 14. Poslovnika Ustavnog suda sada sastavni dio apelacije.

10. Na osnovu člana 16. Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda Republike Srpske i od republičkog javnog tužioca Republike Srpske, zatraženo je da odgovore na apelaciju.

11. Vrhovni sud Republike Srpske, u svom odgovoru od 8. februara 2002. godine, osporavajući sve navode apelacije, navodi da branilac optuženog M. Đ. u žalbi na prvostepenu presudu nije tražio da on i optuženi prisustvuju sjednici Vrhovnog suda te

da, slijedom toga, nije postojala ni obaveza da ih se poziva ili obavještava o sjednici. Nadalje, ni republički javni tužilac nije bio obavješten o sjednici te joj nije ni prisustvovao, što se može vidjeti iz zapisnika sa sjednice i presude. U postupku pred prvostepenim sudom u potpunosti je provjerena odbrana M. Đ., te utvrđene i uzete u obzir činjenice i okolnosti koje mu idu u korist. Vrhovni sud, također, smatra da je zahtjev M. Đ. za donošenje privremene mjere neosnovan.

12. U skladu sa članom 20. Poslovnika Ustavnog suda, odgovor na apelaciju Vrhovnog suda Republike Srpske dostavljen je apelantu.

IV Dopustivost

13. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

14. Članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine je utvrđeno da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

15. U konkretnom slučaju zadnja odluka je bila presuda Vrhovnog suda Republike Srpske. M. Đ. je, stoga, ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

16. Apelacija protiv presude Vrhovnog suda od 21. maja 2001. godine podnesena je Ustavnom sudu 18. jula 2001. godine, dakle u propisanom roku od 60 dana.

17. Slijedi da je apelacija dopustiva.

V Ustavni sud je ocijenio

18. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelaciona jurisdikcija Ustavnog suda je, stoga, ograničena na ustavna pitanja i Ustavni sud, općenito, nije nadležan da preispituje da li su niži sudovi ispravno primijenili zakone i utvrdili činjenice.

19. Apelant navodi da je povrijeđeno njegovo ljudsko pravo na pravično suđenje, posebno u odnosu na ravnopravnost stranka i njegovo pravo da ispita svjedoke, pozivajući se na član 6. st. 1. i 3.d) Evropske konvencije. Prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Evropska konvencija i njezini protokoli se primjenjuju direktno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima. Ustavni sud je, stoga,

nadležan da preispita da li je pravo zaštićeno Evropskom konvencijom, na koje se M. Đ. poziva, povrijeđeno.

20. Pravo na “pravično suđenje” predviđeno je i članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, na koji se apelant, takođe, poziva. Ovo pravo se, prema tački 1. istog člana, osigurava na najvišem nivou međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, prema tome i Evropske konvencije. Stoga, izjašnjenje Ustavnog suda u pogledu člana 6. Evropske konvencije, u vezi sa članom II/2. Ustava, odnosi se i na član II/3.e) Ustava.

21. Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u svom relevantnom dijelu, glasi:

“Svako ima pravo da zakonom određen, nezavisan i nepristrasan tribunal, pravično, javno i u razumnom roku, odluči... o krivičnoj optužbi protiv njega”.

22. Član 6. stav 3. Evropske konvencije, u relevantnim dijelovima, glasi:

“Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

d) da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;... ”

A. Prisustvovanje pred Vrhovnim sudom

23. Jedan od važnijih aspekata prava na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije jeste ravnopravnost stranaka, što podrazumijeva da optuženi u krivičnom postupku treba imati ista procesna prava kao i javni tužilac. Drugi važan princip, koji je blisko vezan za to pravo, je da postupak mora biti u skladu sa principom kontradiktornosti tako što optuženi mora imati informacije o svim navodima i dokazima koje je iznio javni tužilac, kao i da ima mogućnost da odgovori na iznesene navode i dostavi druge dokaze u korist svoje odbrane.

24. Dalje, optuženi mora imati mogućnost da lično prisustvuje suđenju. Ovo se odnosi, prvenstveno, na suđenje pred prvostepenim sudom. Međutim, pravo na pravično suđenje također podrazumijeva pravo da se prisustvuje pred sudovima više instance koji odlučuju po žalbama, osim u slučaju kada je razmatranje pred ovim sudovima ograničeno na procesna ili čisto pravna pitanja, kada lično prisustvo optuženog nije od značaja.

25. U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da su na saslušanju na prvostepenom sudu bili prisutni optuženi M. Đ. i njegov branilac, kao i javni tužilac.

26. Iz presude i zapisnika sa sjednice Vrhovnog suda Republike Srpske, od 21. maja 2001. godine, proizilazi da sjednici nisu prisustvovali ni M. Đ. ni njegov branilac. Međutim, slijedi da sjednici nije prisustvovao ni javni tužilac. Stoga je jasno da nije ni došlo do povrede principa ravnopravnosti stranaka.

27. Ustavni sud zapaža da je postupak pred Vrhovnim sudom obuhvatio i novu ocjenu djela i kazne koju treba izreći M. Đ. Dakle, postupak je bio takav da se M. Đ. mogao pozvati na pravo, u skladu sa članom 6. Evropske konvencije, da prisustvuje i iznese svoj slučaj pred Vrhovnim sudom, bez obzira na činjenicu da li je javni tužilac prisustvovao sjednici ili ne.

28. U tom smislu, Ustavni sud uzima u obzir izjavu Vrhovnog suda da M. Đ., koji je podnio žalbu Vrhovnom sudu, nije zahtijevao da prisustvuje sjednici na kojoj će se razmatrati njegova žalba. Optuženog je zastupao njegov branilac, koji je morao znati da, ako je optuženi želio da prisustvuje, on to mora zahtijevati od Vrhovnog suda, a ukoliko ne podnese taj zahtjev, to se može shvatiti kao da se on odrekao svog prava da se pojavi pred sudom. Ustavni sud, dalje, naglašava da je postupak pred Vrhovnim sudom pokrenut po žalbi koju je podnio sam M. Đ., što znači da on time nije rizikovao težu kaznu od one koju je već izrekao prvostepeni sud.

29. Ustavni sud, dakle, nalazi da nije došlo do povrede člana 6.

B. Odbijanje da se saslušaju svjedoci

30. Ustavni sud smatra da član 6. Evropske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da sasluša svjedoke pred sudom. U stvari, na sudu je da ocijeni da li su izjave predloženog svjedoka relevantne za predmet i da li one mogu ponuditi korisne informacije neophodne za ocjenu predmeta. Sud koji vodi postupak mora imati određenu diskreciju o ovim pitanjima, ali slijedi iz člana 6. stav 3.d) da optuženi ne može imati prednost u odnosu na javnog tužioca u pogledu mogućnosti da iznese dokaze.

31. M. Đ. se žali da je prvostepeni sud odbio da ispita pojedine svjedoke koji bi trebali dati izjavu o njegovoj alkoholiziranosti u kritičnom momentu. U tom smislu, iz dostavljenih informacija proizilazi da je odbrana tražila da svjedoci budu saslušani kako bi se provjerila ispravnost nalaza o stepenu alkoholiziranosti M. Đ., te da je prvostepeni sud smatrao ovaj zahtjev nepreciznim, pošto nije jasno koje bi okolnosti trebalo provjeravati, kakvom tehnikom i prema čijem vještačenju (presuda Okružnog suda Banja Luka, broj K-1/99 od 30. augusta 2000. godine, strana broj 9, treći stav).

32. Ustavni sud smatra da je prvostepeni sud imao razumno opravdanje što je odbio zahtjev M. Đ. da se ispitaju svjedoci, te smatra da je sud djelovao u granicama svoje diskrecije.

33. Slijedi da nije došlo do povrede člana 6. Evropske konvencije.

C. Drugi aspekti

34. M. Đ. se žali, u svojoj apelaciji, na pojedine povrede člana 6. Evropske konvencije. On, naime, tvrdi da je pobijana presuda bila zasnovana na pretpostavkama, da Vrhovni sud nije uzeo u obzir doprinos nesreći koje su imale oštećene osobe, te i da je Okružni sud u Banjoj Luci, u svojoj presudi u predmetu broj Kz-441/99, za slično djelo izrekao kaznu u trajanju od samo pet mjeseci.

35. Ustavni sud ne nalazi da ima povrede člana 6. Evropske konvencije ili bilo kojeg ustavnog prava u ovom smislu.

36. Ustavni sud je odlučio da odbije apelaciju.

37. S obzirom na odluku koju je Ustavni sud donio o meritumu predmeta, nema osnova za donošenje privremene mjere prema članu 75. Poslovnika Ustavnog suda.

38. Na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 6/02
5. aprila 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Do povrede člana 6. Evropske konvencije, odnosno povrede principa ravnopravnosti stranaka nije ni došlo jer sjednici Vrhovnog suda nisu prisustvovali kako okrivljeni i njegov branilac tako i javno tužilac.

Do povrede člana 6. Evropske konvencije nije došlo, jer je po ocjeni Ustavnog suda, prvostepeni sud imao razumno opravdanje što je odbio apelanta da se ispituju svjedoci i da je sud djelovao u granicama svoje diskrecije.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54., 61. i 74. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Usvaja se apelacija gosp. K H., iz Sarajeva, izjavljena protiv presude Općinskog suda I Sarajevo, broj P:678/98 od 1. februara 1999. godine i Kantonalnog suda u Sarajevu, broj GŽ-583/99 od 30. novembra 1999. godine.

Ukidaju se presude Općinskog suda I Sarajevo broj P:678/98 od 1. februara 1999. godine i Kantonalnog suda u Sarajevu, broj GŽ-583/99 od 30. novembra 1999. godine.

Bosna i Hercegovina se smatra odgovornom za otklanjanje povreda apelantovih prava.

Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je odgovorno za provedbu ove odluke, te mu se nalaže da apelantu plaća 339.07 KM mjesečno počev od 1. januara 1998. godine do dana isplate, sa zateznom kamatom obračunatom prema važećim propisima na dan isplate.

Vijeće ministara će navedeni iznos plaćati apelantu najkasnije do 5. u mjesecu za prethodni mjesec sve dok Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na zahtjev jedne od zainteresiranih strana, drugačije ne odluči.

Apelant ima pravo na naknadu troškova postupka.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Gosp. K. H. iz Sarajeva, koga zastupa gosp. E. G., advokat iz Sarajeva, podnio je 13. aprila 2000. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-583/99 od 30. novembra 1999. godine.

II. Činjenično stanje

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelanta i dokumenata predočenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:

3. Apelant je 4. marta 1979. godine povrijeđen u saobraćajnoj nesreći koja se dogodila na magistralnom putu Višegrad - Ustiprača, u mjestu Ajdinovići. Do saobraćajne nesreće je došlo na taj način što je kamen težine oko 10 kg pao sa visine od oko 9 m, razbio staklo na autobusu u kome je apelant bio putnik, te ga udario u predio glave sa lijeve strane i nanio mu teške i po život opasne povrede.

4. Nakon što je apelant pokrenuo parnični postupak radi naknade štete, Općinski sud u Višegradu donio je, 6. marta 1981. godine, presudu broj P-445/80 kojom je naloženo Republičkom društvenom fondu za magistralne i regionalne putcve BiH (u daljnjem tekstu: Fond) da plati naknadu materijalne i nematerijalne štete, naknadu za tuđu pomoć i njegu, zatezne kamate te troškove parničnog postupka za period od 4. marta 1979. godine pa do isplate.

5. Po donošenju prve presude, apelant je pokretao nove parnične postupke radi naknade štete u vidu izgubljene zarade sa pripadajućim zateznim kamatama povodom istog događaja, protiv istog tuženog ali za (kasniji) period od donošenja posljednje presude. Na taj način su donesene presude 5. oktobra 1983. godine, 25. decembra 1985. godine, 24. septembra 1986. godine, 30. septembra 1987. godine i 3. decembra 1991. godine. Svakom presudom je dosuđena naknada štete, ali su mijenjani iznosi i periodi na koje se naknada štete odnosi. Svaka od navedenih presuda je udovoljavala tužbenom zahtjevu.

6. Apelant je 29. maja 1998. godine, pred Općinskim sudom I u Sarajevu, uložio tužbu protiv Federacije BiH i Federalnog ministarstva saobraćaja i komunikacija sa zahtjevom da mu se naknadi šteta na ime izgubljene zarade sa zateznim kamatama od 1. januara 1998. godine, a zbog istog događaja iz 1979. godine.

7. Presudom Općinskog suda I Sarajevo, broj P:678/98 od 1. februara 1999. godine, apelant je odbijen sa tužbenim zahtjevom u cijelosti.

8. Ova presuda je potvrđena presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj GŽ-83/99 od 30. novembra 1999. godine.

III. Apelacija

9. Podnosilac apelacije se žali da je pobijanom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu povrijeđeno njegovo pravo na imovinu, koje je garantirano odredbama člana II/3.κ) Ustava Bosne i Hercegovine i da, zbog toga, njegovom zahtjevu treba udovoljiti.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

10. Apelant K. H. je 11. aprila 2000. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu BiH protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj GŽ-583/99 od 30. novembra 1999.

11. U odgovoru na apelaciju Federacija BiH, odnosno Federalno ministarstvo saobraćaja i komunikacija, je 6. novembra 2000. godine predložilo da se navedena apelacija, kao neosnovana, odbije.

12. Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija je u svom odgovoru na apelaciju, 17. jula 2001. godine, istaklo da Ministarstvo ne može biti strana u postupku, već da to može biti samo država BiH. Ministarstvo je, također, istaklo da će na zahtjev Suda ovlaštenu zastupnik Ministarstva sudjelovati u postupku.

13. U skladu sa članom 28. Poslovnika Suda, 28. augusta 2001. godine, zatraženo je od Vijeća ministara BiH da dâ svoje mišljenje o predmetnoj apelaciji i postavljeno je pitanje o tome ko se smatra pravnim sljednikom nekadašnjeg Republičkog fonda. Vijeće ministara BiH nije dostavilo svoj odgovor.

14. Ministarstvo saobraćaja i veza Vlade Republike Srpske je, 3. septembra 2001. godine, obavijestilo Ustavni sud BiH da je apelacija proslijeđena Republičkoj direkciji za puteve. Nakon traženja Suda, 14. septembra 2001. godine, dostavljen je odgovor Republičke direkcije u kojem ističu da nisu u mogućnosti dati odgovor na apelaciju jer nisu učestvovali u prethodnim postupcima koji su vođeni pred sudovima Federacije BiH.

15. Ustavni sud BiH je, 28. novembra 2001. godine, Vijeću ministara BiH proslijedio podnesak apelanta kojim apelant precizira zahtjev i urgira da se udovolji zahtjevu iz apelacije. Međutim, Vijeće ministara BiH nije dostavilo izjašnjenje na apelantov podnesak.

V. Dopustivost

16. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Ovaj Sud razmatra apelaciju

pod uvjetom da su iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i da je apelacija podnesena u roku od 60 dana nakon što je podnosilac primio ovu odluku (član 11. Poslovnika Suda).

17. U konkretnom slučaju je nesumnjivo da su ovi uvjeti ispunjeni, jer je apelant iscrpio sve pravne lijekove, a apelacija je blagovremeno podnesena, s obzirom da su punomoćnici apelanta primili osporenu presudu 14. februara 2000. godine, a apelacija je primljena u Sudu 13. aprila 2000. godine.

18. Isto tako, ova apelacija ispunjava uvjete iz čl. 12. i 14. Poslovnika Suda. Slijedi da je apelacija dopustiva.

VI. Relevantni domaći propisi

Ustav Bosne i Hercegovine

19. Član I Ustava, u svom relevantnom dijelu, glasi:

“Bosna i Hercegovina

*1. **Kontinuitet.** Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada “Bosna i Hercegovina”, nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje država članica Ujedinjenih naroda i može kao Bosna i Hercegovina zadržati članstvo ili zatražiti prijem u organizacijama unutar sistema Ujedinjenih naroda, kao i u drugim međunarodnim organizacijama. ”*

20. Član II: Ljudska prava i osnovne slobode

*“1. **Ljudska prava.** Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda.*

*2. **Međunarodni standardi.** Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. ”*

21. Član III: Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

Sljedeća pitanja su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

[...]

i) Regulisanje međuentitetskog transporta.

[...]

VII. Ustavni sud je odlučio

a. Član 6. Evropske konvencije

22. Sud je ispitao da li je apelantovo građansko pravo, prije svega, pravo na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije bilo povrijeđeno.

Član 6. Evropske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

"1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. "

23. Sud podsjeća da prava, garantirana članom 6. Evropske konvencije, obuhvataju, *inter alia*, pravo na sudsku zaštitu, a pravo na pristup sudu čini jedan od njegovih aspekata. Pravo na pristup sudu iz člana 6. Evropske konvencije ne podrazumijeva samo široke proceduralne garancije i zahtjev za hitni i javni postupak, nego i saglasnost sa slovom zakona (Evropski sud za ljudska prava, *Hornsby*, presuda od 19. marta 1997. godine, stav 40). Međutim, ako pravo na pristup sudu može biti predmet ograničenja od države, (eventualno) primijenjena ograničenja ne smiju ukinuti ili umanjiti taj pristup pojedincima u smislu da sama suština toga prava bude umanjena (Evropski sud za ljudska prava, *Tolstoy Mioloalawsky protiv Velike Britanije*, presuda od 13. jula 1995, serija A br. 323, st. 59). Nadalje, ograničenja neće biti spojiva sa članom 6. stav 1. Konvencije ukoliko ona ne slijede legitiman cilj i ukoliko nema razumnog odnosa proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja kojem se teži (Evropski sud za ljudska prava, *Ashingdane protiv Velike Britanije*, presuda od 28. maja 1985, serija A br. 93, stav 57).

24. Nadalje, Sud smatra da se postupak u ovom predmetu tiče prava koja se odnose na apelantov zahtjev za naknadu štete koja je uzrokovana saobraćajnom nesrećom, i, prema tome, njegovih imovinskih prava, te je član 6. primjenjiv u ovom slučaju.

25. Sud smatra da je ova apelacija, u osnovi, žalba u pogledu apelantovog prava na pristup sudu.

26. Apelant je, 4. marta 1979. godine, bio ozlijeđen u saobraćajnoj nesreći na putu Višegrad - Ustiprača. Nakon što je, od 1979. do 1991. godine, doneseno više presuda u njegovu korist, on je 1998. godine pokrenuo parnični postupak pred Općinskim sudom I u Sarajevu radi naknade štete u periodu od 1991. godine do tog datuma. Općinski sud je 1. februara 1999. godine donio presudu broj P:678/98 kojom je odbačen apelantov zahtjev zbog nedostatka pasivne legitimacije tužene strane. Ovu presudu je potvrdio Kantonalni sud u Sarajevu presudom broj GŽ-583/99 od 30. novembra 1999. godine.

27. Ministarstvo za saobraćaj i komunikacije Federacije Bosne i Hercegovine, smatrajući se nenadležnim, predložilo je, 6. novembra 2000. godine, da se apelacija odbije kao neosnovana.

28. Ministarstvo za civilne poslove i komunikacije se, 17. jula 1999. godine, također proglasilo nenadležnim u pogledu predmeta apelacije.

29. Ministarstvo za saobraćaj i komunikacije Republike Srpske je, 28. augusta 2001. godine, odbilo dati stav u pogledu ove apelacije zbog toga što nije učestvovalo u postupcima pred sudovima Federacije Bosne i Hercegovine.

30. Sud smatra da su se u ovom predmetu sve tri strane proglasile nenadležnim, bilo na direktan ili indirektan. Činjenice u ovom predmetu ukazuju da se nesreća desila 1979. godine na teritoriji Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine. Usljed unutrašnje transformacije Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, prostor na kojem se desio taj štetni događaj se nalazi na sadašnjem prostoru entiteta Republike Srpske. Također je jasno da je Fond bio odgovorna strana.

31. Slijedom prethodno izloženog, postavljaju se tri pitanja:

- pitanje nadležnosti Republike Srpske;
- pitanje nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine;
- pitanje nadležnosti Bosne i Hercegovine.

32. Republika Srpska

Pravna i činjenična situacija pokazuju da je Fond za magistralne puteve Republike Bosne i Hercegovine praktično prestao postojati bez eksplicitnog pravnog regulisanja vezanog za njegovog pravnog sljednika. Novo tijelo, koje bi zamijenilo Fond u njegovom cjelokupnom djelovanju rada, nikada nije ustanovljeno. Sud ističe da, prema Sporazumu o oživotvorenju Federacije BiH, zaključenom u Dejtonu 9. novembra 1995. godine, koji je prihvaćen Odlukom Ustavotvorne skupštine Federacije BiH, na sjednici održanoj 11. decembra 1995. godine (Odluka i Sporazum su objavljeni u "Službenim novinama Federacije BiH br. 8/95), Vlada Republike BiH je zadržala ingerencije koje joj omogućuju da funkcioniра kao vlada međunarodno priznate države BiH, a sve druge civilne funkcije su prenesene na Vladu Federacije BiH. Takav prelazak podrazumijeva i prelazak odgovornosti za funkcije koje su prenesene po pojedinim resorima te, prema tome, podrazumijeva se i prijenos nereguliranih obaveza nastalih u obavljanju funkcija. U isto vrijeme Republika Srpska nikada nije preuzela bilo nadležnosti bilo finansijska sredstva nekadašnjeg Fonda Republike BiH.

33. Prema izloženom, proizilazi da se Republika Srpska ne može u ovom slučaju smatrati odgovornom za naknadu štete nastale na prostoru entiteta Republike Srpske, jer se događaj desio prije 14. decembra 1995., odnosno prije stupanja na snagu Ustava BiH.

34. Federacija Bosne i Hercegovine i Bosna i Hercegovina

Federacija BiH, odnosno nadležno Ministarstvo za saobraćaj i komunikacije je, članom 9. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Sl. novine Federacije BiH" br. 8/95), prema kojem Federalno ministarstvo saobraćaja i

komunikacija vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene zakonom koji se odnose na nadležnosti Federacije u oblasti saobraćaja i komunikacija, preuzelo nadležnosti i sredstva koja su pripadala nekadašnjim republičkim organima i tijelima, a samim tim preuzela je i odgovornost za nastale obaveze Republike BiH.

Međutim, Sud naglašava da, prema članu I Ustava, "Republika Bosna i Hercegovina, čije je zvanično ime od sada "Bosna i Hercegovina nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutrašnjom strukturom modificiranom ovim Ustavom, i sa postojećim međunarodno priznatim granicama (...)"

35. Nadalje, Sud podsjeća da član III Ustava Bosne i Hercegovine reguliše nadležnosti i odnose između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, a prema članu III/1.i) Ustava Bosne i Hercegovine, regulisanje međuentitetskog transporta spada u isključivu nadležnost države.

36. Prema tome, Sud ističe da država ne može izbjeći obavezu da oformi tijela koja su u njenoj isključivoj nadležnosti u skladu sa Ustavom, niti entiteti mogu preuzeti nadležnosti države koje su predviđene Ustavom Bosne i Hercegovine kao isključive za državu.

37. U ovom slučaju, apelacija očigledno spada u domen isključive nadležnosti države.

38. Sljedeće pitanje koje se pojavljuje je da li država u ovom slučaju ima pasivnu legitimaciju.

39. Sud zaključuje da je, bez obzira na pitanje pasivne legitimacije u predmetnom slučaju, država subjekt koji ima končanu nadležnost za eventualna kršenja ljudskih prava iz člana II Ustava Bosne i Hercegovine. Prema tome, Sud smatra izlišnim pitanje pasivne legitimacije u okolnostima kada država pojedincu ne pruža nikakvu zaštitu ljudskih prava u okviru svojih isključivih nadležnosti prema Ustavu. Sud ističe da je namjera Konvencije da garantira prava koja nisu teoretska i iluzorna, nego prava koja su praktična i efikasna, posebno u odnosu na važnost koju u svakom demokratskom društvu ima pravo na pravično suđenje.

40. Sud, nadalje, smatra da nedostaci u organizaciji pravosudnog sistema entiteta, odnosno države, ne smiju imati uticaja na poštivanje individualnih prava i sloboda predviđenih Ustavom, kao i zahtjeva i garancija člana 6. Konvencije. Nadalje, Sud smatra da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja svojih prava. Osim toga, Sud zapaža da je jedan od osnovnih postulata Konvencije da pravna sredstva, koja pojedincu stoje na raspolaganju, trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u organizaciji pravnog i sudskog sistema države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Konačno, Sud ističe da je dužnost države da organizuje svoj pravni sustav tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima koje nameće član 6. stav 1. Evropske konvencije (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. februara 1991. godine, serija A broj 194, strana 47, stav 21).

41. Sud zaključuje da, premda se mora smatrati da ovaj slučaj potpada pod nadležnost države, ne postoji državni sud pred kojim bi apelant mogao pokušati ostvariti svoja građanska prava. Prema tome, Sud smatra daje u ovom slučaju došlo do povrede člana 6. stav 1. Konvencije.

b. Član 13. Evropske konvencije

42. Član 13. Evropske konvencije glasi:

“Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti. ”

43. Sud podsjeća da član 13. Evropske konvencije treba tumačiti tako da garantira *“djelotvoran lijek pred državnim organima”* svakome ko tvrdi da je žrtva kršenja prava i sloboda nabrojanih u Konvenciji (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Klass protiv Njemačke*, presuda od 6. septembra 1978. godine, serija A, broj 28, str. 29, stav 64).

44. Nadalje, Sud ističe da obaveza iz člana 13. Evropske konvencije postoji samo ako pojedinac osnovano tvrdi da je žrtva kršenja prava nabrojanih u Evropskoj konvenciji (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Silver*, presuda od 25. marta 1983. godine, serija A broj 61, stav 113).

45. Sud zapaža da je u ovom slučaju apelant podnio zahtjev za naknadu štete sudu koji je u nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine. Sud primjećuje da je više presuda, u periodu od 1979. do 1991. godine, doneseno u njegovu korist po istom predmetu. Prema tome, postoji osnovan zahtjev u smislu člana 13. Evropske konvencije.

46. Nadalje, Sud ističe da član 13. Evropske konvencije garantira dostupnost djelotvornom pravnom lijeku na državnom nivou u pogledu sprovođenja suštine prava i sloboda iz Evropske konvencije, bez obzira na koji način je to sprovođenje osigurano u domaćem pravnom poretku. Prema tome, ovaj član zahtijeva određenu odredbu vezanu za domaći pravni lijek koji bi omogućio nadležnom državnom tijelu da odlučuje o žalbi koja se pojavljuje po Evropskoj konvenciji i da osigura lijek oštećenoj strani (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Lithgow i ostali*, presuda od 8. jula 1986. godine, serija A broj 192, str. 74, stav 205 i *Pine Valley Developments Ltd i ostali*, presuda od 29. novembra 1991. godine, serija A broj 202). Sud, također, ističe da pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije mora biti djelotvoran, kako u praksi tako i po zakonu, naročito u smislu da njegovo izvršavanje ne smije biti spriječeno aktima ili nedjelovanjem tijela tužene strane (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Aksoy*, presuda od 18. decembra 1996. godine, stav 95).

47. Sud smatra da nije sporno da je apelant pretrpio fizičke ozljede usljed saobraćajne nesreće, što je bilo potvrđeno prethodnim presudama za period kada su one donesene. Međutim, usljed unutrašnje transformacije Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nije oformila tijela koja bi izvršavala sve njene obaveze u skladu sa

Ustavom, tj. nije oformila operativna tijela koja bi bila nadležna za međuentitetski transport i praktično još nije uspostavila funkcionalno sudsko tijelo u ovom domenu.

48. Prema tome, Sud smatra da to što država nije donijela zakone koji su od velike važnosti za njeno funkcionisanje i za osiguravanje sudske zaštite za pojedince predstavlja povredu prava na djelotvoran pravni lijek garantiran članom 13. Evropske konvencije.

c. Član 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju

49. Član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije, u svom relevantnom dijelu, glasi:

"Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni. "

50. Sud podsjeća da član 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju sadrži tri principa:

Prvi princip, koji se nalazi u prvoj rečenici prvog stava, je opći princip o mirnom uživanju svoje imovine.

Drugi princip govori o tome da lišavanje imovine može da se desi pod specifičnim uvjetima, koji su definisani u drugoj rečenici prvog stava.

Treći princip se tiče kontrole države nad korištenjem privatne imovine, što je dopušteno pod uvjetima koji su dati u drugom stavu. Ova tri pravila nisu "različita" u smislu nepovezanosti - drugo i treće pravilo se tiču stepena miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i treba biti shvaćeno u svjetlu općeg principa izraženog u prvom pravilu (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Allan Jacobson protiv Švedske*, presuda od 25. oktobra 1989. godine, serija A, broj 163, str. 16, stav 53).

51. Sud smatra da predmetni slučaj ne spada u domen primjene zakona koji kontrolišu korištenje imovine. On se odnosi na propust vlasti da djelotvorno zaštiti apelantovo pravo na mirno uživanje imovine.

52. Sud smatra da je potrebno, kada neka mjera koja zahvata imovinu ne spada u domen drugog ili trećeg pravila, da se razmotri da li je došlo do povrede prvog pravila za koje se treba odrediti "da li je pravedna ravnoteža uspostavljena između općeg interesa zajednice i uvjeta vezanih za zaštitu individualnih osnovnih prava" (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lonnroth protiv Švedske*, presuda od 23. septembra 1982. godine, serija A, broj 52, stav 69).

53. Nadalje, Sud smatra da član 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju može ukazivati na pozitivne obaveze vlasti da osiguraju djelotvornu zaštitu individualnog prava (vidi, Evropska komisija, odluka broj 20357/92 od 7. marta 1994. godine, D.R. 76 A, str. 80).

54. Sudu nije dostavljen nikakav odgovor koji bi mogao opravdati nedjelovanje vlasti da u ovom slučaju osiguraju odgovarajuću pravnu zaštitu prava na imovinu. Osim toga, odgovorna strana nije dostavila svoj stav u pogledu visine iznosa na ime naknade štete koji je postavio apelant, a koji odgovara visini prosječnog ličnog dohotka u Federaciji BiH (tj. na području na kojem apelant ima prebivalište) na dan 1. januara 1998. godine. U takvim okolnostima, Ustavni sud smatra postavljeni zahtjev utemeljenim. Prema tome, Sud smatra da je Bosna i Hercegovina odgovorna za povredu apelantovih prava na mirno uživanje imovine iz člana 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju.

55. Na osnovu izloženog riješeno je kao u izreci.

56. Prema članu VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Sudija prof. dr. Vitomir Popović je izdvojio mišljenje.

Ovu odluku Ustavni sud je donio većinom glasova (šest naprema dva) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 18/00
10. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Republika Srpska ne može se smatrati odgovornom za naknadu štete nastale na prostoru entiteta Republike Srpske, jer se događaj desio prije 14. decembra 1995. godine, odnosno prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine.

Ovaj slučaj potpada pod nadležnost države, a kako ne postoji državni sud pred kojim bi apelant mogao pokušati ostvariti svoja prava, Ustavni sud smatra da je u ovom slučaju došlo do povrede člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Činjenica što država nije donijela zakone koji su od velike važnosti za njeno funkcioniranje i za osiguranje sudske zaštite za pojedince predstavlja povredu prava na djelotvoran pravni lijek garantiran članom 13. Evropske konvencije.

Sud smatra da predmetni slučaj (naknada štete) ne spada u domen primjene zakona koji kontrolira korištenje imovine. On se odnosi na propust vlasti da djelotvorno zaštititi apelantovo pravo na mirno uživanje imovine.

AN E K S

- Izdvojeno mišljenje prof. dr. Vitomira Popovića o neslaganju sa odlukom suda broj U 18/00

Na osnovu člana 36. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, kao jedan od sudija koji je glasao protiv predložene odluke, izdvajam mišljenje o neslaganju sa ovom odlukom iz sljedećih razloga:

BiH se u konkretnom slučaju ne može smatrati stranom odgovornom za otklanjanje povreda apelantovih prava, a Vijeće ministara Bosne i Hercegovine se ne može smatrati odgovornim za provođenje ove odluke i ne može mu biti naloženo da apelantu plaća 339,07 KM počev od 1. januara 1998. godine do dana isplate, sa zateznom kamatom obračunatom prema važećim propisima na dan isplate iz sljedećih razloga:

a) Apelantov zahtjev za naknadu štete na osnovu povrede pretrpljene u saobraćajnoj nesreći koja se dogodila 4. marta 1979. godine na magistralnom putu Višegrad-Ustiprača, u mjestu Ajdinovići, se zasniva na presudi Općinskog suda u Višegradu broj P-445/80 od 6. marta 1981. godine, kojom je naloženo tadašnjem Republičkom društvenom fondu za magistralne puteve BiH da plati naknadu materijalne i nematerijalne štete, naknadu za tuđu njegu i pomoć, zatezne kamate, te troškove parničnog postupka za period od 4. marta 1979. godine pa do isplate, kao i na kasnijim presudama tog suda od 5. oktobra 1983. godine, 25. decembra 1985. godine, 24. septembra 1986. godine, 30. septembra 1987. godine i 3. decembra 1991. godine, kojima su mijenjani ranije dosuđeni iznosi.

b) Apelantov zahtjev je bio usmjeren protiv presuda sudova Federacije BiH i to presude Općinskog suda I Sarajevo broj P-678/98 od 1. februara 1999. godine kojom je odbijen njegov zahtjev u odnosu na Federalno ministarstvo saobraćaja i komunikacija, kao "pravnog sljednika" ranijeg Republičkog društvenog fonda za magistralne puteve Republike Bosne i Hercegovine, te presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-83/99 od 30. novembra 1999. godine. Dakle, apelantov zahtjev nikada nije bio usmjeren protiv BiH, a niti Vijeća ministara BiH, pa se opravdano dovodi u sumnju ispravnost odluke Ustavnog suda koji je svojom odlukom za odgovorne strane proglasio strane koje nikada nisu učestvovala u parničnom postupku kao tužene strane i u odnosu na njih apelant nije iscrpio domaća pravna sredstva koja mu, u smislu člana 11. stav 3. Poslovnika, stoje na raspolaganju.

c) Apelantov zahtjev pred sudom bi mogao biti eventualno usmjeren protiv Ministarstva saobraćaja i veza Republike Srpske, odnosno Republičke direkcije za puteve kao pravnog sljednika bivšeg Republičkog društvenog fonda za magistralne puteve BiH, na teritoriji Republike Srpske - prema članu 1. Ustava BiH "o izmijenjenoj

unutarnjoj strukturi BiH” i postojanju dva entiteta, Republike Srpske i Federacije BiH, ali je u tom slučaju apelant morao iscrpiti sve pravne lijekove koji mu, u skladu sa ustavno-pravnim sistemom Republike Srpske, stoje na raspolaganju.

S obzirom na činjenicu da apelant u odnosu na BiH, odnosno Vijeće ministara BiH, prema članu 11. stav 3. Poslovnika, nije iscrpio sve pravne lijekove kao i da u odnosu na štetni događaj koji se desio 4. marta 1979. godine na magistralnom putu Višegrad-Ustiprača i odgovornost BiH, odnosno Vijeća ministara, nije moguće uspostaviti bilo kakvu uzročno-posljedičnu povezanost, to Sud nije uopće mogao razmatrati odgovornost BiH i Vijeća ministara BiH, a u odnosu na postavljeni zahtjev u apelaciji u pogledu presude Općinskog suda I u Sarajevu, broj P-678/98 od 1. februara 1999. godine i Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-83/99 od 30. novembra 1999. godine, trebao je odbiti zahtjev u cijelosti kao neosnovan.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija R. M. iz Sarajeva protiv rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-22/01 od 21. februara 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Postupak pred Ustavnim sudom

1. Gospodin R. M. (u daljnjem tekstu: apelant), koga zastupa gospodin M. I., advokat iz Goražda, podnio je 9. aprila 2001. godine, u skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Ustav BiH), apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) protiv rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-22/01 od 21. februara 2001. godine.

2. Na traženje Ustavnog suda, u smislu člana 16. Poslovnika Suda, Kantonalni sud u Goraždu je, dopisom broj SU 115/01 od 9. augusta 2001. godine, obavijestio Sud da smatra apelaciju neosnovanom.

II. Činjenično stanje

A. Okolnosti predmeta

3. U januaru 1978. godine apelant je pretrpio tjelesne ozljede usljed saobraćajne nesreće, te mu je dodijeljena renta i naknada za zdravstvenu njegu koju je trebalo

isplatiti "Sarajevo-osiguranje" d.d. Sarajevo Filijala Goražde (dužnik). Osnovni sud II u Sarajevu je, presudom broj P-2288/90 od 26. septembra 1990. godine, naložio dužniku, između ostalog, plaćanje mjesečne rente u iznosu od 9.827,00 dinara počev od 1. septembra 1990. godine. Dužnik je ovu obavezu isplatio za mart mjesec 1992. godine, od kada je prestao izvršavati svoju obavezu.

4. Na prijedlog apelanta od 14. juna 1999. godine, Općinski sud u Goraždu, donio je rješenje broj 1-54/99 od 14. juna 1999. godine, kojim je naložio "Sarajevo-osiguranju" d.d. Sarajevo Filijala Goražde, izvršenje radi plaćanja rente utvrđene presudom broj P-2288/90 od 26. septembra 1990. godine plaćanjem dospjelih obroka počev od 1. aprila 1992. godine do 31. maja 1999. godine u iznosu od 9.942,00 KM (nakon konverzije YU dinara po zvaničnom kursu Narodne banke BiH u martu 1992. godine).

5. Po prigovoru dužnika, Općinski sud u Goraždu je, rješenjem broj 1-54/99 od 24. septembra 2000. godine, izmijenio rješenje o određivanju izvršenja i primijenio drugi princip u određivanju glavnog duga i odredio naplatu rente u iznosu od 0,000982 KM mjesečno, počev od 1. aprila 1994. godine.

6. Protiv ovog rješenja apelant je uložio žalbu Kantonalnom sudu u Goraždu, navodeći povrede odredbi o postupku i pogrešne primjene materijalnog prava. Apelant je naveo da nije sporno da je za mjesec april 1992. godine zvanični kurs Narodne banke Bosne i Hercegovine bio 85 YU dinara za 1 DEM. Prema tome, renta je na navedeni period trebala iznositi 9.942,00 KM. Pored toga, apelant navodi da prema članu 278. stav

2. Zakona o obligacionim odnosima on ima pravo na punu naknadu, jer glavnica i kamata ne mogu naknaditi štetu koja je uzrokovana dužnikovom docnjom. Apelant je istakao da, u slučaju primjene alternativnog principa, sud ne bi trebao dodijeliti tako mali iznos, nego ga uputiti na parnicu. Apelant je, dalje, naveo da je nezakonita sudska odluka prema kojoj je odbijen zahtjev za prinudnu naplatu rente, jer presuda Osnovnog suda II u Sarajevu broj P-2288/90 ostaje na snazi sve dok ne bude izmijenjena drugom sudsom odlukom. Apelant je tražio od Kantonalnog suda u Goraždu da preinači osporeno rješenje u skladu sa prijedlogom od 19. septembra 2000. godine ili da ukine osporeno rješenje i vrati predmet na ponovni postupak.

7. Kantonalni sud u Goraždu je, rješenjem GŽ-22/01 od 21. februara 2001. godine, odbio apelantovu žalbu kao neosnovanu i potvrdio rješenje Općinskog suda u Goraždu broj 1-54/99 od 24. septembra 2000. godine. Po mišljenju Kantonalnog suda u Goraždu, prvostepeni sud je ispravno primijenio materijalno pravo, tj. propise o pretvorbi YU dinara u BH dinare, te nakon toga BH dinare u KM. Kantonalni sud, nadalje, navodi da je prvostepeni sud pravilno postupio i kad je odbio apelantov zahtjev za isplatu buduće rente u iznosu od 115,61 KM počev od 1. juna 1999. godine, budući da ovako postavljen zahtjev nije u saglasnosti sa članom 16. Zakona o izvršnom postupku, tj. sa izvršnom ispravom na osnovu koje je doneseno predmetno rješenje o izvršenju. Iz istog razloga

nisu prihvaćeni žalbeni navodi apelanta u kojima navodi da ima pravo na punu naknadu u skladu sa članom 278. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima. Kantonalni sud u Gorazdu je naveo da apelantu ostaje otvorena mogućnost da pred nadležnim sudom traži izmjenu dosuđenih iznosa rente.

B. Relevantni domaći zakoni

(1) Propisi o pretvorbi novca

8. Sudovi su temeljili svoje odluke o pretvorbi duga na određenom broju propisa o pretvorbi novaca. Tako, prema Odluci o sprovođenju Uredbe o novcu Republike BiH ("Službeni list RBiH", broj 13/92), svi iznosi u YU dinarima (zaključno sa 17. augustom 1992. godine) se pretvaraju u BH dinare prema zvaničnom kursu od 10 YU dinara za 1 BH dinar. Prema Uredbi sa zakonskom snagom o promjeni vrijednosti dinara ("Službeni list RBiM", broj 16/94), utvrđuje se nova vrijednost dinara tako da jedan dinar vrijedi 10.000 postojećih dinara. Prema Zakonu o Centralnoj banci ("Službeni list BiH, broj 1/97), monetarna jedinica BiH je konvertibilna marka koja, u odnosu na postojeću valutu, vrijedi 100 BH dinara/1KM.

(2) Zakon o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 42/98 i 3/99)

9. Prema članu 364. st. 1. i 2. Zakona, protiv pravomoćne presude donesene u drugom stupnju, ako je u sporu primijenjen materijalni zakon Bosne i Hercegovine ili Federacije, odnosno međunarodni ugovor, stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa presude. Revizija nije dopuštena u imovinsko-pravnim i radnim sporovima u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu, na predaju stvari ili izvršenje kakve druge činidbe ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 15.000 KM.

(3) Zakon o obligacionim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94)

10. Prema članu 278. Zakona, povjerilac ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to da li je pretrpio kakvu štetu zbog dužnikove docnje. Ako je šteta koju je povjerilac pretrpio zbog dužnikovog zadocnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

(4) Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 35/91, i 63/91, "Službeni list RBiH br. 16/92 i 13/94)

11. Prema članu 16. Zakona, Sud određuje izvršenje na osnovu izvršne isprave.

Izvršne isprave su:

- 1) izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje;
- 2) izvršna odluka u upravnom postupku, poravnanje u upravnom postupku i izvršna odluka u prekršajnom postupku, ako glase na ispunjenje novčane obaveze;
- 3) druga odluka koja je kao izvršna isprava predviđena zakonom.

III. Apelacija

12. Apelant ističe da je rješenje Kantonalnog suda u Goraždu povrijedilo njegovo pravo na imovinu zaštićeno članom 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju i članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da je primjenom principa denominacije YU dinara u KM novčana tražbina - imovina povjerioca - obezvrijeđena u tolikoj mjeri da je postupak naplate postao bespredmetan i bezvrijedan. Apelant, također, navodi da je njegovo pravo na punu naknadu, predviđeno članom 278. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima, potpuno zanemareno.

IV. Dopustivost

13. Ustavni sud ističe da je posljednja odluka u ovom predmetu rješenje Kantonalnog suda u Goraždu od 21. februara 2001. godine i da, imajući u vidu ograničen iznos potraživanja u ovom slučaju, zahtjev za reviziju Vrhovnom sudu Federacije nije dozvoljen (član 364. Zakona o parničnom postupku FBiH). Apelant je, prema tome, iscrpio sva raspoloživa pravna sredstva prema zakonima Federacije.

14. Apelant je izjavio apelaciju Ustavnom sudu 9. aprila 2001. godine, što znači u zakonskom roku predviđenom članom 11. stav 3. Poslovnika Suda.

15. Prema tome, apelacija je dopustiva.

V. Meritum

16. Apelant navodi da je povrijeđeno njegovo pravo na imovinu, kao i pravo predviđeno članom 278. stav 2. Zakona o obligacionim odnosima.

17. Prema članu VI/3.b) Ustava BiH, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Ustavni sud nema zadatak da ocjenjuje utvrđeno činjenično stanje ili tumačenje i primjenu zakona, što je zadatak nižih sudova, osim ako su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava. To je slučaj ukoliko su ustavna prava zanemarena ili pogrešno primijenjena

u odluci redovnog suda, uključujući slučajeve kada je primjena zakona bila proizvoljna, kada je sam primijenjeni zakon neustavan ili kada su osnovna procesna prava (pravično suđenje, pravo na pristup sudu, djelotvorni pravni lijekovi itd.) bila povrijeđena.

18. Sud smatra da je ovaj predmet vezan za pravo na imovinu zaštićeno članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju, čiji stav 1. glasi:

“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.”

19. Sud ističe da Ustav BiH razmatra pitanja koja su se pojavila nakon 14. decembra 1995. godine, dana kada je Ustav BiH stupio na snagu. Prema tome, ako je apelant pretrpio štetu Odlukom o sprovođenju Uredbe o novcu Republike BiH iz 1992. godine ili Uredbom sa zakonskom snagom o promjeni vrijednosti dinara iz 1994. godine, to pitanje Sud ne može ispitati jer je izvan dometa njegove ocjene.

20. Što se tiče događaja koji su se kasnije desili, Ustavni sud se poziva na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (npr. *Aka protiv Turske*, presuda od 23. septembra 1998. godine) prema kojoj u slučaju eksproprijacije, odlaganje države da plati naknade može dovesti do povrede prava na imovinu ako, za vrijeme odlaganja, vrijednost dosuđenog iznosa bude znatno reducirana usljed devalvacije ili ako gubitak nije naknađen adekvatnom kamatnom stopom.

21. Međutim, potrebno je istaći da su predmet ocjene u ovom predmetu sudske odluke koje su osporene ovom apelacijom donesene u izvršnom postupku. Prema članu 16. Zakona o izvršnom postupku, kao što je naznačeno i u rješenju Kantonalnog suda u Goraždu, sud određuje izvršenje na osnovu izvršne isprave. Ne postoji mogućnost da se u toku izvršnog postupka vrši ispravka ili da se donose izmjene i promjene na izvršnoj ispravi koja je osnov izvršnog postupka. Bilo kakva sporna pitanja koja se tiču samo izvršne isprave, što je u ovom slučaju presuda Osnovnog suda II u Sarajevu, ne mogu biti istaknute u izvršnom postupku, nego se moraju navesti sudu u drugom postupku. U toku tog postupka, sud može ispitati sporna pitanja koja je naveo apelant, a naročito pitanje naknade za izgubljeni novčani iznos usljed denominacije. Sud, također, ističe da je apelant imao mogućnost da u drugim postupcima traži izmjenu visine rente.

22. Ustavni sud smatra da odluke donesene u izvršnom postupku nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu po Ustavu BiH ili Evropskoj konvenciji kada je u pitanju finansijski gubitak koji je mogao biti predmet ocjene u drugim postupcima.

23. Sud, stoga, zaključuje da osporene odluke nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu.

24. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Suda se konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 30/01
11. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Odluke sudova donesenih u izvršnom postupku nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu po Ustavu Bosne i Hercegovine ili Evropske konvencije kada je u pitanju finansijski gubitak koji je mogao biti predmet ocjene u drugim postupcima.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija S. K., iz Sanskog Mosta, protiv rješenja Kantonalnog suda u Bihaću, broj GŽ-624/2000 od 13. decembra 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnosilac apelacije je S. K., iz Sanskog Mosta, koga zastupa N. H., advokat iz Sanskog Mosta.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelacije i iz dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.
3. Rješenjem Općinskog suda u Sanskom Mostu, broj P-303/99 od 30. septembra 1999. godine, utvrđeno je daje tuženi S. K., iz Sanskog Mosta, smetao tužiteljicu Đ. H., iz Sanskog Mosta, da koristi spratni dio porodične stambene zgrade koja se nalazi u Sanskom Mostu. Tuženom je, pod prijetnjom novčanog kažnjavanja, naloženo da ne smeta tužiteljici da taj dio slobodno i koristi i njime upravlja.
4. Kantonalni sud u Bihaću, rješenjem broj GZ-453/99 od 15. maja 2000. godine, je uvažio žalbu tuženog S. K., protiv rješenja Općinskog suda, te rješenje ukinuo i predmet vratio na ponovno suđenje.

5. Tuženi S. K. je, 6. jula 2000. godine, podnio protivtužbeni zahtjev, navodeći da Đ. H. smeta njega, a ne on nju, u mirnom korištenju njegovog posjeda.
6. Općinski sud u Sanskom Mostu, je 15. augusta 2000. godine, donio rješenje broj P- 278/2000, kojim je utvrdio da je tuženi S. K. smetao tužiteljici Đ. H. da koristi spratni dio porodične stambene kuće. Tuženom je naloženo da ubuduće ne smeta Đ. H. da koristi spratni dio porodične kuće, pod prijetnjom novčanog kažnjavanja. Istim rješenjem odbijen je, kao neosnovan, protivtužbeni zahtjev S. K.
7. Kantonalni sud u Bihaću je, rješenjem broj GZ- 624/2000 od 13. decembra 2000. godine, odbio žalbu S. K. protiv rješenja Općinskog suda, te potvrdio prvostepeno rješenje.

II. Apelacija

8. U svojoj apelaciji Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelant se žali da su rješenjima Kantonalnog suda u Bihaću, od 13. decembra 2000. godine i Osnovnog suda u Sanskom Mostu, od 15. augusta 2000. godine, povrijeđena njegova ljudska prava koje garantuju Ustav Bosne i Hercegovine i Evropska konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). On se poziva na pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1., pravo na poštivanje doma iz člana 8. stav 1. i zabrane zloupotrebe prava iz člana 17. Evropske konvencije, kao i pravo na mirno uživanje imovine iz člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

9. Apelacija Ustavnom sudu podnesena je 15. februara 2001. godine.
10. Prema članu 16. Poslovnika Ustavnog suda, od Kantonalnog suda u Bihaću i od Đ. H., zatraženi su odgovori na apelaciju S. K.
11. Kantonalni sud u Bihaću je odgovorio da navodi apelacije nisu osnovani, jer se u predmetnom slučaju radi o zaštiti posjeda, a ne vlasništva. Zaključci suda se temelje na Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima (čl. 75.-85.) koje uređuju pitanja posjeda, te na Zakonu o parničnom postupku (član 434. stav 4).
12. Đ. H., u svom odgovoru na apelaciju, je istakla da je sa svojom majkom i tetkom u posjedu sprata dijela zgrade oko 30 godina, te da je posjedovna zaštita privremenog karaktera, do donošenja rješenja imovinsko-pravnog spora, koji se vodi pred Općinskim sudom u Sanskom Mostu.
13. Prema članu 20. Poslovnika Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni S. K.

IV. Dopustivost

14. Ustavni sud Bosne i Hercegovine, prema članu VI/3.(b) Ustava, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

15. Prema članu 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

16. U konkretnom slučaju, osporeno je drugostepeno rješenje u parnici zbog smetanja posjeda, protiv kojeg revizija nije dopuštena (član 434. stav 4. Zakona o parničnom postupku). Apelant je, stoga, ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

17. S. K. je, 10. januara 2001. godine, primio rješenje Kantonalnog suda. On je dostavio apelaciju Ustavnom sudu 15. februara 2001. godine. Prema tome, apelacija je podnesena u propisanom roku od 60 dana.

18. Slijedi da je apelacija dopuštena.

V. Relevantni zakonski propisi

19. Prema Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 6/98), posjednikom stvari se smatra svaka osoba koja vrši faktičku vlast na stvari preko druge osobe, koja ima direktnu vlast na stvari u skladu sa ugovorom (član 75. st. 1. i 2). Posjednik ima pravo na zaštitu od protivpravnog uznemiravanja ili oduzimanja posjeda (član 80). Posjednik ima pravo zahtijevati sudsku zaštitu od smetanja posjeda u roku od 30 dana od saznanja o smetanju i učinitelju, a najkasnije od jedne godine od dana nastalog smetanja (član 82).

20. Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 42/98), u poglavlju u kojem se uređuje postupak u parnicama zbog smetanja posjeda, propisano je da će se, ako ne postoje posebne odredbe, u parnicama zbog smetanja posjeda primjenjivati ostale odredbe ovog zakona (član 430.); pri određivanju rokova i ročišta po tužbama zbog smetanja posjeda sud će uvijek obraćati osobitu pažnju na potrebu hitnog rješavanja prema prirodi svakog pojedinog slučaja (član 431); raspravljanje o tužbi zbog smetanja posjeda ograničit će se samo na raspravljanje i dokazivanje činjenica posljednjeg stanja posjeda i nastalog smetanja, a isključeno je raspravljanje o pravu na posjed, o pravnoj osnovi, ili o zahtjevima za naknadu štete (član 432).

VI. Ustavni sud je zaključio

21. Apelant navodi da su pobijanim rješenjima povrijeđena njegova ljudska prava iz člana 6. stav 1., člana 8. stav 1. i člana 17. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i člana 1. Protokola broj 1. Evropske konvencije. Prema članu II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode koje jamče Evropska konvencija i njeni protokoli, primjenjuju se direktno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima. Ustavni sud je, stoga, nadležan da preispita da li je došlo do povrede prava zaštićenih Evropskom konvencijom i Protokolom broj 1.

22. Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u svom relevantnom dijelu, glasi:

“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza , svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom.....”

23. Ustavni sud konstatuje da se spor zbog smetanja posjeda, koji je vođen po tužbi Đ. H. i protivtužbi S. K., pred pred Općinskim sudom u Sanskom Mostu i Kantonalnim sudom u Bihaću, odnosi na njihovo građansko pravo i da se član 6. stav 1. Evropske konvencije, stoga, primjenjuje i u ovom slučaju. Prema tome, Ustavni sud će preispitati da li je postupak pred tim sudovima bio fer onako kako to zahtijeva član 6. Evropske konvencije.

24. Važan element pravičnog suđenja predstavlja princip ravnopravnosti stranaka. Taj princip podrazumijeva, kako je to i Evropski sud za ljudska prava izrekao, da objema stranama mora biti data razumna mogućnost da izlože svoj predmet pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (presuda od 27. oktobra 1993. A.274 u predmetu *Dombo Beheer B. V. protiv Holandije*).

25. Ustavni sud uočava da su Kantonalni sud u Bihaću, i prethodno, Općinski sud u Sanskom Mostu, u konkretnom slučaju primijenili relevantne odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i Zakona o parničnom postupku, odlučivši usvojiti tužbeni zahtjev zbog smetanja posjeda tužiteljice Đ. H. i odbiti takav tužbeni zahtjev S. K.

26. S. K. navodi da je Općinski sud dao prednost Đ. H., kada je usvojio njen izmijenjeni tužbeni zahtjev zbog smetanja posjeda umjesto da ga, kao neblagovremenog, odbaci i kada mu nije dao mogućnost da zauzme svoj stav. On, dalje, navodi da je sud odlučio odbiti njegov tužbeni zahtjev zbog smetanja posjeda bez provođenja dokaza, te nije odlučio o njegovom zahtjevu za privremenu mjeru, iako je sud po prijedlogu Đ. H. donio privremenu mjeru.

27. U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud nalazi da je Đ. H. tužbu zbog smetanja posjeda podnijela 3. septembra 1999. godine, dakle, u zakonom propisanom roku, koju je dopunila izjavom S. K. da on nema namjeru da smeta tužiteljicu da mirno koristi spratni dio zgrade niti namjerava rušiti stepenice, ali njoj osporava da prostorije izdaje pod zakup. Sud ne smatra da mu nije bilo omogućeno da se izjasni o tužbenom zahtjevu, jer je uvažena njegova žalba Kantonalnom sudu i predmet je vraćen Općinskom sudu. Ustavni sud, također, nalazi da je dokazni postupak po tužbi Đ. H. i protivtužbi S. K. proveden na jednak način
28. Ustavni sud, stoga, smatra da je postupak u ovom predmetu vođen na nepravičan način i da nije došlo do povrede člana 6. Evropske konvencije.
29. Daljnje žalbe apelanta odnose se na povrede njegovih prava iz sljedećih odredbi:
- Član 8. stav 1. Evropske konvencije, koji glasi:
“Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog i porodičnog života, doma i prepiske.”
- Član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije, koji glasi:
“Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.
Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”
30. Ustavni sud smatra da su sudovi, primjenjujući relevantne zakonske propise, utvrdili daje S. K. smetao Đ. H. da koristi predmetni spratni dio zgrade. Stoga se ne može tvrditi da su sudovi time povrijedili pravo S. K. na privatni život i njegov dom ili pravo na zaštitu vlasništva. Slijedi da nije došlo do povrede člana 8. Evropske konvencije i člana 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije.
31. Član 17. Evropske konvencije, na koji se apelant također poziva, glasi:
“Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, grupe ili lica da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.”
Ustavni sud ne smatra daje ovaj član relevantan u konkretnom slučaju.
32. Ustavni sud je odlučio da odbije apelaciju.
33. Na osnovu člana VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 35/01
10. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni sud je utvrdio da postupak u ovom predmetu nije vođen na nepravičan način i da stoga nije došlo do povrede člana 6. Evropske konvencije, niti su sudovi povrijedili pravo apelanta na privatni život i njegov dom i pravo na zaštitu vlasništva (član 8. i član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju).

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Usvaja se, kao osnovana, apelacija gosp. Edhema Bičakčića iz Sarajeva, protiv:

Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine, rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine, rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-232/01 od 19. septembra 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01 od 6. novembra 2001. godine i rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01 od 9. oktobra 2001. godine.

Ukidaju se:

- 1. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine,**
- 2. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001. godine,**
- 3. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine,**
- 4. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-232/01 od 19. septembra 2001. godine,**
- 5. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01 od 6. novembra 2001. godine.**
- 6. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01 od 9. oktobra 2001. godine.**

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da prigovor imuniteta, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u toku postupka pred tim sudom, koje je

izjavio okrivljeni u označenim predmetima, dostavi i predoči Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, kao stvarno nadležan sud, raspravi i donese odluku o navedenom pitanju.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnosilac apelacije je Edhem Bičakčić iz Sarajeva, kojeg zastupa Žarko Bulić, advokat iz Sarajeva.

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz apelacije Edhema Bičakčića i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:

3. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu, za sprovođenje istrage broj KT: 11/00 od 11. maja 2001. godine, istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu, 13. augusta 2001. godine, donio je rješenje o sprovođenju istrage broj Ki-125/01, protiv više lica, među kojima je i Edhem Bičakčić, jer postoji osnovana sumnja da je počinio krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlasti iz člana 358. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu KZ FBiH), u vezi sa članom 46. Zakona. Nakon što je istražni sudija pozvao osumnjičene da iznesu svoju obranu, apelant se pozvao na imunitet i predložio da Sud, kao prethodno pitanje, riješi pitanje imuniteta. Istražni sudija je kompletan spis dostavio Krivičnom vijeću tog suda, koje je 3. jula 2001. godine vratilo spis istražnom sudiji uz pismeni podnesak broj Kv 362/01, sa uputom da je potrebno prije svega ispitati okrivljene, pa ukoliko se istražni sudija složi sa zahtjevom za sprovođenje istrage, da donese rješenje o sprovođenju istrage, a na to rješenje stranke će imati pravo žalbe. Kako se i dalje, nakon što je upoznat sa uputom Krivičnog vijeća Suda, apelant pozivao na imunitet, istražni sudija je, složivši se sa zahtjevom za sprovođenje istrage, smatrao da se u ovoj fazi postupka apelant brani šutnjom, te je i donio navedeno rješenje.

4. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, odlučujući po žalbi apelanta protiv navedenog rješenja o sprovođenju istrage od 13. augusta 2001. godine, donijelo rješenje broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine, kojim je odbilo žalbu kao neosnovanu. Ovo vijeće, imajući u vidu imunitet na koji se poziva apelant, a koji je kao njegovo pravo regulirano u poglavlju IV/B. tač. 4. član 10. Ustava Federacije BiH i, dajući svoj suštinski

stav u pogledu primjenjivosti navedene ustavne odredbe o imunitetu i razmatrajući žalbene navode osumnjičenog, smatra da bi, u sadašnjoj fazi istrage, bilo preuranjeno ocjenjivati prigovor imuniteta, pogotovo stoje nesporno da osumnjičeni više ne obavlja funkciju premijera Vlade koja je bila zaštićena imunitetom.

Također, u obrazloženju odluka Krivično vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stanovište daje imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije.

Pred Vijećem se, također, postavilo pitanje da li je osumnjičeni inkriminisane radnje, navedene u zahtjevu za sprovođenje istrage, obavljao u okviru svojih ovlaštenja, odnosno da li se te radnje, sa tog aspekta, mogu smatrati dozvoljenim ili nedozvoljenim. Vijeće je, u vezi s ovim pitanjem, ocijenilo da, za sada, kada je istraga u toku i kada je sproveden samo manji broj istražnih radnji, ne može na to pitanje odgovoriti, i da je neophodno nastaviti istražne radnje radi rasvjetljavanja ovog važnog pitanja. Osumnjičeni će, po ocjeni Vijeća, moći isticati svoj prigovor imuniteta, i zavisno od stvarne situacije u daljnjem toku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

5. Istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući povodom zahtjeva Federalnog tužilaštva za sprovođenje istrage broj KT-26/01 od 7. marta 2001. godine, donio je rješenje o sprovođenju istrage broj Ki-232/01 od 19. septembra 2001. godine protiv apelanta zbog osnovane sumnje daje počinio krivično djelo i to: pod tačkama 1., 2., 3. i 4. produženo krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlasti iz člana 358. stav 3., a u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona FBiH, a pod tačkom 4. i krivično djelo krivotvorenje službene isprave iz člana 368. stav 1. Krivičnog zakona FBiH.

Istražni sudija je konstatovao da je Ustavni sud BiH svojom odlukom odredio Kantonalni sud u Sarajevu kao nadležan sud za vođenje ovog postupka, a da se apelant, nakon što je Sud pozvao osumnjičene da iznesu svoju obranu, pozvao na imunitet. Istražni sudija je donio rješenje o sprovođenju istrage, smatrajući da se apelant brani šutnjom.

6. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu, rješavajući žalbu apelanta, 2. novembra 2001. godine, donijelo je rješenje broj Kv-517/01 od 2. novembra 2001. godine, kojim je odbilo žalbu osumnjičenog apelanta, kao neosnovanu.

Vijeće je u ovom rješenju kao osnov iznijelo razloge date u ranijem, odbijajućem rješenju broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine, rješavajući da se nastave sprovoditi istražne radnje u cilju utvrđivanja jesu li radnje izvršene u okviru njegove funkcije, odnosno radi utvrđivanja jesu li dozvoljene ili nedozvoljene, imajući u vidu da osumnjičeni više ne obavlja funkciju premijera Vlade.

U obrazloženju rješenja ponovo je zauzet stav da je imunitet okrivljenog (apelanta) prestao sa prestankom njegove funkcije.

7. Istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući po zahtjevu Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu broj KT-288/01 od 9. augusta 2001. godine, donio je rješenje o sprovođenju istrage, broj Ki-247/01 od 9. oktobra 2001. godine, protiv apelanta, saglasivši se da postoji osnovana sumnja daje osumnjičeni počinio krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlasti, predviđeno i kažnjivo po članu 358. stav 3. u vezi sa stavom 1. KZ Federacije BiH. Pozvavši se na imunitet, apelant nije iznio svoju obranu, a istražni sudija, smatrajući da se osumnjičeni brani šutnjom, donio je navedeno rješenje.

8. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu, rješenjem broj KV-567/01 od 6. novembra 2001. godine, odbilo je kao neosnovanu žalbu osumnjičenog, koji je predlagao u žalbi da se zatraži od kantonalnog tužioca da otkloni smetnje za vođenje krivičnog postupka, zbog postojanja Ustavom Federacije BiH utvrđenog imuniteta od krivičnog gonjenja, te da se nakon toga odluči o zahtjevu za sprovođenje istrage ili da prvostepeno rješenje preinači i zbog istog razloga, u smislu člana 163. stav 1. tačka 3. ZKP-a, krivični postupak obustavi. Odbijajući žalbu osumnjičenog kao neosnovanu, Vijeće Suda iznijelo je iste razloge kao i u ranijim drugostepenim rješenjima, ističući da se protiv lica iz člana IV/B.4. (imunitet, član 10) Ustava Federacije BiH neće pokrenuti krivični postupak, a ako je već pokrenut obustavit će se pod uvjetom da se oni pozovu na imunitet, što znači da ta lica, u momentu kada se pozivaju na imunitet, uživaju imunitet i vrše svoje funkcije. Vijeće smatra da se ne može raditi o bilo kojim radnjama nego samo onim koje su počinjene za vrijeme i u okviru vršenja dužnosti, što dalje znači da su za preduzimanje tih radnji bili i ovlašteni, te da se imunitet ne odnosi u apsolutnom smislu na sva krivična djela.

9. Zastupnički dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, na osnovu čl. IV/A.20.(1c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 12. marta 2001. godine, donio je odluku o potvrđivanju imenovanja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojoj su imenovani novi članovi Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, pa s tim u vezi i novi premijer Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, novi zamjenik premijera Vlade i novi federalni ministri. Slijedi da je apelantu prestao mandat premijera Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

II. Apelacija

10. Edhem Bičakčić iz Sarajeva, koga zastupa Žarko Bulić, advokat iz Sarajeva, 19. novembra i 3. decembra 2001. godine, podnio je apelaciju i dopunu apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, protiv navedenih rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu. U apelaciji i dopuni apelacije se, između ostalog, navodi da je Kantonalno tužilaštvo u Sarajevu 11. maja 2001. godine podnijelo istražnom sudiji Kantonalnog suda u Sarajevu zahtjev za sprovođenje istrage protiv Edhema Bičakčića i dr. zbog, navodno, učinjenog krivičnog djela iz člana 358. stav 3. KZ FBiH, u vezi sa članom 46. toga zakona, koje je,

navodno, počinio u drugoj polovini 1999. i 2000. godini. Edhem Bičakčić se, kao osumnjičeni u navedenim krivičnim predmetima, odazvao pozivu istražnog sudije i, pri prvom saslušanju kod istražnog sudije, pozvao se na imunitet od krivičnog gonjenja koji je konstituiran u odredbi člana IV/B. tačka 4-10 Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, koja glasi:

“Predsjednik Federacije, Potpredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakvo djelo učinjeno u vršenju svoje dužnosti”.

Apelant ističe da je povodom imuniteta, kao incidentnog proceduralnog pitanja koje isključuje krivično gonjenje u svakoj fazi krivičnog postupka u svojim rješenjima koji su predmet apelacije, Kantonalni sud u Sarajevu, uzurpacijom isključive nadležnosti Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine za rješenje tog incidentnog pravnog pitanja, zauzeo stavove koji su nezakoniti, protivustavni i pravno neodrživi. Zahtjevom za sprovođenje istrage apelant je terećen za navodne krivično-pravne radnje koje je počinio u svojstvu premijera Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

11. Apelant smatra da uživa apsolutni imunitet od krivičnog gonjenja iako više ne obavlja funkciju premijera Vlade, a da su osporenim rješenjima Kantonalnog suda u Sarajevu povrijeđena njegova prava garantirana članom 6. stav 1. i članom 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, te čl. II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

Apelant podsjeća Ustavni sud Bosne i Hercegovine, s obzirom na fazu postupka u kojoj podnosi ovu apelaciju, na stanovište izneseno u odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj U34/01 od 22. juna 2001. godine.

Apelant ističe da se pitanje imuniteta ne može riješiti niti u jednoj kasnijoj fazi postupka, a sam imunitet ne dopušta postupak, odnosno krivično gonjenje.

12. Predložio je da se, u skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, zatraži dostavljanje kompletnog spisa pod oznakom Ki-125/01, da se, u skladu sa članom 17. stav 3. Poslovnika Suda, po apelaciji postupa hitno, te da se nakon održane sjednice Ustavnog suda, u smislu odredbi čl. 31. do 35. ih javne sjednice, u smislu odredbi čl. 41-53. Poslovnika Suda na koju će se pozvati apelant, donese odluka kojom se usvaja podnesena apelacija, te ukidaju sva rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu koja se odnose na apelanta i naloži Kantonalnom sudu u Sarajevu da izjavljeni prigovor imuniteta apelanta predoči Ustavnom sudu Federacije BiH, kao stvarno nadležnom, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u toku postupka, na meritorno odlučivanje ili da Ustavni sud Bosne i Hercegovine, postupajući u skladu sa članom 61. Poslovnika Suda, sam riješi pitanje imuniteta u meritumu, tako što će utvrditi da apelant, u konkretnom slučaju, zaista uživa apsolutni imunitet od krivičnog gonjenja.

Apelant je predložio da se donese privremena mjera u skladu sa članom 75. Poslovnika Suda, uz zabranu vršenja daljnjih istražnih radnji Kantonalnom sudu u Sarajevu i zabrani Kantonalnom tužilaštvu Sarajevo da vrši bilo kakve proceduralne radnje do konačne odluke Ustavnog suda po apelaciji.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

13. U skladu sa odredbom člana 16. Poslovnika Suda, 27. decembra 2001. godine od Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu zatraženi su odgovori na navode apelacije.

14. Kantonalno tužilaštvo u Sarajevu je 18. januara 2002. godine, u odgovoru na apelaciju, nakon što je izložilo domaće i uporedno krivično i krivičnoprocesno pravo, ustavnu praksu i postojeće pravne teorije, zaključilo

"da se u konkretnom slučaju odredba Odjeljka IV tačke B. člana 10. Ustava FBiH treba tumačiti da je imunitetsko pravo koje je dato navedenim funkcionerima za vrijeme vršenja funkcije ograničeno za vrijeme trajanja mandata, odnosno vršenja funkcije Predsjednika i Potpredsjednika FBiH, Premijera, zamjenika Premijera i članova Vlade FBiH.

Kantonalno tužilaštvo konstatuje da lica iz Odjeljka IV tačke B. člana 10. Ustava FBiH uživaju imunitet dok im traje mandat i u tom vremenu vrše svoje zakonske dužnosti, a na imunitet se mogu pozivati samo u vrijeme trajanja mandata s tim da imunitetska zaštita prestaje istekom mandata. Službena radnja koja krši zakon i predstavlja krivično djelo određeno zakonom ne ulazi u materijalnopравни imunitet već samo ima procesnopravni karakter (formalnopravni imunitet) koji je strogo procesne prirode i predstavlja samo smetnju za vođenje krivičnog postupka bez odobrenja Parlamenta u vrijeme trajanja mandata i isti traje samo do davanja odobrenja ako je mandat u toku ili do prestanka trajanja mandata kada se nosilac imuniteta ne može pozvati na imunitet.

U Odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01 od 24. 7. 2001. godine u tački 27. je zaključeno da istaknuti prigovor od strane istog apelanta Ustavni sud Bili neće rješavati jer je to pitanje koje treba da razriješi stvarno nadležni sud, što bi u konkretnom slučaju značilo Kantonalni sud u Sarajevu koji je to pitanje i rješavao odlukama broj KV-517/01 od 2. 11. 2001. godine, KV-567/01 od 6. 11. 2001. godine, KV-462/01 od 12. 9. 2001. godine čime je predmetna stvar postala res judicata. Ustavni sud BiH je prema tome o istoj stvari ranije odlučivao zbog kojih razloga shodno članu 12. stav 3. tačke 5. Poslovnika Ustavnog suda BiH predmetnu apelaciju će skinuti sa liste predmeta za odlučivanje. Imajući u vidu da je Kantonalni sud Sarajevo svojim odlukama riješio pitanje imuniteta to se predmetna apelacija očigledno odmah ukazuje kao neosnovana (prima facie), zbog kojih razloga se predmetna apelacija treba posmatrati i sa aspekta člana 12.

stav 3. tačke 6. po kom osnovu se takva apelacija skida sa liste predmeta za odlučivanje.

Kantonalno tužilaštvo je predložilo da Ustavni sud BiH shodno članu 12. stav 3. tačke 5. i 6. u vezi sa članom 12. stav 1. i 6. donese rješenje o skidanju apelacije sa liste predmeta za odlučivanje.

U suprotnom da predmetnu apelaciju odbaci kao neosnovanu shodno članu 55. stav 1. tačke 1. i 5. Poslovnika Ustavnog suda BiH jer se radi o pitanju o kojem je već redovni sud odlučio kada je žalbu aplikanta koja se pozivala na imunitet protiv rješenja o sprovođenju istrage Vijeće Kantonalnog suda Sarajevo istu odbilo kao neosnovano. Navedenom odlukom Kantonalni sud Sarajevo riješio je pitanje imuniteta čime je navedena pravna stvar postala *res judicata* (rješenje Kantonalnog suda Sarajevo broj Kv-567/01 od 6. 11. 2001. godine, KV-517/01 od 2. 11. 2001. godine i KV-462/01 od 12. 9. 2001. godine) ili shodno članu 55. stav 1. tačke 1. se oglasi nenadležnim za odlučivanje kako je to i sam Ustavni sud BiH naveo u tački 27 odluke broj U 34/01 od 22. 6. 2001. godine.

Ili shodno članu 57 Poslovnika Ustavnog suda BiH donese odluku kojom će odbiti zahtjev aplikanta kao neosnovan i utvrditi da ne postoji povreda Ustava na koju se u aplikaciji ukazuje kao i prethodno odbaci prijedlog za donošenje privremene mjere zbog nepostojanja zakonskih razloga za njeno donošenje. ”

15. Kantonalni sud u svom dopisu od 21. januara 2002. godine obavijestio je Ustavni sud Bosne i Hercegovine da je Kantonalni sud u Sarajevu u donesenim rješenjima izrazio je svoje pravno stanovište vezano za pitanje imuniteta Edhema Bičakčića, u procesnoj situaciji u kojoj se postupak nalazio u trenutku donošenja rješenja Suda, te da Sud smatra da nemaju pravni osnov za naknadno komentarisanje, odnosno dodatno argumentiranje svojih odluka.

IV. Dopustivost

Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Prema članu 11. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može da odlučuje o apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i samo ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac primio presudu o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

Zahtjev apelanta proizilazi iz radnji koje se vode pred istražnim sudijom u krivičnom postupku, pa je neophodno ukazati na odredbe Zakona o krivičnom postupku koje su od uticaja za procjenu dopustivosti apelacije.

Prema Zakonu o krivičnom postupku Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj 43/98) (u daljnjem tekstu ZKP), kada postoji osnovana sumnja da je određena

osoba učinila krivično djelo, na zahtjev nadležnog tužioca za sprovođenje istrage, rješenje o sprovođenju istrage donosi istražni sudija nadležnog suda. Protiv rješenja istražnog sudije o sprovođenju istrage može se izjaviti žalba, o kojoj rješenjem odlučuje vijeće tog suda. Protiv rješenja vijeća nije moguće izjaviti žalbu, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (čl. 151., 385. i 388). ZKP nije odredio druge mogućnosti za daljnje korištenje pravnih lijekova.

U konkretnom slučaju iscrpljeni su svi pravni lijekovi protiv pobijanih rješenja u fazi prethodnog krivičnog postupka.

Kantonalni sud u Sarajevu donio je rješenja broj KV-462/01 12. septembra 2001. godine (koje je apelant primio 19. septembra 2001. godine), broj KV-517/01 2. novembra 2001. godine i broj KV-567/01 6. novembra 2001. godine. Apelacija je dostavljena 19. novembra 2001. godine. S obzirom da je 60. dan istekao 18. novembra, u nedjelju koja je neradni dan za Sud, taj rok se produžava na sljedeći radni dan, 19. novembra 2001. godine. Kako je apelacija dostavljena 19. novembra 2001. godine Ustavnom sudu, proizilazi da je izjavljena u roku koji je utvrđen članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda.

Iz navedenog proizilazi da apelacija ispunjava uvjete u odnosu na iscrpljivanje pravnih lijekova i blagovremenost.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine je ocijenio da su odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmet ovog spora, konačne, što je vidljivo iz sljedećeg:

Iz drugostepenog rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-462/01, od 12. septembra 2001. god. nesumnjivo proizilazi da rješenje utvrđuje da okrivljeni (apelant) nema imunitet, jer je imunitet vezan *“za odgovarajuće funkcije čije trajanje je ograničeno samo za vrijeme trajanja svojstva premijera, odnosno ministra u Vladi”* (str. 2., kraj prvog pasusa obrazloženja citiranog rješenja).

Isti stav se ponavlja, također, u drugostepenom rješenju broj KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine (str. 2., peti pasus citiranog rješenja) i rješenju broj KV-567/01 od 6. novembra 2001. godine (str. 2., peti pasus).

Stoga, nije sporno da je ovakvim odlučenjima Kantonalni sud u Sarajevu zauzeo dva stava, i to:

1. da sam sud odlučuje o prigovoru imuniteta, i,
2. što je najhitnije, da je riješio da okrivljeni (apelant) nema imunitet za inkriminirana krivična djela.

Dakle, definitivno i konačno je, na gore analizirani način, Kantonalni sud u Sarajevu odbio prigovor imuniteta.

Ovo, i bez obzira što se u istim obrazloženjima drugostepenih rješenja upada u očigledne kontradiktornosti, konstatuje da se i kasnije može rješavati prigovor imuniteta (str. 3. rješenja KV-567/01 od 6. novembra 2001. god.).

Zato je prihvaćeno da je apelacija dopustiva.

V. Meritum

Apelant ističe da je Kantonalni sud u Sarajevu, citiranim rješenjima o sprovođenju istrage i drugostepenim rješenjima tih predmeta, povrijedio njegova prava zaštićena članom 6. stav 1. i članom 7. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer nisu riješeni prigovori imuniteta, odnosno riješila ih je stvarno nenadležna institucija.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u dijelu relevantnom za ovu apelaciju, glasi: "Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. "

Prije svega, imajući u vidu precedens Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz odluke broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine u odnosu na tačku 4. koji glasi:

"Iako sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava stoji na stanovištu da pitanje da li je poštovan princip pravičnog suđenja u krivičnom postupku mora biti sagledano na osnovu krivičnog postupka u cjelini, jer omaške i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti izmijenjeni u sljedećoj fazi postupka, Ustavni sud BiH je stao na stanovište da kao domaća institucija mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih ustavom čak i u ovoj fazi postupka. Naime, Evropski sud za ljudska prava je sudska instanca međunarodnog karaktera i njegovo postupanje moguće je tek nakon iscrpljivanja domaćeg postupka u cjelini. Međutim, Ustavni sud BiH je domaća institucija apelacione nadležnosti u pogledu prava i sloboda zagwarantiranih Ustavom BiH, te u tom smislu, bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan, mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, pa samim tim i prava zagwarantiranih Ustavom BiH. "

S jedne strane, citirani precedens je značajan za pitanje dopustivosti apelacije. To pitanje je i riješeno u prethodnom poglavlju pod IV. Dopustivost.

Međutim, zauzeti precedens je apsolutno značajan i u odnosu na meritorno odlučenje.

Ustavni sud je ocijenio da je Kantonalni sud u Sarajevu, odlukama koje su predmet apelacije, povrijedio prava apelanta zaštićena članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i članom II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine zbog sljedećeg:

Pitanje prigovora imuniteta okrivljenog (apelanta) nije riješeno, zato što Kantonalni sud, koji vodi krivični postupak protiv okrivljenog, nije nadležan da rješava pitanje imuniteta.

Pogrešno je teziranje drugih učesnika u postupku, pa i samih pobijanih odluka, da sud koji vodi krivični postupak ima pravo rješavati pitanje imuniteta. To je očigledno iz

Ustava Federacije BiH koji, pod naslovom C. 3. Ustavni sud, član 10. tačka 3., određuje da on rješava pitanje imuniteta.

Citiramo navedenu odrednicu: "Ustavni sud također odlučuje o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili pak neki kantonalni sud a koja se jave tijekom postupka pred dotičnim sudom."

Iz citiranog očigledno proizilazi da je, u konkretnom slučaju, jedino i isključivo nadležan da riješi navedeno pitanje Ustavni sud Federacije BiH.

Rečeno je "jedino i isključivo", zato što je to jedina odrednica koja govori o načinu postupka ocjene prava na imunitet, posebno zato što ne postoji nikakav drugi zakon u odnosu na premijera i dr. u pogledu razrješavanja pitanja imuniteta.

Također, iz Zakona o krivičnom postupku, ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi krivični postupak.

Navođenje da je u odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01, pod tačkom 27., Ustavni sud dao pravo Kantonalnom sudu da u materijalnopravnom smislu riješi pitanje imuniteta, je apsolutno netačno.

Naime, tačka 27. izvorno glasi: "Istaknuti prigovor imuniteta od strane apelanta Ustavni sud BiH nije rješavao, jer to pitanje treba da razriješi stvarno nadležni sud."

Dakle, Ustavni sud to pitanje nije razriješio, jer ono nije ni bilo konačno riješeno da bi imali dopustivost da ga rješavamo, jer je raniju istragu u tom predmetu vodio nenadležni Vrhovni sud Federacije BiH.

To što je određeno da pitanje treba razriješiti stvarno nadležni sud je tačno, ali svakako u određenoj proceduri koja je već ranije citirana u odnosu na Ustav Federacije BiH, koji je jedini nadležan da razriješi navedeni prigovor imuniteta.

Također, tumačenje iz odluka Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmet ovog spora, da to što okrivljeni (apelant) nije dao iskaz, znači da je to obrana šutnjom, je apsolutno netačno.

Naime, prigovor imuniteta i obrana šutnjom su dva različita instituta obrane.

Obrana šutnjom je pravo svakog građanina i ona je kodificirana Zakonom o krivičnom postupku.

S druge strane, institut imuniteta je kodificiran u Ustavu Federacije BiH pod B. Izvršna vlast Federacije pod tačkom 4/10. i naslovom Imunitet, a odrednica glasi: *"Predsjednik Federacije, Potpredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti."*

Slijedi da osobe nabrojane po funkcijama ne mogu biti krivično gonjene niti odgovorne u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.

Dakle, jasno, citirana odrednica *ius cogens* ističe da te osobe *ne mogu* biti krivično gonjene za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.

To znači, da je prigovor imuniteta takav prigovor koji se mora riješiti prethodno, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage.

Prvostepene odluke, koje je potvrdio drugostepeni Kantonalni sud u Sarajevu, pokrenule su krivično gonjenje. Naime, donošenjem rješenja o sprovođenju istrage započinje i dalje se odvija krivično gonjenje. Jasno je, da je takvo odlučenje apsolutno suprotno pravima okrivljenog (apelanta) u odnosu na ustavne odrednice Ustava Federacije BiH koje su citirane.

Također je jasno, iz inkriminacija u rješenjima o sprovođenju istrage, da se one odnose na objektivni identitet krivičnog djela (vrijeme, mjesto, svojstvo okrivljenog, način i posljedice) i da inkriminišu okrivljenom (apelantu) da ih je učinio u svojstvu premijera Federacije BiH.

Ustavni sud ocjenjuje da ovako eklatantne povrede vrijeđaju odrednicu člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa čl. II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine jer:

1. S jedne strane, vrijeđaju pravo okrivljenog na pravično suđenje, jer je apelanta započeo krivično goniti Kantonalni sud u Sarajevu, a da prethodno nije riješeno pitanje prigovora imuniteta.
2. S druge strane, niz elementarnih nezakonitosti, npr. miješanje instituta šutnje i instituta imuniteta, ukazuju da je kod apelanta izazvana opravdana sumnja u pristrasnost suda.
3. Ovo tim prije što je čitav ovaj postupak započet nezakonito, a o čemu govori odluka Ustavnog suda BiH broj U 34/01. Zaključak je da su, rijetko kad kao u ovom predmetu, povrijeđena prava apelanta u odnosu na citirane odredbe Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine.

Nasuprot iznesenom, u odnosu na tezu apelacije da je došlo do povrede člana 7. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Ustavni sud je ocijenio da to pravo okrivljenog (apelanta) nije povrijeđeno. Naime, u izvornom tekstu navedena odrednica glasi:

"Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće hiti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. "

Stoga, iz same odluke Ustavnog suda u odnosu na izreku i obrazloženje ove odluke vidi se da je navedeni prigovor, s jedne strane, suprotan citiranoj normi člana 7. stav 1. Evropske konvencije, a s druge strane je i preuranjen.

Jasno je da okrivljeni (apelant) nije ni proglašen krivim, pa mu time nije ni izrečena kazna.

VI. Zaključak

Na osnovu izloženog, većinskom odlukom (šest naprema dva) odlučeno je kao u izreci.

Na osnovu člana VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obavezujuće.

Sudije dr. Hans Danelius i prof. dr. Louis Favoreu dostavili su zajedničko izdvojeno mišljenje, koje se prilaže uz ovu odluku kao aneks.

Ovu odluku Ustavni sud je donio u sljedećem sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 59/01
10. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni sud Bosne i Hercegovine usvojio je apelaciju protiv Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, jer je ocijenio da su prvostepene odluke, koje su potvrđene drugostepenim odlukama Kantonalnog suda, uspostavile krivično gonjenje apelanta a da prije toga nije riješeno pitanje prigovora imuniteta, što je suprotno pravima okrivljenog (apelanta). To predstavlja povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (pravo na pravično suđenje), ekvivalentnog čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine

ANEKS
Izdvojeno mišljenje sudije dr. Hansa Daneliusa

Žalim što ne mogu prihvatiti većinsko mišljenje u ovom predmetu, iz sljedećih razloga:

Edhem Bičakčić navodi da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje pred nezavisnim tribunalom, zagarantirano članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, s obzirom da mu je uskraćeno pravo na imunitet od krivičnog gonjenja.

Međutim, krivični postupak protiv Edhema Bičakčića je još uvijek u preliminarnoj fazi, te stoga još uvijek nije poznat ishod ovog postupka. Prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, pitanje da li je poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na osnovu postupka u cjelini, što znači da to nije moguće utvrditi dok se postupak ne okonča. (Izdvojeno mišljenje sudija Daneliusa i Marka, u prilogu odluke Ustavnog suda u predmetu broj U 34/01).

Slijedi da je apelacija Edhema Bičakčića preuranjena. On će, naravno, imati priliku, da, kada se krivični postupak okonča, pred Ustavnim sudom pokrene pitanje nepravičnosti do kojeg bi moglo doći u ovom postupku.

U svakom slučaju, pravo na imunitet od krivičnog gonjenja ne proizilazi iz člana 6. Evropske konvencije, pošto taj član predviđa zaštitu prava da sud ispita i odluči o krivičnoj optužbi, ali ne predviđa i pravo na izuzeće od sudskog postupka. Stoga, do povrede njegovog prava iz člana 6. ne može doći u slučaju da se odbije ili ne uvaži zahtjev Edhema Bičakčića kojim se on poziva na imunitet.

Isto tako, Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži niti jednu odredbu koja Edhemu Bičakčiću daje pravo na imunitet. Odredba koja se odnosi na ovo pitanje je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (poglavlje IV/B. 4., član 10). Međutim, pitanje eventualne povrede ove odredbe potpada pod nadležnost Ustavnog suda Federacije, a ne Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Također, Edhem Bičakčić nema osnova da se pozove na član 7. Evropske konvencije, jer on nije ni proglašen krivim za krivično djelo.

Izdvojeno mišljenje sudije prof. dr. Louisa Favoreua

U potpunosti se pridružujem stavovima koje je u svom izdvojenom mišljenju iznio sudija dr. Hans Danelius.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Usvaja se, kao osnovana, apelacija Sulejmana Gariba iz Sarajeva, protiv:

Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine, rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-487/01 od 20. septembra 2001. godine, rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-209/01 od 13. augusta 2001. godine.

Ukidaju se:

- 1. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine,**
- 2. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001. godine,**
- 3. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-487/01 od 20. septembra 2001. godine,**
- 4. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-209/01 od 13. augusta 2001. godine.**

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da prigovor imuniteta, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u toku postupka pred tim sudom, koje je izjavio okrivljeni u označenim predmetima, dostavi i predoči Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, kao stvarno nadležan sud, raspravi i donese odluku o navedenom pitanju.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnosilac apelacije je Sulejman Garib iz Sarajeva, kojeg zastupa Vasvija Vidović, advokat iz Sarajeva.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz apelacije Sulejmana Gariba i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:
3. Sulejman Garib je bio ministar za socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice Federacije Bosne i Hercegovine. Mandat mu je istekao prije otvaranja krivičnog postupka.
4. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu, istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu je, rješenjem od 13. augusta 2001. (predmet broj Ki-125/01) odlučio da sprovede istragu protiv Sulejmana Gariba i drugih lica. Prema ovom rješenju, postoji osnovana sumnja da je Sulejman Garib počinio krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlasti iz člana 358. stav 3. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu KZ FBiH). Sulejman Garib se pozvao na imunitet i predložio da Kantonalni sud, kao prethodno pitanje, riješi pitanje imuniteta. Kompletan spis je dostavljen Krivičnom vijeću tog suda, koje je 3. jula 2001. godine vratilo spis istražnom sudiji sa uputom da je potrebno, prije svega, ispitati okrivljene. Kako se i dalje Sulejman Garib pozivao na imunitet i odbijao da ga ispitaju, istražni sudija je smatrao da se u ovoj fazi postupka apelant brani šutnjom.
5. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, odlučujući o žalbi Sulejmana Gariba protiv navedenog rješenja o sprovođenju istrage od 13. augusta 2001. godine, donijelo rješenje broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine kojim je odbilo žalbu kao neosnovanu. Sud smatra da bi u sadašnjoj fazi istrage bilo preuranjeno cijeniti prigovor imuniteta, te je naveo da je nesporno da osumnjičeni više ne obavlja funkciju federalnog ministra za socijalnu politiku, raseljena lica i izbjeglice. Sulejman Garib će, po ocjeni Vijeća, moći kasnije isticati svoj prigovor imuniteta, i zavisno od stvarne situacije u daljnjem toku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

Također, u obrazloženju odluka Krivično vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stanovište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije.

6. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu, istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu je, drugim rješenjem od 13. augusta 2001. godine, koje je bilo usvojeno u paralelnom predmetu (predmet broj Ki-209/01), odlučio da sprovede istragu protiv Sulejmana Gariba zbog osnovane sumnje da je počinio krivično djelo zloupotrebe službenog položaja ili ovlaštenja iz člana 358. stav 3. KZ Federacije BiH. Sulejman Garib se opet pozvao na imunitet i tražio da sud to pitanje riješi kao prethodno pitanje. Kao i

prethodnog puta odbio je da bude ispitivan, te je istražni sudija smatrao da se apelant brani šutnjom.

7. Sulejman Garib je uložio žalbu Vijeću Kantonalnog suda u Sarajevu, koje je rješenjem broj Kv-487/01 od 20. septembra 2001. godine odbilo žalbu sa istim obrazloženjem kao u KV-462/01 od 12. septembra 2001.

II. Apelacija

8. Apelaciju protiv navedenih rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu Sulejman Garib podnio je 19. novembra 2001. godine.

9. Istakao je da se u oba navedena slučaja pozvao na imunitet koji mu pruža član IV/B. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Kao sporna pitanja naveo je da se krivično gonjenje ne može pokrenuti protiv osobe koja ima imunitet od krivičnog gonjenja za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje funkcije. Naveo je da je, dok je bio u svojstvu ministra u Vladi Federacije, imao imunitet samim Ustavom Federacije. Dalje je tvrdio da je Kantonalni sud morao predočiti Ustavnom sudu Federacije, kao sudu stvarno nadležnom za odlučivanje o pitanju imuniteta, da odluči o tom pitanju prije odluke o pokretanju krivičnog gonjenja.

10. U svojoj apelaciji Sulejman Garib se pozvao na više konkretnih presuda Evropskog suda za ljudska prava, kao i na odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 34/01 od 22. jula 2001. godine.

11. Zatražio je da Ustavni sud Bosne i Hercegovine ukine rješenja Kantonalnog suda, te da naloži Kantonalnom sudu u Sarajevu da izjavljene prigovore imuniteta predoči Ustavnom sudu Federacije. Također je predložio izdavanje privremene mjere u smislu člana 75. Poslovnika Suda, kojom će se Kantonalnom sudu u Sarajevu zabraniti da vrši bilo kakve istražne radnje do konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

12. U skladu sa odredbom člana 16. Poslovnika Suda, 27. decembra 2001. godine od Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu zatraženi su odgovori na navode apelacije.

13. Kantonalno tužilaštvo u Sarajevu 18. januara 2002. godine je, u odgovoru na apelaciju, zaključilo da je pokušaj apelanta da imunitetsko pravo proširi i na period nakon prestanka funkcije neosnovan, jer bi to značilo postojanje potpunog, apsolutnog imuniteta, koje kao takvo nije poznato ni u međunarodnom pravu. U konkretnom slučaju, odredbu poglavlja IV/B. člana 10. Ustava FBiH treba tumačiti tako da je

imunitetsko pravo, koje je dato funkcionerima za vrijeme vršenja funkcije, ograničeno na vrijeme trajanja mandata. Imunitetska zaštita prestaje istekom mandata. Imunitet je strogo procesne prirode i predstavlja samo smetnju za vođenje krivičnog postupka bez odobrenja Parlamenta u vrijeme trajanja mandata.

14. U Odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01 od 24. jula 2001. godine u tački 27. je zaključeno da prigovor koji je istakao apelant Edhem Bičakčić Ustavni sud BiH neće rješavati jer je to pitanje koje treba da razriješi stvarno nadležni sud. U ovom slučaju, odluku je donio Kantonalni sud u Sarajevu, 12. septembra 2001. godine. Pošto je Kantonalni sud riješio pitanje imuniteta u pogledu ovih odluka, i pošto je Ustavni sud o istoj stvari ranije odlučivao, predmetnu apelaciju bi, prema članu 12. stav 3. tačke 5. i 6. Poslovnika Ustavnog suda, trebalo skinuti sa liste predmeta za odlučivanje.

15. U slučaju da Ustavni sud ne skine predmet sa liste predmeta za odlučivanje, Kantonalno tužilaštvo smatra da bi Sud trebao, u skladu sa članom 55. stav 1. tačke 1. i 5. Poslovnika Ustavnog suda, apelaciju odbaciti kao neosnovanu, pošto se tiče pitanja o kojem je redovni sud već odlučio. Sud bi mogao, prema članu 57. Poslovnika Ustavnog suda, kao alternativno rješenje, odbiti apelaciju kao neosnovanu i utvrditi da ne postoji povreda Ustava. Prijedlog za izdavanje privremene mjere bi, također, trebalo odbaciti zbog nepostojanja zakonskih razloga za njeno donošenje.

16. Kantonalni sud se, u svom dopisu od 21. januara 2002., pozvao na razloge navedene u svojim rješenjima, i naveo da ne smatra da je neophodno dodatno argumentiranje svojih odluka.

17. Prema članu 20. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda, 25. januara 2002. godine Sulcmanu Garibu su dostavljeni odgovori na apelaciju.

IV. Dopustivost

18. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Prema članu 11. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može da odlučuje o apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i samo ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac primio presudu o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

20. Apelacija Sulejmana Gariba proizilazi iz radnji koje se vode pred istražnim sudijom u krivičnom postupku. Prema Zakonu o krivičnom postupku, žalba na rješenje istražnog sudije za sprovođenje istrage podnosi se Vijeću Kantonalnog suda, koji i odlučuje o njoj. Protiv rješenja Vijeća nije moguće izjaviti žalbu, ako ovim zakonom nije

drugačije određeno (čl. 151., 385. i 388). ZKP nije odredio druge mogućnosti za daljnje korištenje pravnih lijekova.

21. Kantonalni sud u Sarajevu donio je rješenja na žalbe Sulejmana Gariba 12. septembra i 20. septembra 2001. god. Rješenje od 12. septembra 2001. god. Sulejman Garib je primio 19. septembra 2001. god. Apelacija je dostavljena 19. novembra 2001, tj. prvi dan nakon 18. novembra 2001. god., koji pada u nedjelju, neradni dan. Slijedi da je Sulejman Garib iskoristio sve raspoložive pravne lijekove, te da je dostavio apelaciju u predviđenom roku od 60 dana.

22. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je ocijenio da su odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmet ovog spora, konačne.

Naime, iz drugostepenog rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-462/01, od 12. septembra 2001. god. nesumnjivo proizilazi da rješenje utvrđuje da okrivljeni (apelant) nema imunitet, jer imunitet je vezan samo "za odgovarajuće funkcije čije trajanje je ograničeno samo za vrijeme trajanja svojstva premijera, odnosno ministra u vladi" (str. 2., kraj prvog pasusa obrazloženja citiranog rješenja).

Stoga, nije sporno da je ovakvim odlučenjima Kantonalni sud u Sarajevu zauzeo dva stava, i to:

1. da sam sud odlučuje o prigovoru imuniteta, i,
2. da je Sud već riješio da okrivljeni (apelant) nema imunitet za inkriminirana krivična djela.

Dakle, Kantonalni sud u Sarajevu je odbio prigovor imuniteta.

Ovo, i bez obzira što se u istim obrazloženjima drugostepenih rješenja upada u očigledne kontradiktornosti, govori da se i kasnije može rješavati prigovor imuniteta. Zato je prihvaćeno da je apelacija dopustiva.

V. Meritum

23. Apelant ističe daje Kantonalni sud u Sarajevu, citiranim rješenjima o sprovođenju istrage i drugostepenim rješenjima tih predmeta, povrijedio njegova prava zaštićena članom 6. stav 1. i članom 7. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer nisu riješeni prigovori imuniteta, odnosno riješila ih je stvarno nenadležna institucija.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u dijelu relevantnom za ovu apelaciju, glasi:
"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim, zakonom ustanovljenim sudom. "

Prije svega, Ustavni sud se poziva na odluku broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine koja glasi:

“Iako sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava stoji na stanovištu da pitanje da li je poštovan princip pravičnog suđenja u krivičnom postupku mora biti sagledano na osnovu krivičnog postupka u cjelini, jer omaške i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti izmijenjeni u sljedećoj fazi postupka, Ustavni sud BiH je stao na stanovište da kao domaća institucija mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih ustavom čak i u ovoj fazi postupka. Naime, Evropski sud za ljudska prava je sudska instanca međunarodnog karaktera i njegovo postupanje moguće je tek nakon iscrpljivanja domaćeg postupka u cjelini. Međutim, Ustavni sud BiH je domaća institucija apelacione nadležnosti u pogledu prava i sloboda zagwarantiranih Ustavom BiH, te u tom smislu, bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan, mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, pa samim tim i prava zagwarantiranih Ustavom BiH.”

S jedne strane, citirani precedens je značajan za pitanje dopustivosti apelacije. To pitanje je i riješeno u prethodnom poglavlju pod IV. Dopustivost.

S druge strane, zauzeti precedens je također apsolutno značajan u odnosu na meritorno odlučenje.

24. Ustavni sud je ocijenio da je Kantonalni sud u Sarajevu, odlukama koje su predmet apelacije, povrijedio prava apelanta zaštićena članom 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine zbog sljedećeg:

Pitanje prigovora imuniteta okrivljenog (apelanta) nije riješeno, zato što Kantonalni sud, koji vodi krivični postupak protiv okrivljenog, nije nadležan da rješava pitanje imuniteta.

Pogrešno je teziranje drugih učesnika u postupku, pa i samih pobijanih odluka, da sud koji vodi krivični postupak ima pravo rješavati pitanje imuniteta. To je očigledno iz Ustava Federacije BiH koji, pod naslovom C.3. Ustavni sud, član 10. tačka 3., određuje da on rješava pitanje imuniteta. Navedena odrednica glasi:

“Ustavni sud također odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili kantonalni sud a koja se pojave u toku postupka pred dotičnim sudom.”

Iz citiranog očigledno proizilazi da je, u konkretnom slučaju, jedino i isključivo nadležan da riješi navedeno pitanje Ustavni sud Federacije BiH. Ustavni sud ima isključivu nadležnost zato što je jedina odrednica koja se odnosi na pravo da se ocijeni pitanje imuniteta, posebno zato što u Zakonu o krivičnom postupku ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi krivični postupak.

Navođenje da je u odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01 pod tačkom 27., Ustavni sud dao pravo Kantonalnom sudu da riješi pitanje imuniteta je apsolutno netačno. Naime, tačka 27. izvorno glasi:

"Istaknuti prigovor imuniteta od strane apelanta Ustavni sud BiH nije rješavao, jer to pitanje treba da razriješi stvarno nadležni sud."

Dakle, Ustavni sud to pitanje nije razriješio, zato što je raniju istragu u tom predmetu vodio nenadležni Vrhovni sud Federacije BiH.

Ovo pitanje je trebao razriješiti stvarno nadležni sud, a to je Ustavni sud Federacije BiH.

25. Također, tumačenje iz odluka Kantonalnog suda u Sarajevu da je šutnja okrivljenog (apelanta) način njegove obrane je apsolutno netačno. Naime, prigovor imuniteta i obrana šutnjom su dva različita instituta obrane.

Obrana šutnjom je pravo svakog građanina i ona je kodificirana Zakonom o krivičnom postupku.

S druge strane, institut imuniteta je kodificiran u Ustavu Federacije BiH pod naslovom B. Izvršna vlast Federacije pod tačkom 4/10. i naslovom Imunitet, a odrednica glasi:

"Predsjednik Federacije, Potpredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti."

Iz navedene odrednice, citirane iz Ustava Federacije BiH, jasno proizilazi da osobe nabrojane po funkcijama ne mogu biti krivično gonjene niti odgovorne u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.

Dakle, jasno, citirana odrednica *ius cogens* ističe da te osobe ne mogu biti krivično gonjene za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.

To znači, da je prigovor imuniteta takav prigovor koji se mora riješiti prethodno, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage.

26. Prvostepene odluke, koje je potvrdio drugostepeni Kantonalni sud u Sarajevu, pokrenule su krivično gonjenje. Naime, donošenjem rješenja o sprovođenju istrage započinje i dalje se odvija krivično gonjenje. Jasno je, da je takvo odlučenje apsolutno suprotno pravima okrivljenog (apelanta) u odnosu na ustavne odrednice Ustava Federacije BiH koje su citirane.

Također je jasno, iz inkriminacija u rješenjima o sprovođenju istrage, da se one odnose na objektivni identitet krivičnog djela (vrijeme, mjesto, svojstvo okrivljenog, način i posljedice) i da, kao takve, inkriminišu okrivljenom (apelantu), da ih je učinio u svojstvu ministra u Federaciji BiH.

Ustavni sud ocjenjuje da ovo predstavlja povredu odrednice člana 6. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine jer:

1. S jedne strane, vrijeđaju pravo okrivljenog na pravično suđenje, jer su apelanta započeli krivično goniti, a da prethodno nije riješeno pitanje prigovora imuniteta.
 2. S druge strane, niz elementarnih nezakonitosti, npr. miješanje instituta šutnje i instituta imuniteta, ukazuju da je kod apelanta izazvana opravdana sumnja u pristrasnost suda.
 3. Ovo tim prije što je čitav ovaj postupak započet nezakonito, a o čemu govori odluka Ustavnog suda BiH broj U 34/01. Zaključak je da su povrijeđena prava apelanta u odnosu na citirane odredbe Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine.
27. Nasuprot iznesenom, u odnosu na tezu apelacije da je došlo do povrede člana 7. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Ustavni sud je ocijenio da je neosnovana. Naime, u izvornom tekstu navedena odrednica glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo... Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.”

Međutim, jasno je da apelant nije ni proglašen krivim, pa mu time nije ni izrečena kazna. Stoga, član 7. stav 1. Evropske konvencije se ne može primijeniti u ovoj fazi postupka.

VI. Zaključak

28. Ustavni sud je odlučio, većinom glasova (šest naprema dva), kao u izreci.
29. Sudije dr. Hans Danelius i prof. dr. Louis Favoreu dostavili su zajedničko izdvojeno mišljenje, koje se prilaže uz ovu odluku kao aneks.
30. Na osnovu člana VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 60/01
10. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni sud Bosne i Hercegovine usvojio je apelaciju protiv Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, jer je ocijenio da su prvostepene odluke, koje su potvrđene drugostepenim odlukama Kantonalnog suda, uspostavile krivično gonjenje apelanta a da prije toga nije riješeno pitanje prigovora imuniteta, što je suprotno pravima okrivljenog (apelanta). To predstavlja povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (pravo na pravično suđenje), ekvivalentnog čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

ANEXS
Izdvojeno mišljenje sudije dr. Hansa Daneliusa

Žalim što ne mogu prihvatiti većinsko mišljenje u ovom predmetu, iz sljedećih razloga:

Sulejman Garib navodi da mu je uskraćeno pravo na pravično suđenje pred nezavisnim tribunalom, zagarantirano članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, s obzirom da mu je uskraćeno pravo na imunitet od krivičnog gonjenja.

Međutim, krivični postupak protiv Sulejmana Gariba je još uvijek u preliminarnoj fazi, te stoga još uvijek nije poznat ishod ovog postupka. Prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, pitanje da li je poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na osnovu postupka u cjelini, što znači da to nije moguće utvrditi dok se postupak ne okonča. (Izdvojeno mišljenje sudija Daneliusa i Marka, u prilogu odluke Ustavnog suda u predmetu broj U 34/01).

Slijedi da je apelacija Sulejmana Gariba preuranjena. On će, naravno, imati priliku, da, kada se krivični postupak okonča, pred Ustavnim sudom pokrene pitanje nepravdičnosti do bi moglo doći u ovom postupku.

U svakom slučaju, pravo na imunitet od krivičnog gonjenja ne proizilazi iz člana 6. Evropske konvencije, pošto taj član predviđa zaštitu prava da sud ispita i odluči o krivičnoj optužbi, ali ne predviđa i pravo na izuzeće od sudskog postupka. Stoga, do povrede njegovog prava iz člana 6. ne može doći u slučaju da se odbije ili ne uvaži zahtjev Sulejmana Gariba kojim se on poziva na imunitet.

Isto tako, Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži niti jednu odredbu koja Sulejmanu Garibu daje pravo na imunitet. Odredba koja se odnosi na ovo pitanje je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (poglavlje IV/B. 4., član 10). Međutim, pitanje eventualne povrede ove odredbe potpada pod nadležnost Ustavnog suda Federacije, a ne Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Također, Sulejman Garib nema osnova da se pozove na član 7. Evropske konvencije, jer on nije ni proglašen krivim za krivično djelo.

Izdvojeno mišljenje sudije prof. dr. Louisa Favoreua

U potpunosti se pridružujem stavovima koje je u svom izdvojenom mišljenju iznio sudija dr. Hans Danelius.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Usvaja se, kao osnovana, apelacija gosp. Dragana Čovića iz Mostara, protiv:

Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01, od 2. novembra 2001. godine, rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01, od 19. septembra 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Kv-567/01 od 6. novembra 2001. godine i rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01, od 9. oktobra 2001. godine.

Ukidaju se:

- 1. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01, od 2. novembra 2001. godine,**
- 2. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01, od 19. septembra 2001. godine**
- 3. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Kv-567/01 od 6. novembra 2001. godine i**
- 4. Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01, od 9. oktobra 2001. godine.**

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da prigovor imuniteta, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u toku postupka pred tim sudom, koje je izjavio okrivljeni u označenim predmetima, dostavi i predoči Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, kao stvarno nadležan sud, raspravi i donese odluku o navedenom pitanju.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ustavni sud Bosne i Hercegovine primio je 7. decembra 2001. godine apelaciju gosp. Dragana Čovića, iz Mostara, kojeg zastupa branilac Josip Muselimović, advokat iz Mostara, protiv rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01 od 2. novembra 2001. godine, rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01 od 19. septembra 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-567/01 od 6. novembra 2001. godine i rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01, od 9. oktobra 2001. godine.

2. Apelant, preko svoga branioca, izjavljuje da se predmetnom apelacijom u cijelosti pridružuje navodima apelacije apelanta Edhema Bičakčića, kojeg zastupa branilac Žarko Bulić, advokat iz Sarajeva, u ustavno-sudskom predmetu koji se vodi pod brojem U 59/01.

II. Činjenično stanje

3. Podnosilac apelacije je gosp. Dragan Čović, iz Mostara, kojeg zastupa Josip Muselimović, advokat iz Mostara.

Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelacije Dragana Čovića i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:

4. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu, za sprovođenje istrage broj KT-26/01 od 7. marta 2001. godine i 27. juna 2001. godine, istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu donio je 19. septembra 2001. godine rješenje o sprovođenju istrage, broj Ki-232/01 protiv više lica, među kojima je i Dragan Čović, jer postoji osnovana sumnja da je počinio krivično djelo nesavjestan rad u službi iz člana 366. stav 2., a u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bili (u daljnjem tekstu KZ FBiH).

5. Nakon što je istražni sudija pozvao osumnjičene da daju svoju obranu, apelant se pozvao na imunitet i predložio da Sud, kao prethodno pitanje, riješi pitanje imuniteta. Istražni sudija je smatrao da je apelant dao svoju obranu šutnjom, pa kako se saglasio sa zahtjevom za sprovođenje istrage, donio je rješenje o sprovođenju istrage. Istražni sudija je istovremeno riješio provesti sve predložene istražne radnje radi utvrđivanja krivičnog djela i krivične odgovornosti okrivljenog. Apelant je rješenjem poučen o pravu na žalbu Krivičnom vijeću Kantonalnog suda u Sarajevu. Istražni sudija je u ovom rješenju konstatovao da je Ustavni sud BiH svojom odlukom odredio Kantonalni sud u Sarajevu kao sud nadležan za vođenje ovog krivičnog postupka.

6. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući po žalbi apelanta protiv navedenog rješenja o sprovođenju istrage od 19. septembra 2001. godine, donijelo je rješenje broj

KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine, kojim je odbilo žalbu kao neosnovanu. Ovo vijeće, imajući u vidu imunitet na koji se poziva apelant, a koji je kao njegovo pravo regulirano u poglavlju IV/B. tač. 4. član 10. Ustava Federacije BiH, dajući svoj suštinski stav u pogledu primjenjivosti navedene ustavne odredbe o imunitetu i razmatrajući žalbene navode osumnjičenog, smatra da bi, u sadašnjoj fazi istrage, bilo preuranjeno ocjenjivati prigovor imuniteta, pogotovo što je nesporno da osumnjičeni više ne obavlja dužnost zamjenika premijera Vlade koja je bila zaštićena imunitetom. Također, u obrazloženju odluke Krivično vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stanovište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije. Pred Vijećem se, također, postavilo pitanje da li je osumnjičeni inkriminirane radnje, navedene u zahtjevu za sprovođenje istrage, obavljao u okviru svojih ovlaštenja, odnosno da li se te radnje, sa tog aspekta, mogu smatrati dozvoljenim ili nedozvoljenim. Vijeće je, u vezi s ovim pitanjem, ocijenilo da, za sada, kada je istraga u toku i kada je sproveden samo manji broj istražnih radnji, ne može na to pitanje odgovoriti, i da je neophodno nastaviti istražne radnje radi rasvjetljavanja ovog važnog pitanja. Osumnjičeni će, po ocjeni Vijeća, moći isticati svoj prigovor imuniteta, i, zavisno od stvarne situacije u daljnjem toku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

7. Istražni sudija Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući povodom zahtjeva Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu za sprovođenje istrage, broj KT-288/01 od 9. augusta 2001. godine protiv apelanta zbog osnovane sumnje da je učinio krivično djelo nesavjesnog rada u službi iz člana 366. stav 2. a u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, donio je 9. oktobra 2001. godine rješenje o sprovođenju istrage broj Ki-247/01. U obrazloženju ovog rješenja istražni sudija je, utvrđujući osnovanom sumnju da je apelant izvršio inkriminisano krivično djelo, kao osnov za svoje rješenje, naveo ranije date razloge sadržane u rješenju o sprovođenju istrage od 19. septembra 2001. godine.

Pozvavši se na imunitet, apelant nije iznio svoju obranu, a istražni sudija, smatrajući da se apelant brani šutnjom, donio je navedeno rješenje.

8. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući po žalbi apelanta protiv navedenog rješenja o sprovođenju istrage broj Ki-247/01 od 9. oktobra 2001. godine, donijelo je rješenje broj KV-567/01 od 6. novembra 2001. godine, kojim je odbilo žalbu kao neosnovanu. Ovo vijeće, imajući u vidu imunitet na koji se poziva apelant, a koji je kao njegovo pravo regulirano u poglavlju IV/B. tač. 4. član 10. Ustava Federacije BiH, dajući svoj suštinski stav u pogledu primjenjivosti navedene ustavne odredbe o imunitetu i razmatrajući žalbene navode osumnjičenog, smatra da bi, u sadašnjoj fazi istrage, bilo preuranjeno ocjenjivati prigovor imuniteta, pogotovo što je nesporno da osumnjičeni više ne obavlja funkciju zamjenika premijera Vlade koja je bila zaštićena imunitetom.

Također, u obrazloženju odluka Krivično vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stanovište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije.

9. Pred Vijećem se, također, postavilo pitanje da li je osumnjičeni inkriminisane radnje, navedene u zahtjevu za sprovođenje istrage, obavljao u okviru svojih ovlaštenja, odnosno da li se te radnje, sa tog aspekta, mogu smatrati dozvoljenim ili nedozvoljenim. Vijeće je, u vezi s ovim pitanjem, ocijenilo da, za sada, kada je istraga u toku i kada je sproveden samo manji broj istražnih radnji, ne može na to pitanje odgovoriti, i da je neophodno nastaviti istražne radnje radi rasvjetljavanja ovog važnog pitanja. Osumnjičeni će, po ocjeni Vijeća, moći isticati svoj prigovor imuniteta, i, zavisno od stvarne situacije u daljnjem toku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

III. Apelacija

10. Gospodin Dragan Čović iz Mostara, koga zastupa gosp. Josip Muselimović, advokat iz Mostara, podnio je Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine apelaciju protiv rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu navedenih u dispozitivu ove odluke i u tački 1. obrazloženja.

11. Apelant tvrdi da su osporenim rješenjima povrijeđena njegova ljudska prava na fer postupak pred sudom u krivičnom postupku, garantirana članom 6. stav 1. i članom 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu Konvencija), te čl. II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine.

12. U pogledu fer postupka apelant se žali da se podnosiocu ove apelacije, Draganu Čoviću, na teret stavlja izvršenje krivičnog djela nesavjesnog rada u službi, koje je predviđeno i kažnjivo po članu 366. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije BiH (u daljnjem tekstu KZ FBiH). U navedenim krivičnim predmetima apelant Dragan Čović isticao je, tj. pozivao se, na imunitet od krivičnog gonjenja, kako je to predviđeno odredbama člana 10. poglavlja IV/B.4. Ustava Federacije BiH, jer mu je zahtjevom za sprovođenje istrage stavljeno na teret izvršenje krivičnih radnji koje je počinio u svojstvu federalnog ministra financija i zamjenika premijera Federacije BiH.

13. U pogledu istaknutog prigovora prava na imunitet, kao prethodnog proceduralnog pitanja, koji isključuje krivično gonjenje u svakoj fazi krivičnog postupka, u svojim rješenjima koja su navedena u dispozitivu ove odluke, Kantonalni sud u Sarajevu je, kako apelant navodi u apelaciji, potpuno uzurpirao isključivu nadležnost Ustavnog suda Federacije BiH, koji je nadležan za rješenje pitanja imuniteta, i u tom pravcu zauzeo stavove koji su nezakoniti, protivustavni i pravno neodrživi.

14. Apelant Dragan Čović smatra da je apelant Edhem Bičakčić u svojoj apelaciji, koja se, kao ustavno-sudski predmet vodi pod brojem U59/01, kao i u njenoj dopuni, u potpunosti i konkretno obrazložio činjenično stanje i situaciju, kao i materijalno-pravni osnov apelacije, te stoga smatra da nije potrebno da ponavlja iste činjenice u svojoj apelaciji.

15. Apelant je predložio da se, u skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, zatraži dostavljanje kompletnog spisa broj Ki-125/01, da se po ovoj apelaciji postupa hitno i, nakon održane sjednice Ustavnog suda BiH, u skladu sa čl. 31.-35. ili javne sjednice u smislu čl. 41.-53. Poslovnika Ustavnog suda BiH, na koju će, prema članu 42. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda BiH, biti pozvan i apelant, Ustavni sud BiH donese odluku kojom se apelacija, izjavljena protiv osporenih rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, usvaja i osporena rješenja ukidaju.

16. Također je predložio da Ustavni sud naloži Kantonalnom sudu u Sarajevu da izjavljeni prigovor imuniteta apelanta predoči Ustavnom sudu Federacije BiH, kao stvarno nadležnom, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u toku postupka pred tim sudom na meritorno odlučivanje. Ili, alternativno, da Ustavni sud, postupajući u skladu sa članom 61. Poslovnika Ustavnog suda BiH, sam riješi pitanje imuniteta u meritumu, na taj način što će utvrditi da apelant u konkretnom slučaju uživa apsolutni imunitet od krivičnog gonjenja.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

17. U skladu sa odredbom člana 16. Poslovnika Suda, apelacija je dostavljena Kantonalnom sudu u Sarajevu i Kantonalnom tužilaštvu u Sarajevu i zatraženi su odgovori na navode apelacije.

18. Kantonalni sud u Sarajevu je, 23. januara 2002. godine, dostavio odgovor na apelaciju i u cijelosti ostao kod rješenja koja se apelacijom osporavaju, naglašavajući da ne smatra osnovanim da ih dodatno argumentira.

U odgovoru Kantonalnog tužilaštva u Sarajevu, dostavljenom 18. januara 2002. godine, pobija se osnovanost apelacije i naglašava da lica iz poglavlja IV/B. člana 10. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine uživaju imunitet dok im traje mandat i u tom vremenu vrše svoje zakonske dužnosti, a na imunitet se mogu pozivati samo u vrijeme trajanja mandata s tim da imunitetska zaštita prestaje istekom mandata. Službena radnja, koja krši zakon i predstavlja krivično djelo određeno zakonom, ne ulazi u materijalnopравни imunitet već samo ima procesnopравни karakter (formalnopравни imunitet) koji je, stoga, procesne prirode i predstavlja samo smetnju za vođenje krivičnog postupka bez odobrenja Parlamenta u vrijeme trajanja mandata, i on traje samo do davanja odobrenja ako je mandat u toku ili do prestanka trajanja mandata kada se nosilac imuniteta ne može pozvati na imunitet.

Posebno je istaknuto da je u Odluci, broj U 34/01 od 24. jula 2001. god. ("Službeni glasnik BiH", broj 20/01) Ustavni sud Bosne i Hercegovine zaključio da prigovor imuniteta, koji je istakao Edhem Bičakčić, neće rješavati jer je to pitanje koje treba da razriješi stvarno nadležni sud, što bi u konkretnom slučaju značilo Kantonalni sud u

Sarajevu. To pravno stanovište se može primijeniti i na apelanta Dragana Čovića, uz napomenu da je i pitanje imenovanog rješavao Kantonalni sud Sarajevo svojim rješenjima broj Kv-517/01 od 02. novembra 2001. god. i Kv-567/01 od 6. novembra 2001. god., čime je predmetna stvar postala *res judicata*.

Kako je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, prema tome, o istoj pravnoj stvari ranije odlučivao, Kantonalno tužilaštvo Sarajevo smatra da iz istog razloga, prema članu 12. stav 3. tačka 5. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, predmetnu apelaciju treba skinuti sa liste predmeta za odlučivanje.

S obzirom da je Kantonalni sud Sarajevo citiranim svojim odlukama riješio pitanje imuniteta, u odgovoru se ističe još i to da je apelacija, stoga, očigledno *{prima facie}* neosnovana i da je treba, primjenom člana 12. stav 3. tačke 6. Poslovnika Suda, skinuti sa liste predmeta za odlučivanje.

19. Odgovor Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog tužilaštva Sarajevo je, u skladu sa članom 20. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, odmah dostavljen apelantu.

V. Dopustivost

20. Prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu, kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. Prema članu 11. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može da odlučuje o apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i samo ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac primio presudu o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

22. Prema Zakonu o krivičnom postupku Federacije BiH ("Sl. novine FBiH", broj 43/98) (u daljnjem tekstu ZKP), kada postoji osnovana sumnja da je određena osoba učinila krivično djelo, na zahtjev nadležnog tužioca za sprovođenje istrage, rješenje o sprovođenju istrage donosi istražni sudija nadležnog suda. Protiv rješenja istražnog sudije o sprovođenju istrage može se izjaviti žalba, o kojoj rješenjem odlučuje vijeće tog suda. Protiv rješenja vijeća nije moguće izjaviti žalbu, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (čl. 151,385. i 388). ZKP nije odredio druge mogućnosti za daljnje korištenje pravnih lijekova.

23. U konkretnom slučaju, prema tome, iscrpljeni su svi pravni lijekovi protiv osporenih rješenja u fazi prethodnog krivičnog postupka.

24. Kantonalni sud u Sarajevu donio je rješenja, i to: rješenje broj KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine i broj KV-567/01 6. novembra 2001. godine. Apelacija je

dostavljena 7. decembra 2001. godine. Stoga je očigledno da je apelacija izjavljena u roku koji je utvrđen članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda.

25. Prema tome, Poslovníkom Suda predviđeni uvjet sa aspekta iscrpljivanja pravnih lijekova u konkretnoj fazi krivičnog postupka, kao i uvjet blagovremenosti, je ispunjen.

26. Ustavni sud Bosne i Hercegovine je ocijenio da su odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmet ovog spora, konačne, stoje vidljivo iz sljedećeg:

Iz drugostepenog rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01, od 6. novembra 2001. god., nesumnjivo proizilazi da rješenje utvrđuje da okrivljeni (apelant) nema imunitet jer da mu je imunitet vezan samo "za odgovarajuće funkcije čije trajanje je ograničeno samo za vrijeme trajanja svojstva dopremijera, odnosno ministra u vladi" (strana 2. obrazloženja citiranog rješenja).

Isti stav se ponavlja, također u drugostepenom rješenju broj KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine (str. 2. obrazloženja citiranog rješenja).

27. Stoga, nije sporno da je ovakvim odlučenjima Kantonalni sud u Sarajevu zauzeo dva stava, i to:

1. da sud sam odlučuje o prigovoru imuniteta, i,
2. što je najhitnije, da je Sud već riješio da okrivljeni (apelant) nema imunitet za inkriminirana krivična djela.

Dakle, Kantonalni sud u Sarajevu je odbio prigovor imuniteta.

Ovo, i bez obzira što se u istim obrazloženjima drugostepenih rješenja upada u očigledne kontradiktornosti, konstatuje da se i kasnije može rješavati prigovor imuniteta.

Zato, slijedi da je apelacija dopustiva.

VI. Meritum

28. Apelant ističe da je Kantonalni sud u Sarajevu citiranim rješenjima o sprovođenju istrage i drugostepenim rješenjima tih predmeta, povrijedio njegova prava zaštićena Članom 6. stav 1. i članom 7. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, i članom II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine, jer nisu riješeni prigovori imuniteta, odnosno da ih je riješila stvarno nenadležna institucija.

*Član 6. stav 1. Evropske konvencije, u dijelu relevantnom za ovu apelaciju, glasi:
"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrusnim, zakonom ustanovljenim sudom. "*

29. Prije svega, imajući u vidu precedens Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz odluke broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine u odnosu na tačku 4. koji glasi:

“Iako sudska praksa Evropskog suda za ljudska prava stoji na stanovištu da pitanje da li je poštovan princip pravičnog suđenja u krivičnom postupku mora biti sagledano na osnovu krivičnog postupka u cjelini, jer omaške i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti izmijenjeni u sljedećoj fazi postupka. Ustavni sud BiH je stao na stanovište da kao domaća institucija mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih ustavom čak i u ovoj fazi postupka. Naime, Evropski sud za ljudska prava je sudska instanca međunarodnog karaktera i njegovo postupanje moguće je tek nakon iscrpljivanja domaćeg postupka u cjelini. Međutim, Ustavni sud BiH je domaća institucija apelacione nadležnosti u pogledu prava i sloboda zagwarantiranih Ustavom BiH, te u tom smislu, bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan, mora ukazati na povredu prava zagwarantiranih Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama, pa samim tim i prava zagwarantiranih Ustavom BiH.”

30. S jedne strane, citirani precedens je značajan za pitanje dopustivosti apelacije, s jedne strane. To pitanje je i riješeno u prethodnom poglavlju pod V. Dopustivost. Međutim, zauzeti precedens je apsolutno značajan i u odnosu na meritorno odlučnje.

31. Ustavni sud je ocijenio da je Kantonalni sud u Sarajevu odlukama, koje su predmet apelacije, povrijedio prava apelanta zaštićena članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.c) Ustava Bosne i Hercegovine zbog sljedećeg:

Pitanje prigovora imuniteta okrivljenog (apelanta) nije riješeno, zato što Kantonalni sud, koji vodi krivični postupak protiv okrivljenog, nije nadležan da rješava pitanje imuniteta.

Pogrešno je teziranje drugih učesnika u postupku, pa i samih pobijanih odluka, da sud koji vodi krivični postupak ima pravo rješavati pitanje imuniteta. To je očigledno iz Ustava Federacije BiH koji pod naslovom C.3. Ustavni sud, član 10. tačka 3., određuje da on rješava pitanje imuniteta.

Citiramo navedenu odrednicu: *“Ustavni sud također odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili kantonalni sud a koja se pojave u toku postupka pred dotičnim sudom.”*

32. Iz citiranog očigledno proizilazi da je, u konkretnom slučaju, jedino i isključivo nadležan da riješi navedeno pitanje Ustavni sud Federacije BiH. Rečeno je “jedino i isključivo”, zato što je to jedina odrednica koja govori o načinu postupka ocjene prava na imunitet, posebno zato što ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi krivični postupak.

33. Također, prema Zakonu o krivičnom postupku, ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi krivični postupak.

Navođenje da je u odluci Ustavnog suda BiH broj 34/01 pod tačkom 27., Ustavni sud dao pravo Kantonalnom sudu da u materijalno-pravnom smislu riješi pitanje imuniteta je apsolutno netačno.

Naime, tačka 27. izvorno glasi: *“Istaknuti prigovor imuniteta od strane apelanta Ustavni sud BiH nije rješavao, jer to pitanje treba da razriješi stvarno nadležni sud.”*

Dakle, Ustavni sud to pitanje nije razriješio, jer ono nije bilo ni konačno riješeno da bi imali dopustivost da ga rješavamo, zato što je raniju istragu u tom predmetu vodio nenadležni Vrhovni sud Federacije BiH.

Ovo pitanje je trebao razriješiti stvarno nadležni sud, a to je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine.

34. To što je određeno da pitanje treba razriješiti stvarno nadležni sud je tačno, ali svakako u određenoj proceduri koja je već ranije citirana u odnosu na Ustav Federacije BiH, koji je jedini nadležan da razriješi navedeni prigovor imuniteta.

35. Također su netačni navodi Kantonalnog suda u Sarajevu da je šutnja okrivljenog apelanta način njegove obrane.

Naime, prigovor imuniteta i obrana šutnjom su dva različita instituta obrane. Obrana šutnjom je pravo svakog građanina i ona je kodificirana Zakonom o krivičnom postupku.

36. S druge strane, institut imuniteta je kodificiran u Ustavu Federacije BiH pod naslovom B. Izvršna vlast Federacije, pod tačkom 4/10. i naslovom Imunitet, a koja odrednica glasi:

“Predsjednik Federacije, Potpredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje funkcije.”

37. Iz navedene odrednice, citirane iz Ustava Federacije BiH, jasno proizilazi da osobe nabrojane po funkcijama *ne mogu biti krivično gonjene niti odgovorne u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje funkcije.*

Dakle, jasno, citirana odrednica *ius cogens* ističe da te osobe *ne mogu* biti krivično gonjene ... za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje funkcije. To znači, da je prigovor imuniteta takav prigovor koji se mora riješiti prethodno, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage.

Prvostepene odluke, koje je potvrdio drugostepeni Kantonalni sud u Sarajevu, pokrenule su krivično gonjenje. Naime, donošenjem rješenja o sprovođenju istrage započinje i dalje se odvija krivično gonjenje. Jasno je, da je takvo odlučenje apsolutno suprotno pravima okrivljenog (apelanta) u odnosu na ustavne odrednice Ustava Federacije BiH koje su citirane.

38. Također je jasno, iz inkriminacija u rješenjima o sprovođenju istrage, da se one odnose na objektivni identitet krivičnog djela (vrijeme, mjesto, svojstvo okrivljenog, način i posljedice) i da inkriminišu okrivljenom (apelantu) da ih je učinio u svojstvu premijera Federacije BiH.

39. Ustavni sud ocjenjuje da ovo predstavlja povredu odrednice člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u vezi sa članom II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer:

1. S jedne strane, vrijeđaju pravo okrivljenog na pravično suđenje, jer je apelanta započeo krivično goniti Kantonalni sud u Sarajevu, a da prethodno nije riješeno pitanje prigovora imuniteta.
2. S druge strane, niz elementarnih nezakonitosti, npr. miješanje instituta šutnje i instituta imuniteta, ukazuju da je kod apelanta izazvana opravdana sumnja u pristrasnost suda.
3. Ovo tim prije što je čitav ovaj postupak započet nezakonito, a o čemu govori odluka Ustavnog suda BiH broj U 34/01. Zaključak je da su, rijetko kada kao u ovom predmetu, povrijeđena prava apelanta u odnosu na citirane odredbe Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine.

40. Nasuprot iznesenom, u odnosu na tezu apelacije da je došlo do povrede člana 7. stav 1. Evropske konvencije o zaštiti ljudskih prava i osnovnih sloboda, Ustavni sud je ocijenio da to pravo okrivljenog (apelanta) nije povrijeđeno.

Naime, u izvornom tekstu navedena odrednica glasi:

"Niko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. "

Međutim, jasno je da okrivljeni (apelant) nije ni proglašen krivim, pa mu time nije ni izrečena kazna. Stoga, član 7. stav 1. Konvencije se ne može primijeniti u ovoj fazi postupka.

41. Što se tiče alternativnog prijedloga apelanta da Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine sam riješi prigovor imuniteta u meritumu, Ustavni sud je samom ovom odlukom riješio pitanje stvarne nadležnosti za rješenje tog pitanja, iz čega proizilazi da je navedeni alternativni prijedlog preuranjen.

VII. Zaključak

42. Ustavni sud je odlučio, većinom glasova (šest naprema dva), kao u izreci.

Sudije dr. Hans Danelius i prof. dr. Louis Favoreu dostavili su zajedničko izdvojeno mišljenje, koje je priloženo uz ovu odluku kao aneks.

Na osnovu člana VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio većinom glasova u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić, sudije: prof dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović, Mirko Zovko.

U 61/01
9. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Ustavni sud Bosne i Hercegovine usvojio je apelaciju protiv Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, jer je ocijenio da su prvostepene odluke, koje su potvrđene drugostepenim odlukama Kantonalnog suda, uspostavile krivično gonjenje apelanta a da prije toga nije riješeno pitanje prigovora imuniteta, što je suprotno pravima okrivljenog (apelanta). To predstavlja povredu člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (pravo na pravično suđenje), ekvivalentnog čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

ANEKS
Izdvojeno mišljenje sudija dr. Hansa Daneliusa

Žalim što ne mogu prihvatiti većinsko mišljenje u ovom predmetu, iz sljedećih razloga:

Dragan Čović navodi da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje pred nezavisnim tribunalom, zagarantirano članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, s obzirom da mu je uskraćeno pravo na imunitet od krivičnog gonjenja.

Međutim, krivični postupak protiv Dragana Čovića je još uvijek u preliminarnoj fazi, te stoga još uvijek nije poznat njegov ishod. Prema sudskoj praksi Evropskog suda za ljudska prava, pitanje da li je poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na osnovu postupka u cjelini, što znači da to nije moguće utvrditi dok se postupak ne okonča. (Izdvojeno mišljenje sudija Daneliusa i Marka, u prilogu odluke Ustavnog suda u predmetu broj U 34/01).

Slijedi da je apelacija Dragan Čović preuranjena. On će, naravno, imati priliku, da, kada se krivični postupak okonča, pred Ustavnim sudom pokrene pitanje nepravičnosti do koje bi moglo doći u ovom postupku.

U svakom slučaju, pravo na imunitet od krivičnog gonjenja ne proizilazi iz člana 6. Evropske konvencije, pošto taj član predviđa zaštitu prava da sud ispita i odluči o krivičnoj optužbi, ali ne predviđa i pravo na izuzeće od sudskog postupka. Stoga, do povrede njegovog prava iz člana 6. ne može doći u slučaju da se odbije ili ne uvaži zahtjev Dragana Čovića kojim se on poziva na imunitet.

Isto tako, Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži niti jednu odredbu koja Draganu Čoviću daje pravo na imunitet. Odredba koja se odnosi na ovo pitanje je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (poglavlje IV/B. 4., član 10). Međutim, pitanje eventualne povrede ove odredbe potpada pod nadležnost Ustavnog suda Federacije, a ne Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Također, Dragan Čović nema osnova da se pozove na član 7. Evropske konvencije, jer on nije ni proglašen krivim za krivično djelo

Izdvojeno mišljenje sudije prof. dr. Louisa Favoreua

U potpunosti se pridružujem stavovima koje je u svom izdvojenom mišljenju iznio sudija dr. Hans Danelius.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija Društva jednog lica “Alis-komerc”, iz Sarajeva, protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U-232/01 od 10. maja 2001. godine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenice

1. Društvo jednog lica “Alis-komerc” iz Sarajeva (u daljnjem tekstu: apelant) podnijelo je Carinarnici Sarajevo, 20. novembra 2000. godine, putem ovlaštene špedicije DTS SPED - DOO Sarajevo, zahtjev za povrat naplaćenih posebnih pristojbi po uveznoj carinskoj deklaraciji broj 24636 od 15. decembra 1997. godine, u vrijednosti od 1.248,00 KM.
2. Carinarnica Sarajevo je, rješenjem broj UP-5704/00 od 21. novembra 2000. godine, odbila zahtjev kao neosnovan pozivajući se na član 249. stav 1. tačka 2. Carinskog zakona koji propisuje da zahtjev za povrat carine može biti podnesen u roku od jedne godine od dana podnošenja deklaracije. Zahtjev je, u predmetnom slučaju, bio podnesen nakon isteka roka.
3. Ministarstvo finansija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo finansija), rješenjem broj 05 UP/II-05-1553/01 od 19. februara 2001. godine, odbilo je apelantovu žalbu protiv rješenja Carinarnice Sarajevo.

4. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) je, presudom broj U-232/01 od 10. maja 2001. godine, ustanovio da su oba upravna organa pravilno odbila apelantov zahtjev jer je istekao zakonom propisani rok od godinu dana za povrat carine. Vrhovni sud je, stoga, odbio apelantovu tužbu protiv rješenja Federalnog ministarstva finansija.

II. Apelacija

5. Apelant je, 27. juna 2001. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Vrhovnog suda, broj U-232/01 od 10. maja 2001. godine.

6. Apelant navodi da mu je osporenom presudom povrijeđeno pravo na imovinu. On zahtijeva da Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, poništi rješenje Carinarnice Sarajevo od 21. novembra 2000. godine, rješenje Federalnog ministarstva finansija, broj 05-UP/II-05-1553/01 od 19. februara 2001. godine, te presudu Vrhovnog suda Federacije od 10. maja 2001. godine.

7. Apelant traži da Ustavni sud odluči da mu se izvrši povrat iznosa naplaćenog na ime posebne pristojbe za ocarinjenu robu u iznosu od 1.248,00 KM i tvrdi da je zakon bio pogrešno primijenjen jer su posebne pristojbe bile nametnute na osnovu odredbi koji nisu bile primjenjive za robu uvezenu u 1997. godini.

8. Apelant se žali i na povredu njegovog prava na nediskriminaciju garantiranog članom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 14. Evropske konvencije. U vezi s tim apelant navodi da je doveden u neravnopravan položaj, jer je nekim pravnim osobama iz Hercegovine vraćen novac koji im je bio oduzet po istom osnovu kao i njemu.

9. Na osnovu člana 16. Poslovnika Suda, Ustavni sud je 9. januara 2002. godine tražio od Vrhovnog suda da dostavi odgovor na apelaciju, a 15. kolovoza 2001. godine zatraženo je i od Federalnog ministarstva finansija da dostavi odgovor na apelaciju i dâ spise na uvid.

10. Vrhovni sud Federacije, 1. oktobra 2001. godine, dostavio je odgovor u kojem navodi da ostaje u cijelosti kod razloga navedenih u presudi, te da smatra da tom presudom nisu povrijeđene odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, kao ni odredbe Evropske konvencije.

11. Federalno ministarstvo finansija, 31. augusta 2001. godine, dostavilo je odgovor na apelaciju u kojem u suštini navodi da se odgovori na apelaciju nalaze u pobijanoj presudi.

12. Prema članu 20. Poslovnika Suda, podnosiocu apelacije dostavljeni su navedeni odgovori na apelaciju.

III. Dopustivost

13. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Pitanja koja proizilaze iz apelacije odnose se na povredu apelantovih prava zaštićenih Evropskom konvencijom i njenim Protokolom broj 1, kao i čl. II/3. i 4. Ustava Bosne i Hercegovine. Prava i slobode, predviđeni Evropskom konvencijom, su zaštićene i Ustavom Bosne i Hercegovine.

14. Prema članu 11. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud može da odlučuje po apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

15. U ovom predmetu osporena je presuda Vrhovnog suda broj U-232/01 protiv koje nema daljnjih redovnih pravnih lijekova. Postupak pred Ustavnim sudom je pokrenut 27. juna 2001. godine, dakle u predviđenom vremenskom roku. Apelacijaje, s obzirom na navedeno, dopustiva.

IV. Ustavni sud je odlučio

16. Ustavni sud u ovom predmetu ima zadatak da ispita da li se presudom Vrhovnog suda, broj U-232/01 od 10. maja 2001. godine, u upravnoj stvari vraćanja uplaćenog iznosa na ime posebne pristojbe, krši apelantovo ustavno pravo zagarantirano članom II/3. Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 na Evropsku konvenciju.

17. Član 1. Protokola br. 1 na Evropsku konvenciju glasi:

"Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom o općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utiču na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni "

18. Ustavni sud ističe da je pravo na imovinu garantirano u Ustavu Bosne i Hercegovine, koji u članu II/2. predviđa da se prava i slobode, zaštićeni Evropskom konvencijom i njenim protokolima, direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, a u članu II/3. posebno štiti pravo na imovinu.

19. Član 1. Protokola br. 1 Evropske konvencije sadrži tri principa. Prvi princip, koji se nalazi u prvj rečenici prvog stava, je opći princip o mirnom uživanju svoje imovine.

Drugi princip govori o tome da se lišavanje imovine može desiti pod specijalnim uvjetima, koji su definirani u drugoj rečenici prvog stava. Treći princip se tiče kontrole države nad korištenjem privatne imovine, stoje dopušteno pod uvjetima koji su dati u drugom stavu. Država, između ostalog, ima pravo da kontroliše korištenje imovine u skladu sa opštim interesima donoseći zakone potrebne u tu svrhu ili kako bi se osiguralo plaćanje poreza i ostalih doprinosa i kazni.

20. Ustavni sud ističe da se odluka o nametanju obaveze apelantu po osnovu posebnih pristojbi i odbijanje povrata naplaćenih pristojbi tiču prava apelantovog preduzeća na poštovanje njegove imovine. Međutim, stav 2. člana 1. Protokola broj 1 predviđa izuzetak za primjenu zakona za koje država smatra da osiguravaju naplatu poreza ili drugih doprinosa.

21. Ustavni sud ističe da nametanje obaveze apelantu po osnovu posebnih pristojbi ima pravni osnov u Carinskom zakonu ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95, 9/96, 18/96 i 25/97).

22. Tačno je da se u predmetnom slučaju apelant žali na pogrešno tumačenje i primjenu Carinskog zakona. U pogledu ovoga, Ustavni sud ističe da je osnov za odbijanje apelantovog zahtjeva za povrat naplaćenih pristojbi bio taj što apelant nije podnio zahtjev za povrat u predviđenom vremenskom roku. Zadaća Ustavnog suda nije da ispituje jesu li upravni organi i Vrhovni sud pravilno tumačili zakon. Dovoljno je istaći da je postojao pravni osnov za donošenje presude Vrhovnog suda i da Vrhovni sud nije tumačio i primijenio zakon na neopravdan i proizvoljan način.

23. Ustavni sud, dalje, ističe da se ne može smatrati daje član 1. Protokola broj 1 Evropske konvencije povrijeđen, kao ni član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

24. *Član 14. Evropske konvencije, koji garantira zaštitu protiv diskriminacije, glasi:*
"Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status."

25. Ustavni sud još jednom ističe da je apelantov zahtjev za povrat naplaćenih pristojbi odbijen jer nije bio ispoštovan vremenski rok za podnošenje zahtjeva. Apelant nije dostavio nikakav dokaz koji bi pokazao da je bio tretiran različito od ostalih preduzeća ili osoba koji su se nalazili u istoj situaciji. Iz ovoga proizilazi da apelant nije bio podvrgnut diskriminaciji iz člana 14. Evropske konvencije ili člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

26. Prema tome, u ovom slučaju nisu povrijeđena apelantova ustavna prava.

27. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 3/02
10. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Osnov za odluku suda kojom se odbija apelantov zahtjev za povrat naplaćenih pristojbi je bio taj što apelant nije podnio zahtjev za povrat u zakonom predviđenom roku. Ustavni sud ističe da je postojao pravni osnov za donošenje presude Vrhovnog suda koji nije tumačio i primijenio zakon na neopravdan i proizvoljan način.

Apelant nije bio ni podvrgnut diskriminaciji jer nije dostavio nikakav dokaz koji bi pokazao daje bio tretiran različito od ostalih preduzeća i lica koje su se nalazile u istoj situaciji.

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. ili. maja 2002. godine, donio je

ODLUKU

Odbija se apelacija Dž. A., iz Čelinca, protiv presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine, rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 31. marta 1999. godine, rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj Z-109/99 od 14. decembra 1999. godine i rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 od 25. decembra 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Apelacija

1. Apelantica Dž. A., preko punomoćnika I. S., advokata iz Banje Luke, podnijela je 2. jula 2001. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine, rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 31. marta 1999. godine, rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj Ž-109/99 od 14. decembra 1999. godine i rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 od 25. decembra 2000. godine. Apelantica navodi da je bila zaposlena u Preduzeću “Svila” i da joj je u mjesecu julu 1992. godine rečeno da više ne treba dolaziti na posao, odnosno da joj je, saglasno Odluci ratnog predsjedništva Općine Čelinac broj 01-800-65/92 od 7. jula 1992. godine o upućivanju radnika na čekanje, zabranjen pristup radnom mjestu. Kasnije je saznala da je dobila otkaz na osnovu Odluke o upućivanju radnika na čekanje broj 01-800-65/92

od 5. augusta 1992. godine, koju je donijela Skupština Općine Čelinac prema kojoj se obavezuju sva fizička i pravna lica, koja imaju sjedište na području općine Čelinac, da radnike muslimanske i hrvatske nacionalnosti upute na čekanje od 8. jula 1992. godine, na određeno vrijeme. Apelantica navodi da, u smislu navedene odluke, ona nije trebala dobiti otkaz jer je dugogodišnja radnica Preduzeća "Svila" i nikome nije nanijela nikakvo zlo. Nakon toga, apelantica se ponovo obratila Preduzeću tražeći da se stavi van snage odluka o otkazu radnog odnosa. Međutim, njen zahtjev je odbijen odlukom Upravnog odbora Preduzeća. U toj odluci je navedeno da protiv ove odluke može pokrenuti spor pred Osnovnim sudom u Banjoj Luci, što je apelantica i učinila. Tužba je zavedena pod brojem Rs-188/93. U tužbi apelantica traži da se donese presuda o njenom povratu u radni odnos, kao i da sud obaveže Preduzeće na naknadu štete zbog nezakonitog postupanja prema njoj.

2. Protiv presude Općinskog suda Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev, apelantica je uložila žalbu Okružnom sudu u Banjoj Luci. Okružni sud je apelanticinu žalbu odbacio kao neblagovremenu, zato što je podnesena nakon isteka roka od osam dana u kojem se mora podnijeti žalba. Vrhovni sud Republike Srpske je apelanticinu reviziju odbio, iznoseći da se u ovom slučaju radi o radnom sporu za koji je zakonom propisan rok od osam dana za podnošenje žalbe, pa su, stoga, nižestepeni sudovi pravilno postupili što su žalbu kao neblagovremenu odbacili.

3. Apelantica navodi da je Aneksom 4 član II/4. Daytonskog sporazuma navedeno da će svim ljudima na teritoriji Bosne i Hercegovine biti omogućeno da budu nosioci prava i obaveza bez diskriminacije na bilo kojim osnovama, uključujući rasu, spol, boju kože, jezik, vjeroispovijest, političke i druge stavove.

II. Postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine

4. Apelacija je, u skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, dostavljena Vrhovnom sudu Republike Srpske i Preduzeću "Svila", kao učesnicima u postupku, radi davanja odgovora.

5. Vrhovni sud je, 4. februara 2002. godine, dostavio odgovor u kojem iznosi da je apelacija neosnovana. Naime, podnosilac apelacije ne osporava utvrđenje sudova, čije se odluke pobijaju apelacijom, da je njen izabrani punomoćnik I. S., advokat, izjavio žalbu protiv presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 3. februara 1998. godine, poslije isteka roka od osam dana od dana dostavljanja presude. Stoga nema mjesta pobijanju rješenja prvostepenog suda Rs-188/93 od 31. marta 1999. godine, kojim je u skladu sa odredbom iz člana 358. stav 1. Zakona o parničnom postupku predsjednik vijeća odbacio apelanticinu žalbu protiv prvostepene presude Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine, niti pobijanju drugostepenog rješenja Ž-109/99 od 14.

decembra 1999. godine, a niti pobijanju odluke revizionog suda Rev.265/00 kojom je odbijena apelantica revizija protiv drugostepenog rješenja.

6. Vrhovni sud smatra da je neosnovan apelanticin prigovor da rok za izjavljivanje žalbe iznosi 15 dana od dana dostavljanja presude, a ne osam dana, kako je to sud naveo u uputi o pravu na izjavljivanje žalbe. Ovaj sud smatra da se radi o radnom sporu, odnosno o parnici iz radnog odnosa i da rok, prema odredbama člana 437. Zakona o parničnom postupku, iznosi osam dana. Ostali navodi apelacije nisu odlučni za odluku jer se oni mogu uzeti u obzir samo pod uvjetom da je apelantica blagovremeno uložila žalbu protiv prvostepene presude, a nije zbog očiglednog propusta njenog advokata.

7. Preduzeće “Svila” u svom odgovoru, dostavljenom 11. novembra 2001. godine, ističe daje neosnovana tvrdnja Dž. A. Da je rok za žalbu 15 dana zbog toga što se radi o zahtjevu za naknadu štete, pošto je ovaj zahtjev akcesoran u odnosu na zahtjev za vraćanje na posao, te je rok za žalbu osam dana. Posebno ističe da apelantica od 1993. godine ne živi u Čelincu, te je njeno vraćanje na posao bilo i nemoguće, a kao raseljeno lice mogla je podnijeti zahtjev za ostvarivanje otpremnine ministarstvu nadležnom za poslove rada, u smislu člana 152. Zakona o radu (“SI. glasnik RS”, broj 38/00).

Iz navedenih razloga predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

III. Činjenično stanje

8. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz apelantice navoda i dokumenata predočenih Sudu, se mogu sumirati na sljedeći način.

9. Apelantica je bila zaposlena u Preduzeću industrije svilenih tkanina “Svila” u Čelincu. Prema zapisniku sa ročišta, održanog 23. aprila 1996. godine u Osnovnom sudu u Banjoj Luci, u predmetu broj Rs-188/93 apelantica je izjavila da joj je u julu 1992. godine bilo zabranjeno dolaziti na posao. Bezbroj puta obraćala se Preduzeću radi regulisanja svog radno-pravnog statusa, a tek u aprilu 1993. godine rečeno joj je da podnese zahtjev za ponovno zasnivanje radnog odnosa. Tako je i postupila 27. aprila 1993. godine, tražeći da se stavi van snage odluka o prestanku njenog radnog odnosa. Obaviještena je da je njen zahtjev odbijen odlukom Upravnog odbora Preduzeća broj 57/93 od 3. maja 1993. godine.

10. Protiv ove odluke apelantica je pokrenula spor pred Osnovnim sudom u Banjoj Luci. Spis se vodi pod brojem Rs-188/93.

11. Tužbenim zahtjevom apelantica je 12. maja 1993. godine tražila da se poništi kao nezakonita odluka tuženog Preduzeća broj 57/93 od 3. maja 1993. godine i da se tuženom naloži da u roku od sedam dana po pravosnažnosti presude vrati tužiteljicu (apelanticu) u radni odnos, da joj naknadi sve plaće počev od 1. jula 1992. godine sa kamatom, te naknadi troškove postupka.

12. Nakon provedene rasprave, Osnovni sud u Banjoj Luci je, 2. novembra 1998. godine, donio presudu broj Rs-188/93 kojom se odbija tužbeni zahtjev tužiteljice. U presudi je data i pouka o pravnom lijeku, tj. daje protiv ove presude dozvoljena žalba u roku od osam dana od dana prijema presude, Okružnom sudu u Banjoj Luci, putem ovog suda.

13. Protiv ove presude apelantica je uložila žalbu Okružnom sudu u Banjoj Luci. Osnovni sud u Banjoj Luci je rješenjem broj Rs-188/93 od 31. marta 1999. godine odbacio žalbu kao neblagovremenu.

14. Protiv presude apelantica je uložila žalbu Okružnom sudu u Banjoj Luci koji je, 14. decembra 1999. godine, donio rješenje broj Ž-109/99 kojim se žalba odbija kao neosnovana i potvrđuje rješenje Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 31. marta 1999. godine. U rješenju ovog suda navodi se da je predmet spora u parnici bio zahtjev tužiteljice (apelantice) da je tuženi vrati na njeno ranije radno mjesto, te zahtjev da joj tuženi naknadi štetu zato što određeno vrijeme nije radila. Oba ova zahtjeva, po mišljenju ovog suda, posljedica su prestanka tužiteljicinog radnog odnosa i oba su, po svojoj prirodi, radni spor. Rok za žalbu, u ovoj vrsti spora, iznosi osam dana, pa je, stoga, valjalo žalbu kao neosnovanu odbiti, a prvostepeno rješenje potvrditi.

15. Tužiteljica je revizijom, izjavljenom Vrhovnom sudu Republike Srpske, pobijala drugostepeno rješenje zbog bitne povrede odredbi parničnog postupka, sa prijedlogom da se oba nižestepena rješenja ukinu i predmet vrati prvostepenom sudu da provede postupak po žalbi tužiteljice protiv prvostepene presude Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine.

16. Vrhovni sud Republike Srpske je, rješenjem broj Rev.265/00 od 25. decembra 2000. godine, odbio reviziju kao neosnovanu, navodeći da spor po ovakvom zahtjevu ima karakter radnog spora u smislu odredbe člana 57. stav 1. Zakona o radnim odnosima ("SI. glasnik RS", broj 25/99 do 10/98), te da je Zakonom o parničnom postupku (član 437) propisano da u parnici iz radnih odnosa rok za podnošenje žalbe iznosi osam dana. Kako je tužiteljica, preko svog punomoćnika, žalbu protiv presude Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine izjavila poslije isteka roka od osam dana od dana dostavljanja presude, nižestepeni sudovi su pravilno postupili što su je odbacili.

IV. Dopustivost

17. Prema sadržini apelacije, informacijama i dokumentima iz sudskih spisa da se zaključiti da je postupak zaštite svojih prava apelantica započela 1993. godine podnošenjem zahtjeva za vraćanje na posao u Preduzeće "Svila". Sudski postupak o predmetu spora apelantica je pokrenula 12. maja 1993. godine tužbom Osnovnom sudu u Banjoj Luci. Sudski postupak trajao je sve do 25. decembra 2000. godine, kada je okončan rješenjem Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 donesenim u postupku revizije povodom apelanticinog zahtjeva.

18. Prema članu VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud BiH ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U članu 12. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda je utvrđeno da Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

20. Apelantica je osporeno rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske primila 19. juna 2000. godine. Ustavni sud je njenu apelaciju primio 2. jula 2001. godine. Time je apelantica iskoristila sve raspoložive pravne lijekove, u smislu člana 11. stav 3. Poslovnika Suda.

21. Ustavni sud, stoga, smatra apelaciju dopustivom.

22. Prije razmatranja merituma predmeta Sud mora odlučiti da li da prihvati apelaciju uzimajući u obzir kriterije sadržane u članu XII Ustava Bosne i Hercegovine.

23. Prema članu XII Ustava Bosne i Hercegovine, Ustav stupa na snagu nakon potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini kao ustavni akt, kojim se amandmansi mijenja i nadređuje Ustav Bosne i Hercegovine. Opći okvirni sporazum je potpisan 14. decembra 1995. godine, pa prema tome proizilazi da je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu istog dana. Stoga se postavlja pitanje da li je Sud i do koje mjere nadležan *ratione temporis* da razmatra predmet ako se ima u vidu da je apelantica otpuštena s posla 1992. godine, dakle prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma, odnosno Ustava Bosne i Hercegovine.

24. Ustavni sud, prema navedenim odredbama, ne može razmatrati slučajeve koji su se desili prije stupanja na snagu Ustava BiH.

Prema tome, Sud ne može razmatrati apelanticino otpuštanje s posla jer se desilo prije stupanja na snagu Ustava, pa je stoga van nadležnosti Suda *ratione temporis*.

25. Postupak podnosioca apelacije je u toku od 1993. godine. Period koji Sud može uzeti u razmatranje počinje teći od 14. decembra 1995. godine, dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, tj. Sud je nadležan da ispituje predmet ukoliko se odnosi na vođenje postupka apelanta koji je nastavljen nakon 14. decembra 1995. godine.

V. Ustavni sud je odlučio

26. Na osnovu člana 26. Poslovnika Suda, kod odlučivanja Sud ispituje samo one povrede koje su iznesene u zahtjevu.

27. Apelantica tvrdi da su osporenim odlukama povrijeđena njena prava garantovana u članu II/4. Ustava Bosne i Hercegovine koji glasi:

"4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih u ovom članu ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je svim licima u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojem osnovu kao što je pol, rasa, boja, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili drugi status. "

Odredba o zabrani diskriminacije sadržana je u članu 14. Evropske konvencije koja glasi:

"Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno porijeklo, veza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status. "

28. Prema pravnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava diskriminacija postoji ako se osoba ili grupa osoba u analognoj situaciji različito tretiraju a ne postoji neko objektivno i razumno opravdanje za različit tretman (odluka Evropskog suda za ljudska prava *Belgijski jezički slučaj*, od 23. jula 1968. godine, serija A broj 6).

29. Podnosilac apelacije ne da je nikakav razlog na osnovu kojeg se može zaključiti da je apelantica tretirana drugačije od ostalih osoba u istoj situaciji. To, također, ne proizilazi iz dokumenata spisa u ovom predmetu, koji se odnose na relevantan period razmatranja Ustavnog suda.

VI. Zaključak

30. Ustavni Sud zaključuje da su tvrdnje da je povrijeđena zabrana diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno člana 14. Evropske konvencije, očigledno neobrazložene, pa je na osnovu iznesenog odlučeno kao u dispozitivu.

31. Prema članu VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Ovu odluku Ustavni sud je donio većinom glasova (šest naprema jedan) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 4/02
10. maja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Period koji Sud može uzeti u razmatranje počinje teći od 14. decembra 1995. godine, dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, tj. Sud je nadležan da ispituje predmet ukoliko se odnosi na vođenje postupka apelanta koji je nastavljen nakon 14. decembra 1995. godine.

Podnosilac apelacije ne daje nikakav razlog na osnovu kojeg se može zaključiti da je tretiran drukčije od ostalih osoba u istoj situaciji. To ne proizilazi ni iz ostalih dokumenata spisa u ovom predmetu.

**RJEŠENJA
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2002. GODINA**

(BOSANSKI JEZIK)

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 55. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. aprila 2002. godine, donio je

RJEŠENJE

Odbacuje se apelacija Z. M., iz Laktaša, protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske, broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000. godine i rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci, broj Pž-444/98 od 16. maja 2000. godine.

Rješenje objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Z. M., iz Laktaša, podnijela je 30. novembra 2000. godine apelaciju protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud RS) broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000. godine i rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci, broj Pž-444/98 od 16. maja 2000. godine. Apelantica traži od Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud BiH) da ocijeni ustavnost ovih rješenja prema članu VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav BiH), te da rješenja ukine.

II. Činjenično stanje

2. Rješenjem Republičke uprave javnih prihoda - Područna jedinica Laktaši, broj 014/45-01/010-413-76/98 od 17. marta 1998. godine, koje je potvrđeno rješenjem Okružnog suda u Banjoj Luci, broj Pž-444/98 od 16. maja 2000. godine, apelantica je proglašena krivom za prekršaj iz člana 8. Zakona o privremenom utvrđivanju plaćanja

poreza od privredne i profesionalne djelatnosti i kažnjena jedinstvenom novčanom kaznom u iznosu od 16.196,00 dinara, uz obavezu plaćanja troškova prekršajnog postupka.

3. Apelantica je podnijela tužbu Vrhovnom sudu RS, koju je taj sud uzeo u razmatranje kao zahtjev za sudsku zaštitu. Apelantica je tražila od Vrhovnog suda da se prvostepeno rješenje ukine, odnosno drugostepeno rješenje oglasi ništavim i postupak vrati na ponovno odlučivanje pred prvostepenim organom. Vrhovni sud RS je, rješenjem broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000. godine, odbacio ovaj zahtjev kao nedozvoljen, pozivajući se na odredbe čl. 353. i 256-a Zakona o prekršajima.

III. Apelacija

4. Apelantica se žali da je rješenjima Vrhovnog suda RS i Okružnog suda u Banjoj Luci povrijeđeno njeno ustavno pravo na pravično suđenje iz člana 6. Evropske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (u daljnjem tekstu: Konvencija), te pravo na imovinu iz člana 1. Protokola broj 1 Konvencije (član II/3.e) i k) Ustava BiH).

5. Apelantica, dalje, tvrdi da se Vrhovni sud RS u svojoj odluci pozvao na odredbu člana 353. Zakona o prekršajima koja uopće ne postoji. Osim toga, apelantica tvrdi da je prvostepeno rješenje o kažnjavanju potpisala nelegitimna osoba, S. V, koja nema položen ispit za sudije za prekršaje. Apelantica, također, tvrdi da Sud nije razmatrao njene žalbene navode.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

6. Ustavni sud BiH je 30. novembra 2000. godine primio apelaciju Z. M., iz Laktaša, protiv rješenja Vrhovnog suda RS, broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000. godine i rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci, broj PŽ-444/98 od 16. maja 2000. godine.

7. U skladu sa članom 16. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je 3. aprila 2001. godine dostavio dopis apelantici sa zahtjevom da precizira apelaciju u skladu sa članom 14. stav 2. Poslovnika Ustavnog suda.

8. Ustavni sud BiH do danas nije primio apelanticin odgovor.

V. Dopustivost

9. Ustavni sud BiH, prema članu VI/3.b) Ustava BiH, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u Ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

10. Prema članu 11. stav 3. Poslovnika Suda, Ustavni sud može odlučivati po apelacijama samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

11. Pravilo o iscrpljivanju pravnih lijekova zahtijeva da se iscrpe samo oni pravni lijekovi koji su efektivni, a rok od 60 dana za podnošenje apelacije Ustavnom sudu se računa od dana kada je apelant primio konačnu odluku o zadnjem efektivnom pravnom lijeku. Međutim, kada je pravni lijek nedopustiv jer formalni uvjeti za ulaganje pravnog lijeka nisu ispoštovani, ovakav pravni lijek se ne može smatrati efektivnim i odluka kojom je odbačen se ne može uzeti za polaznu tačku roka od 60 dana.

12. Član 253. stav 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske," broj 12/94) glasi:

"Zahtev za sudsku zaštitu može se izjaviti protiv rešenja donesenog u drugom stepenu kada je izrečena:

- kazna zatvora,
- zaštitna mera zabrane vršenja samostalne delatnosti,
- zaštitna mera zabrane upravljanja motornim vozilom vozaču motornog vozila po zanimanju,
- zaštitna mera oduzimanja predmeta, ako vrednost oduzetnog predmeta iznosi preko 2.000 dinara. "

13. Apelantica je uložila tužbu Vrhovnom sudu RS protiv rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci od 16. maja 2000. godine. Vrhovni sud RS je ovu tužbu razmatrao kao zahtjev za sudsku zaštitu, jer je u konkretnom slučaju ovo za apelanticu jedini mogući vanredni pravni lijek. Međutim, Vrhovni sud RS je rješenjem broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000. godine odbacio zahtjev kao nedopustiv, jer apelantica nije ispunila ni jedan od alternativnih uvjeta iz člana 253. Zakona o prekršajima.

14. Slijedi da se početak isteka vremenskog roka od 60 dana, predviđenog članom 11. stav 3. Poslovnika Ustavnog suda ne računa od datuma rješenja Vrhovnog suda, nego od 16. maja 2000. godine, datuma kada je doneseno rješenje Okružnog suda broj PZ-444/98. Nadalje, apelantica je ovo rješenje primila najkasnije 29. maja 2000. godine, kada je protiv njega i podnijela tužbu Vrhovnom sudu RS. Ustavni sud je primio njenu apelaciju 30. novembra 2000. godine, što znači da je proteklo više od 60 dana od dana kada je primila rješenje Okružnog suda. Slijedi da apelantica nije podnijela apelaciju u predviđenom roku od 60 dana.

15. Činjenica da je Vrhovni sud RS omaškom u svom rješenju broj Pvl-40/00 naveo nepostojeći član 353. umjesto člana 253. Zakona o prekršajima, ne utiče na samu

dopustivost pravnog lijeka jer apelantica nije ispunila niti jedan uvjet za ulaganje zahtjeva za sudsku zaštitu.

16. Iz ovih razloga, Ustavni sud BiH je odlučio kao u dispozitivu.

17. Na osnovu člana VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obavezujuće.

Ovo rješenje Ustavni sud BiH je donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije dr. Hans Danelius, prof dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 16/01
5. aprila 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Apelacija je odbačena kao neblagovremena jer je podnesena nakon proteka više od 60 dana od dana prijema drugostepenog, tj. konačnog rješenja.

**ODLUKE
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2002. GODINA**

(HRVATSKI JEZIK)

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. veljače 2002. godine, donio

ODLUKU

Usvaja se apelacija R. D., A. T., Z. K i I. M. protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rev.109/99 od 29. rujna 1999. godine, pa se ukida rješenje Okružnog suda u Banjaluci br. Gž-949/97 od 17. ožujka 1998. godine i rješenje Osnovnog suda u Banjaluci br. P 4379/96 od 25. lipnja 1997. godine.

Osnovnom se sudu u Banjaluci vraća na razmatranje i nalaže da donese odluku u meritumu u predmetu br. P 4379/96.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

Apelanti R. D., A. T., Z. K. i I. M., koje zastupa punomoćnik Z. B., odvjetnik iz Banjaluke, podnijeli su Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine apelaciju protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rcv. 109/99 od 29. rujna 1999. godine. Od Ustavnog suda su tražili da ocijeni ustavnost ovog rješenja prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

Podnositelji apelacije su suvlasnici, svaki sa dijelom od jedne četvrtine, obiteljske stambene zgrade izgrađene na k.č. 115/1, upisanoj u P1 131 k.o. Trn Općina Laktaši. Ove nekretnine oni su koristili do 29. studenoga 1996. godine, a od tada ih drži u posjedu D. K. na temelju rješenja Ministarstva za izbjegle i raseljene osobe Republike Srpske br. 27-052-261/96 od 2. rujna 1996. godine.

Apelanti su podnijeli tužbu Osnovnom sudu u Banjaluci za povrat u posjed svoje kuće, ali je taj sud rješenjem br. P 4379/96 od 25. lipnja 1997. godine prekinuo postupak do okončanja upravnog postupka koji se vodi pred Ministarstvom za izbjegle i raseljene osobe Republike Srpske.

Povodom priziva apelanata, Okružni je sud u Banjaluci 17. ožujka 1998. godine donio rješenje br. GŽ-949/97, kojim je priziv odbio i potvrdio rješenje Osnovnog suda.

Protiv rješenja Okružnog suda u Banjaluci apelanti su podnijeli reviziju Vrhovnom sudu Republike Srpske i ovaj sud je reviziju odbacio rješenjem br. Rev.109/99 od 29. rujna 1999. godine.

I. Dopustivost predmeta

Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Poslovníkom Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, utvrđeno je da Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio (članak 11. stavak 3.). Apelacija treba sadržavati presudu suda u Bosni i Hercegovini, odredbe Ustava za koje se smatra da su povrijeđene, navode, činjenice i dokaze na kojima se apelacija temelji i potpis podnositelja apelacije (članak 14.).

Ustavni sud konstatira da su u konkretnom slučaju svi navedeni uvjeti ispunjeni, i apelacija je stoga dopustiva.

II. Zaključak

Prema članku 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom, da se odluči o njegovim građanskim pravima i obvezama ili o krivičnoj optužbi protiv njega.

Ustavni sud konstatira da se spor u konkretnom predmetu tiče prava apelanata na njihov dom i na njihovu imovinu, u okviru značenja članka 6. stavak 1. Europske konvencije, koja se, prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, izravno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima prioritet nad svim drugim zakonima.

Apelanti su pokrenuli spor pred Osnovnim sudom Banjaluka, koji, međutim, nije razmotrio zahtjev apelanata u meritumu, već je odlučio prekinuti postupak do

okončanja određenih upravnih postupaka koji su bili u tijeku. Ovu odluku su zatim potvrdili Okružni sud u Banjaluci i Vrhovni sud Republike Srpske.

Ustavni sud smatra da je ovaj postupak od velikog značaja za apelante, jer se tiče prava na njihov dom i njihovih općih uvjeta za život. Stoga se radi o predmetu u kojem sudovi moraju odlučiti bez nepotrebnog odlaganja.

Odluka Osnovnog suda o prekidu postupka je donesena 25. lipnja 1997. godine, a postupak još nije nastavljen. Dopisom od 14. veljače 2001. godine, gosp. Z. B., odvjetnik apelanata, obavijestio je Ustavni sud da apelanti nisu stupili u posjed njihove kuće. Nema indikacija o tome kada bi se upravni postupak, koji je bio razlog odlaganja, mogao okončati.

U ovim okolnostima, pravo apelanata iz članka 6. Europske konvencije na sudsko odlučenje u razumnom roku nije bilo ispoštovano. Predmet, stoga, treba vratiti Osnovnom sudu, koji, bez čekanja na okončanje bilo kakvih upravnih postupaka, mora nastaviti sa meritornim razmatranjem predmeta i donijeti presudu bez odlaganja.

Sukladno članku VI/4. Ustava, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno u sljedećem sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 6/00
25. veljače 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Rješenjem Osnovnog suda iz 1997. godine, kojim se prekida postupak do okončanja upravnog postupka, koji nije nastavljen do odluke Ustavnog suda od februara 2002. godine, pravo apelanta iz članka 6. Europske konvencije na sudsko odlučenje u razumnom roku nije ispoštovano, pa je Sud naložio da nastavi sa meritornim razmatranjem predmeta i donese odluku bez odlaganja.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 57. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. veljače 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija gospodina M. P. protiv rješenja Okružnog suda Trebinje br. KŽ-17/2000 od 24. veljače 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku BiH”, “Službenim novinama Federacije BiH” i “Službenom glasniku RS”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

Gospodin M. P. je podnio ovom sudu apelaciju protiv rješenja Okružnog suda Trebinje broj KŽ-17/2000 od 24. veljače 2000. godine.

Predbježno je apelant podnio privatnu krivičnu tužbu protiv Lj. B. zbog krivičnog djela iz članka 43. stavak 1. Krivičnog zakona Republike Srpske, Zasebni dio, i članka 81. stavak 1. istog Zakona. Nakon održanog postupka, Osnovni je sud u Srbinju-Foči 13. travnja 1998. godine donio presudu pod brojem K 30/96 kojom je okrivljeni oslobođen optužbe, a privatni tužitelj je sa imovinsko-pravnim zahtjevom upućen na parnicu.

Povodom priziva apelanta, Okružni je sud u Trebinju 23. travnja 1999. godine pod brojem KŽ-12/99 donio presudu kojom se priziv apelanta odbija kao neutemeljen i prvostupanjska presuda potvrđuje.

Nakon toga, apelant je podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude Osnovnog suda Srbinje-Foča broj K 30/96 od 13. travnja 1998. godine i povodom toga Osnovni je sud u Srbinju-Foči pod brojem K 30/96 15. studenoga 1999. godine donio rješenje kojim se ovaj zahtjev odbacuje kao nedopušten.

Apelant je uložio priziv protiv ovog rješenja i priziv je odbijen kao neutemeljen rješenjem Okružnog suda Trebinje broj KŽ-17/2000 od 24. veljače 2000. godine.

II. Dopustivost predmeta

Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, ovaj sud ima apelacijsku jurisdikciju po pitanjima koja se tiču presude bilo kojeg drugog suda u Bosni i Hercegovini.

Prema Poslovnku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se pobija apelacijom iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se apelacija podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio (članak 11. stavak 3).

Apelacija treba sadržavati presudu suda u Bosni i Hercegovini, zatim odredbe Ustava za koje se smatra da su povrijeđene, navode, činjenice i dokaze na kojima se apelacija temelji i potpis donositelja apelacije (članak 14. stavak 2. Poslovnika).

U konkretnom slučaju svi narečeni preduvjeti su ispunjeni, pa je vidljivo da je ova apelacija dopustiva.

III. Ocjena Ustavnog suda

U konkretnom slučaju apelant pobija rješenje Okružnog suda u Trebinju kojim je odbijen njegov priziv protiv rješenja Osnovnog suda Srbinje-Foča o odbacivanju zahtjeva za izvanredno preispitivanje ove pravomoćne presude.

Inače, zahtjev za preispitivanje pravomoćne presude je takav izvanredni pravni lijek kojim osuđeni, koji je pravomoćno osuđen na kaznu zatvora ili maloljetničkog zatvora, može napadati takvu pravomoćnu presudu, kako zbog povrede zakona tako i zbog povrede postupka koji je prethodio donošenju te pravomoćne presude (članak 425. stavak 1. Zakona o krivičnom postupku).

Ovaj zahtjev mogu podnijeti jedino osuđeni i njegov branitelj (članak 428. stavak 1. cit. Zakona o krivičnom postupku), dakle, ne i tužitelj (javni, supsidijarni ili privatni), a on se podnosi sudu koji je donio presudu u prvom stupnju. Prema odredbama članka 428. stavak 3. Zakona o krivičnom postupku, zahtjev koji je podnijela neovlaštena osoba bit će odbačeno rješenjem predsjednika vijeća prvostupanjskog suda ili suda koji je mjerodavan za odlučivanje o zahtjevu.

Uvidom u pobijano rješenje je vidljivo da je apelant M. P. u krivičnom postupku koji je vođen protiv tuženog Lj. B. imao status privatnog tužitelja, pa je, suglasno svemu izloženom, vidljivo da su redoviti sudovi pravilno postupili kada su odlučili da njegov zahtjev za izvanredno preispitivanje pravomoćne presude treba odbiti kao nedopušten.

Pod ovim okolnostima Ustavni sud Bosne i Hercegovine konstatira da je pobijano rješenje u suglasnosti s Ustavom Bosne i Hercegovine i da ustavna prava apelanta (posebito ona iz članka 6. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda na koje apelant posredno ukazuje) nisu povrijeđena.

Prema tome, analogno izloženom, ovaj sud zaključuje da apelacija gospodina M. P. nije utemeljena i da je kao takvu treba odbiti.

Sukladno članku VI/4. Ustava, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud Bosne i Hercegovine donio većinom glasova (šest naprema tri) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof dr. Louis Favoreu, prof dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 34/00
25. veljače 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Odlukom suda kojom se odbacuje zahtjev za preispitivanje pravomoćne presude koji je podnijela osoba koja zakonom nije ovlaštena za podnošenje tog zahtjeva nisu povrijeđena prava apelanta posebno iz članka 6. Europske konvencije.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. veljače 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija M. K., iz Ljubače, općina Tuzla, protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Rev.51/00, od 8. Lipnja 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. M. K., iz Ljubače, općina Tuzla, koga zastupa M. Š., odvjetnik iz Lukavca, je 2. listopada 2000. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Rev.51/00, od 8. lipnja 2000. godine.

II. Činjenično stanje

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelanta i dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.

3. Apelant M. K. je, sa SIZ-om za stanovanje i komunalne djelatnosti Lukavac, 21. ožujka 1988. godine, zaključio ugovor o udruživanju sredstava radi kupnje dvosobnog stana i odmah uplatio ugovorenu cijenu. Tvrdi daje kasnije, prema aneksu ugovora,

SIZ-u za stanovanje i komunalne djelatnosti morao platiti razliku za povećanje cijene. Presudom Osnovnog suda Lukavac, broj P-285/91, od 20. kolovoza 1992. godine, SIZ stanovanja i komunalne djelatnosti Lukavac obavezan je vratiti mu sredstva uplaćena prema aneksu ugovora, ukupno 6.888,71 YU dinara. U izvršenju ove presude, pod I-18/93, od 29. rujna 1998. godine, M. K. je isplaćen iznos od 6.096,10 KM.

4. M. K. je 15. svibnja 1997. godine podnio tužbu Općinskom sudu u Lukavcu protiv Javnog poduzeća "Rad" Lukavac, kao pravnog sljednika SIZ-a stanovanja Lukavac, a pismenim podneskom od 18. studenoga 1997. godine i protiv Općine Lukavac. Tražio je da mu tuženi isplate 5.000 DEM na ime naknade štete do koje je došlo zbog visoke inflacije i pada vrijednosti YU dinara. Zahtijevani iznos predstavlja razliku između dosuđenog iznosa od 6.888,71 YU dinara pretvorenog u njemačku marku na dan 20. kolovoza 1992. godine (dan donošenja narečene presude) i iznosa od 6.096,10 KM koji je dobio 1998. godine.

5. Općinski je sud u Lukavcu, presudom broj P-277/97, od 11. ožujka 1999. godine, odbio tužbeni zahtjev M. K. za naknadu štete. Kantonalni sud u Tuzli, presudom broj GŽ-340/99, od 5. listopada 1999. godine, odbio je priziv M. K. i potvrdio prvostupanjsku presudu. Vrhovni je sud Federacije Bosne i Hercegovine, presudom broj Rev.51/00 od 8. lipnja 2000. godine, odbio reviziju M. K. protiv drugostupanjske presude.

6. Sudovi su zaključili, na temelju članka 394. Zakona o obligacijskim odnosima, da je zahtjev M. K. neutemeljen jer sudovi ne mogu preračunavati novčane tražbine na temelju inflacije i promjene valute. Osim toga, u postupku je bila neprijeporna činjenica da prednik tuženih nije pao u docnju, te da je pitanje doplaćenih sredstava po aneksu ugovora već pravomoćno riješeno presudom Osnovnog suda u Lukavcu, od 20. kolovoza 1992. godine. Zahtjev M. K. nije sukladan relevantnim zakonskim propisima, po kojima se sve neizmirene novčane obveze, izražene u YU dinarima, ponovo konvertiraju u BH dinare po tečaju zamjene 10:1, zatim se denominiraju u BH dinare po tečaju 10.000:1, a zatim ponovo konvertiraju i to u važeću bh. valutu, a to je konvertibilna marka, po tečaju 100:1.

III. Apelacija

7. U svojoj apelaciji Ustavnom sudu apelant pobija presudu Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, kao i nižestupanjske presude, navodeći povrede svojih prava iz članka II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Navodi da je izgubio imovinu zbog inflacije i zbog docnje tuženih.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

8. Apelacija je Ustavnom sudu podnesena 2. listopada 2000. godine.
9. Prema članku 16. Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda Bosne i Hercegovine, Javnog poduzeća "Rad" Lukavac i Općine Lukavac, kao sudionika u postupku pred Ustavnim sudom, zatraženi su odgovori na apelaciju. Javno preduzeće "Rad" Lukavac je odgovorilo da je podnositelj apelacije tokom predbežnih sudskih postupaka bio u prilici iznijeti sve činjenice koje mu idu u prilog, stoje i učinio, te su mjerodavni sudovi odlučili o njegovom zahtjevu. Vrhovni sud i Općina Lukavac nisu dostavili odgovore na apelaciju.
10. Na traženje Ustavnog suda, Općinski sud u Lukavcu dostavio je na uvid kompletan spis.

V. Dopustivost

11. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
12. Člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda, propisano je da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.
13. U konkretnom slučaju, pobijana presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine je presuda protiv koje nema daljnjih pravnih lijekova. Apelant je, stoga, ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.
14. M. K. je, 31. kolovoza 2001. godine, primio presudu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, a apelaciju je Ustavnom sudu podnio 2. listopada 2000. godine. Prema tome, apelacija je podnesena u propisanom roku od 60 dana.
15. Slijedi da je apelacija dopuštena.

VI. Ustavni je sud ocijenio

16. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud Bosne i Hercegovine ima apelacijsku nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelacijska jurisdikcija Ustavnog suda je, stoga,

ograničena na ustavna pitanja i Ustavni sud, općenito, nije mjerodavan preispitivati jesu li su niži sudovi ispravno primijenili zakone i utvrdili činjenice ako je to u svezi s pitanjima iz Ustava.

17. Apelant navodi da je povrijeđeno njegovo ljudsko pravo i poziva se na članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Europska konvencija i njezini protokoli se primjenjuju izravno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima. Ustavni sud je, stoga, mjerodavan preispitati jesu li su prava M. K., osigurana člankom 1. Protokola broj 1 povrijeđena.

18. Apelant se poziva na članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine koji, također, štiti pravo na imovinu. Ipak, ovaj članak ne pruža širu zaštitu nego članak 1. Protokola broj 1, te glede toga nije potrebno da se Ustavni sud izjašnjava.

19. Članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni. ”

20. Članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije obuhvata tri različita pravila. Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stavka i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stavka, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavku 2. ovog članka, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrolirati korištenje imovine sukladno općem interesu, sprovođenjem onih zakona koje smatraju potrebitim u tu svrhu.

21. Ustavni sud zaključuje da novčana potraživanja nedvojbeno predstavljaju vlasništvo u smislu članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije.

22. Ustavni sud konstatira da je iznos koji treba biti isplaćen M. K. utvrđen presudom Osnovnog suda u Lukavcu, broj P-285/91 od 20. kolovoza 1992. godine, te da je u izvršenju te presude apelant naplatio iznos od 6.096,10 KM.

23. Ustavni sud, dalje, konstatira da se konkretni predmet tiče pitanja postoji li pravo na naknadu štete do koje je došlo promjenom u vrijednosti valute, naprimjer zbog inflacije koja je dovela do toga da je iznos dodijeljen u izvršenju presude manji nego je to bio u vrijeme kada je presuda donesena. Glede ovog, Ustavni sud, dalje, navodi

mišljenje nižestupanjskih sudova da nije bilo docnje za koju bi bio odgovoran tuženi (Europski sud za ljudska prava, *Akkus v. Turkez*, presuda od 9. srpnja 1997.). Kako nije bilo docnje tuženog, osnov za tužbu protiv tuženog, koja se temelji na monetarnim promjenama koje su se desile poslije presude, ne može se naći u članku 1. Protokola broj 1.

24. Ustavni je sud ocijenio da ni presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, ni nižestupanjske presude, nisu povrijedile članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije. Zato je Sud odlučio apelaciju odbiti.

25. Na temelju članka VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 11/01
25. veljače 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Monetarne promjene (inflacija i promjena valute) koje su se desile poslije presude suda ne spadaju pod zaštitu članka 1. Protokola broj 1. uz Europsku konvenciju.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. veljače 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija D. N., iz Banjaluke, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. D. N. iz Banjaluke, koga zastupa Z. B., odvjetnik iz Banjaluke, je 2. kolovoza 2000. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud), broj U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine.

II. Činjenično stanje

2. Činjenice se predmeta, koje proizilaze iz navoda apelanta i dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu sumirati na sljedeći način.

3. Apelant D. N. živi u stanu površine 26 m², ul. Jevrejska br. 101-103 u Banjaluci, na kome je njegova baka, S. N., bila nositelj stanarskog prava sve do svoje smrti, 29. srpnja 1996. godine.

4. Apelant je 1. listopada 1997. godine podnio zahtjev davatelju stana na korištenje, JODP Željeznice Republike Srpske, Doboju, Direkcija za željeznički promet

Banjaluka, za prijenos stanarskog prava na njega sa umrle bake S. N. Zahtjev apelanta je bio odbijen i ujedno je postavljen zahtjev Općinskom sekretarijatu za prostorno uređenje i stambeno-komunalne poslove Banjaluka da D. N., sa svojim stvarima, oslobodi stan. Davatelj je stana na korištenje kasnije, tijekom postupka, odustao od ovog zahtjeva.

5. D. N. je, 25. prosinca 1997., podnio zahtjev Općinskom sekretarijatu za stambena pitanja Banjaluke, da donesu rješenje koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana. Općinski je sekretarijat, rješenjem br. 02-372-1260/97 od 16. studenoga 1998. godine, odbio zahtjev apelanta kao neutemeljen. Istim rješenjem je apelantu naloženo da u roku od 15 dana po konačnosti rješenja isprazni predmetni stan i preda ga u posjed i slobodno raspolaganje davatelju stana na korištenje.

6. Apelant je 30. studenoga 1998. godine uložio priziv Ministarstvu za urbanizam, stambeno-komunalne djelatnosti, graditeljstvo i ekologiju Republike Srpske protiv narečenog prvostupanjskog rješenja. Ovo je ministarstvo, rješenjem br. 01-372-261/97 od 1. listopada 1999. godine, odbilo priziv apelanta kao neutemeljen.

7. D. N. je 25. studenoga 1999. godine podnio tužbu Vrhovnom sudu Republike Srpske protiv rješenja br. 01-372-261/97 od 1. listopada 1999. godine. Tvrdio je da je od 1988. godine korisnik stana, kao član obiteljskog kućanstva svoje bake S. N., koja je bila nositelj stanarskog prava na tom stanu do svoje smrti, 29. srpnja 1996. godine, i da Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima iz 1993. godine, koji je unuke isključio iz kruga osoba koje se smatraju članovima obiteljskog kućanstva, nije promijenio njegov stečeni status korisnika stana, pošto je ta zakonska odredba brisana sukladno Odluci Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu, donesenoj 1999. godine i objavljenoj u "Službenom glasniku Republike Srpske" broj 31/99.

8. Vrhovni je sud Republike Srpske, presudom broj U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine, tužbu apelanta odbio kao neutemeljenu. Vrhovni je sud temeljio svoju odluku na Zakonu o stambenim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 19/93 i 22/93), koji unucima nije omogućavao sticanje stanarskog prava iza smrti nositelja stanarskog prava i koji je bio na snazi u vrijeme smrti S. N.

III. Apelacija

9. Gosp. D. N. apelacijom pobija presudu Vrhovnog suda Republike Srpske, od 9. svibnja 2000. godine, koja je, po njegovom mišljenju, povrijedila važeće materijalne propise. On, također, navodi da je presuda pogrešna i pravno neprihvatljiva, tim prije što je Vrhovni sud svoju presudu temeljio na članku 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima koji je isključio unuke iz kruga osoba koje mogu biti članovi obiteljskog kućanstva, ne uzimajući u obzir propise sadržane u Zakonu o

prestanku primjene Zakona o napuštenoj imovini, objavljenih u “Službenom glasniku Republike Srpske”, br. 12/99 i 31/99.

10. Novim podneskom, od 2. ožujka 2001. godine, D. N. je dopunio svoju apelaciju protiv presude Vrhovnog suda. Navodi da je upravni postupak pred Gradskom upravom Grada Banjaluka koja je na temelju zahtjeva JODP Željeznice, usvojila odluku o izvršenju. Deložacija je, na temelju rješenja br. 02-372-1260/97 od 16. studenoga 1998. godine, bila zakazana za 5. ožujka 2001. godine. Apelant je molio Sud da ubrza postupak po njegovoj apelaciji, za povrat stana u posjed.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

11. D. N. je, 2. kolovoza 2000. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu, koju je dopunio podneskom 2. ožujka 2001. godine, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske br. U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine.

12. Sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda, zatraženo je od Vrhovnog suda i Ministarstva za urbanizam, stambeno-komunalne djelatnosti, graditeljstvo i ekologiju Republike Srpske da dostave odgovore na apelaciju D. N. o apelaciji je obaviješteno i JODP Željeznice Republike Srpske.

13. Vrhovni je sud Republike Srpske, u svom odgovoru od 15. ožujka 2001. godine, istaknuo da D. N. nije iscrpio raspoložive pravne lijekove, jer nije podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje presude Vrhovnog suda od 9. svibnja 2000. godine.

14. Sukladno članku 20. Poslovnika Ustavnog suda, odgovor na apelaciju Vrhovnog suda je dostavljen apelantu. D. N. je, 20. kolovoza 2001. godine, preko punomoćnika, dostavio izjašnjenje na odgovor Vrhovnog suda. Navodi da po odredbama čl. 20. i 45. Zakona o upravnim sporovima, na koje se poziva Vrhovni sud u svom odgovoru na apelaciju, Vrhovni sud rješava i tužbe u upravnom sporu i da on nije obavezan podnijeti zahtjev za izvanredno preispitivanje. On, također, dodaje da se u konkretnom slučaju radi o tome da Vrhovni sud ne priznaje imovinske zakone koje je donio Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, nego i nadalje priznaje propis članka 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima koji pravno ne postoji i ne proizvodi pravne posljedice.

V. Relevantni domaći zakoni

15. Prema Zakonu o stambenim odnosima (“Službeni list SRBiH”, br. 13/74, 23/76, 34/83, 12/87 i 36/89) korisnikom stana, u smislu ovog zakona, smatraju se nositelj stanarskog prava i članovi njegovog obiteljskog kućanstva koji zajedno s njim trajno žive o stanuju, kao i osobe koje su prestale biti članovi tog kućanstva, a ostale su u istom stanu

(članak 6. stavak 1.). Članovima obiteljskog kućanstva nositelja stanarskog prava se smatraju, između ostalih, i unuci nositelja stanarskog prava (članak 6. stavak 2.). Korisnici stana, zajedno sa nositeljem stanarskog prava, imaju pravo trajno i neometano koristiti taj stan, pod uvjetima propisanim zakonom, a članovi obiteljskog kućanstva nositelja stanarskog prava imaju to pravo i nakon smrti nositelja stanarskog prava, kao i kada nositelj stanarskog prava iz drugih razloga prestane koristiti taj stan (članak 21. st. 1. i 2). Kad nositelj stanarskog prava umre ili iz drugih razloga trajno prestane koristiti stan, a članovi njegovog obiteljskog kućanstva nastave s korištenjem stana, ukoliko u stanu nije ostao bračni drug kao nositelj stanarskog prava, članovi obiteljskog kućanstva će sporazumno između sebe odrediti jednu osobu za nositelja stanarskog prava i o tome obavijestiti davatelja stana (članak 22. stavak 1.). Ako članovi obiteljskog kućanstva u određenom roku ne postignu sporazum, a ni mjerodavni sud ne odredi nositelja stanarskog prava, davatelj stana može tražiti od stambenog organa iseljenje osoba koje su ostale u stanu, ako davatelj stana smatra da nijedna osoba koja je ostala u stanu poslije smrti nositelja stanarskog prava nema pravo koristiti stan. U slučaju prinudnog iseljenja ne osigurava se nužni smještaj (članak 20. st. 2., 3. i 4.).

16. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni glasnik Republike Srpske", br. 19/93 i 22/93) člankom 2. izmijenjen je članak 6. Stavak 2 Zakona o stambenim odnosima. Novom zakonskom odredbom iz kruga osoba koje se, u smislu Zakona o stambenim odnosima. Novom zakonskom odredbom iz kruga osoba koje se smatraju članovima obiteljskog kućanstva izostavljeni su unuci nositelja stanarskog prava.

17. Odlukom Visokog predstavnika za Bosnu i Hercegovinu stupio je na snagu Zakon o ukidanju određenih članaka u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima. Ova je odluka objavljena u "Službenom glasniku Republike Srpske", broj 31/99. Odluka Visokog predstavnika sadržava dva članka. Člankom 1. brišu se čl. 2., 3., 6., 7. i 8. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima ("Službeni glasnik RS", br. 19/93 i 22/93). Prema članku 2. Odluke, Zakon stupa na snagu 28. listopada 1999. godine.

VI. Dopustivost

18. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Prema članku 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

20. D. N. je 20. srpnja 2000. godine, po punomoćniku A. N. - odvjetnici iz Banjaluke, primio presudu Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine. Apelant je protiv te presude podnio apelaciju Ustavnom sudu 2. kolovoza 2000. godine, dakle u roku od 60 dana.
21. D. N. nije podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje presude Vrhovnog suda broj U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine. S tim u vezi, Ustavni sud prihvata tvrdnju apelanta da zahtjev za izvanredno preispitivanje, obzirom na prirodu konkretnog slučaja, ne bi bio djelotvoran pravni lijek protiv presude Vrhovnog suda.
22. Prema tome, apelacija Ustavnom sudu protiv presude Vrhovnog suda, broj U-961/99 od 9. svibnja 2000. godine, jc dopustiva.

VII. Ustavni je sud zaključio

23. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelacijska nadležnost ograničena je na ustavna pitanja i Ustavni sud, općenito, nije mjerodavan preispitivati jesu li redoviti sudovi pravilno primijenili zakone i utvrdili činjenice.
24. D. N. navodi da je Vrhovni sud, presudom od 9. svibnja 2000. godine, odbijajući donijeti rješenje koje zamjenjuje ugovor o korištenju stana, zanemario da je on bio član obiteljskog kućanstva nositelja stanarskog prava u vrijeme kada je donesena zakonska odredba koja je isključivala unuke iz tog kruga. Nadalje, ova zakonska odredba je kasnije brisana Zakonom, kojeg je donio Visoki predstavnik za Bosnu i Hercegovinu, što je značilo da mu nije uskraćeno pravo da prenese stanarsko pravo iza smrti nositelja stanarskog prava. On, dakle, smatra da je presuda Vrhovnog suda povrijedila njegovo pravo na mirno uživanje imovine iz članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i Ustava.
25. Ustavni sud ističe da, sukladno članku II/1. Ustava, Bosna i Hercegovina i oba entiteta trebaju osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Sukladno članku II/2. Ustava, prava i slobode određene Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, izravno se primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad ostalim zakonima.
26. Članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije glasi:
“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.
Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine

sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni

27. Članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije sadržava tri principa. Prvi princip, koji se nalazi u prvoj rečenici prvog stavka, je opći princip o mirnom uživanju svoje imovine. Drugi princip govori o tome da se lišavanje imovine može desiti pod specifičnim uvjetima koji su definirani u drugoj rečenici prvog stavka. Treći princip, sadržan u drugom stavku, priznaje da zemlje potpisnice imaju pravo, između ostalog, kontrole nad korištenjem imovine, sukladno općim interesima.

28. Pojmove “imovina” i “svojina”, koji se javljaju u članku 1. Protokola broj 1, ne treba tumačiti na restriktivan način, nego ih treba shvatiti tako da uključuju i stečena prava pojedinca, kao što su novčana potraživanja i druge ekonomske vrijednosti. S druge strane, članak 1. Protokola broj 1 štiti samo postojeću svojinu i imovinu, ali ne uključuje prava ili očekivanja na sticanja imovine u budućnosti, npr. kroz nasljedstvo (Europski sud za ljudska prava, presuda u slučaju *Marcks protiv Belgije*, tom 31., stavak 50.).

29. Sud također smatra, prema sudskoj praksi, da je stanarsko pravo ekonomske prirode, te da je zaštićeno člankom 1. Protokola broj 1 Europske konvencije.

30. Glede činjenica u konkretnom slučaju, Ustavni sud zapaža da je baka D. N. bila nositelj stanarskog prava nad narečenim stanom sve do svoje smrti, 29. srpnja 1996. godine, i da se D. N. već dulje vremena smatrao članom kućanstva. Međutim, kao član kućanstva nositelja stanarskog prava, on je mogao samo očekivati da će, pod određenim uvjetima, postati nositeljem stanarskog prava nakon bakine smrti. Ovo očekivanje se ne može tretirati kao imovina ili svojina, te nije bilo zaštićeno člankom 1. Protokola broj 1.

31. Dok je baka D. N. još bila živa (1993), donesen je Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o stambenim odnosima, koji je isključivao unuke iz kruga članova obiteljskog kućanstva, samim tim i kao moguće nasljednike stanarskog prava. Ovaj zakon je još uvijek bio na snazi 1996. godine, nakon bakine smrti. Slijedi, dakle, da D. N. u to vrijeme nije imao nikakvo pravo da se stanarsko pravo prenese na njega.

32. Konačno, Visoki predstavnik je 1999. godine donio zakon, koji je ukinuo, između ostalog, odredbu koja je isključila unuke iz kruga članova obiteljskog kućanstva nositelja stanarskog prava. Ovaj je zakon stupio na snagu 28. listopada 1999. godine, ali nije primjenjivan retroaktivno. Slijedi da, stoga, nije mogao ni omogućiti bilo kakva prava D. N.

33. Slijedi da D. N. nikada nije ni imao pravo na stan koje je zaštićeno člankom 1. Protokola broj 1 i da presudom Vrhovnog suda nije došlo do povrede tog članka.

34. Pravo na imovinu je, također, zaštićeno člankom II/3.(k) Ustava. Međutim, ta zaštita ne prevazilazi zaštitu predviđenu člankom 1. Protokola broj 1 Europske konvencije. Stoga, nije došlo ni do povrede članka II/2.(k) Ustava.

35. Ustavni sud je, stoga, odlučio odbiti apelaciju.

36. Na temelju članka VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

37. Na temelju članka 36. Poslovnika Ustavnog suda, sudac Mirko Zovko je izuzeo svoje mišljenje na donesenu odluku.

Ovu je odluku Ustavni sud donio većinom glasova (pet naprema tri) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 12/01
25. veljače 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Očekivanje člana kućanstva da će postati nositeljem stanarskog prava se ne može tretirati kao imovina ili vlasništvo, te stoga nije zaštićeno člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. veljače 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija S. Đ., iz Teslića, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-411/00 od 6. veljače 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenice

1. Podnositelj je apelacije S. Đ. iz Teslića, koga zastupa T. A., odvjetnik iz Banjaluke.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz izjava podnositelja apelacije i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:
3. Podnositelj je apelacije 15. kolovoza 1992. godine povrijeđen kao pripadnik Vojske Republike Srpske i amputirana mu je podlaktica desne ruke. Način i okolnosti pod kojima je apelant povrijeđen opisan je u Uvjerenju Tesličke srpske brigade, broj 4945/93 od 13. siječnja 1993. Prema Uvjerenju, radilo se o samoranjavanju S. Đ. kada je u pijanom stanju aktivirao ručnu bombu, koja mu je eksplodirala u ruci.
4. S. Đ. je 12. veljače 1993. godine podnio pismeni zahtjev općinskom tijelu uprave, mjerodavnom za poslove invalidsko-boračke zaštite Teslić, da mu se prizna svojstvo ratnog vojnog invalida po temelju ranjavanja. Liječničko povjerenstvo za pregled osoba obuhvaćenih Zakonom o temeljnim pravima vojnih invalida i obitelji palili boraca dala je nalaz i mišljenje broj 1524 od 18. ožujka 1993. godine.

5. Općinsko je Tajništvo za boračka pitanja, društvene djelatnosti i opću upravu Teslić, zaključkom broj 04-560-49/93 od 24. prosinca 1997. godine, obustavilo postupak pokrenut 12. veljače 1993. godine do zaključenja kaznenog postupka pokrenutog protiv S. Đ.
6. Vojni je sud u Banjaluci, presudom broj IK-97/96 od 13. listopada 1998. godine, oslobodio S. Đ. kaznene optužbe Osnovnog Vojnog tužiteljstva u Banjaluci.
7. Liječničko je povjerenstvo 25. veljače 1999. godine dalo novi nalaz i mišljenje.
8. Ministarstvo za boračka pitanja, društvene djelatnosti i opću upravu, Teslić, je 6. travnja 1999. godine usvojilo rješenje 04-560-49/93, kojim je odbilo zahtjev S. Đ. da mu se prizna svojstvo ratnog vojnog invalida jer nisu ispunjeni uvjeti iz članka 5. Zakona o temeljnim pravima invalida i obitelji palih boraca ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 16/96 i 22/96).
9. Ministarstvo za pitanja boraca, žrtava rata i rada, Banjaluka, je 19. lipnja 1999. godine, rješenjem broj 05/5-560-1111/99, odbilo priziv S. Đ. protiv rješenja od 6. travnja 1999. godine kao neutemeljen. Ministarstvo smatra da je došlo do samoranjavanja S. Đ. tako što je u pijanom stanju aktivirao ručnu bombu, te da zbog toga njegovo oslobađanje u kaznenom postupku nije bilo od značaja.
10. S. Đ. je pokrenuo upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske protiv rješenja broj 05/5-560-1111/99 od 19. lipnja 1999. godine.
11. Vrhovni je sud Republike Srpske, 21. prosinca 1999. godine, u presudi broj U-581/99, tužbu usvojio i poništio pobijano rješenje zato što Ministarstvo nije objasnilo u rješenju zašto je ocijenilo da njegovo oslobađanje u kaznenom postupku nije bilo od značaja. Sukladno članku 61. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 12/94), predmet je vraćen Ministarstvu za boračka pitanja, žrtava rata i rada Banjaluka.
12. Ovo je ministarstvo 29. ožujka 2000. godine, rješenjem broj 05/5-560-1111/99, ponovno odbilo priziv S. Đ. protiv rješenja od 6. travnja 2000. godine, kao neutemeljen.
13. S. Đ. je, 18. travnja 2000. godine, ponovno pokrenuo upravni spor pred Vrhovnim sudom Republike Srpske. On je zahtijevao poništenje rješenja od 29. ožujka 2000. godine, te priznavanja svojstva ratnog vojnog invalida.
14. Presudom broj U-411/00 od 6. veljače 2001. godine, Vrhovni je sud odbio tužbu S. Đ. Vrhovni je sud ocijenio da do povrede nije došlo prilikom vršenja vojne dužnosti S. Đ., nego da se radi o samoranjavanju do kojeg je došlo izvan dužnosti.

II. Apelacija

15. U svojoj je apelaciji S. Đ. zahtijevao ocjenu ustavnosti presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj U-411/00 od 6. veljače 2001. godine.

16. S. Đ. se poziva na članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine i tvrdi da su mu povrijeđena sljedeća prava:

- pravo na život i fizički integritet,
- pravo osobe da ne bude podvrgnuta nečovječnom tretmanu,
- pravo na osobnu sigurnost,
- pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima,
- pravo na odštetu i nadoknadu za imovinu.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

17. Apelacija je Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine podnesena 3. travnja 2001. godine.

18. Prema članku 16. Poslovnika Ustavnog suda, traženi su odgovori na apelaciju od Vrhovnog suda Republike Srpske i Javnog Fonda mirovinsko-invalidskog osiguranja - Filijala Banjaluka.

19. Vrhovni je sud Republike Srpske odgovor na apelaciju dostavio 22. kolovoza 2001. godine, i u njemu naveo da pobijanom presudom nisu povrijeđena ustavna prava. Također navodi da je apelacija nedopustiva zato što S. Đ. nije iscrpio sve dostupne moguće pravne lijekove, jer nije podnio zahtjev za izvanredno preispitivanje pravo-moćnih sudskih odluka sukladno čl. 20. i 45., stavak 1. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj \2/9A).

20. Javni Fond mirovinsko-invalidskog osiguranja - Filijala Banjaluka je, također, dostavio odgovor.

21. Ustavni je sud dostavio odgovor Vrhovnog suda opunomoćniku S. Đ., koji je odgovorio dopisom od 24. rujna 2001. godine. On tvrdi da izvanredni pravni lijek, na koji se poziva Vrhovni sud, ne bi bio efikasan i da bi pobijana presuda od 6. veljače 2001. godine, stoga, trebala biti uzeta u obzir kao konačna presuda.

IV. Dopustivost

22. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, (u daljnjem tekstu: Ustav) Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu

kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. Člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda je propisano da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

24. Glede pitanja je li S. Đ. trebao koristiti izvanredni pravni lijek iz čl. 20. i 45. Zakona o upravnim sporovima ("Službeni glasnik Republike Srpske", broj 12/94), Ustavni sud tvrdi da je slučaj već dvaput razmatrao Vrhovni sud Republike Srpske i oba puta zaključio da je apelacija S. Đ. neutemeljena. Ustavni sud smatra da on ne bi imao šansu dobiti drukčiju odluku i da je koristio pomenuti izvanredni lijek. Slijedi da se taj lijek ne može smatrati efikasnim u okolnostima ovog slučaja, te ga S. Đ. nije morao ni koristiti.

25. S. Đ. je dobio pobijanu presudu Vrhovnog suda Republike Srpske 14. veljače 2001. godine i dostavio apelaciju Ustavnom sudu 3. travnja 2001. godine. On je, dakle, poštovao propisani rok od 60 dana.

26. Slijedi, dakle, da je apelacija dopustiva.

V. Ustavni je sud ocijenio

27. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelacijska jurisdikcija Suda je, stoga, ograničena na ustavna pitanja. Sud, općenito, nije mjerodavan preispitivati jesu li upravna tijela, odnosno niži sudovi, ispravno primijenili zakone i utvrdili činjenice.

28 Ustavni sud opaža da se prava na koja se poziva S. Đ. odnose na Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija) te Protokol broj 1 koji se, prema članku II/2. Ustava, primjenjuju izravno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad ostalim zakonima. Ustavni će sud, stoga, razmotriti je li došlo do povrede prava zajamčenih Europskom konvencijom ili Protokolom broj 1. Neka od tih prava, koje štiti Europska konvencija i Protokol broj 1, su također narečeni u članku II/3. Ustava s tim da im u Ustavu nije ponuđena šira zaštita nego u Europskoj konvenciji i Protokolu broj 1. Stoga, nema potrebe za izdvojenim razmatranjem članka II/3. Ustava.

a) Članak 6. Europske konvencije

29. U svezi članka 6. Europske konvencije, S. Đ. se žali na nepravilno suđenje pred upravnim tijelima i Vrhovnim sudom.

30. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u dijelu koji je relevantan, glasi:

"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza (...) svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu (...) pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom

31. Ustavni sud smatra da se u postupku radilo o građanskim pravima S. Đ. i da je, stoga, članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenljiv. Međutim, članak 6. se odnosi na sudski postupak a ne na postupak pred upravnim tijelima. Pitanje u konkretnom slučaju je, stoga, ograničeno na pitanje je li postupak pred Vrhovnim sudom Republike Srpske udovoljio uvjete iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

32. Međutim, S. Đ. se ne poziva ni na jedan konkretan element koji ukazuje na nepravilnost suđenja pred Vrhovnim sudom Republike Srpske. On kritizira Vrhovni sud zbog toga što podržava nezakonite odluke upravnih vlasti i što nije proveo nove dokaze ili utvrdio nove činjenice. On, također, smatra da je Vrhovni sud pogrešno primijenio relevantne zakone koji su na snazi.

33. Na temelju navoda iz apelacije ne može se zaključiti daje Vrhovni sud S. Đ. lišio prava na pravično suđenje sukladno članku 6. stavak 1. Europske konvencije. Njegovi navodi se, stoga, moraju odbaciti.

34. Ustavni sud dodaje da, mada se S. Đ. poziva na razne povrede ljudskih prava, u svojoj apelaciji on se ne poziva na pitanja trajanja postupka. Ustavni sud, stoga, nije obvezan odrediti je li postupak okončan u razumnom roku, kao što je predviđeno člankom 6. stavak 1. Europske konvencije.

b) Druge navodne povrede Europske konvencije

35. S. Đ. se, također, žali na povrede prava na život i psihički integritet, prava da ne bude podvrgnut nečovječnom tretmanu, prava na osobnu sigurnost i prava na odštetu i nadoknadu za imovinu. Ova se prava navode u čl. 2., 3. i 5. Europske konvencije i članku 1. Protokola broj 1.

36. Međutim, Ustavni sud ne nalazi daje u konkretnom slučaju došlo do povrede ovih prava.

VI. Zaključak

37. Slijedi da apelaciju treba odbiti.

Na temelju članka VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 45/01
25. veljače 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

**Apelacija treba sadržavati konkretne elemente koji ukazuju na
nepravičnost suđenja.**

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 25. i 26. veljače 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija Kantonalnog tužiteljstva Sarajevo protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kviz.73/01 od 26. rujna 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku BiH”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Apelacija

1. Kantonalno tužiteljstvo Sarajevo je podnijelo Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine 5. listopada 2001. godine apelaciju protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kvlz-73/01 od 26. rujna 2001. godine donesene u kaznenom predmetu protiv optuženog T. P. zbog kaznenog djela ratnog zločina protiv civilnog pučanstva iz članka 154. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, u svezi članka 23. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine. Presuda je donesena po zahtjevu za zaštitu zakonitosti federalnog tužitelja Sarajevo, broj Ktz.84/01 od 27. kolovoza 2001. godine, podnesenog protiv rješenja Vrhovnog suda Federacije BiH, broj KŽ-302/01 od 14. kolovoza 2001. godine.

2. U apelaciji Kantonalnog tužiteljstva se navodi daje pobijanom presudom Vrhovnog suda Federacije BiH, došlo do “teške povrede zakona koja je ugrozila ne samo ljudska prava iz članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima, već cjelokupni sudski sustav Federacije BiH, odnosno njegovu nepristranost, samostalnost i zakonitost”.

3. Smatrajući da bi mogle nastupiti neotklonjive štetne posljedice, Kantonalno je tužiteljstvo predložilo da Ustavni sud Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud), prema članku 75. Poslovnika Ustavnog suda BiH, donese privremenu mjeru kojom će privremeno obustaviti izvršenje presude Vrhovnog suda Federacije BiH broj Kvlz.73/01 od 26. rujna 2001. godine, a, u svezi toga, i rješenje Vrhovnog suda Federacije BiH, broj KŽ-302/01 od 14. kolovoza 2001. godine.

4. Kantonalno je tužiteljstvo zatražilo da Ustavni sud naloži Kantonalnom sudu Travnik da ne zakazuje glavni pretres do konačne odluke suda o meritumu predmeta prema članku 61. Poslovnika Ustavnog suda kojom će, kao stvarno i mjesno nadležni sud u predmetu T. P. za dalje postupanje odrediti Kantonalni sud Sarajevo, pred kojim je predbježno i vođen narečeni kazneni postupak.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. Ustavni je sud 27. studenoga 2001. godine zatražio od Vrhovnog suda Federacije BiH da dostavi odgovor na apelaciju .

6. Istog dana, Ustavni je sud od Kantonalnog suda Travnik zatražio na uvid predmetni sudski spis.

7. Odgovor na apelaciju nije dostavljen Ustavnom sudu.

8. Kantonalni sud Travnik, aktom broj 627/01 od 29. studenoga. 2001. godine, koji je u Ustavnom sudu primljen 3. prosinca 2001. godine, izvijestio je Ustavni sud da nije u mogućnosti dostaviti na uvid sudski spis jer je postupak pred tim sudom u tijeku. Kantonalni je sud dostavio samo kopije odluka Vrhovnog suda od 26. rujna 2001. godine i 14. kolovoza 2001. godine.

III. Činjenično stanje

9. Ustavni je sud, na temelju sadržaja apelacije i raspoložive dokumentacije, ustvrdio sljedeće činjenice:

10. Zahtjev je za sprovođenje istrage u kaznenom predmetu T. R. podnesen 1994. godine.

11. Ured je tužitelja Međunarodnog suda za ratne zločine u Den Hagu dao suglasnost pod brojem 003898/GB/mal/RR385, od 23. ožujka 2000. godine i predmet svrstao u kategoriju "A" standardnih oznaka i odredio Kantonalni sud u Sarajevu kao sud za daljnje vođenje postupka.

12. Kantonalno tužiteljstvo Sarajevo je, aktom broj KT 15/98 RZ od 23. svibnja 2001. godine, podiglo optužnicu protiv T. P.

13. Branitelj T. P. je podnio prigovor na optužnicu i naveo da je Kantonalni sud Travnik mjesno nadležan sud. Razmatrajući ovaj prigovor glede mjesne nadležnosti, Kantonalni je sud Sarajevo rješenjem broj Kv.316/01 od 22. lipnja 2001. godine prigovor odbio kao neutemeljen.

14. Protiv tog rješenja je T. P. podnio priziv Vrhovnom sudu Federacije BiH. On navodi da, prema optužnici Kantonalnog tužiteljstva Sarajevo broj Kt. 15/98 od 23. svibnja 2001. godine, kaznena djela iz članka 154. Kaznenog zakona ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine" broj 43/98, 2/00 i 29/00) koja se stavljaju na teret optuženom, uključuju kaznena djela počinjena na području općine Kiseljak, ali ne i kaznena djela počinjena izvan tog teritorija. Budući da je općina Kiseljak pripala po mjesnoj nadležnosti Kantonalnom sudu u Travniku, Kantonalni Sud u Sarajevu nije nadležan za vođenje ovog kaznenog postupka.

15. Vrhovni je sud rješenjem broj Kž-302/01 od 14. kolovoza 2001. usvojio priziv protiv rješenja Kantonalnog Suda u Sarajevu broj Kv.316/01 od 22 lipnja 2001. i proglasio Kantonalni sud u Travniku nadležnim za daljnje sprovođenje kaznenog postupka protiv T. P. glede kaznenih djela iz članka 154. Kaznenog zakona.

16. Federalni je tužitelj iz Sarajeva podnio zahtjev za zaštitu zakonitosti, broj KTZ-84/01 od 27. kolovoza 2001. godine, protiv rješenja Vrhovnog suda broj Kž-302/01 od 14. kolovoza 2001. Zahtjevom za zaštitu zakonitosti federalno je tužitelj tražio da se poništi narečeno rješenje, odbaci priziv branitelja T. R kao nedopuštenu i odredi Kantonalni sud u Sarajevu kao mjesno i stvarno nadležni sud za postupanje u kaznenom postupku protiv optuženog T. P.

17. Branitelj T. P. je zahtijevao da zahtjev za zaštitu zakonitosti bude odbijen kao neutemeljen. Čak i ako bi ga se smatralo utemeljenim, bio bi podnesen na štetu optuženog i u takvom slučaju sud bi se, sukladno članku 409. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, trebao ograničiti na ispitivanje povreda zakona bez izmjena odluke koja je bila pravomoćna.

18. Vrhovni je sud u presudi broj Kvlz.73/01 od 26. rujna 2001. zaključio daje zahtjev za zaštitom zakonitosti utemeljen, ali da je podnesen na štetu optuženog. Vrhovni je sud, stoga, sukladno članku 409. stavak 2. Zakona o kaznenom postupku, pronašao povredu zakona koja nije utjecala na odluku koja je postala konačna. Stoga bi Kantonalni sud Travnik trebao ostati mjerodavan da vodi kazneni postupak.

IV. Dopustivost

19. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud BiH je apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. Člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda BiH - prečišćeni tekst ("Službeni glasnik BiH", broj 24/99) je utvrđeno da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.
21. Kantonalno tužiteljstvo pobija presudu Vrhovnog suda donesenu po zahtjevu za zaštitu zakonitosti, koji je podnio federalni tužitelj. Pobijana presuda Vrhovnog suda je konačna. Prema članku 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda, svi raspoloživi pravni lijekovi protiv ove presude su iscrpljeni.
22. Vrhovni je sud donio pobijanu presudu 26. rujna 2001. godine. Obzirom da je apelacija primljena u Ustavnom sudu 5. listopada 2001. godine, očevidno je da je podnesena unutar roka od 60 dana, predviđenog člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.
23. Prema tome, predmetna je apelacija dopustiva.

V. Ustavni je sud odlučio

24. Prema članku VI/3.(b) Ustava BiH, Ustavni sud BiH je apelacijski mjerodavan u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.
25. Prema članku II/2. Ustava BiH, prava i slobode predviđeni Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njenim protokolima se izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Apelantovi navodi se odnose na to da je Vrhovni sud Federacije BiH pobijanom presudom, povređujući zakon, istodobno ugrozio ne samo ljudska prava i temeljne slobode oštećenih osoba narečenih u obrazloženju predmetne optužnice, odnosno osoba iz članka 6. Europske konvencije, već i cjelokupni sudski sustav Federacije BiH, odnosno njegovu nepristranost, samostalnost i zakonitost.
26. Članak 6. Europske konvencije glasi:
- 1. "Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti s čitavog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada to nalažu interesi malodobnika ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde*

2. *Svako tko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.*
3. *Svako tko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:*
 - a) *da odmah, na jeziku koji razumije, bude podrobno obavješten o prirodi i razlogu optužbe protiv njega;*
 - b) *da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;*
 - c) *da se brani sam ili uz pomoć branitelja koga sam izabere ili, ukoliko ne raspolaže sredstvima da plati branitelja, da ga dobije besplatno, kada to nalažu interesi pravde;*
 - d) *da sam ispituje ili da zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka obrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;*
 - e) *da koristi besplatnu pomoć tumača ukoliko ne razumije ili ne govori jezik koji se koristi na sudu. "*

27. Prijeporno je pitanje u ovom slučaju je li pobijanom presudom Vrhovnog suda povrijeđen članak 6. stavak 1. Europske konvencije i članak II/3.(e) Ustava BiH, time što je potvrđena mjerodavnost Kantonalnog suda u Travniku za vođenje kaznenog postupka u slučaju T. P.

28. Ustavni sud navodi da članak 6. Europske konvencije i članak II/3.(e) Ustava BiH štiti prava optuženog a ne prava tužitelja. Međutim, u ovom slučaju odluka da će Kantonalni sud u Travniku biti mjerodavan voditi kazneni postupak je sukladna pravima optuženog T. P., a Kantonalno tužiteljstvo, a ne optuženi T. P. je to koje zahtijeva izmjenu odluke.

29. Slijedi, dakle, da nema govora o povredi ustavnog prava T. P. na pravično suđenje zajamčenog Europskom konvencijom ili Ustavom.

30. Ne može se smatrati da odluka Vrhovnog suda krši Ustav na bilo koji način. Ustavni sud dodaje da pitanje jesu li odredbe zakona o teritorijalnoj nadležnosti sudova pravilno primijenjene ili ne, nije ustavno pitanje koje potpada u nadležnost Ustavnog suda BiH.

31. Stoga, apelaciju Kantonalnog tužiteljstva treba odbiti kao neutemeljenu.

32. Obzirom da Ustavni sud odlučuje o meritumu apelacije, odlučenje o predloženoj privremenoj mjeri nije imalo svrhu.

Sukladno članku VI/4. odluke Suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio većinom glasova (sedam naprema dva) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i sudije prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 51/01
25. veljače 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni je sud BiH odlučio odbiti apelaciju Kantonalnog javnog tužiteljstva Sarajevo, protiv presude Vrhovnog suda FBiH.

Ustavni sud smatra da je federalni tužitelj u okolnostima konkretnog predmeta podnio zahtjev za zaštitom zakonitosti protiv pobijane presude u kaznenom postupku na štetu optuženog. Kako se članak 6. Europske konvencije o ljudskim pravima bavi uskraćivanjem prava na pristup Sudu optuženog, odnosno kako pravo pristupa sudu obuhvaća pravo optuženog u kaznenom postupku, a ne i pravo žrtve kaznenog djela da sam pokrene kazneni postupak ili da zahtijeva gonjenje koje će provesti javni tužitelj, slijedi da članak 6. Konvencije, na koji se apelant poziva, nije primjenjiv na konkretan predmet.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. travnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija Privatnog poduzeća Energoinženjering iz Banjaluke protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.31/99 od 27. prosinca 1999. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnositelj je apelacije Privatno poduzeće Energoinženjering iz Banjaluke, koga zastupa M. Đ., odvjetnik iz Banjaluke.
2. Činjenično stanje, koje proizilazi iz izjava Energoinženjeringa i dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati kako slijedi:
3. Poduzeće Energoinženjering je 29. lipnja 1990. godine zaključio ugovor sa Metalskom školom u Banjaluci. Predmet ugovora bio je zakup djelomično izgrađenog objekta na vremenski period od deset godina, s tim da Energoinženjering objekat adaptira u poslovno-prodajni prostor. U ugovoru su precizirane vrste radova koje će izvršiti Energoinženjering, dok će preostale troškove snositi Metalska škola, na takav način da se dio troškova odbije od mjesečne zakupnine koju Energoinženjering plaća Metalskoj školi. Ugovorom je utvrđen mjesečni iznos zakupnine u iznosu od 12.000,00 DEM i to u dinarskoj protivvrijednosti po fiksnom srednjem tečaju.

4. *Metalska* je škola, 22. srpnja 1992. godine, podnijela tužbu Osnovnom sudu u Banjaluci protiv *Energoinženjeringa* (predmet br. PS-994/92) radi izmirenja duga u iznosu od 757.594 novih dinara. *Energoinženjering* je porekao da ima bilo kakav dug i pobio je tužbu. Tužba se odnosila na tečaj koji je trebalo primjenjivati prilikom promjene iznosa dogovorene zakupnine iz DEM u dinare.
5. *Metalska* je škola aktom 13. oktobra 1992. godine obavijestila *Energoinženjering* da odustaje od ugovora o zakupu, pozivajući se na odredbu članka 34. Zakona o zakupu poslovnih prostorija i zgrada. Kao razlog odustajanja navedeno je neblagovremeno i djelomično isplaćivanje zakupnine.
6. *Metalska* se škola naknadno, 30. lipnja 1993. godine, obratila Osnovnom sudu u Banjaluci radi otkaza ugovora o zakupu. U vezi sa tim, narečeno je dugovanje od 149.523,73 DEM po temelju ugovorene zakupnine.
7. Osnovni je sud u Banjaluci, 4. kolovoza 1993. godine, donio rješenje broj R-213/93 kojim je usvojio otkazni nalog i naložio *Energoinženjeringu* da, u roku od osam dana, preda u posjed i slobodno raspolaganje zakupljenu zgradu *Metalskoj školi*.
8. *Energoinženjering* je uložio prigovor na ovo rješenje, zatraživši prekid konkretnog postupka do okončanja predmeta pod brojem PS-994/92. Također je izjavljena i protutužba u kojoj se konstatira da ugovor od 29. lipnja 1990. godine nije isključivo ugovor o zakupu jer je uključio dodatne građevinske radove, te da, ustvari, *Metalska škola* duguje 324.313 DEM tuženom na ime izvršenih plaćanja.
9. Osnovni je sud u Banjaluci djelomičnom presudom broj PS-584/93 od 27. rujna 1996. godine usvojio otkaz ugovora zaključenog 29. lipnja 1990. godine i naložio *Energoinženjeringu* da u roku od 8 dana od dana pravomoćnosti presude, preda u posjed i slobodno raspolaganje *Metalskoj školi* prostorije koje su predmetom zakupa po narečenom ugovoru. Sud je odredio da će nakon pravomoćnosti djelomične presude odlučiti o protutužbenom zahtjevu *Energoinženjeringa* i troškovima parničnog postupka.
10. Okružni je sud u Banjaluci, odlučujući po prizivu *Energoinženjeringa*, donio, 27. travnja 1998. godine, presudu broj Pž-88/97, kojom se priziv odbija kao neutemeljen, a potvrđuje presuda Osnovnog suda u Banjaluci broj PS-584/93 od 27. rujna 1996.
11. Vrhovni je sud Republike Srpske, odlučujući o reviziji tuženog protiv presude Okružnog suda Banjaluka, donio 27. prosinca 1999. godine presudu broj Rev.31/99 kojom se revizija tuženog djelomično uvažava, nižestupanjske presude preinačuju u dijelu kojim je u odnosu na tuženog usvojen otkaz ugovora o zakupu poslovnih prostorija od 29. lipnja 1990., tako što se u odnosnom dijelu tužbeni zahtjev odbija, a u preostalom se dijelu revizija odbija.

11. Postupak pred Ustavnim sudom

12. Energoinženjering jc 15. svibnja 2000. podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.31/99.

13. Sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda, zatraženi su odgovori na navode apelacije od Vrhovnog suda Republike Srpske 22. prosinca 2000. godine, Metalske škole iz Banjaluka 21. prosinca 2000. godine i Republičkog javnog pravobraniteljstva Banjaluka 22. prosinca 2000. godine. Vrhovni sud Republike Srpske, Metalska škola Banjaluka i Javno pravobraniteljstvo Banjaluka nisu dostavili odgovore.

14. Na traženje Suda, Osnovni je sud Banjaluka dostavio kompletan spis broj PS-584/93 koji se odnosi na otkaz ugovora o zakupu i spis broj PS-994/92 koji se odnosi na isplatu zaostale zakupnine.

III. Dopustivost predmeta

15. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud Bosne i Hercegovine apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. Odredbom članka 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine propisano je da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

17. Sud konstatira da je Energoinženjering, obraćajući se Vrhovnom sudu Republike Srpske, iscrpio sve raspoložive pravne lijekove prema entitetskom zakonu. Prema tome, Energoinženjering je ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

18. Energoinženjering je primio presudu Vrhovnog suda 11. travnja 2000. godine, a apelacija je Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine dostavljena 15. svibnja 2000. godine. Slijedi da je Energoinženjering ispoštovao rok od 60 dana predviđen člankom 11. stavak 2. Poslovnika Suda.

19. Ustavni sud zaključuje da je apelacija dopuštena.

IV. Ustavni je sud ocijenio

20. Energoinženjering je podnio apelaciju kojom pobija presudu Vrhovnog suda broj Rev.31/99 od 27. prosinca 1999. godine. Smatra da je presuda nezakonita i da krši Ustav Bosne i Hercegovine i Ustav Republike Srpske. Energoinženjering je, u svojoj apelaciji, naveo razloge u četiri stava.

21. U prvom stavu, Energoinženjering je pobio otkaz ugovora prema kojem Energoinženjering treba vratiti zakupljene prostorije Metalskoj školi bez ikakve naknade za značajna investiranja koja su uložena u zgradu koja su time u velikoj mjeri povećala njenu vrijednost. S tim u vezi, Energoinženjering se poziva na činjenicu da Ustav Bosne i Hercegovine i Ustav Republike Srpske osiguravaju jednaku zaštitu svih subjekata, te navodi da je došlo do kršenja ovog ustavnog principa zato što su njegova imovina i oprema dati Metalskoj školi bez ikakve naknade, iako je vrijednost zgrade, kao rezultat ulaganja, porasla sa nekih 1.000.000 DEM na blizu 3.050.000 DEM.

22. U drugom stavku, Energoinženjering se poziva na kompleksan ugovorni odnos između njega i Metalske škole prema kojem od iznosa zakupnine treba odbiti određeni iznos na ime troškova ulaganja, a što bi značilo da neplaćanje cjelokupnog iznosa zakupnine nije oprečno ugovoru. Energoinženjering je, također, naveo da jedna strana nema pravo na jednostrano poništenje ugovora.

23. U trećem stavku, Energoinženjering tvrdi da je Metalška škola primala novac od podzakupca u trostruko većem iznosu od onog koji je Metalška škola imala pravo dobiti od Energoinženjeringa temeljem ugovora.

24. U zadnjem, četvrtom stavku, Energoinženjering tvrdi da Metalška škola nije postupala u dobroj vjeri nagovarajući podzakupce da plaćaju podzakup izravno njoj a ne Energoinženjeringu, kao što su trebali raditi, i potpisavši ugovor izravno sa podzakupcima.

25. Zadatak Ustavnog suda u ovom slučaju je ograničen na utvrđivanje je li se Vrhovni sud Republike Srpske pridržavao odredbi Ustava Bosne i Hercegovine, uključujući odredbe Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama koja se, na temelju članka II/2. Ustava BiH, izravno primjenjuje u Bosni i Hercegovini i ima prioritet nad svim drugim zakonima. S druge strane, Ustavni sud neće razmatrati jesu li drugi zakoni korektno primjenjivani ili je li točno utvrđeno činjenično stanje, osim ako neko ustavno pitanje ne bude izuzetno uključeno.

26. U svojoj apelaciji, Energoinženjering pobija presudu Vrhovnog suda za koju smatra da je pogrešna i nezakonita. Pri tom Energoinženjering ne spominje nijednu odredbu Ustava Bosne i Hercegovine, a uopće se ne poziva na Europsku konvenciju o ljudskim pravima. Energoinženjering se uopćeno poziva na Ustav kada ističe da on jamči jednaku zaštitu svim subjektima i navodi da ovaj princip nije uzet u obzir kad je odlučeno da se Metalskoj školi dodijele oprema i imovina bez ikakve naknade Energoinženjeringu koji je uložio znatna sredstva.

27. Ustavni sud smatra da je ovaj slučaj, o kom je konačno odlučio Vrhovni sud, u suštini spor po ugovoru koji se razmatra na temelju građanskog prava. Apelacija ne navodi da je tijekom postupka došlo do kršenja načela iz članka 6. stavak 1. Europske

konvencije o ljudskim pravima. Također ne postoji nikakav element koji bi pokazao da su procedura ili način na koji je Vrhovni sud odlučio o slučaju prekršili bilo koje pitanje iz Ustava.

28. Na temelju članka VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Sutkinja Azra Omeragić dostavila je izuzeto mišljenje, koje se prilaže uz ovu odluku kao aneks.

Ovu je odluku Ustavni sud donio većinom glasova (pet naprema tri) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 27/00
5. travnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Apelacija je odbijena jer ne sadržava navode da je tijekom postupka došlo do kršenja načela iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, niti je Ustavni sud našao bilo koji dokument koji bi pokazao da je procedura ili način na koji je sud u osporenoj presudi odlučio prekršio bilo koje pitanje iz Ustava.

ANEKS
Izuzeto mišljenje sutkinje Azre Omeragić
u predmetu broj U 27/00

Na temelju članka 36. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iznosim izuzeto mišljenje u odluci broj U 27/00 koju je Ustavni sud usvojio većinom glasova (pet naprema tri) na sjednici održanoj 5. travnja 2002. godine.

Vrhovni je sud Republike Srpske, u svojoj presudi broj Rev. 31/99 od 27. prosinca 1999. godine, ocijenio pravno relevantnim dokaz kojim je ustvrdio osnov i visinu duga, a pri tom nije vodio računa o kvaliteti tog dokaza.

Narečeni je dokaz izveden u drugom postupku koji još nije okončan, a na taj dokaz stranke su iznijele primjedbe i stavile nove dokaze na prijedloge o čemu se Sud uopće nije izjasnio. Na ove povrede postupka upućuje i apelacija.

Smatram da je odluka donesena na temelju nevaljanog i proizvoljnog dokaza, te je time apelantu onemogućeno pravo na fer suđenje koje je znatno utjecalo na ishod spora.

Nepoštivanjem principa kontradiktornosti i jednakih mogućnosti stranaka u postupku, apelantu je uskraćeno pravo na fer suđenje zajamčeno člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, a to znači i povredu članka 6. Europske konvencije.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. travnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija M. H., iz Tuzle, protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev.45/01 od 19. ožujka 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

1. Postupak pred Ustavnim sudom

1. Gosp. M. H. iz Tuzle podnio je, 28. svibnja 2001. godine, apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev.45/01 od 19. ožujka 2001. godine. Na zahtjev Suda, apelant je 13. rujna 2001. godine podnio i dopunu apelaciji.

II. Činjenično stanje

a) Okolnosti slučaja

2. Činjenice predmeta, koje proizlaze iz apelantovih podnesaka kao i relevantnih odluka i presuda suda, mogu se sumirati na sljedeći način.

3. Apelant je bio djelatnik Termoelektrane Tuzla koja je dio JP Elektroprivreda Bosne i Hercegovine (poslodavac). Odlukom od 3. listopada 1995. godine (broj 02/1-680-3/95) Disciplinsko je povjerenstvo Poduzeća, kao disciplinsku mjeru, izreklo prestanak

radnog odnosa zbog teže povrede radnih obveza iz članka 72. točke 20. Pravilnika o radnim odnosima i odgovornostima djelatniku Javnog poduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine (Pravilnik o radnim odnosima). On je, navodno, uvrijedio i prijetio svom radnom kolegi tako što je napisao u knjizi primopredaje riječi: “Ustašo!! Nemoj ubuduće puniti bočice grafitnim tintama na kotlu 3 i 4, a za sobom počisti stolove, i ovo shvati kao upozorenje”. Disciplinsko je povjerenstvo ocijenilo da je to ponašanje narušilo međuljudske i međunacionalne odnose u poduzeću. Povjerenstvo je uzelo u obzir i činjenicu da je apelant već ranije pokazivao “negativan i odbojan odnos prema svojim kolegama”. Ovo je i bilo razlogom što je odgovarao pred Disciplinskim povjerenstvom. Povjerenstvo je temeljilo svoju odluku na sljedećim dokazima: (1) Disciplinska prijava glavnog inženjera sektora “Proizvodnja” broj 01/680-1/95 od 27. srpnja 1995. godine i knjiga primopredaje smjene od 25. srpnja 1995. godine; (2) Zahtjev za pokretanjem disciplinskog postupka direktora poduzeća broj 01/680-2/95 od 4. kolovoza 1995. godine; (3) Nalog o privremenom udaljenju djelatnika iz Poduzeća broj 01/680-2/95 od 28. srpnja 1995. godine.

2. Povjerenstvo za zaštitu prava djelatnika je, odlukom broj 02/1-1252-2/95 od 13. studenoga 1995. godine, potvrdilo prestanak radnog odnosa, naglašujući da je Poduzeće od posebitog značaja za Bosnu i Hercegovinu, kao i da je vrijeme u kojem je došlo do konfliktna situacije bilo kritično.

3. Apelant je podnio tužbu Općinskom sudu Tuzla radi poništenja ove odluke o prestanku radnog odnosa. Međutim, Općinski je sud odbio tužbu presudom broj P-975/95 od 22. ožujka 1999. godine i utvrdio da je prestanak apelantovog radnog odnosa sukladan zakonu i važećem Pravilniku, te da je poslodavatelj uzeo u obzir sve relevantne okolnosti, a osobito činjenicu da nije prvi put da tužitelj odgovara pred Disciplinskim povjerenstvom zbog povrede radnih obveza. Sud navodi da je vrijeđanjem radnog kolege, koji je “dugogodišnji djelatnik i odani građanin čiji su se sinovi dragovoljno priključili Armiji BiH” apelant značajno narušio međuljudske i međunacionalne odnose u Poduzeću. Obzirom na rat u zemlji, Općinski je sud mišljenja da je ovaj incident mogao dovesti do težih posljedica u samom kolektivu kao i izvan njega. Općinski je sud uzeo u obzir i činjenicu da poslodavatelj ranije nije sankcionirao slične povrede radnih obveza otpuštanjem počinitelja. Općinski je sud ocijenio da to predstavlja nedostatak dosljednosti i jednakog tretmana svih uposlenih, te nedosljedno ponašanje mjerodavnih odgovornih osoba i tijela Poduzeća. Sud je istodobno ustvrdio da ovakav odnos nije bitno utjecao na ispravnost donošenja mjere protiv apelanta jer svatko mora biti odgovoran za svoje činjenje.

4. Kantonalni je sud Tuzla, u svojoj presudi broj Gž-753/99 od 12. lipnja 2000. godine, odbio priziv apelanta i potvrdio presudu Općinskog suda. Kantonalni sud navodi da apelant nije pobijao navode tuženog ni u svojem prizivu niti tijekom postupka i da je tužitelj već ranije narušavao red u Poduzeću zbog čega je odgovarao pred Disciplinskim povjerenstvom.

5. Vrhovni je sud FBiH, rješavajući po reviziji izjavljenoj protiv presude Kantonalnog suda u Tuzli, 19. ožujka 2001. godine, donio presudu broj Rev.45/01 kojom je odbio reviziju kao neutemeljenu. Vrhovni je sud smatrao presudu Kantonalnog suda u Tuzli ispravnom.

b) Relevantni domaći propisi

(1) Pravilnik o radnim odnosima i odgovornostima djelatnika Javnog poduzeća Elektroprivreda Bosne i Hercegovine

6. Članak 72. stavak 1., točka 20. predviđa da se kao teža povreda radne obveze smatra svako nekulturno, grubo i neljudsko postupanje prema strankama i poslovnim drugovima, kao i svako izazivanje tuče i nereda na radu. U članku 77. stavak 1. točka (c) Pravilnika je predviđeno da se zbog povrede radne obveze djelatniku može izreći mjera prestanka radnog odnosa. Članak 81. Pravilnika predviđa da disciplinska mjera prestanka radnog odnosa može biti izrečena za svaku težu povredu odredbi iz članka 72. Članak 82. predviđa da, pri izricanju mjere zbog povrede radne obveze, treba cijiniti: okolnosti, težinu i posljedice povrede, osobna svojstva djelatnika koji je počinio povredu, stupanj odgovornosti djelatnika, predbježno iskustvo, te značaj poslova i radnih zadataka djelatnika.

(2) Zakon o parničnom postupku ("Službene novine FBiH" 42/98 i 3/99)

7. Članak 364., stavak 1.

Protiv pravomoćne odluke donesene u drugom stupnju ako je u sporu primijenjen materijalni zakon BiH ili Federacije, odnosno međunarodni ugovor, stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa presude.

III. Apelacija pred Ustavnim sudom

8. Apelant zahtijeva poništenje svih sudskih presuda koje potvrđuju prestanak njegovog radnog odnosa u Termoelektrani Tuzla, kao i da se vrati u radni odnos, da mu se isplati naknada za sve neisplaćene plaće, te doprinose.

9. Apelant tvrdi da su presudom Vrhovnog suda, kao i presudama nižestupanijskih sudova, povrijeđena njegova prava na pravično suđenje (članak II/3.(c) Ustava BiH, članak 6. Europske konvencije za ljudska prava), slobode misli, savjesti i vjere (članak II/3.(g) Ustava BiH, članak 9. Europska konvencije za ljudska prava), sloboda izražavanja (članak II/3.(h) Ustava BiH, članak 10. Europske konvencije za ljudska prava) kao i pravo na nediskriminaciju (članak II/4. Ustava BiH, članak 14. Europske konvencije za ljudska prava).

10. Apelant smatra da sudovi nisu imali na raspolaganju dokaze koji bi utvrdili da je apelant ustvari uvrijedio svog radnog kolegu i da je već u nekoliko navrata ranije odgovarao pred Disciplinskim povjerenstvom, te da su sudovi odbili razmotriti relevantne okolnosti. Dakle, on smatra da sudovi nisu imali dostatne činjenične osnove za svoje odluke. On navodi da sudovi nisu uzeli u obzir specifične okolnosti u Bosni i Hercegovini i u Poduzeću u vrijeme navodne uvrede ili prijetnje, niti su oni ocijenili njenu specifičnu narav. Apelant ne negira da je napisao pomenutu riječ ili formulaciju u knjizi primopredaje, ali tvrdi da ovi izrazi nisu bili ozbiljne prirode jer su takvi izrazi u to vrijeme bili “čak i u službenoj uporabi” ili “su se mogli čuti u medijima”.

11. Apelant, stoga, traži da Ustavni sud poništi presudu Vrhovnog suda kako bi on vratio svoja prava koja je uživao u vrijeme svog radnog odnosa, kao i da bude ponovno uposlen i da mu se isplati naknada za sve plaće koje nije primio i doprinose.

IV. Dopustivost

a) Mjerodavnost Suda *ratione materiae* i *ratione temporis*

12. Mjerodavnost Ustavnog suda *ratione temporis* je princip koji je ograničen na vrijeme nakon 14. prosinca 1995. godine, kada je Ustav BiH stupio na snagu. Objek odluke poslodavatelja su donesene prije tog nadnevk. Međutim, temeljni je predmet apelacije presuda Vrhovnog suda koja je donesena u okviru vremenske mjerodavnosti Suda. Sud je, stoga, mjerodavan, sukladno članku VI/3.(b) Ustava BiH, odlučiti o apelaciji protiv presude Vrhovnog suda, koja predstavlja presudu suda u Bosni i Hercegovini. Odluka Poduzeća se može uzeti u obzir ukoliko je nužno ocijeniti ustavnost pobijane sudske odluke.

b) Iscrpljivanje pravnih lijekova i rok

13. Prema članku 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

14. U konkretnom slučaju, presuda je Vrhovnog suda bila konačna odluka u revizijskom postupku (članak 364. Zakona o parničnom postupku).

15. Presuda Vrhovnog suda je dostavljena Kantonalnom sudu 20. travnja 2001. godine. Pošto se presuda dostavlja strankama preko nižih sudova (članak 380. Zakona o parničnom postupku), apelant nije ni mogao dobiti presudu Vrhovnog suda prije 20. travnja 2001. godine. On je Sudu dostavio apelaciju 28. svibnja 2001. godine, odnosno u roku od 60 dana, kako je to predviđeno Poslovníkom Ustavnog suda (članak 11. Stavak 2.). Znači, apelacija je dopustiva.

V. Meritum

16. Apelant pobija presudu Vrhovnog suda zbog povrede nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja i materijalnih nedostataka (ocjena činjenica u odnosu na Pravilnik o radnim odnosima) i smatra da su time povrijeđena njegova ustavna prava.

17. Prema praksi Ustavnog suda, mjerodavnost Suda u svezi apelacije članak VI/3.(b) Ustava BiH ograničava na “pitanja koja su sadržana u ovom Ustavu”, te Sud, prema tome, uopćeno govoreći, nije mjerodavan vršiti provjere utvrđivanja činjenica, niti ponovno tumačiti odluke nižih sudova, osim ukoliko odluka nižih sudova krši ustavna prava. Takvo što se dešava u slučaju kada odluka redovitog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavna prava, te u slučaju kada je primjena prava bila očividno proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava (pravičan postupak, pristup sudu, efikasni pravni lijekovi, itd.).

a) Pravo na pravično suđenje

- članak II/3.(e) Ustava BiH, članak 6. Europske konvencije za ljudska prava

18. Članak II/3.(e) Ustava BiH jamči “pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u svezi kaznenog postupka”. Članak 6. Europske konvencije za ljudska prava, u prvoj rečenici stavka 1., pobliže predviđa da “prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.” Između ostalog, ova garancija, također, obuhvata i pravo na kontradiktoran postupak, poglavito prilikom izvođenja dokaza.

19. Ustavni sud smatra da je apelantu data mogućnost da se brani tijekom sudskog postupka koji je vođen pred tri sudske instance. Sudovi su pribavili obimne dokaze da bi utvrdili činjenično stanje, a apelant ne pobija način izvođenja dokaza. Njegova tvrdnja da sudovi nisu pribavili nužne dokaze u svezi navodne ponovne povrede Pravilnika o radnim odnosima, Sud ne smatra dostatnom da bi utvrdio povredu u ovom smislu. Kao što je Kantonalni sud naveo, apelant nije negirao izjave koje je utvrdio Općinski sud dokazom saslušanja svjedoka. Dakle, Sud ne uviđa procesne nedostatke koji su značajni za pravo na pravično suđenje.

b) Pravo na slobodu izražavanja - članak II/3.(h) Ustava BiH, članak 10. Europske konvencije za ljudska prava

20. Članak II/3.(h) Ustava BiH osigurava slobodu izražavanja. Članak 10. Europske konvencije za ljudska prava glasi:

“1. Svako ima pravo na slobodu izražavanja. Ovo pravo uključuje slobodu mišljenja i slobodu primanja i prenošenja informacija i ideja, bez miješanja javne vlasti i bez obzira na granice. Ovaj članak ne sprječava države da zahtijevaju dozvole za rad od radio, televizijskih i filmskih kompanija.

2. Ostvarivanje ovih sloboda, budući da uključuje obveze i odgovornosti, može podlijegati takvim formalnostima, uvjetima, ograničenjima ili sankcijama predviđenim zakonom i koje su neophodne u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, teritorijalnog integriteta ili javne sigurnosti, sprječavanja nereda ili zločina, zaštite zdravlja i morala, ugleda ili prava drugih, sprječavanja širenja povjerljivih informacija ili u interesu očuvanja autoriteta i nepristranosti sudstva. “

Kao što je već naveo Europski sud za ljudska prava (Handyside protiv Velike Britanije), “Sloboda izražavanja predstavlja jednu od suštinskih osnova demokratskog društva, i jedan od osnovnih uvjeta za njegov napredak i napredak svakog čovjeka. Prema stavku 3. članka 10. ono se primjenjuje ne samo na “informacije” ili “ideje” koje se sa zadovoljstvom primaju ili se smatraju neuvredljivima nego i na one koje vrijeđaju, šokiraju ili uznemiravaju državu ili bilo koji drugi dio žitelja. Takvi su zahtjevi pluralizma, tolerancije i slobodoumnosti bez kojih nema demokratskog društva. ”

23. U konkretnom slučaju primjenljivost članka 10. Europske konvencije za ljudska prava je upitna iz dva razloga. Naime, sa jedne strane mora se objasniti je li ova temeljna sloboda primjenljiva na radne odnose između poslodavatelja i apelanta ili pak ne. Sa druge strane, postoje dvojbe je li uopće došlo do povrede slobode izražavanja u smislu članka 10. Europske konvencije za ljudska prava.

24. U suštini je cilj ljudskih prava i temeljnih sloboda štititi pojedinačna prava protiv neopravdanih miješanja države, iako u nekim slučajevima ta prava mogu utjecati na odnose među privatnim osobama (tzv. *Drittwirkung*). Ne uzimajući u obzir činjenicu je li radni odnos među poslodavateljem i apelantom bio privatne ili javne prirode, sudovi su morali razmotriti, ako je to primjenljivo u ovom slučaju, slobodu izražavanja u primjeni i tumačenju Pravilnika o radnim odnosima poslodavatelja. Članak 72. stavak 1. točka 20. i članak 82. Pravilnika daju veću pravnu mogućnost za interpretaciju i ocjenu sukoba interesa. U slučajevima kada se radi o konfliktu između slobode izražavanja i integriteta drugih radnih kolega i klijenata, sudovi bi morali uzeti u obzir važnost ove temeljne slobode u demokratskom društvu.

25. Međutim, postoje dvojbe potpadaju li apelantove uvredljive izjave pod članak 10. Europske konvencije, kako je narečeno u citatu predmeta *Handyside protiv Velike Britanije*. Apelant nije namjeravao izraziti mišljenje kada je napisao one riječi u knjizi primopredaje, i time nije namjeravao doprinijeti nekom prijeporu ili utjecati na nečije mišljenje o svom radnom kolegi. On, također, nije imao namjeru ponuditi informacije o svom radnom kolegi. Riječ “ustašo” je bila čista uvreda koja se mogla zamijeniti bilo

kojim drugim uvredljivim izrazom bez bilo koje političke implikacije. Ove su riječi bile namijenjene samo njegovom kolegi. Sud smatra da u ovim okolnostima nije bilo potrebno da Vrhovni sud uzme u obzir bilo koje implikacije članka 10. Europske konvencije u konkretnom slučaju. Dakle, presuda Vrhovnog suda nije povrijedila apelantovu slobodu izražavanja.

c) Pravo na slobodu misli, savjesti i religije
- **članak II/3.(g) bh. Ustava, članak 9. Europske konvencije**

26. Članak II/3.(g) bh. Ustava osigurava slobodu misli, savjesti i religije. Članak 9. Europske konvencije još preciznije navodi i glasi:

1. *“Svako ima pravo na slobodu misli, savjesti i vjere: ovo pravo uključuje slobodu da promijeni vjeru ili uvjerenje i slobodu, sam ili zajedno sa drugima i javno ili privatno, da manifestira svoju vjeru ili uvjerenje, obredom, propovijedanjem i vršenjem vjerskih dužnosti i rituala.*

2. *Sloboda manifestiranja svoje vjere ili svojih uvjerenja će podlijevati samo onim ograničenjima predviđenim zakonom i koja su neophodna u demokratskom društvu u interesu javne sigurnosti, zaštite javnog poretka, zdravlja ili morala ili zaštite prava i sloboda drugih.* ”

27. U konkretnom slučaju, samo sloboda misli može doći u razmatranje. Međutim, sloboda misli se može promatrati kao zaštita koja je primjenljiva na fazu prije samog izražavanja misli. Pošto je sud već ranije ustvrdio da sloboda izražavanja nije primjenljiva u konkretnom slučaju, isto se mora zaključiti i glede slobode misli.

d) Nediskriminacija
- **članak II/4. Ustava BiH, članak 14. Europske konvencije**

28. Članak II/4. Ustava BiH glasi:

“Uživanje prava i sloboda, predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status. ”

29. Članak 14. Europske konvencije glasi:

“Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status. ”

30. U slučaju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, opseg prava, čije uživanje mora biti zajamčeno bez diskriminacije, je šire nego što je to predviđeno u članku 14.

Europske konvencije. Pozivanjem na međunarodne sporazume, koji su pobrojani u Aneksu I na Ustav Bosne i Hercegovine, opseg članka II/4. uključuje, inter alia, Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima od 19. prosinca 1996. godine (ICESCR). Članak 6. stavak 1. ovog pakta glasi:

“Države potpisnice ovog pakta priznaju pravo na rad koje uključuje pravo svakoga da zarađuje za svoj život putem posla koji će slobodno izabrati i prihvatiti, i poduzet će odgovarajuće korake da zaštite ovo pravo”.

31. Ovo znači da su javne vlasti u Bosni i Hercegovini obvezne uzdržati se od diskriminacije kada donose akte i propise u kontekstu individualnog uživanja prava na rad.

32. Neki akt ili propis je diskriminirajući ako pravi razliku među osobama ili skupinama koje su u sličnoj situaciji i ako za to razlikovanje ne postoji objektivno i razumno opravdanje, ili ako nema razumnog odnosa proporcionalnosti među uporabljenim sredstvima i ciljevima kojima se teži.

33. U konkretnom slučaju, mogu postojati razlozi za dvojbu da postoji diskriminacija apelanta u usporedbi s ostalim djelatnicima poduzeća koji nisu bili otpušteni unatoč tome što su prouzročili incidente koji bi se mogli uspoređivati sa predmetnim incidentom. Međutim, apelant nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao pokazati da se ustvari radi o diskriminaciji na bilo kojoj osnovi, predviđenoj člankom II/4. Ustava BiH ili člankom 14. Europske konvencije. Tvrdnja o diskriminatornom tretmanu je, dakle, bez temelja.

34. Prema članku VI/4. Ustava BiH, odluke suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prob dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 39/01
5. travnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Nije povrijeđeno pravo na pravično suđenje (članak II/3.(e) i članak 6. Europske konvencije), jer je apelantu tijekom sudskog postupka pred tri sudske ustanove data mogućnost da se brani, a sudovi su pribavili opsežne dokaze da bi utvrdili činjenično stanje.

Apelant nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao pokazati da se u konkretnom slučaju radi o diskriminaciji na bilo kojoj osnovi.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. travnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija E. P. protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću, broj GŽ-796/00 od 5. travnja 2001. godine, i presude Općinskog suda u Sanskom Mostu, broj Mal-22/2000 od 21. lipnja 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Postupak pred Ustavnim sudom

1. Gospođa je E. R, iz Kozarca, koju zastupa N. H., odvjetnik iz Sanskog Mosta, podnijela 16. svibnja 2001. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću, broj GŽ-796/00 od 5. travnja 2001. godine i presude Općinskog suda u Sanskom Mostu broj Mal-22/2000 od 21. lipnja 2000. godine. Apelantica se žali na povredu ustavnih prava.
2. Sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, Ustavni je sud BiH zatražio od Općinskog suda u Sanskom Mostu i Kantonalnog suda u Bihaću da odgovore na apelaciju. Općinski sud u Sanskom Mostu nije dostavio odgovor na apelaciju, a Kantonalni se sud u Bihaću u svom odgovoru pozvao na stajalište dato u svojoj presudi i predložio da se apelacija odbije.

II. Činjenično stanje

a) Okolnosti vezane za predmet

3. Apelantica je sa Dž. K. zaključila brak po šerijatu pred Islamskom zajednicom u Republici Bosni i Hercegovini - Muftijstvo Bihaćko, Odbor Islamske zajednice Prijedor, u nazočnosti više svjedoka. Bračnim se ugovorom tuženi obvezao da će, u slučaju raskida braka, isplatiti apelantici 1.000 KM kao mehr. Ugovor, uključujući i mehr, ovjeren je i potpisan u vidu vjenčanog lista koji je izdala Islamska zajednica u Republici Bosni i Hercegovini. Civilni brak nije bio zaključen. Brak je kasnije razveden, ali je tuženi odbio platiti mehr.

4. Apelantica je u lipnju 2000. godine podnijela tužbu Općinskom sudu u Sanskom Mostu, tražeći da joj Dž. K. isplati 1.000 KM na osnovu zaključenog ugovora, kao i odgovarajuće kamate. Općinski je sud u Sanskom Mostu, 21. lipnja 2000. godine, donio presudu broj Mal-22/2000 kojom je odbio tužbeni zahtjev. Općinski je sud u Sanskom Mostu naveo da je brak bio zaključen po šerijatu i da, kao takav, ulazi u okvir islamskih propisa, a ne propisa iz Obiteljskog zakona ("Službene novine SRBiH", br. 21/73 i 44/89), koji se primjenjuje na civilni brak i ne uključuje mehr, koji je bio osnov apelantice tužbe. Općinski je sud u Sanskom Mostu, pored toga, naveo da su apelantica i tuženi živjeli u izvanbračnoj zajednici budući nisu zaključili brak prema Obiteljskom zakonu. Obzirom da Obiteljski zakon regulira ovu vrstu odnosa (izdržavanje i imovinske odnose), sud je ukazao na mogućnost da apelantica podnese tužbu po osnovu neutemeljenog obogaćenja, ukoliko ima pravnog osnova za to.

5. Protiv narečene je presude apelantica podnijela priziv Kantonalnom sudu u Bihaću, navodeći povrede odredbi procesnog i materijalnog prava. U prizivu je istaknula da njen zahtjev nije utemeljen na Obiteljskom zakonu nego na bračnom ugovoru i da je zbog toga sud trebao ispitati bilo koji drugi pravni osnov zahtjeva, kao što je običajno pravo ili Zakon o obligacijskim odnosima. Sud nije tako postupio, nije ispitao valjanost ugovorene obveze, ni pravnu narav i status tijela koje je ovjeralo ugovor. Apelantica je istaknula da su svi zahtjevi za stjecanje njenog prava na isplatu iznosa od 1.000 KM bili ispunjeni čime se mehr može smatrati neutemeljenim bogaćenjem. Ona je također navela da bi se njen zahtjev mogao temeljiti i na pravu na doživotno izdržavanje prema Obiteljskom zakonu. Konačno, apelantica je navela da je sud trebao saslušati svjedoke. Apelantica je iz ovih razloga zatražila od Kantonalnog suda u Bihaću da predmet vrati Općinskom sudu u Sanskom Mostu na ponovni postupak.

6. Kantonalni je sud u Bihaću presudom broj Gž-769/00 od 5. travnja 2001. odbio priziv kao neutemeljen i potvrdio presudu Općinskog suda u Sanskom Mostu. Kantonalni je sud u Bihaću naveo da je Općinski sud u Sanskom Mostu ispravno utvrdio činjenično stanje i ispravno primijenio Obiteljski zakon. Sud je smatrao da brak koji je zaključila apelantica nije bio zaključen prema građanskom pravu.

b) Relevantni domaći zakoni

Zakon o parničnom postupku ("Službeni glasnik FBiH", br. 42/98 i 3/99)

Članak 171., stavak 3.: "Sud će po tužbi postupiti i kad tužitelj nije naveo pravni temelj tužbenog zahtjeva, a ako je tužitelj naveo pravni temelj, sud nije vezan za taj pravni temelj."

Članak 364., st. 1. i 2.: "Protiv pravosnažne presude donesene u drugom stepenu, ako je u sporu primjenjen materijalni zakon Bosne i Hercegovine ili Federacije, odnosno međunarodni ugovor stranke mogu izjaviti reviziju." [...]

Revizija nije dopuštena u imovinsko-pravnim i radnim sporovima u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu, na predaju stvari ili izvršenje kakve druge činidbe, ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 15.000 KM.

III. Argumenti izneseni pred Sudom

7. Apelantica se žali da su pobijane sudske odluke povrijedile njeno pravo na povratak (članak II/5. Ustava Bosne i Hercegovine), pravo na pravično suđenje (članak 6. Europske konvencije), pravo na privatni i obiteljski život (članak 8. Europske konvencije), pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 13. Europske konvencije) i pravo na mirno uživanje imovine (članak 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju). Apelantica se, također, žali i na povredu članka 17. Europske konvencije.

8. Apelantica tvrdi da je Općinski sud u Sanskom Mostu krivo postupio kada se ograničio na ispitivanje pravnog osnova narečenog u njenom zahtjevu, čime je povrijedio članak 171. stavak 3. Zakona o parničnom postupku. Ona, nadalje, tvrdi da je očevidno da su ona i tuženi bili u izvanbračnoj zajednici i da, prema tome, osnov njenog zahtjeva, koji proizilazi iz ugovora, nije bračna obveza nego izvanbračna obveza. Ona, nadalje, tvrdi da Obiteljski zakon, prema članku 14., priznaje izvanbračnu zajednicu i izjednačuje je sa bračnom zajednicom. Sud je, prema apelantici, trebao usvojiti zahtjev bilo po osnovu doživotnog izdržavanja bilo po osnovu naknade štete. Apelantica, također, tvrdi da je sud propustio odlučiti o troškovima postupka.

9. Glede presude Kantonalnog suda u Bihaću, apelantica tvrdi da taj sud nije odlučivao o njenim prizivnim navodima, pa čak ni po službenoj dužnosti iako je bio obavezan to uraditi. Sud se pozvao na odredbe Obiteljskog zakona i valjanost zaključenog braka, iako je apelantica navela pravni osnov svog priziva. Pored toga, apelantica je navela da Kantonalni sud u Bihaću nije odlučivao o njenoj primjedbi da sud nije vezan za pravni osnov zahtjeva. Po apelanticinom mišljenju, Kantonalni sud u Bihaću je trebao usvojiti njen priziv i predmet vratiti Općinskom sudu u Sanskom Mostu na ponovno odlučivanje.

10. Apelantica traži da Ustavni sud BiH usvoji apelaciju, ukine presude nižih sudova i vrati predmet Općinskom sudu u Sanskom Mostu koji će odlučiti u meritumu predmeta sukladno važećim propisima.

IV. Dopustivost

11. Apelacija je protiv presude Kantonalnog suda u Bihaću, broj GŽ-769/00 od 5. travnja 2001. godine, podnesena Ustavnom sudu 16. svibnja 2001. godine. Imajući u vidu iznos vrijednosti zahtjeva, revizija Vrhovnom sudu, u smislu članka 364. Zakona o parničnom postupku nije dopustiva. Prema tome, presuda je Kantonalnog suda bila konačna odluka u smislu članka 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda BiH, a kako je apelacija uložena u predviđenom vremenskom roku slijedi da je dopustiva.

V. Meritum

a) Pravo na povratak - **članak II/5. Ustava Bosne i Hercegovine**

12. Glede narečenih povreda članka II/5. Ustava Bosne i Hercegovine (pravo na povratak), Sud ne smatra da su sudske odluke na bilo koji način povrijedile ovaj ustavni princip. Dakle, apelacija je u ovom pogledu neutemeljena.

b) Pravo na djelotvoran pravni lijek - **članak 13. Europske konvencije**

13. Članak 13. Europske konvencije glasi:
"Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti. "

Ovu odredbu treba uzeti u obzir zajedno sa člankom 6. Europske konvencije, osobito u kontekstu narečenih povreda prava predviđenih Europskom konvencijom, kao stoje to slučaj u ovom predmetu. Tekst članka 6. Europske konvencije i relevantna sudska praksa Europskog suda za ljudska prava jamče samo pravo na pristup sudu, ali ne i mogućnost podnošenja priziva višem sudu nakon što neovisni sud odluči o pravnoj stvari (vidi, u kaznenim stvarima članak 2. Protokola broj 7 na Europsku konvenciju). Prema tome, u slučajevima narečenih povreda u sudskim odlukama, članak 13. Europske konvencije ne obvezuje državu da osigura mogućnost priziva višem sudu da bi se ustanovilo je li došlo do povrede prava iz Europske konvencije (vidi, bivša Europska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 10153/82 od 13. listopada 1986. godine, Odluke i izvješća 49, 67). U takvim slučajevima, članak 13. ne

pruža dodatnu zaštitu u odnosu na onu koju predviđa članak 6. Prema tome, apelacija je neutemeljena glede narečene povrede članka 13. Europske konvencije.

c) Zabrana zlouporabe prava
- **članak 17. Europske konvencije**

14. Članak 17. Europske konvencije glasi:

“Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, skupine ili osoba da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom.”

Ova odredba Europske konvencije ne utemeljuje posebice individualano pravo, nego predviđa pravilo tumačenja čiji je cilj zaštita ideje, kao i cilja same Europske konvencije. Apelacija je neutemeljena i u ovom pogledu.

d) Pravo na poštovanje privatnog i obiteljskog života
- **članak 8. Europske konvencije**

15. Apelantica navodi povrede članka 8. Europske konvencije, koji glasi:

*“1. Svako ima pravo na štovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske.
2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, gospodarske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina, zaštite zdravlja i morala ili zaštite prava i sloboda drugih.”*

16. Osnovni je cilj članka 8. Europske konvencije zaštita pojedinaca protiv neopravdanog miješanja države u nečiji privatni i obiteljski život, dom i prepisku. Sud ne smatra da su sudske odluke na bilo koji način povrijedile pravo predviđeno člankom 8. Europske konvencije. U ovom pogledu, apelacija je neutemeljena.

e) Pravo na pravično suđenje
- **članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, članak 6. Europske konvencije**

17. Apelantica se, uglavnom, žali na procesne i materijalne povrede zakona u smislu članka 6. Europske konvencije. U ovom pogledu Sud podsjeća da je mjerodavnost Ustavnog suda, u apelacijskim postupcima, ograničena “na pitanja koja su sadržana u ovom Ustavu” i da Sud nije mjerodavan preispitivati činjenično stanje ili tumačenje i primjenu zakona redovitih sudova, osim u slučajevima u kojima su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava, tj., to je slučaj ukoliko je neki redoviti sud pogrešno tumačio ili primijenio neko ustavno pravo, ili je zanemario to pravo, ako je primjena zakona bila

proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravično suđenje, pristup sudu, djelotvorni lijekovi i dr.) ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava.

18. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine jamči “pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom”. Članak

6. stavak 1. Europske konvencije glasi:

“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom.”

19. Pravo na pravično suđenje, *inter alia*, daje mogućnost da se predoče razlozi presude obzirom da to omogućuje apelantu da djelotvorno koristi raspoložive pravne lijekove (Europski sud za ljudska prava, *Hadjianastassiou protiv Grčke*, presuda broj 12945/87 od 16. prosinca 1992. godine, stavak 33.). Međutim, članak 6. stavak 1. ne predviđa da sud ispituje sve argumente koje su strane izložile tijekom postupka, nego samo argumente koje sud smatra relevantnim. Sud mora uzeti u obzir argumente strana u postupku, ali oni ne moraju svi biti izneseni u obrazloženju presude (Europska komisija za ljudska prava, Odluke o dopustivosti broj 10938/84 od 9. prosinca 1986. godina, Odluke i izvješća DR, 50, 98, i broj 10153/82 od 13. listopada 1986, DR 49, 67). Konačne odluke prizivnih sudova ne moraju imati iscrpna obrazloženja (vidi, Europska komisija za ljudska prava, Odluka o dopustivosti broj 8769/79 od 16. srpnja 1981, DR 25, 240). U slučaju navodnih povreda (materijalnog ili proceduralnog) zakona, sud treba provjeriti je li postupak bio pravičan kao što je narečeno u točki 17. ove odluke.

20. U ovom pogledu, Ustavni sud smatra da nema povrede Ustava u pobijanim presudama. Točno je da Općinski sud u Bihaću, prema članku 171. stavak 3. Zakona o parničnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine, moguće je da nije *ex officio* ispitao neki drugi alternativni pravni osnov aplanticinog zahtjeva, tj. pitanje je li ugovoreni mehr bio obvezujući prema Zakonu o obligacijskim odnosima. Međutim, presuda Kantonalnog suda se poziva na Obiteljski zakon i na ostale važeće propise indicirajući time da je sud ispitao sve navode apelanticinog zahtjeva. Bilo kakva greška u ovom pogledu, ukoliko ju je počinio Općinski sud, morala je biti ispravljena u prizivnom postupku. Ustavni sud zbog toga smatra da apelantino pravo na pravično suđenje nije bilo povrijeđeno i da je apelacija i u ovom dijelu neutemeljena.

f) Pravo na imovinu
- članak 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju

21. Apelantica konačno navodi povredu prava na imovinu.

Članak 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni. ”

22. Riječ “imovina” uključuje širok opseg imovinskih interesa koji predstavljaju određenu ekonomsku vrijednost (vidi, Odluka Ustavnog suda broj U14/00 od 4. travnja 2001. godine, “Službeni glasnik BiH”, broj 33/2001). Pravo, za koje apelantica navodi da ga je stekla, moglo bi se smatrati u tom smislu imovinom, ukoliko za to postoji pravni osnov.

23. Apelant nije stekao “imovinu” u smislu članka 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju. Ovaj predmet, prema tome, ne spada u domenu ovog članka. Prema tome, apelacija mora biti odbijena kao neutemeljena i u ovom pogledu.

24. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof! dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 62/01
5. travnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Nadležnost je Ustavnog suda u apelacionim postupcima ograničena “na pitanja koja su sadržana u ovom ustavu” i Sud nije nadležan preispitivati činjenično stanje ili tumačenje i primjenu zakona redovitih sudova osim u slučajevima u kojima su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava, ili je zanemario to pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava (pravično suđenje, pristup sudu, djelotvorni pravni lijekovi i dr.) ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. travnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija M. Đ., iz Gradiške, protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj KŽ-99/01 od 21. svibnja 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske” .

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnositelj apelacije je M. Đ., iz Gradiške, koga zastupa M. P, odvjetnik iz Banjaluke.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelacije i iz dokumentacije dostavljene Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način:
3. Presudom Okružnog suda u Banjaluci, broj K-1/99 od 30. kolovoza 2000. godine, M. Đ. je proglašen krivim za krivično djelo protiv sigurnosti javnog prometa iz članka 186. stavak 2. u svezi sa člankom 181. stavak 1. Krivičnog zakona Republike Srpske. On je osuđen na kaznu zatvora u trajanju od tri godine, a izrečena mu je i sigurnosna mjera zabrane upravljanja motornim vozilom “B” kategorije iz članka 68. Krivičnog zakona u trajanju od jedne godine.
4. Branitelj optuženog M. Đ. je izjavio priziv na prvostupanjsku presudu Vrhovnom sudu Republike Srpske, tvrdeći da je došlo do povrede procesnih odredbi i povrede krivičnog zakona, te da je pogrešno i nepotpuno utvrđeno činjenično stanje, kao i da su odluka i sigurnosna mjera neprikladni.

5. Vrhovni je sud Republike Srpske, presudom broj Kž-99/01 od 21. svibnja 2001. godine, djelomično uvažio priziv i preinačio presudu Okružnog suda u Banjaluci u pravnoj ocjeni djela i odluci o kazni. Radnje optuženog su pravno kvalificirane kao krivično djelo ugrožavanja javnog prometa iz članka 400. stavka 3. u svezi sa stavkom 1. novog Krivičnog zakona, i za to djelo optuženog M. Đ. osudio na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci. Vrhovni je sud istaknuo da je, nakon izvršenja predmetnog krivičnog djela i izricanja prvostupanjske presude, izmijenjen krivični zakon, koji je blaži za optuženog, a što se mora uzeti u obzir pri određivanju kazne.

II. Apelacija

6. U svojoj apelaciji Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelant pobija presudu Vrhovnog suda Republike Srpske, kao i prvostupanjsku presudu. On tvrdi da su povrijedile njegovo pravo na pravično suđenje iz čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3.(d.) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija).

7. M. Đ. navodi da on nije imao mogućnosti nazočiti sjednici Vrhovnog suda, dok joj je javni tužitelj nazočio, čime je povrijeđen princip jednakopravnosti stranaka; da su pobijane presude utemeljene na pretpostavkama; da nije saslušan svjedok kojeg je on predlagao da se pozove i sasluša u svezi sa stanjem alkoholiziranosti; da Vrhovni sud nije uzeo u obzir doprinos oštećenih nastaloj saobraćajnoj nesreći, te da je Okružni sud u Banjaluci, u predmetu Kž-441/99, presudom za slično djelo izrekao kaznu zatvora od samo pet mjeseci.

8. M. Đ. je predložio i da Ustavni sud, na temelju članka 75. Poslovnika Suda, donese privremenu mjeru kojom bi se obustavilo izvršenje kazne zatvora po presudi Vrhovnog suda do donošenja odluke o njegovoj apelaciji.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

9. M. Đ. je, 18. srpnja 2001. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv presude Vrhovnog suda Republike Srpske, od 21. svibnja 2001. godine. Apelant je, naknadno, 14. kolovoza 2001. godine, na traženje Ustavnog suda, dostavio tekst pobijane presude, koja je prema članku 14. Poslovnika Ustavnog suda sada sastavni dio apelacije.

10. Na temelju članka 16. Poslovnika Ustavnog suda, od Vrhovnog suda Republike Srpske i od republičkog javnog tužitelja Republike Srpske, zatraženo je da odgovore na apelaciju.

11. Vrhovni sud Republike Srpske, u svom odgovoru od 8. veljače 2002. godine, pobijajući sve navode apelacije, navodi da branitelj optuženog M. Đ. u prizivu na

prvostupanjsku presudu nije tražio da on i optuženi nazoče sjednici Vrhovnog suda te da, slijedom toga, nije postojala ni obveza da ih se poziva ili obavještava o sjednici. Nadalje, ni republički javni tužitelj nije bio obavješten o sjednici te joj nije ni nazočio, što se može vidjeti iz zapisnika sa sjednice i presude. U postupku pred prvostupanjskim sudom u potpunosti je provjerena obrana M. Đ., te utvrđene i uzete u obzir činjenice i okolnosti koje mu idu u korist. Vrhovni sud, također, smatra da je zahtjev M. Đ. za donošenje privremene mjere neutemeljen.

12. Sukladno članku 20. Poslovnika Ustavnog suda, odgovor na apelaciju Vrhovnog suda Republike Srpske je dostavljen apelantu.

IV. Dopustivost

13. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

14. Člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine je utvrđeno da Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

15. U konkretnom slučaju zadnja odluka je bila presuda Vrhovnog suda Republike Srpske. M. Đ. je, stoga, ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

16. Apelacija protiv presude Vrhovnog suda od 21. svibnja 2001. godine je podnesena Ustavnom sudu 18. srpnja 2001. godine, dakle u propisanom roku od 60 dana.

17. Slijedi da je apelacija dopustiva.

V. Ustavni je sud ocijenio

18. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima iz Ustava koja proizilaze iz presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Apelacijska jurisdikcija Ustavnog suda je, stoga, ograničena na ustavna pitanja i Ustavni sud, općenito, nije mjerodavan preispitivati jesu li niži sudovi ispravno primijenili zakone i utvrdili činjenice.

19. Apelant navodi da je povrijeđeno njegovo ljudsko pravo na pravično suđenje, osobito u odnosu na jednakopravnost stranka i njegovo pravo da ispita svjedoke, pozivajući se na članak 6. st. 1. i 3. (d) Europske konvencije. Prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, Europska konvencija i njezini protokoli se primjenjuju izravno u

Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima. Ustavni je sud, stoga, mjerodavan preispitati je li pravo zaštićeno Europskom konvencijom, na koje se M. Đ. poziva, povrijeđeno.

20. Pravo na “pravično suđenje” predviđeno je i člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, na koji se apelant, također, poziva. Ovo pravo se, prema točki 1. istog članka, osigurava na najvišoj razini međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, prema tome i Europske konvencije. Stoga, izjašnjenje Ustavnog suda glede članka 6. Europske konvencije, u svezi članka II/2. Ustava, odnosi se i na članak II/3.(e) Ustava.

21. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u svom relevantnom dijelu, glasi:

"Svako ima pravo da zakonom određen, nezavisan i nepristrasan tribunal, pravično, javno i u razumnom roku, odluči... o krivičnoj optužbi protiv njega ”.

22. Članak 6. stavak 3. Europske konvencije, u relevantnim dijelovima, glasi:

“Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

d) da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe i za svjedoka optužbe;... ”

A. Nazočenje pred Vrhovnim sudom

23. Jedan od važnijih aspekata prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije jeste jednakopravnost stranaka, što podrazumijeva da optuženi u krivičnom postupku treba imati ista procesna prava kao i javni tužitelj. Drugi važan princip, koji je blisko vezan za to pravo, je da postupak mora biti sukladan principu kontradiktornosti tako što optuženi mora imati informacije o svim navodima i dokazima koje je iznio javni tužitelj, kao i da ima mogućnost odgovoriti na iznesene navode i dostaviti druge dokaze u korist svoje obrane.

24. Dalje, optuženi mora imati mogućnost osobno nazočiti suđenju. Ovo se odnosi, prevashodno, na suđenje pred prvostupanjskim sudom. Međutim, pravo na pravično suđenje također podrazumijeva pravo da se nazoči pred sudovima više instance koji odlučuju po prizivima, osim u slučaju kada je razmatranje pred ovim sudovima ograničeno na procesna ili čisto pravna pitanja, kada osobno nazočenje optuženog nije od značaja.

25. U konkretnom slučaju Ustavni sud opaža da su na saslušanju na prvostupanjskom sudu bili nazočni optuženi M. Đ. i njegov branitelj, kao i javni tužitelj.

26. Iz presude i zapisnika sa sjednice Vrhovnog suda Republike Srpske, od 21. svibnja 2001. godine, proizilazi da sjednici nisu nazočili ni M. Đ. ni njegov branitelj. Međutim, slijedi da sjednici nije nazočio ni javni tužitelj. Stoga je razvidno da nije ni došlo do povrede principa jednakopravnosti stranaka.

27. Ustavni sud opaža da je postupak pred Vrhovnim sudom obuhvatio i novu ocjenu djela i kazne koju treba izreći M. Đ. Dakle, postupak je bio takav da se M. Đ. mogao pozvati na pravo, sukladno članku 6. Europske konvencije, da nazoči i iznese svoj slučaj pred Vrhovnim sudom, bez obzira na činjenicu je li javni tužitelj nazočio sjednici ili ne.

28. U tom smislu, Ustavni sud uzima u obzir izjavu Vrhovnog suda da M. Đ., koji je podnio priziv Vrhovnom sudu, nije zahtijevao da nazoči sjednici na kojoj će se razmatrati njegov priziv. Optuženog je zastupao njegov branitelj, koji je morao znati da, ako je optuženi želio da nazoči, on to mora zahtijevati od Vrhovnog suda, a ukoliko ne podnese taj zahtjev, to se može shvatiti kao da se on odrekao svog prava da se pojavi pred sudom. Ustavni sud, dalje, naglašuje da je postupak pred Vrhovnim sudom pokrenut po prizivu kojeg je podnio sam M. Đ., što znači da on time nije rizikovao težu kaznu od one koju je već izrekao prvostupanjski sud.

29. Ustavni sud, dakle, nalazi da nije došlo do povrede članka 6.

B. Odbijanje da se saslušaju svjedoci

30. Ustavni sud smatra da članak 6. Europske konvencije ne da je stranci neograničeno pravo da saslušaju svjedoke pred sudom. Ustvari, na sudu je da ocijeni jesu li izjave predloženog svjedoka relevantne za predmet i mogu li one ponuditi korisne informacije nužne za ocjenu predmeta. Sud koji vodi postupak mora imati određenu diskreciju o ovim pitanjima, ali slijedi iz članka 6. stavak 3.(d) da optuženi ne može imati prednost u odnosu na javnog tužitelja glede mogućnosti da iznese dokaze.

31. M. Đ. se žali da je prvostupanjski sud odbio ispitati pojedine svjedoke koji bi trebali dati izjavu o njegovoj alkoholiziranosti u kritičnom momentu. U tom smislu, iz dostavljenih informacija proizilazi da je obrana tražila da svjedoci budu saslušani kako bi se provjerila ispravnost nalaza o stupnju alkoholiziranosti M. Đ., te da je prvostupanjski sud smatrao ovaj zahtjev nepreciznim, pošto nije razvidno koje bi okolnosti trebalo provjeravati, kakvom tehnikom i prema čijem vještačenju (presuda Okružnog suda Banjaluka, broj K-1/99 od 30. kolovoza 2000. godine, strana broj 9, treći stavak).

32. Ustavni sud smatra da je prvostupanjski sud imao razumno opravdanje što je odbio zahtjev M. Đ. da se ispituju svjedoci, te smatra da je sud djelovao u granicama svoje diskrecije.

33. Slijedi da nije došlo do povrede članka 6. Europske konvencije.

C. Drugi aspekti

34. M. Đ. se žali, u svojoj apelaciji, na pojedine povrede članka 6. Europske konvencije. On, naime, tvrdi da je pobijana presuda bila utemeljena na pretpostavkama, da Vrhovni sud nije uzeo u obzir doprinos nesreći koje su imale oštećene osobe, te i da je Okružni sud u Banjaluci, u svojoj presudi u predmetu broj Kz-441/99, za slično djelo izrekao kaznu u trajanju od samo pet mjeseci.

35. Ustavni sud ne nalazi da ima povrede članka 6. Europske konvencije ili bilo kojeg ustavnog prava u ovom smislu.

36. Ustavni je sud odlučio odbiti apelaciju.

37. Obzirom na odluku koju je Ustavni sud donio o meritumu predmeta, nema osnova za donošenje privremene mjere prema članku 75. Poslovnika Ustavnog suda.

38. Na temelju članka VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 6/02
5. travnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Do povrede članka 6. Europske konvencije, odnosno povrede principa jednakopravnosti stranaka nije ni došlo jer sjednici Vrhovnog suda nisu nazočili kako okrivljeni i njegov branitelj tako ni javno tužitelj.

Do povrede članka 6. Europske konvencije nije došlo jer je, po ocjeni Ustavnog suda, prvostupanjski sud imao razumno opravdanje što je odbio apelantovo traženje da se ispitaju svjedoci i da je sud djelovao u granicama svoje diskrecije.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54., 61. i 74. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Usvaja se apelacija gosp. K H., iz Sarajeva, izjavljena protiv presude Općinskog suda I Sarajevo, broj P:678/98 od 1. veljače 1999. godine i Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-583/99 od 30. studenoga 1999. godine.

Ukidaju se presude Općinskog suda I Sarajevo broj P:678/98 od 1. veljače 1999. godine i Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-583/99 od 30. studenoga 1999. godine.

Bosna i Hercegovina se smatra odgovornom za otklanjanje povreda apelantovih prava.

Vijeće je ministara Bosne i Hercegovine odgovorno za provedbu ove odluke, te mu se nalaže da apelantu plaća 339.07 KM mjesečno počev od 1. siječnja 1998. godine do dana isplate, sa zateznom kamatom obračunatom prema važećim propisima na dan isplate.

Vijeće ministara će narečeni iznos plaćati apelantu najkasnije do 5. u mjesecu za predbježni mjesec sve dok Ustavni sud Bosne i Hercegovine, na zahtjev jedne od zainteresiranih strana, drukčije ne odluči.

Apelant ima pravo na naknadu troškova postupka.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”

Obrazloženje

I. Uvod

1. Gosp. K. H. iz Sarajeva, koga zastupa gosp. E. G., odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 13. travnja 2000. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-583/99 od 30. studenoga 1999. godine.

II. Činjenično stanje

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelanta i dokumenata predočenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:

3. Apelant je 4. ožujka 1979. godine povrijeđen u prometnoj nesreći koja se dogodila na magistralnom putu Višegrad - Ustiprača, u mjestu Ajdinovići. Do prometne je nesreće došlo na taj način stoje kamen težine oko 10 kg pao sa visine od oko 9 m, razbio staklo na autobusu u kojem je apelant bio putnik, te ga udario u predio glave sa lijeve strane i nanio mu teške i po život opasne povrede.

4. Nakon što je apelant pokrenuo parnični postupak radi naknade štete, Općinski je sud u Višegradu donio, 6. ožujka 1981. godine, presudu broj P-445/80 kojom je naloženo Republičkom društvenom fondu za magistralne i regionalne putce BiH (u daljnjem tekstu: Fond) da plati naknadu materijalne i nematerijalne štete, naknadu za tuđu pomoć i njegu, zatezne kamate te troškove parničnog postupka za period od 4. ožujka 1979. godine pa do isplate.

5. Po donošenju prve presude, apelant je pokretao nove parnične postupke radi naknade štete u vidu izgubljene zarade sa pripadajućim zateznim kamatama povodom istog događaja, protiv istog tuženog ali za (kasniji) period od donošenja posljednje presude. Na taj su način donesene presude 5. listopada 1983. godine, 25. prosinca 1985. godine, 24. rujna 1986. godine, 30. rujna 1987. godine i 3. prosinca 1991. godine. Svakom je presudom dosuđena naknada štete, ali su mijenjani iznosi i periodi na koje se naknada štete odnosi. Svaka je od narečenih presuda udovoljavala tužbenom zahtjevu.

6. Apelant je 29. svibnja 1998. godine, pred Općinskim sudom I u Sarajevu, uložio tužbu protiv Federacije BiH i Federalnog ministarstva prometa i komunikacija sa zahtjevom da mu se naknadi šteta na ime izgubljene zarade sa zateznim kamatama od 1. siječnja 1998. godine, a zbog istog događaja iz 1979. godine.

7. Presudom Općinskog suda I Sarajevo, broj P:678/98 od 1. veljače 1999. godine, apelant je odbijen sa tužbenim zahtjevom u cijelosti.

8. Ova je presuda potvrđena presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-83/99 od 30. studenoga 1999. godine.

III. Apelacija

9. Podnositelj se apelacije žali da je pobijanom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu povrijeđeno njegovo pravo na imovinu, koje je zajamčeno odredbama članka II/3.(κ) Ustava Bosne i Hercegovine i da, zbog toga, njegovom zahtjevu treba udovoljiti.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

10. Apelant K. H. je, 11. travnja 2000. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu BiH protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-583/99 od 30. studenoga 1999.

11. U odgovoru na apelaciju Federacija BiH, odnosno Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, je 6. studenoga 2000. godine predložilo da se narečena apelacija, kao neutemeljena, odbije.

12. Ministarstvo civilnih poslova i komunikacija je u svom odgovoru na apelaciju, 17. srpnja 2001. godine, istaknulo da Ministarstvo ne može biti strana u postupku, već da to može biti samo država BiH. Ministrastvo je, također, istaknulo da će na zahtjev Suda ovlašteni zastupnik Ministarstva sudjelovati u postupku.

13. Sukladno članku 28. Poslovnika Suda, 28. kolovoza 2001. godine, zatraženo je od Vijeća ministara BiH da dâ svoje mišljenje o predmetnoj apelaciji i postavljene upit o tome tko se smatra pravnim sljednikom nekadašnjeg Republičkog fonda za puteve Republike BiH. Vijeće ministara BiH nije dostavilo svoj odgovor.

14. Ministarstvo prometa i veza Vlade Republike Srpske je, 3. rujna 2001. godine, izvijestilo Ustavni sud BiH da je apelacija proslijeđena Republičkoj direkciji za puteve. Nakon traženja Suda, 14. rujna 2001. godine, dostavljen je odgovor Republičke direkcije u kojem ističu da nisu u mogućnosti dati odgovor na apelaciju jer nisu sudjelovali u predbježnim postupcima koji su vođeni pred sudovima Federacije BiH.

15. Ustavni je sud BiH, 28. studenoga 2001. godine, Vijeću ministara BiH prosljeđio podnesak apelanta kojim apelant precizira zahtjev i urgira da se udovolji zahtjevu iz apelacije. Međutim, Vijeće ministara BiH nije dostavilo izjašnjenje na apelantov podnesak.

V. Dopustivost

16. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu, kada ona postanu predmetom

spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Ovaj Sud razmatra apelaciju pod uvjetom da su iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i da je apelacija podnesena u roku od 60 dana nakon što je podnositelj primio ovu odluku (članak 11. Poslovnika Suda).

17. U konkretnom je slučaju nedvojbeno da su ovi uvjeti ispunjeni, jer je apelant iscrpio sve pravne lijekove, a apelacija je blagovremeno podnesena, obzirom da su punomoćnici apelanta primili pobijanu presudu 14. veljače 2000. godine, a apelacija je primljena u Sudu 13. travnja 2000. godine.

18. Isto tako, ova apelacija ispunjuje uvjete iz čl. 12. i 14. Poslovnika Suda. Slijedi da je apelacija dopustiva.

VI. Relevantni domaći propisi

Ustav Bosne i Hercegovine

19. Članak I Ustava, u svom relevantnom dijelu, glasi:

“Bosna i Hercegovina

*7. **Kontinuitet.** Republika Bosna i Hercegovina, čiji je o ficijelni naslov od sada “Bosna i Hercegovina ”, nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je to predviđeno ovim Ustavom, sa svojim sadašnjim međunarodno priznatim granicama. Ona ostaje članica Ujedinjenih naroda, a kao Bosna i Hercegovina može zadržati članstvo ili zatražiti prijem u organizacijama unutar sustava Ujedinjenih naroda, kao i u drugim međunarodnim ustanovama. ”*

20. Članak II: Ljudska prava i temeljne slobode

*“7. **Ljudsku prava.** Bosna i Hercegovina i oba entiteta osigurat će najviši stupanj međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda.*

*2. **Međunarodni standardi.** U Bosni i Hercegovini izravno se primjenjuju prava i slobode garantirani Europskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i njezinim protokolima. Ovi akti imaju prioritet nad svim drugim zakonima.”*

21. Članak III: Nadležnosti i odnosi između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta

*“7. **Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine***

Slijedeći poslovi su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

[...]

*i) **Donošenje propisa o transportu među entitetima.***

[...]”

VII. Ustavni je sud odlučio

a. Članak 6. Europske konvencije

22. Sud je ispitao je li apelantovo građansko pravo, prije svega, pravo na pristup sudu iz članka 6. Europske konvencije bilo povrijeđeno.

Članak 6. Europske konvencije, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. ”

23. Sud podsjeća da prava, zajamčena člankom 6. Europske konvencije, obuhvata, *inter alia*, pravo na sudsku zaštitu, a pravo na pristup sudu čini jedan od njegovih aspekata. Pravo na pristup sudu iz članka 6. Europske konvencije ne podrazumijeva samo široke proceduralne garancije i zahtjev za žuran i javni postupak, nego i suglasje sa slovom zakona (Europski sud za ljudska prava, *Hornsby*, presuda od 19. ožujka 1997. godine, stavak 40.). Međutim, ako pravo na pristup sudu može biti predmetom ograničenja od države, (eventualno) primijenjena ograničenja ne smiju ukinuti ili umanjiti taj pristup pojedincima u smislu da sama suština toga prava bude umanjena (Europski sud za ljudska prava, *Tolstoy Mioloalawsky protiv Velike Britanije*, presuda od 13. srpnja 1995, serija A br. 323, st. 59). Nadalje, ograničenja neće biti spojiva sa člankom 6. stavak 1. Konvencije ukoliko ona ne slijede legitiman cilj i ukoliko nema razumnog odnosa proporcionalnosti između korištenih sredstava i cilja koji se traži (Europski sud za ljudska prava, *Ashingdane protiv Velike Britanije*, presuda od 28. svibnja 1985, serija A br. 93, stavak 57.).

24. Nadalje, Sud smatra da se postupak u ovom predmetu tiče prava koja se odnose na apelantov zahtjev za naknadom štete koja je prouzročena prometnom nesrećom, i, prema tome, njegovih imovinskih prava, te je članak 6. primjenjiv u ovom slučaju.

25. Sud smatra da je ova apelacija, u osnovi, priziv glede apelantovog prava na pristup sudu.

26. Apelant je, 4. ožujka 1979. godine, bio ozlijeđen u prometnoj nesreći na putu Višegrad - Ustiprača. Nakon što je, od 1979. do 1991. godine, doneseno više presuda u njegovu korist, on je 1998. godine pokrenuo parnični postupak pred Općinskim sudom 1 u Sarajevu radi naknade štete u periodu od 1991. godine do tog nadnevk. Općinski je sud 1. veljače 1999. godine donio presudu broj P:678/98 kojom je odbačen apelantov zahtjev zbog nedostatka pasivne legitimacije tužene strane. Ovu je presudu potvrdio Kantonalni sud u Sarajevu presudom broj Gž-583/99 od 30. studenoga 1999. godine.

27. Ministarstvo za promet i komunikacije Federacije Bosne i Hercegovine, smatrajući se nemjerodavnim, predložilo je, 6. studenoga 2000. godine, da se apelacija odbije kao neutemeljena.

28. Ministarstvo za civilne poslove i komunikacije se, 17. srpnja 1999. godine, također proglasilo nemjerodavnim glede predmeta apelacije.

29. Ministarstvo za promet i komunikacije Republike Srpske je, 28. kolovoza 2001. godine, odbilo dati stav glede ove apelacije zbog toga što nije sudjelovalo u postupcima pred sudovima Federacije Bosne i Hercegovine.

30. Sud smatra da su se u ovom predmetu sve tri strane proglasile nemjerodavnim, bilo na izravan ili neizravan način. Činjenice u ovom predmetu ukazuju da se nesreća desila 1979. godine na teritoriju Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine. Usljed unutarnje transformacije Socijalističke Republike Bosne i Hercegovine, prostor na kojem se desio taj štetni događaj se nalazi na sadašnjem prostoru entiteta Republike Srpske. Također je jasno da je Fond bio odgovorna strana.

31. Slijedom predbježno izloženog, postavljaju se tri pitanja:

- pitanje mjerodavnosti Republike Srpske;
- pitanje mjerodavnosti Federacije Bosne i Hercegovine;
- pitanje mjerodavnosti Bosne i Hercegovine.

32. Republika Srpska

Pravna i činjenična situacija pokazuju da je Fond za magistralne puteve Republike Bosne i Hercegovine praktično prestao postojati bez eksplicitnog pravnog reguliranja vezanog za njegovog pravnog sljednika. Novo tijelo, koje bi zamijenilo Fond u njegovom cjelokupnom djelovanju rada, nikada nije ustanovljeno. Sud ističe da, prema Sporazumu o oživotvorenju Federacije BiH, zaključenom u Dejtonu 9. studenoga 1995. godine, koji je prihvaćen Odlukom Ustavotvorne skupštine Federacije BiH, na sjednici održanoj 11. prosinca 1995. godine (Odluka i Sporazum su objavljeni u "Službenim novinama Federacije BiH" br. 8/95), Vlada Republike BiH je zadržala ingerencije koje joj omogućuju da funkcionira kao vlada međunarodno priznate države BiH, a sve druge civilne funkcije su prenesene na Vladu Federacije BiH. Takav prelazak podrazumijeva i prelazak odgovornosti za funkcije koje su prenesene po pojedinim resorima te, prema tome, podrazumijeva se i prijenos nereguliranih obveza nastalih u obavljanju funkcija. U isto vrijeme Republika Srpska nikada nije preuzela bilo nadležnosti bilo financijska sredstva nekadašnjeg Fonda Republike BiH.

33. Prema izloženom, proizilazi da se Republika Srpska ne može u ovom slučaju smatrati odgovornom za naknadu štete nastale na prostoru entiteta Republike Srpske, jer se događaj desio prije 14. prosinca 1995., odnosno prije stupanja na snagu Ustava BiH.

34. Federacija Bosne i Hercegovine i Bosna i Hercegovina

Federacija BiH, odnosno mjerodavno Ministarstvo za promet i komunikacije je, člankom 9. Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave ("Sl. novine Federacije BiH" br. 8/95), prema kojem Federalno ministarstvo prometa i

komunikacija vrši upravne, stručne i druge poslove utvrđene zakonom koji se odnose na nadležnosti Federacije u oblasti prometa i komunikacija, preuzelo nadležnosti i sredstva koja su pripadala nekadašnjim republičkim organima i tijelima, a samim tim preuzela je i odgovornost za nastale obveze Republike BiH.

Međutim, Sud naglašuje da, prema članku I Ustava, *"Republika Bosna i Hercegovina, čiji je oficijelni naslov od sada "Bosna i Hercegovina", nastavlja svoje pravno postojanje po međunarodnom pravu kao država, sa svojim unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je to predviđeno ovim Ustavom, sa svojim sadašnjim međunarodno priznatim granicama (...)*

35. Nadalje, Sud podsjeća da članak III Ustava Bosne i Hercegovine regulira nadležnosti i odnose između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta, a prema članku III/1.(i) Ustava Bosne i Hercegovine, donošenje propisa o transportu spada u isključivu nadležnost države.

36. Prema tome, Sud ističe da država ne može izbjeći obvezu da oformi tijela koja su u njenoj isključivoj nadležnosti sukladno Ustavu, niti entiteti mogu preuzeti nadležnosti države koje su predviđene Ustavom Bosne i Hercegovine kao isključive za državu.

37. U ovom slučaju, apelacija očividno spada u domenu isključive nadležnosti države.

38. Sljedeće pitanje koje se pojavljuje je ima li država u ovom slučaju pasivnu legitimaciju.

39. Sud zaključuje da je, bez obzira na pitanje pasivne legitimacije u predmetnom slučaju, država subjekt koji je konačno mjerodavan za eventualna kršenja ljudskih prava iz članka II Ustava Bosne i Hercegovine. Prema tome, Sud smatra izlišnim pitanje pasivne legitimacije u okolnostima kada država pojedincu ne pruža nikakvu zaštitu ljudskih prava u okviru svojih isključivih nadležnosti po Ustavu. Sud ističe da je namjera Konvencije da jamči prava koja nisu teoretska i iluzorna, nego prava koja su praktična i efikasna, posebice u odnosu na važnost koju u svakom demokratskom društvu ima pravo na pravično suđenje.

40. Sud, nadalje, smatra da nedostaci u ustroju pravosudnog sustava entiteta, odnosno države, ne smiju imati utjecaja na poštivanje individualnih prava i sloboda predviđenih Ustavom, kao i zahtjeva i garancija članka 6. Konvencije. Nadalje, Sud smatra da se na pojedinca ne može staviti pretjeran teret u otkrivanju koji je najefikasniji put kojim bi se došlo do ostvarenja svojih prava. Osim toga, Sud zapaža da je jedan od temeljnih postulata Konvencije da pravna sredstva, koja pojedincu stoje na raspolaganju, trebaju biti lako dostupna i razumljiva, te da se propust u ustroju pravnog i sudskog sustava države, koji ugrožava zaštitu individualnih prava, ne može pripisati pojedincu. Konačno, Sud ističe da je dužnost države organizirati svoj pravni sustav tako da omogući sudovima da se povinuju zahtjevima i uvjetima koje nameće članak 6. stavak 1.

Europske konvencije (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Zanghi protiv Italije*, presuda od 19. veljače 1991. godine, serija A broj 194, stranica 47, stav 21.).

41. Sud zaključuje da, premda se mora smatrati da ovaj slučaj potpada pod mjerodavnost države, ne postoji državni sud pred kojim će apelant uspjeti ostvariti svoja građanska prava. Prema tome, Sud smatra da je u ovom slučaju došlo do povrede članka 6. stavak 1. Konvencije.

b. Članak 13. Europske konvencije

42. Članak 13. Europske konvencije glasi:

“Svako čija su prava i slobode, priznata ovom konvencijom, narušena ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima, čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinile osobe u vršenju svoje službene dužnosti.”

43. Sud podsjeća da članak 13. Europske konvencije treba tumačiti tako da jamči “djelotvoran lijek pred državnim organima” svakome tko tvrdi da je žrtva kršenja prava i sloboda pobrojanih u Konvenciji (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Klass protiv Njemačke*, presuda od 6. rujna 1978. godine, serija A, broj 28, str. 29, stavak 64.).

44. Nadalje, Sud ističe da obveza iz članka 13. Europske konvencije postoji samo ako pojedinac osnovano tvrdi da je žrtva kršenja prava pobrojanih u Europskoj konvenciji (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Silver*, presuda od 25. ožujka 1983. godine, serija A broj 61, stavak 113.).

45. Sud opaža da je u ovom slučaju apelant podnio zahtjev za naknadu štete sudu koji je u nadležnosti Federacije Bosne i Hercegovine. Sud primjećuje da je više presuda, u periodu od 1979. do 1991. godine, doneseno u njegovu korist po istom predmetu. Prema tome, postoji osnovan zahtjev u smislu članka 13. Europske konvencije.

46. Nadalje, Sud ističe da članak 13. Europske konvencije jamči dostupnost djelotvornom pravnom lijeku na državnoj razini glede sprovođenja suštine prava i sloboda iz Europske konvencije, bez obzira na koji načinje to sprovođenje osigurano u domaćem pravnom poretku. Prema tome, ovaj članak zahtijeva određenu odredbu vezanu za domaći pravni lijek koji bi omogućio mjerodavnom državnom tijelu da odlučuje o prizivu koji se pojavljuje po Europskoj konvenciji i da osigura lijek oštećenoj strani (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Lithgow i ostali*, presuda od 8. srpnja 1986. godine, serija A broj 192, str. 74, stavak 205 i *Pine Valley Developments Ltd i ostali*, presuda od 29. studenoga 1991. godine, serija A broj 202). Sud, također, ističe da pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije mora biti djelotvoran, kako u praksi tako i po zakonu, osobito u smislu da njegovo izvršenje ne smije biti spriječeno aktima ili nedjelovanjem tijela tužene strane (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Aksoy*, presuda od 18. prosinca 1996. godine, stavak 95.).

47. Sud smatra da nije prijeporno da je apelant pretrpio fizičke ozljede usljed prometne nesreće, što je bilo potvrđeno predbježnim presudama za period kada su one donesene. Međutim, usljed unutarnje transformacije Republike Bosne i Hercegovine, Bosna i Hercegovina nije oformila tijela koja bi izvršavala sve njene obveze sukladno Ustavu, tj. nije oformila operativna tijela koja bi bila mjerodavna za međuentitetski transport i praktički još nije uspostavila funkcionalno sudsko tijelo u ovoj domeni.

48. Prema tome, Sud smatra da to što država nije donijela zakone koji su od velike važnosti za njeno funkcioniranje i za osiguravanje sudske zaštite za pojedince predstavlja povredu prava na djelotvoran pravni lijek zajamčen člankom 13. Europske konvencije.

c. Članak 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju

49. Članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije, u svom relevantnom dijelu, glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava. Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.”

50. Sud podsjeća da članak 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju sadržava tri principa:

Prvi princip, koji se nalazi u prvoj rečenici prvog stavka, je opći princip o mirnom uživanju svoje imovine.

Drugi princip govori o tome da se lišavanje imovine može desiti pod specifičnim uvjetima, koji su definirani u drugoj rečenici prvog stavka.

Treći se princip tiče kontrole države nad korištenjem privatne imovine, što je dopušteno pod uvjetima koji su dati u drugom stavku. Ova tri pravila nisu “različita” u smislu nepovezanosti - drugo i treće pravilo se tiču stupnja miješanja u pravo na mirno uživanje imovine i treba biti shvaćeno u svjetlu općeg principa izraženog u prvom pravilu (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Allan Jacobson protiv Švedske*, presuda od 25. listopada 1989. godine, serija A, broj 163, str. 16, stavak 53.).

51. Sud smatra da predmetni slučaj ne spada u domenu primjene zakona koji kontroliraju korištenje imovine. On se odnosi na propust vlasti da djelotvorno zaštiti apelantovo pravo na mirno uživanje imovine.

52. Sud smatra da je potrebno, kada neka mjera koja zahvata imovinu ne spada u domenu drugog ili trećeg pravila, razmotriti je li došlo do povrede prvog pravila za koje se treba odrediti “je li pravedna ravnoteža uspostavljena između općeg interesa zajednice

i uvjeta vezanih za zaštitu individualanih temeljnih prava” (vidi, Europski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lonnroth protiv Švedske*, presuda od 23. rujna 1982. godine, serija A, broj 52, stavak 9.).

53. Nadalje, Sud smatra da članak 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju može ukazivati na pozitivne obveze vlasti da osiguraju djelotvornu zaštitu individualnog prava (vidi, Europska komisija, odluka broj 20357/92 od 7. ožujka 1994. godine, D.R. 76 A, str. 80.).

54. Sudu nije dostavljen nikakav odgovor koji bi mogao opravdati nedjelovanje vlasti da u ovom slučaju osiguraju odgovarajuću pravnu zaštitu prava na imovinu. Osim toga, odgovorna strana nije dostavila svoj stav glede visine iznosa na ime naknade štete koji je postavio apelant, a koji odgovara visini prosječnog osobnog dohotka u Federaciji BiH (tj. na području na kojem apelant ima prebivalište) na dan 1. siječnja 1998. godine. U takvim okolnostima, Ustavni sud smatra postavljeni zahtjev utemeljenim. Prema tome, Sud smatra da je Bosna i Hercegovina odgovorna za povredu apelantovih prava na mirno uživanje imovine iz članka 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju.

55. Na temelju je izloženog riješeno kao u izreci.

56. Prema članku VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Sudac prof. dr. Vitomir Popović dostavio je izuzeto mišljenje, koje se prilaže uz ovu odluku kao aneks.

Ovu je odluku Ustavni sud donio većinom glasova (šest naprema dva) u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 18/00
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Republika Srpska ne može se smatrati odgovornom za naknadu štete nastale na prostoru entiteta Republike Srpske, jer se događaj desio prije 14. prosinca 1995. godine, odnosno prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine.

Ovaj slučaj potpada pod nadležnost države, a kako ne postoji državni sud pred kojim bi apelant mogao pokušati ostvariti svoja prava, Ustavni sud smatra da je u ovom slučaju došlo do povrede članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Činjenica što država nije donijela zakone koji su od velike važnosti za njeno funkcioniranje i za osiguranje sudske zaštite za pojedince predstavlja povredu prava na djelotvoran pravni lijek garantiran člankom 13. Europske konvencije.

Sud smatra da predmetni slučaj (naknada štete) ne spada u domenu primjene zakona koji kontrolira korištenje imovine. On se odnosi na propust vlasti da djelotvorno zaštiti apelantovo pravo na mirno uživanje imovine.

ANEKS

Izuzeto mišljenje suca prof. dr. Vitomira Popovića o neslaganju sa odlukom Suda broj U 18/00

Na temelju članka 36. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, kao jedan od sudaca koji je glasao protiv predložene odluke, izuzimam mišljenje o neslaganju sa ovom odlukom iz sljedećih razloga:

BiH se u konkretnom slučaju ne može smatrati stranom odgovornom za otklanjanje povreda apelantovih prava, a Vijeće ministara Bosne i Hercegovine se ne može smatrati odgovornim za sprovođenje ove odluke i ne može mu biti naloženo da apelantu plaća 339,07 KM počev od 1. siječnja 1998. godine do dana isplate, sa zateznom kamatom obračunatom prema važećim propisima na dan isplate iz sljedećih razloga:

a) Apelantov zahtjev za naknadom štete na temelju povrede pretrpljene u prometnoj nesreći koja se dogodila 4. ožujka 1979. godine na magistralnom putu Višegrad - Ustiprača, u mjestu Ajdinovići, se temelji na presudi Općinskog suda u Višegradu broj P-445/80 od 6. ožujka 1981. godine, kojom je naloženo tadašnjem Republičkom društvenom fondu za magistralne putove BiH da plati naknadu materijalne i nematerijalne štete, naknadu za tuđu njegu i pomoć, zatezne kamate, te troškove parničnog postupka za period od 4. ožujka 1979. godine pa do isplate, kao i na kasnijim presudama tog suda od 5. listopada 1983. godine, 25. prosinca 1985. godine, 24. rujna 1986. godine, 30. rujna 1987. godine i 3. prosinca 1991. godine, kojima su mijenjani ranije dosuđeni iznosi.

b) Apelantov je zahtjev bio usmjeren protiv presuda sudova Federacije BiH i to presude Općinskog suda I Sarajevo broj P-678/98 od 1. veljače 1999. godine kojom je odbijen njegov zahtjev u odnosu na Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, kao "pravnog nasljednika" ranijeg Republičkog društvenog fonda za magistralne putove Republike Bosne i Hercegovine, te presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-83/99 od 30. studenoga 1999. godine. Dakle, apelantov zahtjev nikada nije bio usmjeren protiv BiH, a niti Vijeća ministara BiH, pa se opravdano dovodi u dvojbu ispravnost odluke Ustavnog suda koji je svojom odlukom za odgovorne strane proglasio strane koje nikada nisu sudjelovale u parničnom postupku kao tužene strane i u odnosu na njih apelant nije iscrpio domaća pravna sredstva koja mu, u smislu članka 11. stavak 3. Poslovnika, stoje na raspolaganju.

c) Apelantov zahtjev pred sudom bi mogao biti eventualno usmjeren protiv Ministarstva prometa i veza Republike Srpske, odnosno Republičke direkcije za putove kao pravnog nasljednika bivšeg Republičkog društvenog fonda za magistralne putove BiH, na teritoriju Republike Srpske - prema članku 1. Ustava BiH "o izmijenjenoj unutarnjoj strukturi BiH" i postojanju dva entiteta, Republike Srpske i Federacije BiH, ali je u tom

slučaju apelant morao iscrpiti sve pravne lijekove koji mu, sukladno ustavno-pravnom sustavu Republike Srpske, stoje na raspolaganju.

Obzirom na činjenicu da apelant u odnosu na BiH, odnosno Vijeće ministara BiH, prema članku 11. stavak 3. Poslovnika, nije iscrpio sve pravne lijekove kao i da u odnosu na štetni događaj koji se desio 4. ožujka 1979. godine na magistralnom putu Višegrad - Ustiprača i odgovornost BiH, odnosno Vijeća ministara, nije moguće uspostaviti bilo kakvu uzročno-posljedičnu povezanost, to Sud nije uopće mogao razmatrati odgovornost BiH i Vijeća ministara BiH, a u odnosu na postavljeni zahtjev u apelaciji glede presude Općinskog suda I u Sarajevu, broj P-678/98 od 1. veljače 1999. godine i Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-83/99 od 30. studenoga 1999. godine, trebao je odbiti zahtjev u cijelosti kao neutemeljen.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija R. M. iz Sarajeva protiv rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-22/01 od 21. veljače 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Postupak pred Ustavnim sudom

1. Gospodin je R. M. (u daljnjem tekstu: apelant), koga zastupa gospodin M. I., odvjetnik iz Goražda, podnio 9. travnja 2001. godine, sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovina (u daljnjem tekstu: Ustav BiH), apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud) protiv rješenja Kantonalnog suda u Goraždu broj GŽ-22/01 od 21. veljače 2001. godine.
2. Na traženje Ustavnog suda, u smislu članka 16. Poslovnika Suda, Kantonalni je sud u Goraždu, dopisom broj SU 115/01 od 9. kolovoza 2001. godine, izvijestio Sud da smatra apelaciju neutemeljenom.

II. Činjenično stanje

A. Okolnosti predmeta

3. U siječnju 1978. godine apelant je pretrpio tjelesne ozljede usljed prometne nesreće, te mu je dodijeljena renta i nadoknada za zdravstvenu njegu koju je trebalo

isplatiti "Sarajevo-osiguranje" d.d. Sarajevo Filijala Goražde (dužnik). Osnovni je sud II u Sarajevu, presudom broj P-2288/90 od 26. rujna 1990. godine, naložio dužniku, između ostalog, plaćanje mjesečne rente u iznosu od 9.827,00 dinara počev od 1. rujna 1990. godine. Dužnik je ovu obvezu isplatio za ožujak 1992. godine, od kada je prestao izvršavati svoju obvezu.

4. Na prijedlog apelanta od 14. lipnja 1999. godine, Općinski je sud u Goraždu donio rješenje broj 1-54/99 od 14. lipnja 1999. godine, kojim je naložio "Sarajevo-osiguranju" d. d. Sarajevo Filijala Goražde, izvršenje radi plaćanja rente utvrđene presudom broj P-2288/90 od 26. rujna 1990. godine plaćanjem dospjelih obroka počev od 1. travnja 1992. godine do 31. svibnja 1999. godine u iznosu od 9.942,00 KM (nakon konverzije YU dinara po zvaničnom tečaju Narodne banke BiH u ožujku 1992. godine).

5. Po prigovoru dužnika, Općinski je sud u Goraždu, rješenjem broj 1-54/99 od 24. rujna 2000. godine, izmijenio rješenje o određivanju izvršenja i primijenio drugi princip u određivanju glavnog duga i odredio naplatu rente u iznosu od 0,000982 KM mjesečno, počev od 1. travnja 1994. godine.

6. Protiv ovog je rješenja apelant uložio priziv Kantonalnom sudu u Goraždu, navodeći povrede odredbi o postupku i pogrešne primjene materijalnog prava. Apelant je naveo da nije prijeporno da je za travanj 1992. godine zvanični tečaj Narodne banke Bosne i Hercegovine bio 85 YU dinara za 1 DEM. Prema tome, renta je na narečeni period trebala iznositi 9.942,00 KM. Pored toga, apelant navodi da prema članku 278. stavak 2. Zakona o obligacijskim odnosima on ima pravo na punu nadoknadu, jer glavnica i kamata ne mogu nadoknaditi štetu koja je prouzročena dužnikovom docnjom. Apelant je istaknuo da, u slučaju primjene alternativnog principa, sud ne bi trebao dodijeliti tako mali iznos, nego ga uputiti na parnicu. Apelant je, dalje, naveo da je nezakonita sudska odluka prema kojoj je odbijen zahtjev za prinudnu naplatu rente, jer presuda Osnovnog suda II u Sarajevu broj P-2288/90 ostaje na snazi sve dok ne bude izmijenjena drugom sudskom odlukom. Apelant je tražio od Kantonalnog suda u Goraždu da preinači pobijano rješenje sukladno prijedlogu od 19. rujna 2000. godine ili da ukine pobijano rješenje i vrati predmet na ponovni postupak.

7. Kantonalni je sud u Goraždu, rješenjem Gž-22/01 od 21. veljače 2001. godine, odbio apelantov priziv kao neutemeljen i potvrdio rješenje Općinskog suda u Goraždu broj 1-54/99 od 24. rujna 2000. godine. Po mišljenju Kantonalnog suda u Goraždu, prvostupanjski je sud ispravno primijenio materijalno pravo, tj. propise o pretvorbi YU dinara u BH dinare, te nakon toga BH dinare u KM. Kantonalni sud, nadalje, navodi da je prvostupanjski sud pravilno postupio i kad je odbio apelantov zahtjev za isplatu buduće rente u iznosu od 115,61 KM počev od 1. lipnja 1999. godine, budući ovako postavljen zahtjev nije u suglasju s člankom 16. Zakona o izvršnom postupku, tj. sa izvršnom ispravom na temelju koje je doneseno predmetno rješenje o izvršenju. Iz istog

razloga nisu prihvaćeni prizivni navodi apelanta u kojima navodi da ima pravo na punu nadoknadu sukladno članku 278. stavak 2. Zakona o obligacijskim odnosima. Kantonalni je sud u Goraždu naveo da apelantu ostaje otvorena mogućnost da pred mjerodavnim sudom traži izmjenu dosuđenih iznosa rente.

B. Relevantni domaći zakoni

(1) Propisi o pretvorbi novca

8. Sudovi su temeljili svoje odluke o pretvorbi duga na određenom broju propisa o pretvorbi novaca. Tako, prema Odluci o sprovođenju Uredbe o novcu Republike BiH ("Službeni list RBiH", broj 13/92), svi iznosi u YU dinarima (zaključno sa 17. kolovozom 1992. godine) se pretvaraju u BH dinare prema zvaničnom tečaju od 10 YU dinara za 1 BH dinar. Prema Uredbi sa zakonskom snagom o promjeni vrijednosti dinara ("Službeni list RBiH", broj 16/94), utvrđuje se nova vrijednost dinara tako da jedan dinar vrijedi 10.000 postojećih dinara. Prema Zakonu o Centralnoj banci ("Službeni list BiH", broj 1/97), monetarna jedinica BiH je konvertibilna marka koja, u odnosu na postojeću valutu, vrijedi 100 BH dinara/1 KM.

(2) Zakon o parničnom postupku ("Službene novine FBiH", br. 42/98 i 3/99)

9. Prema članku 364. st. 1. i 2. Zakona, protiv pravomoćne presude donesene u drugom stupnju, ako je u sporu primijenjen materijalni zakon Bosne i Hercegovine ili Federacije, odnosno međunarodni ugovor, stranke mogu izjaviti reviziju u roku od 30 dana od dana dostave prijepisa presude. Revizija nije dopuštena u imovinsko-pravnim i radnim sporovima u kojima se tužbeni zahtjev odnosi na potraživanje u novcu, na predaju stvari ili izvršenje kakve druge činidbe ako vrijednost predmeta spora pobijanog dijela pravomoćne presude ne prelazi 15.000 KM.

(3) Zakon o obligacijskim odnosima ("Službeni list SFRJ", br. 29/78, 39/85, 45/89, 57/89 i "Službeni list RBiH", br. 2/92, 13/93 i 13/94)

10. Prema članku 278. Zakona, povjeritelj ima pravo na zateznu kamatu bez obzira na to je li pretrpio kakvu štetu zbog dužnikove docnje. Ako je šteta koju je povjeritelj pretrpio zbog dužnikovog zadocnjenja veća od iznosa koji bi dobio na ime zatezne kamate, on ima pravo zahtijevati razliku do potpune naknade štete.

(4) Zakon o izvršnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90, 35/91 i 63/91 "Službeni list RBiH br. 16/92 i 13/94)

11. Prema članku 16. Zakona, Sud određuje izvršenje na temelju izvršne isprave.

Izvršne isprave su:

- 1) izvršna sudska odluka i sudsko poravnanje;
- 2) izvršna odluka u upravnom postupku, poravnanje u upravnom postupku i izvršna odluka u prekršajnom postupku, ako glase na ispunjenje novčane obveze;
- 3) druga odluka koja je kao izvršna isprava predviđena zakonom.

III. Apelacija

12. Apelant ističe da je rješenje Kantonalnog suda u Goraždu povrijedilo njegovo pravo na imovinu zaštićeno člankom 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju i člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine. Apelant navodi da je primjenom principa denominacije YU dinara u KM novčana tražbina - imovina povjeritelja - obezvrijeđena u tolikoj mjeri da je postupak naplate postao nepotrebit i bezvrijedan. Apelant, također, navodi da je njegovo pravo na punu nadoknadu, predviđeno člankom 278. stavak 2. Zakona o obligacijskim odnosima, potpuno zanemareno.

IV. Dopustivost

13. Ustavni sud ističe da je posljednja odluka u ovom predmetu rješenje Kantonalnog suda u Goraždu od 21. veljače 2001. godine i da, imajući u vidu ograničen iznos potraživanja u ovom slučaju, zahtjev za reviziju Vrhovnom sudu Federacije nije dopušten (članak 364. Zakona o parničnom postupku FBiH). Apelant je, prema tome, iscrpio sva raspoloživa pravna sredstva prema zakonima Federacije.

14. Apelant je izjavio apelaciju Ustavnom sudu 9. travnja 2001. godine, što znači u zakonskom roku predviđenom člankom 11. stavak 3. Poslovnika Suda.

15. Prema tome, apelacija je dopustiva.

V. Meritum

16. Apelant navodi da je povrijeđeno njegovo pravo na imovinu, kao i pravo predviđeno člankom 278. stavak 2. Zakona o obligacijskim odnosima.

17. Prema članku VI/3.(b) Ustava BiH, Ustavni sud ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Ustavni sud nema zadaću da ocjenjuje utvrđeno činjenično stanje ili tumačenje i primjenu zakona, što je zadaća nižih sudova, osim ako su odluke nižih sudova povrijedile ustavna prava. To je slučaj ukoliko su ustavna prava zanemarena ili pogrešno primijenjena u odluci redovitog suda, uključujući slučajeve kada je primjena zakona bila proizvoljna,

kada je sam primijenjeni zakon neustavan ili kada su temeljna procesna prava (pravilno suđenje, pravo na pristup sudu, djelotvorni pravni lijekovi itd.) bila povrijeđena.

18. Sud smatra da je ovaj predmet vezan za pravo na imovinu zaštićeno člankom II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju, čiji stavak 1. glasi:

“Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.”

19. Sud ističe da Ustav BiH razmatra pitanja koja su se pojavila nakon 14. prosinca 1995. godine, dana kada je Ustav BiH stupio na snagu. Prema tome, ako je apelant pretrpio štetu Odlukom o sprovođenju Uredbe o novcu Republike BiH iz 1992. godine ili Uredbom sa zakonskom snagom o promjeni vrijednosti dinara iz 1994. godine, to pitanje Sud ne može ispitati jer je izvan domašaja njegove ocjene.

20. Što se tiče događaja koji su se kasnije desili, Ustavni sud se poziva na sudsku praksu Europskog suda za ljudska prava (npr. *Aka protiv Turske*, presuda od 23. rujna 1998. godine) prema kojoj, u slučaju eksproprijacije, odlaganje države da plati nadoknade može dovesti do povrede prava na imovinu ako, za vrijeme odlaganja, vrijednost dosuđenog iznosa bude znatno reducirana usljed devalvacije ili ako gubitak nije nadoknađen adekvatnom kamatnom stopom.

21. Međutim, potrebno je istaknuti da su predmetom ocjene u ovom predmetu sudske odluke koje su pobijane ovom apelacijom donesene u izvršnom postupku. Prema članku 16. Zakona o izvršnom postupku, kao što je naznačeno i u rješenju Kantonalnog suda u Goraždu, sud određuje izvršenje na temelju izvršne isprave. Ne postoji mogućnost da se tijekom izvršnog postupka vrši ispravka ili da se donose izmjene i promjene na izvršnoj ispravi koja je temelj izvršnog postupka. Bilo kakva prijeporna pitanja koja se tiču samo izvršne isprave, što je u ovom slučaju presuda Osnovnog suda II u Sarajevu, ne mogu biti istaknute u izvršnom postupku, nego se moraju navesti sudu u drugom postupku. Tijekom tog postupka, sud može ispitati prijeporna pitanja koja je naveo apelant, a naročito pitanje nadoknade za izgubljeni novčani iznos usljed denominacije. Sud, također, ističe da je apelant imao mogućnost da u drugim postupcima traži izmjenu visine rente.

22. Ustavni sud smatra da odluke donesene u izvršnom postupku nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu po Ustavu BiH ili Europskoj konvenciji kada je u pitanju financijski gubitak koji je mogao biti predmetom ocjene u drugim postupcima.

23. Sud, stoga, zaključuje da pobijane odluke nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu.

24. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Suda se konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 30/01
11. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Odluke sudova donesenih u izvršnom postupku nisu povrijedile apelantovo pravo na imovinu po Ustavu Bosne i Hercegovine ili Europske konvencije kada je u pitanju financijski gubitak koji je mogao biti predmetom ocjene u drugim postupcima.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija S. K, iz Sanskog Mosta, protiv rješenja Kantonalnog suda u Bihaću, broj GŽ-624/2000 od 13. prosinca 2000. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnositelj je apelacije S. K., iz Sanskog Mosta, koga zastupa N. H., odvjetnik iz Sanskog Mosta.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelacije i iz dokumenata dostavljenih Ustavnom sudu, mogu se sumirati na sljedeći način.
3. Rješenjem Općinskog suda u Sanskom Mostu, broj P-303/99 od 30. rujna 1999. godine, utvrđeno je da je tuženi S. K., iz Sanskog Mosta, smetao tužiteljicu Đ. H., iz Sanskog Mosta, da koristi katni dio obiteljske stambene kuće koja se nalazi u Sanskom Mostu. Tuženom je, pod prijetnjom novčanog kažnjavanja, naloženo da ne smeta tužiteljici da taj dio slobodno i koristi i njime upravlja.
4. Kantonalni je sud u Bihaću, rješenjem broj GZ-453/99 od 15. svibnja 2000. godine, uvažio priziv tuženog S. K., protiv rješenja Općinskog suda, te rješenje ukinuo i predmet vratio na ponovno suđenje.

5. Tuženi je S. K., 6. srpnja 2000. godine, podnio protutužbeni zahtjev, navodeći da Đ. H. smeta njega, a ne on nju, u mirnom korištenju njegovog posjeda.

6. Općinski je sud u Sanskom Mostu, 15. kolovoza 2000. godine, donio rješenje broj P-278/2000, kojim je utvrdio da je tuženi S. K. smetao tužiteljici Đ. H. da koristi katni dio obiteljske stambene kuće. Tuženom je naloženo da ubuduće ne smeta Đ. H. da koristi katni dio obiteljske kuće, pod prijetnjom novčanog kažnjavanja. Istim rješenjem odbijen je, kao neutemeljen, protutužbeni zahtjev S. K.

7. Kantonalni je sud u Bihaću, rješenjem broj GZ-624/2000 od 13. prosinca 2000. godine, odbio priziv S. K. protiv rješenja Općinskog suda, te potvrdio prvostupanjsko rješenje.

II. Apelacija

8. U svojoj apelaciji Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelant se žali da su rješenjima Kantonalnog suda u Bihaću, od 13. prosinca 2000. godine i Osnovnog suda u Sanskom Mostu, od 15. kolovoza 2000. godine, povrijeđena njegova ljudska prava koje jamče Ustav Bosne i Hercegovine i Europska konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). On se poziva na pravo na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1., pravo na poštivanje doma iz članka 8. stavak 1. i zabrane zlouporabe prava iz članka 17. Europske konvencije, kao i pravo na mirno uživanje imovine iz članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

9. Apelacija je Ustavnom sudu podnesena 15. veljače 2001. godine.

10. Prema članku 16. Poslovnika Ustavnog suda, od Kantonalnog suda u Bihaću i od Đ. H., zatraženi su odgovori na apelaciju S. K.

11. Kantonalni je sud u Bihaću odgovorio da navodi apelacije nisu utemeljeni, jer se u predmetnom slučaju radi o zaštiti posjeda, a ne vlasništva. Zaključci suda se temelje na Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima (čl. 75.-85.) koje uređuju pitanja posjeda, te na Zakonu o parničnom postupku (članak 434. stavak 4.).

12. Đ. H. je, u svom odgovoru na apelaciju, istaknula da je sa svojom majkom i tetkom u posjedu kata dijela zgrade oko 30 godina, te da je posjedovna zaštita privremenog karaktera, do donošenja rješenja imovinsko-pravnog spora, koji se vodi pred Općinskim sudom u Sanskom Mostu.

13. Prema članku 20. Poslovnika Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni S. K.

IV. Dopustivost

14. Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, prema članku VI/3.(b) Ustava, apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

15. Prema članku 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

16. U konkretnom slučaju, pobijano je drugostupanjsko rješenje u parnici zbog smetanja posjeda, protiv kojeg revizija nije dopuštena (članak 434. stavak 4. Zakona o parničnom postupku). Apelant je, stoga, ispunio uvjet iscrpljivanja pravnih lijekova.

17. S. K. je, 10. siječnja 2001. godine, primio rješenje Kantonalnog suda. On je dostavio apelaciju Ustavnom sudu 15. veljače 2001. godine. Prema tome, apelacijaje podnesena u propisanom roku od 60 dana.

18. Slijedi da je apelacija dopuštena.

V. Relevantni zakonski propisi

19. Prema Zakonu o vlasničko-pravnim odnosima ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 6/98), posjednikom stvari se smatra svaka osoba koja vrši faktičku vlast na stvari preko druge osobe, koja ima izravnu vlast na stvari sukladno ugovoru (članak 75. st. 1. i 2.). Posjednik ima pravo na zaštitu od protupravnog uznemiravanja ili oduzimanja posjeda (članak 80.). Posjednik ima pravo zahtijevati sudsku zaštitu od smetanja posjeda u roku od 30 dana od saznanja o smetanju i učinitelju, a najkasnije od jedne godine od dana nastalog smetanja (članak 82.).

20. Zakonom o parničnom postupku ("Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine", broj 42/98), u poglavlju u kojem se uređuje postupak u parnicama zbog smetanja posjeda, propisano je da će se, ako ne postoje zasebne odredbe, u parnicama zbog smetanja posjeda primjenjivati ostale odredbe ovog zakona (članak 430.); pri određivanju rokova i ročišta po tužbama zbog smetanja posjeda sud će uvijek obraćati osobitu pozornost na potrebu žurnog rješavanja prema naravi svakog pojedinog slučaja (Članak 431.); raspravljanje o tužbi zbog smetanja posjeda ograničit će se samo na

raspravljanje i dokazivanje činjenica posljednjeg stanja posjeda i nastalog smetanja, a isključena je rasprava o pravu na posjed, o pravnoj utemeljenosti, ili o zahtjevima za naknadu štete (članak 432.).

VI. Ustavni je sud zaključio

21. Apelant navodi da su pobijanim rješenjima povrijeđena njegova ljudska prava iz članka 6. stavak 1, članka 8. stavak 1. i članka 17. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda i članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije. Prema članku II/2. Ustava Bosne i Hercegovine, prava i slobode koje jamče Europska konvencija i njeni protokoli, primjenjuju se izravno u Bosni i Hercegovini i imaju prioritet nad svim drugim zakonima. Ustavni je sud, stoga, mjerodavan preispitati je li došlo do povrede prava zaštićenih Europskom konvencijom i Protokolom broj 1.

22. Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u svom relevantnom dijelu, glasi:
“Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nevisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom..... ”

23. Ustavni sud konstatira da se spor zbog smetanja posjeda, koji je vođen po tužbi Đ. H. i protutužbi S. K., pred pred Općinskim sudom u Sanskom Mostu i Kantonalnim sudom u Bihaću, odnosi na njihovo građansko pravo i da se članak 6. stavak 1. Europske konvencije, stoga, primjenjuje i u ovom slučaju. Prema tome, Ustavni će sud preispitati je li postupak pred tim sudovima bio fer onako kako to zahtijeva članak 6. Europske konvencije.

24. Važan element pravičnog suđenja predstavlja princip jednakopravnosti stranaka. Taj princip podrazumijeva, kako je to i Europski sud za ljudska prava izrekao, da objema stranama mora biti data razumna mogućnost da izlože svoj predmet pod uvjetima koji ih ne stavljaju u znatno podređen položaj u odnosu na protivnika (presuda od 27. listopada 1993. A.274 u predmetu *Dombo Beheer B. V. protiv Holandije*).

25. Ustavni sud uočava da su Kantonalni sud u Bihaću, i predbježno, Općinski sud u Sanskom Mostu, u konkretnom slučaju primijenili relevantne odredbe Zakona o vlasničko-pravnim odnosima i Zakona o parničnom postupku, odlučivši usvojiti tužbeni zahtjev zbog smetanja posjeda tužiteljice Đ. H i odbiti takav tužbeni zahtjev S K.

26. S. K. navodi da je Općinski sud dao prednost Đ. H., kada je usvojio njen izmijenjeni tužbeni zahtjev zbog smetanja posjeda umjesto da ga, kao neblagovremenog, odbaci i kada mu nije dao mogućnost da zauzme svoj stav. On, dalje, navodi da je sud odlučio odbiti njegov tužbeni zahtjev zbog smetanja posjeda bez provođenja dokaza, te nije odlučio o njegovom zahtjevu za privremenom mjerom, iako je sud po prijedlogu Đ. H. donio privremenu mjeru.

27. U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud nalazi da je Đ. H. tužbu zbog smetanja posjeda podnijela 3. rujna 1999. godine, dakle, u zakonom propisanom roku, koju je dopunila izjavom S. K. da on nema namjeru smetati tužiteljici da mirno koristi katni dio zgrade niti namjerava rušiti stepenice, ali njoj osporava da prostorije izdaje pod zakup. Sud ne smatra da mu nije bilo omogućeno da se izjasni o tužbenom zahtjevu, jer je uvažena njegov priziv Kantonalnom sudu i predmet je vraćen Općinskom sudu. Ustavni sud, također, nalazi da je dokazni postupak po tužbi Đ. H. i protutužbi S. K. proveden na jednak način

28. Ustavni sud, stoga, smatra da je postupak u ovom predmetu vođen na nepravičan način i da nije došlo do povrede članka 6. Europske konvencije.

29. Daljnji prizivi apelanta odnose se na povrede njegovih prava iz sljedećih odredbi:

Članak 8. stavak 1. Europske konvencije, koji glasi:

"Svako ima pravo na štovanje svog privatnog i obiteljskog života, doma i prepiske."

Članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije, koji glasi:

"Svaka fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

30. Ustavni sud smatra da su sudovi, primjenjujući relevantne zakonske propise, utvrdili da je S. K. smetao Đ. H. da koristi predmetni katni dio zgrade. Stoga se ne može tvrditi da su sudovi time povrijedili pravo S. K. na privatni život i njegov dom ili pravo na zaštitu vlasništva. Slijedi da nije došlo do povrede članka 8. Europske konvencije i članka 1. Protokola broj 1 Europske konvencije.

31. Članak 17. Europske konvencije, na koji se apelant također poziva, glasi:

"Ništa u ovoj konvenciji ne može se tumačiti tako da podrazumijeva pravo bilo koje države, skupine ili osoba da se upuste u neku djelatnost ili izvrše neki čin koji je usmjeren na poništavanje bilo kog od navedenih prava i sloboda ili na njihovo ograničavanje u većoj mjeri od one koja je predviđena Konvencijom."

Ustavni sud ne smatra da je ovaj članak relevantan u konkretnom slučaju.

32. Ustavni je sud odlučio odbiti apelaciju.

33. Na temelju članka VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda, prof. dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 35/01
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni je sud utvrdio da postupak u ovom predmetu nije vođen na nepravičan način i da stoga nije došlo do povrede članka 6. Europske konvencije, niti su sudovi povrijedili pravo apelanta na privatni život i njegov dom i pravo na zaštitu vlasništva (članak 8. i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju).

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. ili. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Usvaja se, kao utemeljena, apelacija gosp. Edhema Bičakčića iz Sarajeva, protiv:

Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. rujna 2001. godine, rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. kolovoza 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-517/01 od 2. studenoga 2001. godine, rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-232/01 od 19. rujna 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01 od 6. studenoga 2001. godine i rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01 od 9. listopada 2001. godine.

Ukidaju se:

- 1. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. rujna 2001. godine,**
- 2. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. kolovoza 2001. godine,**
- 3. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-517/01 od 2. studenoga 2001. godine,**
- 4. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-232/01 od 19. rujna 2001. godine,**
- 5. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01 od 6. studenoga 2001. godine.**
- 6. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01 od 9. listopada 2001. godine.**

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da prigovor imuniteta, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u tijeku postupka pred tim sudom, koje je

izjavio okrivljeni u označenim predmetima, dostavi i predoči Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, kao stvarno mjerodavan sud, raspravi i donese odluku o narečenom pitanju.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnositelj je apelacije Edhem Bičakčić iz Sarajeva, kojeg zastupa Žarko Bulić, odvjetnik iz Sarajeva.
2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz apelacije Edhema Bičakčića i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:
3. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu, za sprovođenje istrage broj KT: 11/00 od 11. svibnja 2001. godine, istražni sudac Kantonalnog suda u Sarajevu, 13. kolovoza 2001. godine, donio je rješenje o sprovođenju istrage broj Ki-125/01, protiv više osoba, među kojima je i Edhem Bičakčić, jer postoji osnovana dvojba da je počinio kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 3. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu KZ FBiH), u svezi članka 46. Zakona. Nakon što je istražni sudac pozvao osumnjičene da iznesu svoju obranu, apelant se pozvao na imunitet i predložio da Sud, kao predbježno pitanje, riješi pitanje imuniteta. Istražni je sudac kompletan spis dostavio Kaznenom vijeću tog suda, koje je 3. srpnja 2001. godine vratilo spis istražnom sucu uz pismeni podnesak broj Kv 362/01, sa uputom da je potrebno prije svega ispitati okrivljene, pa ukoliko se istražni sudac složi sa zahtjevom za sprovođenje istrage, da donese rješenje o sprovođenju istrage, a na to rješenje stranke će imati pravo priziva. Kako se i dalje, nakon što je upoznat sa uputom Kaznenog vijeća Suda, apelant pozivao na imunitet, istražni je sudac, složivši se sa zahtjevom za sprovođenje istrage, smatrao da se u ovoj fazi postupka apelant brani šutnjom, te je i donio narečeno rješenje.
4. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, odlučujući po prizivu apelanta protiv narečenog rješenja o sprovođenju istrage od 13. kolovoza 2001. godine, donijelo rješenje broj KV-46/01 od 12. rujna 2001. godine, kojim je odbilo priziv kao netemeljen. Ovo vijeće, imajući u vidu imunitet na koji se poziva apelant, a koji je kao njegovo pravo regulirano u poglavlju IV/B. toč. 4. članak 10. Ustava Federacije BiH, dajući svoj

suštinski stav glede primjenjivosti narečene ustavne odredbe o imunitetu i razmatrajući prizivne navode osumnjičenog, smatra da bi, u sadašnjoj fazi istrage, bilo preuranjeno ocjenjivati prigovor imuniteta, poglavito što je neprijeporno da osumnjičeni više ne obnaša funkciju premijera Vlade koja je bila zaštićena imunitetom.

Također, u obrazloženju odluka Kazneno vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stajalište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije.

Pred Vijećem se, također, postavilo pitanje je li osumnjičeni inkriminirane radnje, narečene u zahtjevu za sprovođenje istrage, obnašao u okviru svojih ovlasti, odnosno mogu li se te radnje, sa tog aspekta, smatrati dopuštenim ili nedopuštenim. Vijeće je, u svezi ovog pitanja, ocijenilo da, za sada, kada je istraga u tijeku i kada je sproveden samo manji broj istražnih radnji, ne može na to pitanje odgovoriti, i da je nužno nastaviti istražne radnje radi rasvjetljavanja ovog važnog pitanja. Osumnjičeni će, po ocjeni Vijeća, moći isticati svoj prigovor imuniteta, i ovisno o stvarnoj situaciji u daljnjem tijeku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

5. Istražni je sudac Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući povodom zahtjeva Federalnog tužiteljstva za sprovođenje istrage broj KT-26/01 od 7. ožujka 2001. godine, donio rješenje o sprovedbi istrage broj Ki-232/01 od 19. rujna 2001. godine protiv apelanta zbog osnovane dvojbe daje počinio kazneno djelo i to: pod točkama 1., 2., 3. i 4. produljeno kazneno djelo zloporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 3., a u vezi stavka 1. Kaznenog zakona FBiH, a pod točkom 4. i kazneno djelo krivotvorenje službene isprave iz članka 368. stavak 1. Kaznenog zakona FBiH.

Istražni je sudac konstatirao da je Ustavni sud BiH svojom odlukom odredio Kantonalni sud u Sarajevu kao mjerodavan sud za vođenje ovog postupka, a da se apelant, nakon što je Sud pozvao osumnjičene da iznesu svoju obranu, pozvao na imunitet. Istražni je sudac donio rješenje o sprovođenju istrage, smatrajući da se apelant brani šutnjom.

6. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, rješavajući priziv apelanta, 2. studenoga 2001. godine, donijelo rješenje broj Kv-517/01 od 2. studenoga 2001. godine, kojim je odbilo priziv osumnjičenog apelanta, kao netemeljen.

Vijeće je u ovom rješenju kao osnov iznijelo razloge date u ranijem, odbijajućem rješenju broj KV-462/01 od 12. rujna 2001. godine, rješavajući da se nastave sprovoditi istražne radnje u cilju utvrđivanja jesu li radnje izvršene u okviru njegove funkcije, odnosno radi utvrđivanja jesu li dopuštene ili nedopuštene, imajući u vidu da osumnjičeni više ne obnaša funkciju premijera Vlade.

U obrazloženju rješenja ponovno je zauzet stav da je imunitet okrivljenog (apelanta) prestao sa prestankom njegove funkcije.

7. Istražni je sudac Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući po zahtjevu Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu broj KT-288/01 od 9. kolovoza 2001. godine, donio rješenje o

sprovedbi istrage, broj Ki-247/01 od 9. listopada 2001. godine, protiv apelanta, suglasivši se da postoji osnovana dvojba da je osumnjičeni počinio kazneno djelo zlouporabe položaja ili ovlasti, predviđeno i kažnjivo po članku 358. stavak 3. u svezi stavka 1. KZ Federacije BiH. Pozvavši se na imunitet, apelant nije iznio svoju obranu, a istražni je sudac, smatrajući da se osumnjičeni brani šutnjom, donio narečeno rješenje.

8. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, rješenjem broj KV-567/01 od 6. studenoga 2001. godine, odbilo kao neutemeljen priziv osumnjičenog, koji je predlagao u prizivu da se zatraži od županijskog tužitelja da otkloni smetnje za vođenje kaznenog postupka, zbog postojanja Ustavom Federacije BiH utvrđenog imuniteta od kaznenog gonjenja, te da se nakon toga odluči o zahtjevu za sprovođenje istrage ili da prvostupanjsko rješenje preinači i zbog istog razloga, u smislu članka 163. stavak 1. točka 3. ZKP-a, kazneni postupak obustavi. Odbijajući priziv osumnjičenog kao netemeljen, Vijeće Suda iznijelo je iste razloge kao i u ranijim drugostupanjskim rješenjima, ističući da se protiv osoba iz članka IV/B.4. (imunitet, članak 10.) Ustava Federacije BiH neće pokrenuti kazneni postupak, a ako je već pokrenut obustavit će se pod uvjetom da se oni pozovu na imunitet, što znači da te osobe, u momentu kada se pozivaju na imunitet, uživaju imunitet i vrše svoje funkcije. Vijeće smatra da se ne može raditi o bilo kojim radnjama nego samo onim koje su počinjene za vrijeme i u okviru vršenja dužnosti, što dalje znači da su za preduzimanje tih radnji bili i ovlašteni, te da se imunitet ne odnosi u apsolutnom smislu na sva kaznena djela.

9. Zastupnički je dom Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine, na temelju čl. IV/A.20.(1c) Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 12. ožujka 2001. godine, donio odluku o potvrđivanju imenovanja Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, prema kojoj su imenovani novi članovi Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, pa s tim u vezi i novi premijer Vlade Federacije Bosne i Hercegovine, novi zamjenik premijera Vlade i novi federalni ministri. Slijedi da je apelantu prestao mandat premijera Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

II. Apelacija

10. Edhem Bičakčić iz Sarajeva, kojeg zastupa Žarko Bulić, odvjetnik iz Sarajeva, 19. studenoga i 3. prosinca 2001. godine, podnio je apelaciju i dopunu apelacije Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, protiv narečenih rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu. U apelaciji i dopuni apelacije se, između ostalog, navodi da je Kantonalno tužiteljstvo u Sarajevu 11. svibnja 2001. godine podnijelo istražnom sucu Kantonalnog suda u Sarajevu zahtjev za sprovođenje istrage protiv Edhema Bičakčića i dr. zbog, navodno, počinjenog kaznenog djela iz članka 358. stavak 3. KZ FBiH, u svezi članka 46. toga zakona, koje je, navodno, počinio u drugoj polovici 1999. i 2000. godini. Edhem Bičakčić se, kao osumnjičeni u narečenim kaznenim predmetima, odazvao pozivu

istražnog suca i, pri prvom saslušanju kod istražnog suca, pozvao se na imunitet od kaznenog gonjenja koji je konstituiran u odredbi članka IV/B. točka 4-10 Ustava Federacije Bosne i Hercegovine, koja glasi:

“Predsjednik Federacije, Dopredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti ”,

Apelant ističe da je povodom imuniteta, kao incidentnog proceduralnog pitanja koje isključuje kazneno gonjenje u svakoj fazi kaznenog postupka u svojim rješenjima koji su predmetom apelacije, Kantonalni sud u Sarajevu, uzurpacijom isključive mjerodavnosti Ustavnog suda Federacije Bosne i Hercegovine za rješenje tog incidentnog pravnog pitanja, zauzeo stavove koji su nezakoniti, protuustavni i pravno neodrživi. Zahtjevom za sprovođenjem istrage apelant je terećen za navodne kazneno-pravne radnje koje je počinio u svojstvu premijera Vlade Federacije Bosne i Hercegovine.

11. Apelant smatra da uživa apsolutni imunitet od kaznenog gonjenja iako više ne obnaša funkciju premijera Vlade, a da su pobijanim rješenjima Kantonalnog suda u Sarajevu povrijeđena njegova prava zajamčena člankom 6. stavak 1. i člankom 7. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te čl. II/2. i II/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine.

Apelant podsjeća Ustavni sud Bosne i Hercegovine, obzirom na fazu postupka u kojoj podnosi ovu apelaciju, na stajalište izneseno u odluci Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, broj U34/01 od 22. lipnja 2001. godine.

Apelant ističe da se pitanje imuniteta ne može riješiti niti u jednoj kasnijoj fazi postupka, a sam imunitet ne dopušta postupak, odnosno kazneno gonjenje.

12. Predložio je da se, sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, zatraži dostava kompletnog spisa pod oznakom Ki-125/01, da se, sukladno članku 17. stavak 3. Poslovnika Suda, po apelaciji postupa žurno, te da se nakon održane sjednice Ustavnog suda, u smislu odredbi čl. 31. do 35. ili javne sjednice, u smislu odredbi čl. 41-53. Poslovnika Suda na koju će se pozvati apelant, donese odluka kojom se usvaja podnesena apelacija, te ukidaju sva rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu koja se odnose na apelanta i naloži Kantonalnom sudu u Sarajevu da izjavljeni prigovor imuniteta apelanta predoči Ustavnom sudu Federacije BiH, kao stvarno mjerodavnom, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u tijeku postupka, na meritorno odlučivanje ili da Ustavni sud Bosne i Hercegovine, postupajući sukladno članku 61. Poslovnika Suda, sam riješi pitanje imuniteta u meritumu, tako što će utvrditi da apelant, u konkretnom slučaju, doista uživa apsolutni imunitet od kaznenog gonjenja.

Apelant je predložio da se donese privremena mjera sukladno članku 75. Poslovnika Suda, uz zabranu vršenja daljnjih istražnih radnji Kantonalnom sudu u

Sarajevu i zabrani Kantonalnom tužiteljstvu Sarajevo da vrši bilo kakve proceduralne radnje do konačne odluke Ustavnog suda po apelaciji.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

13. Sukladno odredbi članka 16. Poslovnika Suda, 27. prosinca 2001. godine od Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu zatraženi su odgovori na navode apelacije.

14. Kantonalno je tužiteljstvo u Sarajevu 18. siječnja 2002. godine, u odgovoru na apelaciju, nakon što je izložilo domaće i usporedno kazneno i kaznenoproceno pravo, ustavnu praksu i postojeće pravne teorije, zaključilo:

"da se u konkretnom slučaju odredba Odjeljka IV tačke B. člana 10. Ustava FBiH treba tumačiti da je imunitetsko pravo koje je dato navedenim funkcionarima za vrijeme vršenja funkcije ograničeno za vrijeme trajanja mandata, odnosno vršenja funkcije Predsjednika i Potpredsjednika FBiH, Premijera, zamjenika Premijera i članova Vlade FBiH.

Kantonalno tužilaštvo konstatuje da lica iz Odjeljka IV točke B. člana 10. Ustava FBiH uživaju imunitet dok im traje mandat i u tom vremenu vrše svoje zakonske dužnosti, a na imunitet se mogu pozivati samo u vrijeme trajanja mandata s tim da imunitetska zaštita prestaje istekom mandata. Službena radnja koja krši zakon i predstavlja krivično djelo određeno zakonom ne ulazi u materijalnopравни imunitet već samo ima procesnopravni karakter (formalnopravni imunitet) koji je strogo procesne prirode i predstavlja samo smetnju za vođenje krivičnog postupka bez odobrenja Parlamenta u vrijeme trajanja mandata i isti traje samo do davanja odobrenja ako je mandat u tijeku ili do prestanka trajanja mandata kada se nosile imuniteta ne može pozvati na imunitet.

U Odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01 od 24. 7. 2001. godine u točki 27. je zaključeno da istaknuti prigovor od strane istog apelanta Ustavni sud BiH neće rješavati jer je to pitanje koje treba da razriješi stvarno nadležni sud, što bi u konkretnom slučaju značilo Kantonalni sud u Sarajevu koji je to pitanje i rješavao odlukama broj KV-517/01 od 2. 11. 2001. godine, KV-567/01 od 6. 11. 2001. godine, KV-462/01 od 12. 9. 2001. godine čime je predmetna stvar postala res judicata. Ustavni sud BiH je prema tome o istoj stvari ranije odlučivao zbog kojih razloga shodno članu 12. stav 3. tačke 5. Poslovnika Ustavnog suda BiH predmetnu apelaciju će skinuti sa liste predmeta za odlučivanje. Imajući u vidu da je Kantonalni sud Sarajevo svojim odlukama riješio pitanje imuniteta to se predmetna apelacija očigledno odmah ukazuje kao neosnovana (prima facie), zbog kojih razloga se predmetna apelacija treba posmatrati i sa aspekta člana 12. stav 3. tačke 6. po kom osnovu se takva apelacija skida sa liste predmeta za odlučivanje.

Kantonalno tužilaštvo je predložilo da Ustavni sud Bili shodno članu 12. stav 3. tačke 5. i 6. u vezi sa članom 12. stav 1. i 6. donese rješenje o skidanju apelacije sa liste predmeta za odlučivanje.

U suprotnom da predmetnu apelaciju odbaci kao neosnovanu shodno članu 55. stav 1. tačke 1. i 5. Poslovnika Ustavnog suda BiH jer se radi o pitanju o kojem je već redovni sud odlučio kada je žalbu aplikanta koja se pozivala na imunitet protiv rješenja o sprovođenju istrage Vijeće Kantonalnog suda Sarajevo istu odbilo kao neosnovano. Navedenom odlukom Kantonalni sud Sarajevo riješio je pitanje imuniteta čime je navedena pravna stvar postala res judicata (rješenje Kantonalnog suda Sarajevo broj Kv-567/01 od 6. 11. 2001.godine, KV-517/01 od 2. 11. 2001. godine i KV-462/01 od 12. 9. 2001. godine) ili shodno članu 55. stav 1. tačke 1. se oglasi nenadležnim za odlučivanje kako je to i sam Ustavni sud BiH naveo u tački 27 odluke broj U 34/01 od 22. 6. 2001. godine.

Ili shodno članu 57 Poslovnika Ustavnog suda BiH donese odluku kojom će odbiti zahtjev aplikanta kao neosnovan i utvrditi da ne postoji povreda Ustava na koju se u aplikaciji ukazuje kao i prethodno odbaci prijedlog za donošenje privremene mjere zbog nepostojanja zakonskih razloga za njeno donošenje. ”

15. Kantonalni je sud u svom dopisu od 21. siječnja 2002. godine izvijestio Ustavni sud Bosne i Hercegovine da je Kantonalni sud u Sarajevu u donesenim rješenjima izrazio svoje pravno stajalište glede pitanja imuniteta Edhema Bičakčića, u procesnoj situaciji u kojoj se postupak nalazio u trenutku donošenja rješenja Suda, te da Sud smatra da nemaju pravni osnov za naknadno komentiranje, odnosno dodatno argumentiranje svojih odluka.

IV. Dopustivost

Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Prema članku 11. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može odlučivati o apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i samo ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj primio presudu o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

Zahtjev apelanta proizilazi iz radnji koje se vode pred istražnim sucem u kaznenom postupku, pa je nužno ukazati na odredbe Zakona o kaznenom postupku koje su od utjecaja za procjenu dopustivosti apelacije.

Prema Zakonu o kaznenom postupku Federacije BiH (“Službene novine FBiH”, broj 43/98) (u daljnjem tekstu ZKP), kada postoji utemeljena dvojba da je određena osoba učinila kazneno djelo, na zahtjev mjerodavnog tužitelja za sprovođenje istrage, rješenje o sprovođenju istrage donosi istražni sudac mjerodavnog suda. Protiv rješenja

istražnog suca o sprovođenju istrage može se izjaviti priziv, o kojem rješenjem odlučuje vijeće tog suda. Protiv rješenja vijeća nije moguće izjaviti priziv, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (čl. 151., 385. i 388.). ZKP nije odredio druge mogućnosti za daljnje korištenje pravnih lijekova.

U konkretnom su slučaju iscrpljeni svi pravni lijekovi protiv pobijanih rješenja u fazi predbježnog kaznenog postupka.

Kantonalni je sud u Sarajevu donio rješenja broj KV-462/01 12. rujna 2001. godine (koje je apelant primio 19. rujna 2001. godine), broj KV-517/01 2. studenoga 2001. godine i broj KV-567/01 6. studenoga 2001. godine. Apelacija je dostavljena 19. studenoga 2001. godine. Obzirom da je 60. dan istekao 18. studenoga, u nedjelju koja je neradni dan za Sud, taj rok se produljio na sljedeći radni dan, 19. studenoga 2001. godine. Kako je apelacija dostavljena 19. studenoga 2001. godine Ustavnom sudu, proizilazi da je izjavljena u roku koji je utvrđen člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda.

Iz narečenog proizilazi da apelacija ispunjuje uvjete u odnosu na iscrpljivanje pravnih lijekova i blagovremenost.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine ocijenio da su odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmetom ovog spora, konačne, što je vidljivo iz sljedećeg:

Iz drugostupanjskog rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-462/01, od 12. rujna 2001. god. nedvojbeno proizilazi da rješenje utvrđuje da okrivljeni (apelant) nema imunitet, jer je imunitet vezan *“za odgovarajuće dužnosti čije trajanje je ograničeno samo za vrijeme trajanja svojstva premijera, odnosno ministra u Vladi”* (str. 2., kraj prvog pasusa obrazloženja citiranog rješenja).

Isti stav se ponavlja, također, u drugostupanjskom rješenju broj KV-517/01 od 2. studenoga 2001. godine (str. 2., peti pasus citiranog rješenja) i rješenju broj KV-567/01 od 6. studenoga 2001. godine (str. 2., peti pasus).

Stoga, nije prijeporno da je ovakvim odlučenjima Kantonalni sud u Sarajevu zauzeo dva stava, i to:

1. da sam sud odlučuje o prigovoru imuniteta, i,
2. što je najhitnije, da je riješio da okrivljeni (apelant) nema imunitet za inkriminirana kaznena djela.

Dakle, definitivno i konačno je, na gore analizirani način, Kantonalni sud u Sarajevu odbio prigovor imuniteta.

Ovo, i bez obzira što se u istim obrazloženjima drugostupanjskih rješenja upada u očevidne kontradiktornosti, konstatira da se i kasnije može rješavati prigovor imuniteta (str. 3. rješenja KV-567/01 od 6. studenoga 2001. god.).

Zato je prihvaćeno da je apelacija dopustiva.

V. Meritum

Apelant ističe da je Kantonalni sud u Sarajevu, citiranim rješenjima o sprovođenju istrage i drugostupanjskim rješenjima tih predmeta, povrijedio njegova prava zaštićena člankom 6. stavak 1. i člankom 7. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer nisu riješeni prigovori imuniteta, odnosno riješila ih je stvarno nemjerodavna institucija.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u dijelu relevantnom za ovu apelaciju, glasi: "Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. "

Prije svega, imajući u vidu precedens Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz odluke broj U 34/01 od 22. lipnja 2001. godine u odnosu na točku 4. koji glasi:

"Iako sudska praksa Europskog suda za ljudska prava stoji na stajalištu da pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja u kaznenom postupku mora biti sagledano na temelju kaznenog postupka u cjelini, jer omaške i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti izmijenjeni u sljedećoj fazi postupka, Ustavni sud BiH je stao na stajalište da kao domaća institucija mora ukazati na povredu prava zajamčenih ustavom čak i u ovoj fazi postupka. Naime, Europski sud za ljudska prava je sudska instanca međunarodnog karaktera i njegovo postupanje moguće je tek nakon iscrpljivanja domaćeg postupka u cjelini. Međutim, Ustavni sud BiH je domaća institucija apelacijske mjerodavnosti glede prava i sloboda zajamčenih Ustavom BiH, te u tom smislu, bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan, mora ukazati na povredu prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, pa samim tim i prava zajamčenih Ustavom BiH. "

S jedne strane, citirani precedens je značajan za pitanje dopustivosti apelacije. To je pitanje i riješeno u predbježnom poglavlju pod IV. Dopustivost.

Međutim, zauzeti precedens je apsolutno značajan i u odnosu na meritorno odlučnje.

Ustavni je sud ocijenio da je Kantonalni sud u Sarajevu, odlukama koje su predmetom apelacije, povrijedio prava apelanta zaštićena člankom 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine zbog sljedećeg:

Pitanje prigovora imuniteta okrivljenog (apelanta) nije riješeno, zato što Kantonalni sud, koji vodi kazneni postupak protiv okrivljenog, nije mjerodavan rješavati pitanje imuniteta.

Pogrešno je teziranje drugih sudionika u postupku, pa i samih pobijanih odluka, da sud koji vodi kazneni postupak ima pravo rješavati pitanje imuniteta. To je očevidno iz

Ustava Federacije BiH koji, pod naslovom C.3. Ustavni sud, članak 10. točka 3., određuje da on rješava pitanje imuniteta.

Citiramo narečenu odrednicu: *“Ustavni sud također odlučuje o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili pak neki kantonalni sud a koja se jave tijekom postupka pred dotičnim sudom.”*

Iz citiranog očividno proizilazi da je, u konkretnom slučaju, jedino i isključivo mjerodavan riješiti narečeno pitanje Ustavni sud Federacije BiH.

Rečeno je “jedino i isključivo”, zato što je to jedina odrednica koja govori o načinu postupka ocjene prava na imunitet, posebice zato što ne postoji nikakav drugi zakon u odnosu na premijera i dr. glede razrješavanja pitanja imuniteta.

Također, iz Zakona o kaznenom postupku, ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi kazneni postupak.

Navođenje da je u odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01, pod točkom 27., Ustavni sud dao pravo Kantonalnom sudu da u materijalnopravnom smislu riješi pitanje imuniteta, je apsolutno netočno.

Naime, točka 27. izvorno glasi: *“Istaknuti prigovor imuniteta od strane apelanta Ustavni sud BiH nije rješavao, jer to pitanje treba razriješiti stvarno mjerodavan sud.”*

Dakle, Ustavni sud to pitanje nije razriješio, jer ono nije ni bilo konačno riješeno da bi imali dopustivost da ga rješavamo, jer je raniju istragu u tom predmetu vodio nemjerodavni Vrhovni sud Federacije BiH.

To što je određeno da pitanje treba razriješiti stvarno mjerodavni sud je točno, ali svakako u određenoj proceduri koja je već ranije citirana u odnosu na Ustav Federacije BiH, koji je jedini mjerodavan razriješiti narečeni prigovor imuniteta.

Također, tumačenje iz odluka Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmet ovog spora, da to što okrivljeni (apelant) nije dao iskaz, znači da je to obrana šutnjom, je apsolutno netočno.

Naime, prigovor imuniteta i obrana šutnjom su dva različita instituta obrane.

Obrana šutnjom je pravo svakog građanina i ona je kodificirana Zakonom o kaznenom postupku.

S druge strane, institut imuniteta je kodificiran u Ustavu Federacije BiH pod B. Izvršna vlast Federacije pod točkom 4/10. i naslovom Imunitet, a odrednica glasi: *“Predsjednik Federacije, Dopredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.”*

Slijedi da osobe pobrojane po funkcijama *ne mogu biti kazneno gonjene niti odgovorne u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.*

Dakle, razvidno, citirana odrednica *ius cogens* ističe da te osobe *ne mogu* biti kazneno gonjene za bilo koju radnju učinjenu u obnašanju svoje dužnosti.

To znači, da je prigovor imuniteta takav prigovor koji se mora riješiti predbježno, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage. .

Prvostupanjske odluke, koje je potvrdio drugostupanjski Kantonalni sud u Sarajevu, pokrenule su kazneno gonjenje. Naime, donošenjem rješenja o sprovođenju istrage započinje i dalje se odvija kazneno gonjenje. Razvidno je, da je takvo odlučenje apsolutno oprečno pravima okrivljenog (apelanta) u odnosu na ustavne odrednice Ustava Federacije BiH koje su citirane.

Također je razvidno, iz inkriminacija u rješenjima o sprovođenju istrage, da se one odnose na objektivni identitet kaznenog djela (vrijeme, mjesto, svojstvo okrivljenog, način i posljedice) i da inkriminiraju okrivljenom (apelantu) da ih je učinio u svojstvu premijera Federacije BiH.

Ustavni sud ocjenjuje da ovako eklatantne povrede vrijeđaju odrednicu članka 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer:

1. S jedne strane, vrijeđaju pravo okrivljenog na pravično suđenje, jer je apelanta započeo kazneno goniti Kantonalni sud u Sarajevu, a da predbježno nije riješeno pitanje prigovora imuniteta.
2. S druge strane, niz elementarnih nezakonitosti, npr. miješanje instituta šutnje i instituta imuniteta, ukazuju da je kod apelanta izazvana opravdana dvojba u pristranost suda.
3. Ovo tim prije što je čitav ovaj postupak započet nezakonito, a o čemu govori odluka Ustavnog suda BiH broj U 34/01. Zaključak je da su, rijetko kad kao u ovom predmetu, povrijeđena prava apelanta u odnosu na citirane odredbe Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine.

Unatoč iznesenom, u odnosu na tezu apelacije da je došlo do povrede članka 7. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Ustavni je sud ocijenio da to pravo okrivljenog (apelanta) nije povrijeđeno. Naime, u izvornom tekstu narečena odrednica glasi:

"Niko se ne može smatrati krivim za kazneno djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo kazneno djelo u vrijeme izvršenja, prema nacionalnom ili međunarodnom pravu. Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja kaznenog djela. "

Stoga, iz same odluke Ustavnog suda u odnosu na izreku i obrazloženje ove odluke vidi se da je narečeni prigovor, s jedne strane, oprečan citiranoj normi članka 7. stavak 1. Europske konvencije, a s druge strane je i preuranjen.

Razvidno je da okrivljeni (apelant) nije ni proglašen krivim, pa mu time nije ni izrečena kazna.

VI. Zaključak

Na temelju izloženog, većinskom odlukom (šest naprema dva) odlučeno je kao u izreci.

Suci dr. Hans Danelius i prof! dr. Louis Favoreu dostavili su zajedničko izuzeto mišljenje, koje se prilaže uz ovu odluku kao aneks.

Na temelju članka VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 59/01
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine usvojio apelaciju protiv Rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, jer je ocijenio da su prvostupanjske odluke, koje su potvrđene drugostupanjskim odlukama Kantonalnog suda, uspostavile kazneno gonjenje apelanta a da prije toga nije riješeno pitanje prigovora imuniteta, što je oprečno pravima okrivljenog (apelanta). To predstavlja povredu članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (pravo na pravično suđenje), ekvivalentnog čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

ANEXS
Izuzeto mišljenje suca dr. Hansa Daneliusa

Žalim što ne mogu prihvatiti većinsko mišljenje u ovom predmetu, a iz sljedećih razloga:

Edhem Bičakčić navodi da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje pred neovisnim tribunalom, zajamčeno člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, obzirom da mu je uskraćeno pravo na imunitet od kaznenog gonjenja.

Međutim, kazneni je postupak protiv Edhema Bičakčića još uvijek u preliminarnoj fazi, te stoga još uvijek nije poznat njegov ishod. Prema sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava, pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na temelju postupka u cjelini, što znači da to nije moguće utvrditi dok se postupak ne okonča. (Izuzeto mišljenje sudaca Daneliusa i Marka, u prilogu odluke Ustavnog suda u predmetu broj U 34/01).

Slijedi da je apelacija Edhema Bičakčića preuranjena. On će, naravno, imati priliku, da, kada se kazneni postupak okonča, pred Ustavnim sudom pokrene pitanje nepravičnosti do kojeg bi moglo doći u ovom postupku.

U svakom slučaju, pravo na imunitet od kaznenog postupka ne proizilazi iz članka 6. Europske konvencije, pošto taj članak predviđa zaštitu prava da sud ispita i odluči o kaznenoj optužbi, ali ne predviđa i pravo na izuzimanje od sudskog postupka. Stoga, do povrede njegovog prava iz članka 6. ne može doći u slučaju da se odbije ili ne uvaži zahtjev Edhema Bičakčića kojim se on poziva na imunitet.

Isto tako, Ustav Bosne i Hercegovine ne sadržava niti jednu odredbu koja Edhemu Bičakčiću daje pravo na imunitet. Odredba koja se odnosi na ovo pitanje je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (poglavlje IV/B. 4., članak 10). Međutim, pitanje eventualne povrede ove odredbe potpada pod mjerodavnost Ustavnog suda Federacije, a ne Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Također, Edhem Bičakčić nema osnova pozivati se na članak 7. Europske konvencije, jer on nije ni proglašen krivim za kazneno djelo.

Izuzeto mišljenje suca prof. dr. Louisa Favoreua

U cijelosti se pridružujem stavovima koje je u svom izuzeto mišljenju iznio sudac dr. Hans Danelius.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Usvaja se, kao utemeljena, apelacija Sulejmana Gariba iz Sarajeva, protiv:

Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. rujna 2001. godine, rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. kolovoza 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-487/01 od 20. rujna 2001. godine, rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-209/01 od 13. kolovoza 2001. godine.

Ukidaju se:

- 1. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. rujna 2001. godine,**
- 2. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. kolovoza 2001. godine,**
- 3. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-487/01 od 20. rujna 2001. godine,**
- 4. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-209/01 od 13. kolovoza 2001. godine.**

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da prigovor imuniteta, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u tijeku postupka pred tim sudom, koje je izjavio okrivljeni u označenim predmetima, dostavi i predoči Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, kao stvarno mjerodavan sud, raspravi i donese odluku o narečenom pitanju.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenično stanje

1. Podnositelj je apelacije Sulejman Garib iz Sarajeva, kojeg zastupa Vasvija Vidović, odvjetnica iz Sarajeva.

2. Činjenice predmeta, koje proizilaze iz apelacije Sulejmana Gariba i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:

3. Sulejman Garib je bio ministar za socijalnu skrb, raseljene i izbjegle osobe Federacije Bosne i Hercegovine. Mandat mu je istekao prije otvaranja kaznenog postupka.

4. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu, istražni je sudac Kantonalnog suda u Sarajevu, rješenjem od 13. kolovoza 2001. (predmet broj Ki-125/01) odlučio sprovesti istragu protiv Sulejmana Gariba i drugih osoba. Prema ovom rješenju, postoji utemeljena dvojba da je Sulejman Garib počinio kazneno djelo zloporabe položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 3. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu KZ FBiH). Sulejman Garib se pozvao na imunitet i predložio da Kantonalni sud, kao predbježno pitanje, riješi pitanje imuniteta. Kompletan spis je dostavljen Kaznenom vijeću tog suda, koje je 3. srpnja 2001. godine vratilo spis istražnom sucu sa uputom da je potrebno, prije svega, ispitati okrivljene. Kako se i dalje Sulejman Garib pozivao na imunitet i odbijao da ga ispituju, istražni je sudac smatrao da se u ovoj fazi postupka apelant brani šutnjom.

5. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, odlučujući o prizivu Sulejmana Gariba protiv narečenog rješenja o sprovođenju istrage od 13. kolovoza 2001. godine, donijelo rješenje broj KV-462/01 od 12. rujna 2001. godine kojim je odbilo priziv kao neutemeljen. Sud smatra da bi u sadašnjoj fazi istrage bilo preuranjeno cijeliti prigovor imuniteta, te je naveo da je neprijeporno da osumnjičeni više ne obnaša funkciju federalnog ministra za socijalnu skrb, raseljene i izbjegle osobe. Sulejman Garib će, po ocjeni Vijeća, moći kasnije isticati svoj prigovor imuniteta, i ovisno o stvarnoj situaciji u daljnjem toku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

Također, u obrazloženju odluka Kazneno vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stajalište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije.

6. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu, istražni je sudac Kantonalnog suda u Sarajevu, drugim rješenjem od 13. kolovoza 2001. godine, koje je bilo usvojeno u paralelnom predmetu (predmet broj Ki-209/01), odlučio sprovesti istragu protiv Sulejmana Gariba zbog utemeljene dvojbe da je počinio kazneno djelo zloporabe službenog položaja ili ovlasti iz članka 358. stavak 3. KZ Federacije BiH. Sulejman Garib se opet pozvao na imunitet i tražio da sud to pitanje riješi kao

predbježno pitanje. Kao i predbježnog puta odbio je da bude ispitivan, te je istražni sudac smatrao da se apelant brani šutnjom.

7. Sulejman Garib je uložio priziv Vijeću Kantonalnog suda u Sarajevu, koje je rješenjem broj Kv-487/01 od 20. rujna 2001. godine odbilo priziv sa istim obrazloženjem kao u KV-462/01 od 12. rujna 2001.

II. Apelacija

8. Apelaciju protiv narečenih rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu Sulejman Garib podnio je 19. studenoga 2001. godine.

9. Istaknuo je da se u oba narečena slučaja pozvao na imunitet koji mu pruža članak IV/B. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine. Kao prijeporna pitanja naveo je da se kazneno gonjenje ne može pokrenuti protiv osobe koja ima imunitet od kaznenog gonjenja za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje funkcije. Naveo je da je, dok je bio u svojstvu ministra u Vladi Federacije, imao imunitet samim Ustavom Federacije. Dalje je tvrdio da je Kantonalni sud morao predočiti Ustavnom sudu Federacije, kao sudu stvarno mjerodavnom za odlučivanje o pitanju imuniteta, da odluči o tom pitanju prije odluke o pokretanju kaznenog gonjenja.

10. U svojoj apelaciji Sulejman Garib se pozvao na više konkretnih presuda Europskog suda za ljudska prava, kao i na odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine broj U 34/01 od 22. srpnja 2001. godine.

11. Zatražio je da Ustavni sud Bosne i Hercegovine ukine rješenja Kantonalnog suda, te da naloži Kantonalnom sudu u Sarajevu da izjavljene prigovore imuniteta predoči Ustavnom sudu Federacije. Također je predložio izdavanje privremene mjere u smislu članka 75. Poslovnika Suda, kojom će se Kantonalnom sudu u Sarajevu zabraniti da vrši bilo kakve istražne radnje do konačne odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

III. Postupak pred Ustavnim sudom

12. Sukladno odredbi članka 16. Poslovnika Suda, 27. prosinca 2001. godine od Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu zatraženi su odgovori na navode apelacije.

13. Kantonalno je tužiteljstvo u Sarajevu 18. siječnja 2002. godine, u odgovoru na apelaciju, zaključilo da je pokušaj apelanta da imunitetsko pravo proširi i na period nakon prestanka funkcije neutemeljen, jer bi to značilo postojanje potpunog, apsolutnog imuniteta, koje kao takvo nije poznato ni u međunarodnom pravu. U konkretnom slučaju, odredba poglavlja IV/B. članka 10. Ustava FBiH treba tumačiti tako da je imunitetsko pravo, koje je dato funkcionerima za vrijeme vršenja funkcije, ograničeno

na vrijeme trajanja mandata. Imunitetska zaštita prestaje istekom mandata. Imunitet je strogo procesne prirode i predstavlja samo smetnju za vođenje kaznenog postupka bez odobrenja Parlamenta u vrijeme trajanja mandata.

14. U Odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01 od 24. srpnja 2001. godine u točki 27. je zaključeno da prigovor koji je istaknuo apelant Edhem Bičakčić Ustavni sud BiH neće rješavati jer je to pitanje koje treba razriješiti stvarno mjerodavni sud. U ovom slučaju, odluku je donio Kantonalni sud u Sarajevu, 12. rujna 2001. godine. Pošto je Kantonalni sud riješio pitanje imuniteta glede ovih odluka, i pošto je Ustavni sud o istoj stvari ranije odlučivao, predmetnu apelaciju bi, prema članku 12. stavak 3. točke 5. i 6. Poslovnika Ustavnog suda, trebalo skinuti sa liste predmeta za odlučivanje.

15. U slučaju da Ustavni sud ne skine predmet sa liste predmeta za odlučivanje, Kantonalno tužiteljstvo smatra da bi Sud trebao, sukladno članku 55. stavak 1. točke 1. i 5. Poslovnika Ustavnog suda, apelaciju odbaciti kao neutemeljenu, pošto se tiče pitanja o kojem je redoviti sud već odlučio. Sud bi mogao, prema članku 57. Poslovnika Ustavnog suda, kao alternativno rješenje, odbiti apelaciju kao neutemeljenu i utvrditi da ne postoji povreda Ustava. Prijedlog za izdavanje privremene mjere bi, također, trebalo odbaciti zbog nepostojanja zakonskih razloga za njeno donošenje.

16. Kantonalni se sud, u svom dopisu od 21. siječnja 2002., pozvao na razloge narečene u svojim rješenjima, i naveo da ne smatra da je nužno dodatno argumentiranje svojih odluka.

17. Prema članku 20. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda, 25. siječnja 2002. godine Sulejmanu Garibu su dostavljeni odgovori na apelaciju.

IV Dopustivost

18. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. Prema Članku 11. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može odlučivati o apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i samo ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj primio presudu o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

20. Apelacija Sulejmana Gariba proizilazi iz radnji koje se vode pred istražnim sucem u kaznenom postupku. Prema Zakonu o kaznenom postupku, priziv na rješenje istražnog suca za sprovođenje istrage podnosi se Vijeću Kantonalnog suda, koji i odlučuje o njemu. Protiv rješenja Vijeća nije moguće izjaviti priziv, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (čl. 151., 385. i 388.). ZKP nije odredio druge mogućnosti za daljnje korištenje pravnih lijekova.

21. Kantonalni je sud u Sarajevu donio rješenja na priziv Sulejmana Gariba 12. rujna i 20. rujna 2001. god. Rješenje od 12. rujna 2001. god. Sulejman Garib je primio 19. rujna 2001. god. Apelacija je dostavljena 19. studenoga 2001., tj. prvi dan nakon 18. studenoga. 2001. god., koji pada u nedjelju, neradni dan. Slijedi da je Sulcjan Garib iskoristio sve raspoložive pravne lijekove, te da je dostavio apelaciju u predviđenom roku od 60 dana.

22. Ustavni je sud Bosne i Hercegovine ocijenio da su odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmetom ovog spora, konačne.

Naime, iz drugostupanjskog rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-462/01, od 12. rujna 2001. god. nedvojbeno proizilazi da rješenje utvrđuje da okrivljeni (apelant) nema imunitet, jer imunitet je vezan samo "za odgovarajuće funkcije čije trajanje je ograničeno samo za vrijeme trajanja svojstva premijera, odnosno ministra u vladi" (str. 2., kraj prvog pasusa obrazloženja citiranog rješenja).

Stoga, nije prijeporno da je ovakvim odlučnjima Kantonalni sud u Sarajevu zauzeo dva stava, i to:

1. da sam sud odlučuje o prigovoru imuniteta, i,
2. da je Sud već riješio da okrivljeni (apelant) nema imunitet za inkriminirana kaznena djela.

Dakle, Kantonalni sud u Sarajevu je odbio prigovor imuniteta.

Ovo, i bez obzira što se u istim obrazloženjima drugostupanjskih rješenja upada u očevidne kontradiktornosti, govori da se i kasnije može rješavati prigovor imuniteta.

Zato je prihvaćeno da je apelacija dopustiva.

V. Meritum

23. Apelant ističe da je Kantonalni sud u Sarajevu, citiranim rješenjima o sprovođenju istrage i drugostupanjskim rješenjima tih predmeta, povrijedio njegova prava zaštićena člankom 6. stavak 1. i člankom 7. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer nisu riješeni prigovori imuniteta, odnosno riješila ih je stvarno nemjerodavna institucija.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u dijelu relevantnom za ovu apelaciju, glasi:

"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. "

Prije svega, Ustavni sud se poziva na odluku broj U 34/01 od 22. juna 2001. godine koja glasi:

"Iako sudska praksa Europskog suda za ljudska prava stoji na stajalištu da pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja u kaznenom postupku mora biti sagledano

na temelju kaznenog postupka u cjelini, jer omaške i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti izmijenjeni u sljedećoj fazi postupka, Ustavni sud BiH je stao na stajalište da kao domaća institucija mora ukazati na povredu prava zajamčenih ustavom čak i u ovoj fazi postupka. Naime, Europski sud za ljudska prava je sudska instanca međunarodnog karaktera i njegovo postupanje moguće je tek nakon iscrpljivanja domaćeg postupka u cjelini. Međutim, Ustavni sud BiH je domaća institucija apelacijske mjerodavnosti glede prava i sloboda zajamčenih Ustavom BiH, te u tom smislu, bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan, mora ukazati na povredu prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, pa samim tim i prava zajamčenih Ustavom BiH. ”

S jedne strane, citirani precedens je značajan za pitanje dopustivosti apelacije. To je pitanje i riješeno u predbježnom poglavlju pod IV. Dopustivost.

S druge strane, zauzeti precedens je također apsolutno značajan u odnosu na meritorno odlučenje.

24. Ustavni je sud ocijenio da je Kantonalni sud u Sarajevu, odlukama koje su predmetom apelacije, povrijedio prava apelanta zaštićena člankom 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine zbog sljedećeg:

Pitanje prigovora imuniteta okrivljenog (apelanta) nije riješeno, zato što Kantonalni sud, koji vodi kazneni postupak protiv okrivljenog, nije mjerodavan rješavati pitanje imuniteta.

Pogrešno je teziranje drugih sudionika u postupku, pa i samih pobijanih odluka, da sud koji vodi kazneni postupak ima pravo rješavati pitanje imuniteta. To je očevidno iz Ustava Federacije BiH koji, pod naslovom C.3. Ustavni sud, članak 10. točka 3., određuje da on rješava pitanje imuniteta. Narečena odrednica glasi:

”Ustavni sud također odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili pak neki kantonalni sud a koja se pojave tijekom postupka pred dotičnim sudom. ”

Iz citiranog očevidno proizilazi da je, u konkretnom slučaju, jedino i isključivo mjerodavan riješiti narečeno pitanje Ustavni sud Federacije BiH. Ustavni sud ima isključivu mjerodavnost zato što je to jedina odrednica koja se odnosi na pravo da se ocijeni pitanje imuniteta, posebice zato što u Zakonu o kaznenom postupku ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi kazneni postupak.

Navođenje da je u odluci Ustavnog suda BiH broj U 34/01 pod točkom 27., Ustavni sud dao pravo Kantonalnom sudu da riješi pitanje imuniteta je apsolutno netočno. Naime, točka 27. izvorno glasi:

”Istaknuti prigovor imuniteta od strane apelanta Ustavni sud BiH nije rješavao, jer to pitanje treba razriješiti stvarno mjerodavan sud. ”

Dakle, Ustavni sud to pitanje nije razriješio, zato što je raniju istragu u tom predmetu vodio nemjerodavni Vrhovni sud Federacije BiH.

Ovo pitanje je trebao razriješiti stvarno mjerodavan sud, a to je Ustavni sud Federacije BiH.

25. Također, tumačenje iz odluka Kantonalnog suda u Sarajevu da je šutnja okrivljenog (apelanta) način njegove obrane je apsolutno netočno. Naime, prigovor imuniteta i obrana šutnjom su dva različita instituta obrane.

Obrana šutnjom je pravo svakog građanina i ona je kodificirana Zakonom o kaznenom postupku.

S druge strane, institut imuniteta je kodificiran u Ustavu Federacije BiH pod naslovom B. Izvršna vlast Federacije pod točkom 4/10. i naslovom Imunitet, a odrednica glasi:

“Predsjednik Federacije, Dopredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.”

Iz narečene odrednice, citirane iz Ustava Federacije BiH, razvidno proizilazi da osobe pobrojane po funkcijama ne mogu biti kazneno gonjene niti odgovorne u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.

Dakle, razvidno, citirana odrednica *ius cogens* ističe da te osobe ne mogu biti kazneno gonjene za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.

To znači, da je prigovor imuniteta takav prigovor koji se mora riješiti predbježno, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage.

26. Prvostupajnske odluke, koje je potvrdio drugostupajnski Kantonalni sud u Sarajevu, pokrenule su kazneno gonjenje. Naime, donošenjem rješenja o sprovođenju istrage započinje i dalje se odvija kazneno gonjenje. Razvidno je, da je takvo odlučenje apsolutno oprečno pravima okrivljenog (apelanta) u odnosu na ustavne odrednice Ustava Federacije BiH koje su citirane.

Također je razvidno, iz inkriminacija u rješenjima o sprovođenju istrage, da se one odnose na objektivni identitet kaznenog djela (vrijeme, mjesto, svojstvo okrivljenog, način i posljedice) i da, kao takve, inkriminiraju okrivljenom (apelantu), da ih je učinio u svojstvu ministra u Federaciji BiH.

Ustavni sud ocjenjuje da ovo predstavlja povredu odrednice članka 6. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine jer:

1. S jedne strane, vrijeđaju pravo okrivljenog na pravično suđenje, jer su apelanta započeli kazneno goniti, a da predbježno nije riješeno pitanje prigovora imuniteta.
2. S druge strane, niz elementarnih nezakonitosti, npr. miješanje instituta šutnje i instituta imuniteta, ukazuju da je kod apelanta izazvana opravdana dvojba u pristranost suda.

3. Ovo tim prije što je čitav ovaj postupak započet nezakonito, a o čemu govori odluka Ustavnog suda BiH broj U 34/01. Zaključak je da su povrijeđena prava apelanta u odnosu na citirane odredbe Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine.
27. Unatoč iznesenom, u odnosu na tezu apelacije da je došlo do povrede članka 7. stavak 1. Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda, Ustavni je sud ocijenio da je neutemeljena. Naime, u izvornom tekstu narečena odrednica glasi:

“Niko se ne može smatrati krivim za kazneno djelo... Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja kaznenog djela.”

Međutim, razvidno je da apelant nije ni proglašen krivim, pa mu time nije ni izrečena kazna. Stoga, članak 7. stavak 1. Europske konvencije se ne može primijeniti u ovoj fazi postupka.

VI. Zaključak

28. Ustavni je sud odlučio, većinom glasova (šest naprema dva), kao u izreci.
29. Suci dr. Hans Danelius i prof. dr. Louis Favoreu dostavili su zajedničko izuzeto mišljenje, koje se prilaže uz ovu odluku kao aneks.
30. Na temelju članka VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitimir Popović i Mirko Zovko.

U 60/01
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine usvojio apelaciju protiv Rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, jer je ocijenio da su prvostupanjske odluke, koje su potvrđene drugostupanjskim odlukama Kantonalnog suda, uspostavile kazneno gonjenje apelanta a da prije toga nije riješeno pitanje prigovora imuniteta, što je oprečno pravima okrivljenog (apelanta). To predstavlja povredu članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (pravo na pravično suđenje), ekvivalentnog čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

ANEKS
Izuzeto mišljenje suca dr. Hansa Daneliusa

Žalim što ne mogu prihvatiti većinsko mišljenje u ovom predmetu, a iz sljedećih razloga:

Sulejman Garib navodi da je povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje pred neovisnim tribunalom, zajamčeno člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, s obzirom da mu je uskraćeno pravo na imunitet od kaznenog gonjenja.

Međutim, kazneni je postupak Sulejmana Gariba još uvijek u fazi pripreme, te stoga još uvijek nije poznat njegov ishod. Prema sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava, pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na temelju postupka u cjelini, što znači da to nije moguće utvrditi dok se postupak ne okonča. (Izuzeto mišljenje sudaca Daneliusa i Marka, u prilogu odluke Ustavnog suda u predmetu broj U 34/01).

Slijedi da je apelacija Sulejmana Gariba preuranjena. On će, naravno, imati priliku, da, kada se kazneni postupak okonča, pred Ustavnim sudom pokrene pitanje nepravdičnosti do kojeg bi moglo doći u ovom postupku.

U svakom slučaju, pravo na imunitet od kaznenog gonjenja ne proizilazi iz članka 6. Europske konvencije, pošto taj članak predviđa zaštitu prava da sud ispita i odluči o kaznenoj optužbi, ali ne predviđa i pravo na izuzimanje od sudskog postupka. Stoga, do povrede njegovog prava iz članka 6. ne može doći u slučaju da se odbije ili ne uvaži zahtjev Sulejmana Gariba kojim se on poziva na imunitet.

Isto tako, Ustav Bosne i Hercegovine ne sadržava niti jednu odredbu koja Sulejmanu Garibu daje pravo na imunitet. Odredba koja se odnosi na ovo pitanje je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (poglavlje IV/B. 4., članak 10). Međutim, pitanje eventualne povrede ove odredbe potpada pod mjerodavnost Ustavnog suda Federacije, a ne Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Također, Sulejman Garib nema osnova pozivati se na članak 7. Europske konvencije, jer on nije ni proglašen krivim za kazneno djelo.

Izuzeto mišljenje suca prof. dr. Louisa Favoreua

U cijelosti se pridružujem stavovima koje je u svom izuzeto mišljenju iznio sudac dr. Hans Danelius.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Usvaja se, kao utemeljena, apelacija gosp. Dragana Čovića iz Mostara, protiv:

Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01, od 2. studenoga 2001. godine, rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01, od 19. rujna 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Kv-567/01 od 6. studenoga 2001. godine i rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01, od 9. listopada 2001. godine.

Ukidaju se:

- 1. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01, od 2. studenoga 2001. godine,**
- 2. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01, od 19. rujna 2001. godine**
- 3. Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Kv-567/01 od 6. studenoga 2001. godine i**
- 4. Rješenje istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01, od 9. listopada 2001. godine.**

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da prigovor imuniteta, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u tijeku postupka pred tim sudom, koje je izjavio okrivljeni u označenim predmetima, dostavi i predoči Ustavnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, kao stvarno mjerodavan sud, raspravi i donese odluku o narečenom pitanju.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Ustavni je sud Bosne i Hercegovine primio 7. prosinca 2001. godine apelaciju gosp. Dragana Čovića, iz Mostara, kojeg zastupa branitelj Josip Muselimović, odvjetnik iz Mostara, protiv rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01 od 2. studenoga 2001. godine, rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01 od 19. rujna 2001. godine, rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-567/01 od 6. studenoga 2001. godine i rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-247/01 od 9. listopada 2001. godine.

2. Apelant, preko svoga branitelja, izjavljuje da se predmetnom apelacijom u cijelosti pridružuje navodima apelacije apelanta Edhema Bičakčića, kojeg zastupa branitelj Žarko Bulić, odvjetnik iz Sarajeva, u ustavno-sudskom predmetu koji se vodi pod brojem U 59/01.

II. Činjenično stanje

3. Podnositelj je apelacije gosp. Dragan Čović, iz Mostara, kojeg zastupa Josip Muselimović, odvjetnik iz Mostara.

Činjenice predmeta, koje proizilaze iz navoda apelacije Dragana Čovića i dokumenata dostavljenih Sudu, mogu se sumirati kako slijedi:

4. Povodom zahtjeva Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu, za sprovođenje istrage broj KT-26/01 od 7. ožujka 2001. godine i 27. lipnja 2001. godine, istražni sudac Kantonalnog suda u Sarajevu je donio 19. rujna 2001. godine rješenje o sprovođenju istrage, broj Ki-232/01 protiv više osoba, među kojima je i Dragan Čović, jer postoji utemeljena dvojba da je počinio kazneno djelo nesavjestan rad u službi iz članka 366. stavak 2., a u svezi stavka 1. Kaznenog zakona Federacije BiH (u daljnjem tekstu KZ FBiH).

5. Nakon što je istražni sudac pozvao osumnjičene da daju svoju obranu, apelant se pozvao na imunitet i predložio da Sud, kao predbježno pitanje, riješi pitanje imuniteta. Istražni je sudac smatrao da je apelant dao svoju obranu šutnjom, pa kako se suglasio sa zahtjevom za sprovođenje istrage, donio je rješenje o sprovođenju istrage. Istražni je sudac istodobno riješio provesti sve predložene istražne radnje radi utvrđivanja kaznenog djela i kaznene odgovornosti okrivljenog. Apelant je rješenjem poučen o pravu na priziv Kaznenom vijeću Kantonalnog suda u Sarajevu. Istražni je sudac u ovom rješenju konstatirao da je Ustavni sud BiH svojom odlukom odredio Kantonalni sud u Sarajevu kao sud mjerodavan za vođenje ovog kaznenog postupka.

6. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, odlučujući po prizivu apelanta protiv narečenog rješenja o sprovođenju istrage od 2. studenoga 2001. godine, donijelo rješenje broj KV-517/01 od 2. listopada 2001. godine, kojim je odbilo priziv kao neutemeljen. Ovo vijeće, imajući u vidu imunitet na koji se poziva apelant, a koji je kao njegovo pravo regulirano u poglavlju IV/B. toč. 4. članak 10. Ustava Federacije BiH, dajući svoj suštinski stav glede primjenjivosti narečene ustavne odredbe o imunitetu i razmatrajući prizivne navode osumnjičenog, smatra da bi, u sadašnjoj fazi istrage, bilo preuranjeno ocjenjivati prigovor imuniteta, poglavito što je neprijeporno da osumnjičeni više ne obnaša dužnost zamjenika premijera Vlade koja je bila zaštićena imunitetom. Također, u obrazloženju odluke Kazneno vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stajalište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom dužnosti. Pred Vijećem se, također, postavilo pitanje je li osumnjičeni inkriminirane radnje, narečene u zahtjevu za sprovođenje istrage, obnašao u okviru svojih ovlasti, odnosno mogu li se te radnje, sa tog aspekta, smatrati dopuštenim ili nedopuštenim. Vijeće je, u svezi ovog pitanja, ocijenilo da, za sada, kada je istraga u tijeku i kada je sproveden samo manji broj istražnih radnji, ne može na to pitanje odgovoriti, i da je nužno nastaviti istražne radnje radi rasvjetljavanja ovog važnog pitanja. Osumnjičeni će, po ocjeni Vijeća, moći isticati svoj prigovor imuniteta, i, ovisno o stvarnoj situaciji u daljnjem tijeku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

7. Istražni je sudac Kantonalnog suda u Sarajevu, odlučujući povodom zahtjeva Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu za sprovođenje istrage, broj KT-288/01 od 9. kolovoza 2001. godine protiv apelanta zbog utemeljene dvojbe da je učinio kazneno djelo nesavjesnog rada u službi iz članka 366. stavak 2. a u svezi stavka 1. Kaznenog zakona Federacije Bosne i Hercegovine, donio 9. listopada 2001. godine rješenje o sprovođenju istrage broj Ki-247/01. U obrazloženju ovog rješenja istražni je sudac, utvrđujući utemeljenom dvojbom da je apelant izvršio inkriminirano kazneno djelo, kao osnov za svoje rješenje, naveo ranije date razloge sadržane u rješenju o sprovođenju istrage od 19. rujna 2001. godine.

Pozvavši se na imunitet, apelant nije iznio svoju obranu, a istražni je sudac, smatrajući da se apelant brani šutnjom, donio narečeno rješenje.

8. Vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu je, odlučujući po prizivu apelanta protiv narečenog rješenja o sprovođenju istrage broj Ki-247/01 od 9. listopada 2001. godine, donijelo rješenje broj KV-567/01 od 6. studenoga 2001. godine, kojim je odbilo priziv kao neutemeljen. Ovo vijeće, imajući u vidu imunitet na koji se poziva apelant, a koji je kao njegovo pravo regulirano u poglavlju IV/B. toč. 4. članak 10. Ustava Federacije BiH, dajući svoj suštinski stav glede primjenjivosti narečene ustavne odredbe o imunitetu i razmatrajući prizivne navode osumnjičenog, smatra da bi, u sadašnjoj fazi istrage, bilo preuranjeno ocjenjivati prigovor imuniteta, poglavito što je nesporno da osumnjičeni više ne obnaša funkciju zamjenika premijera Vlade koja je bila zaštićena imunitetom.

Također, u obrazloženju odluka Kazneno vijeće Kantonalnog suda u Sarajevu zauzima stajalište da je imunitet okrivljenog prestao prestankom funkcije.

9. Pred Vijećem se, također, postavilo pitanje je li osumnjičeni inkriminirane radnje, narečene u zahtjevu za sprovođenje istrage, obnašao u okviru svojih ovlasti, odnosno mogu li se te radnje, sa tog aspekta, smatrati dopuštenim ili nedopuštenim. Vijeće je, u vezi s ovim pitanjem, ocijenilo da, za sada, kada je istraga u tijeku i kada je sproveden samo manji broj istražnih radnji, ne može na to pitanje odgovoriti, i da je nužno nastaviti istražne radnje radi rasvjetljavanja ovog važnog pitanja. Osumnjičeni će, po ocjeni Vijeća, moći isticati svoj prigovor imuniteta, i ovisno o stvarnoj situaciji u daljnjem tijeku istrage, sud u smislu čl. 163. ZKP može obustaviti istragu.

III. Apelacija

10. Gospodin Dragan Čović iz Mostara, koga zastupa gosp. Josip Muselimović, odvjetnik iz Mostara, podnio je Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine apelaciju protiv rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu narečenih u dispozitivu ove odluke i u točki 1. obrazloženja.

11. Apelant tvrdi da su pobijanim rješenjima povrijeđena njegova ljudska prava na fer postupak pred sudom u kaznenom postupku, zajamčena člankom 6. stavak 1. i člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu Konvencija), te čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine.

12. Glede fer postupka apelant se žali da se podnositelju ove apelacije, Draganu Coviću, na teret stavlja izvršenje kaznenog djela nesavjesnog rada u službi, koje je predviđeno i kažnjivo po članku 366. stavak 2. u svezi stavka 1. Kaznenog zakona Federacije BiH (u daljnjem tekstu KZ FBiH). U narečenim kaznenim predmetima apelant Dragan Čović je isticao, tj. pozivao se, na imunitet od kaznenog gonjenja, kako je to predviđeno odredbama članka 10. poglavlja IV/B.4. Ustava Federacije BiH, jer mu je zahtjevom za sprovođenje istrage stavljeno na teret izvršenje kaznenih radnji koje je počinio u svojstvu federalnog ministra financija i zamjenika premijera Federacije BiH.

13. Glede istaknutog prigovora prava na imunitet, kao predbježnog proceduralnog pitanja, koji isključuje kazneno gonjenje u svakoj fazi kaznenog postupka, u svojim rješenjima koja su narečena u dispozitivu ove odluke, Kantonalni je sud u Sarajevu, kako apelant navodi u apelaciji, potpuno uzurpirao isključivu mjerodavnost Ustavnog suda Federacije BiH, koji je mjerodavan za rješenje pitanja imuniteta, i u tom pravcu zauzeo stavove koji su nezakoniti, protuustavni i pravno neodrživi.

14. Apelant Dragan Čović smatra da je apelant Edhem Bičakčić u svojoj apelaciji, koja se, kao ustavno-sudski predmet vodi pod brojem U59/01, kao i u njenoj dopuni, u potpunosti i konkretno obrazložio činjenično stanje i situaciju, kao i materijalno-pravni

osnov apelacije, te stoga smatra da nije potrebno ponavljati iste činjenice u njegovoj apelaciji.

15. Apelant je predložio da se, sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, zatraži dostava kompletnog spisa broj Ki-125/01, da se po ovoj apelaciji postupi žurno i nakon održane sjednice Ustavnog suda BiH, sukladno čl. 31.-35. ili javne sjednice u smislu čl. 41.-53. Poslovnika Ustavnog suda BiH, na koju će, prema članku 42. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda BiH, biti pozvan i apelant, Ustavni sud BiH donese odluku kojom se apelacija, izjavljena protiv pobijanih rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, usvaja i pobijana rješenja ukidaju.

16. Također je predložio da Ustavni sud naloži Kantonalnom sudu u Sarajevu da izjavljeni prigovor imuniteta apelanta predoči Ustavnom sudu Federacije BiH, kao stvarno mjerodavnom, kao ustavno pitanje koje se pojavilo u tijeku postupka pred tim sudom na meritorno odlučivanje. Ili, alternativno, da Ustavni sud, postupajući sukladno članku 61. Poslovnika Ustavnog suda BiH, sam riješi pitanje imuniteta u meritumu, na taj način što će utvrditi da apelant u konkretnom slučaju uživa apsolutni imunitet od kaznenog gonjenja.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

17. Sukladno odredbi članka 16. Poslovnika Suda, apelacija je dostavljena Kantonalnom sudu u Sarajevu i Kantonalnom tužiteljstvu u Sarajevu i zatraženi su odgovori na navode apelacije.

18. Kantonalni je sud u Sarajevu, 23. siječnja 2002. godine, dostavio odgovor na apelaciju i u cijelosti ostao kod rješenja koja se apelacijom pobijaju, naglašujući da ne smatra utemeljenim da ih dodatno argumentira.

U odgovoru Kantonalnog tužiteljstva u Sarajevu, dostavljenom 18. siječnja 2002. godine, pobija se utemeljenost apelacije i naglašuje da osobe iz poglavlja IV/B. članka 10. Ustava Federacije Bosne i Hercegovine uživaju imunitet dok im traje mandat i u tom vremenu obnašaju svoje zakonske dužnosti, a na imunitet se mogu pozivati samo u vrijeme trajanja mandata s tim da imunitetska zaštita prestaje istekom mandata. Službena radnja, koja krši zakon i predstavlja kazneno djelo određeno zakonom, ne ulazi u materijalnopравни imunitet već samo ima procesnopравни karakter (formalnopравни imunitet) koji je, stoga, procesne prirode i predstavlja samo smetnju za vođenje kaznenog postupka bez odobrenja Parlamenta u vrijeme trajanja mandata, i on traje samo do davanja odobrenja ako je mandat u tijeku ili do prestanka trajanja mandata kada se nositelj imuniteta ne može pozvati na imunitet.

Posebice je istaknuto da je u Odluci, broj U 34/01 od 24. srpnja 2001. god. ("Službeni glasnik BiH", broj 20/01), Ustavni sud Bosne i Hercegovine zaključio da

prigovor imuniteta koji je istaknuo Edhem Bičakčić, neće rješavati jer je to pitanje koje treba razriješiti stvarno mjerodavan sud, što bi u konkretnom slučaju značilo Kantonalni sud u Sarajevu. To pravno stajalište se može primijeniti i na apelanta Dragana Čovića, uz napomenu da je i pitanje imenovanog rješavao Kantonalni sud Sarajevo svojim rješenjima broj Kv-517/01 od 2. studenoga 2001. god. i Kv-567/01 od 6. studenoga 2001. god., čime je predmetna stvar postala *res judicata*.

Kako je Ustavni sud Bosne i Hercegovine, prema tome, o istoj pravnoj stvari ranije odlučivao, Kantonalno tužiteljstvo Sarajevo smatra da iz istog razloga, prema članku 12. stav 3. točka 5. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, predmetnu apelaciju treba skinuti sa liste predmeta za odlučivanje.

S obzirom da je Kantonalni sud Sarajevo citiranim svojim odlukama riješio pitanje imuniteta, u odgovoru se ističe još i to da je apelacija, stoga, očividno (*prima facie*) neutemeljena i da je treba, primjenom članka 12. stavak 3. točke 6. Poslovnika Suda, skinuti sa liste predmeta za odlučivanje.

19. Odgovor Kantonalnog suda u Sarajevu i Kantonalnog tužiteljstva Sarajevo je, sukladno članku 20. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, odmah dostavljen apelantu.

V. Dopustivost

20. Prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u Ustavu, kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. Prema članku 11. Poslovnika Ustavnog suda, Sud može odlučivati o apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i samo ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj primio presudu o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

22. Prema Zakonu o kaznenom postupku Federacije BiH ("Sl. novine FBiH", broj 43/98) (u daljnjem tekstu ZKP), kada postoji utemeljena dvojba da je određena osoba učinila kazneno djelo, na zahtjev mjerodavnog tužitelja za sprovođenje istrage, rješenje o sprovođenju istrage donosi istražni sudac mjerodavnog suda. Protiv rješenja istražnog suca o sprovođenju istrage može se izjaviti priziv, o kojem rješenjem odlučuje vijeće tog suda. Protiv rješenja vijeća nije moguće izjaviti priziv, ako ovim zakonom nije drukčije određeno (čl. 151,385. i 388.). ZKP nije odredio druge mogućnosti za daljnje korištenje pravnih lijekova.

23. U konkretnom su slučaju, prema tome, iscrpljeni svi pravni lijekovi protiv pobijanih rješenja u fazi predbježnog kaznenog postupka.

24. Kantonalni je sud u Sarajevu donio rješenja, i to: rješenje broj KV-517/01 2. studenoga 2001. godine i broj KV-567/01 6. studenoga 2001. godine. Apelacija je dostavljena 7. prosinca 2001. godine. Stoga je očividno da je apelacija izjavljena u roku koji je utvrđen člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda.

25. Prema tome, Poslovníkom Suda predviđeni uvjet sa aspekta iscrpljivanja pravnih lijekova u konkretnoj fazi kaznenog postupka, kao i uvjet blagovremenosti, je ispunjen.

26. Ustavni je sud Bosne i Hercegovine ocijenio da su odluke Kantonalnog suda u Sarajevu, koje su predmetom ovog spora, konačne, što je vidljivo iz sljedećeg:

Iz drugostupanjskog rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01, od 6. studenoga 2001. god., nedvojbeno proizilazi da rješenje utvrđuje da okrivljeni (apelant) nema imunitet, jer je imunitet vezan samo *"za odgovarajuće dužnosti čije trajanje je ograničeno samo za vrijeme trajanja svojstva dopremijera, odnosno ministra u vladi"* (strana 2. obrazloženja citiranog rješenja).

Isti stav se ponavlja, također u drugostupanjskom rješenju broj KV-517/01 od 2. studenoga 2001. godine (str. 2. obrazloženja citiranog rješenja).

27. Stoga, nije prijeporno da je ovakvim odlučenjima Kantonalni sud u Sarajevu zauzeo dva stava, i to:

1. da sud sam odlučuje o prigovoru imuniteta, i,
2. što je najhitnije, da je Sud već riješio da okrivljeni (apelant) nema imunitet za inkriminirana kaznena djela.

Dakle, Kantonalni je sud u Sarajevu odbio prigovor imuniteta.

Ovo, i bez obzira što se u istim obrazloženjima drugostupanjskih rješenja upada u očevidne kontradiktornosti, konstatira da se i kasnije može rješavati prigovor imuniteta.

Zato, slijedi da je apelacija dopustiva.

VI. Meritum

28. Apelant ističe da je Kantonalni sud u Sarajevu, citiranim rješenjima o sprovođenju istrage i drugostupanjskim rješenjima tih predmeta, povrijedio njegova prava zaštićena člankom 6. stavak 1. i člankom 7. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.(c) Ustava Bosne i Hercegovine, jer nisu riješeni prigovori imuniteta, odnosno riješila ih je stvarno nemjerodavna institucija.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije, u dijelu relevantnom za ovu apelaciju, glasi:
"Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. "

29. Prije svega, imajući u vidu precedens Ustavnog suda Bosne i Hercegovine iz odluke broj U 34/01 od 22. lipnja 2001. godine u odnosu na točku 4. koji glasi:

“Iako sudska praksa Europskog suda za ljudska prava stoji na stajalištu da pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja u kaznenom postupku mora biti sagledano na temelju kaznenog postupka u cjelini, jer omaške i nedostaci koji se pojave u jednoj fazi postupka mogu biti izmijenjeni u sljedećoj fazi postupka, Ustavni sud BiH je stao na stajalište da kao domaća institucija mora ukazati na povredu prava zajamčenih ustavom čak i u ovoj fazi postupka. Naime, Europski sud za ljudska prava je sudska instanca međunarodnog karaktera i njegovo postupanje moguće je tek nakon iscrpljivanja domaćeg postupka u cjelini. Međutim, Ustavni sud BiH je domaća institucija apelacijske mjerodavnosti glede prava i sloboda zajamčenih Ustavom BiH, te u tom smislu, bez obzira na činjenicu da postupak nije okončan, mora ukazati na povredu prava zajamčenih Europskom konvencijom o ljudskim pravima i temeljnim slobodama, pa samim tim i prava zajamčenih Ustavom BiH.”

30. S jedne strane, citirani precedens je značajan za pitanje dopustivosti apelacije, s jedne strane. To pitanje je i riješeno u predbježnom poglavlju pod V. Dopustivost. Međutim, zauzeti precedens je apsolutno značajan i u odnosu na meritorno odlučenje.

31. Ustavni je sud ocijenio da je Kantonalni sud u Sarajevu odlukama, koje su predmetom apelacije, povrijedio prava apelanta zaštićena člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, i čl. II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine zbog sljedećeg:

Pitanje prigovora imuniteta okrivljenog (apelanta) nije riješeno, zato što Kantonalni sud, koji vodi kazneni postupak protiv okrivljenog, nije mjerodavan rješavati pitanje imuniteta.

Pogrešno je teziranje drugih sudionika u postupku, pa i samih pobijanih odluka, da sud koji vodi kazneni postupak ima pravo rješavati pitanje imuniteta. To je očevidno iz Ustava Federacije BiH koji pod naslovom C.3. Ustavni sud, članak 10. točka 3., određuje da on rješava pitanje imuniteta.

Citiramo narečenu odrednicu:

“Ustavni sud također odlučuje i o ustavnim pitanjima koja mu predoči Vrhovni sud, Sud za ljudska prava ili kantonalni sud a koja se pojave tijekom postupka pred dotičnim sudom.”

32. Iz citiranog očevidno proizilazi da je, u konkretnom slučaju, jedino i isključivo mjerodavan riješiti narečeno pitanje Ustavni sud Federacije BiH. Rečeno je “jedino i isključivo”, zato što je to jedina odrednica koja govori o načinu postupka ocjene prava na imuniteta, posebice zato što ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi kazneni postupak.

33. Također, prema Zakonu o kaznenom postupku, ne postoji proceduralna pretpostavka da to pitanje rješava sud koji vodi kazneni postupak.

Navođenje da je u odluci Ustavnog suda BiH broj 34/01 pod točkom 27., Ustavni sud dao pravo Kantonalnom sudu da u materijalno-pravnom smislu riješi pitanje imuniteta, je apsolutno netočno.

Naime, točka 27. izvorno glasi:

“Istaknuti prigovor imuniteta od strane apelanta Ustavni sud BiH nije rješavao, jer to pitanje treba razriješiti stvarno mjerodavan sud.”

Dakle, Ustavni sud to pitanje nije razriješio, jer ono nije bilo ni konačno riješeno da bi imali dopustivost da ga rješavamo, zato što je raniju istragu u tom predmetu vodio nemjerodavan Vrhovni sud Federacije BiH.

Ovo pitanje je trebao razriješiti stvarno mjerodavan sud, a to je Ustavni sud Federacije Bosne i Hercegovine.

34. To što je određeno da pitanje treba razriješiti stvarno mjerodavan sud je točno, ali svakako u određenoj proceduri koja je već ranije citirana u odnosu na Ustav Federacije BiH, koji je jedini mjerodavan razriješiti narečeni prigovor imuniteta.

35. Također su netočni navodi Kantonalnog suda u Sarajevu da je šutnja okrivljenog apelanta način njegove obrane.

Naime, prigovor imuniteta i obrana šutnjom su dva različita instituta obrane.

Obrana šutnjom je pravo svakog građanina i ona je kodificirana Zakonom o kaznenom postupku.

36. S druge strane, institut imuniteta je kodificiran u Ustavu Federacije BiH pod naslovom B. Izvršna vlast Federacije, pod točkom 4/10. i naslovom Imunitet, a odrednica glasi:

“Predsjednik Federacije, Dopredsjednik Federacije, Premijer, zamjenik Premijera i ostali članovi Vlade ne mogu biti krivično gonjeni niti odgovorni u građanskom postupku za bilo kakva djela učinjena u vršenju svoje dužnosti.”

37. Iz narečene odrednice, citirane iz Ustava Federacije BiH, razvidno proizilazi da osobe pobrojane po funkcijama *ne mogu biti kazneno gonjene niti odgovorne u građanskom postupku za bilo koju radnju učinjenu u vršenju svoje dužnosti.*

Dakle, razvidno, citirana odrednica *ius cogens* ističe da te osobe ne mogu biti kazneno gonjene za bilo koju radnju učinjenu u obnašanju svoje dužnosti. To znači, da je prigovor imuniteta takav prigovor koji se mora riješiti predbježno, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage.

Prvostupanjske odluke, koje je potvrdio drugostupanjski Kantonalni sud u Sarajevu, pokrenule su kazneno gonjenje. Naime, donošenjem rješenja o sprovođenju

istrage započinje i dalje se odvija kazneno gonjenje. Razvidno je, da je takvo odlučenje apsolutno oprečno pravima okrivljenog (apelanta) u odnosu na ustavne odrednice Ustava Federacije BiH koje su citirane.

38. Također je razvidno, iz inkriminacija u rješenjima o sprovođenju istrage, da se one odnose na objektivni identitet kaznenog djela (vrijeme, mjesto, svojstvo okrivljenog, način i posljedice) i da inkriminiraju okrivljenom (apelantu) da ih je učinio u svojstvu premijera Federacije BiH.

39. Ustavni sud ocjenjuje da ovo predstavlja povredu odrednice članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u svezi članka II/2. i II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer:

1. S jedne strane, vrijeđaju pravo okrivljenog na pravično suđenje, jer je apelanta započeo kazneno goniti Kantonalni sud u Sarajevu, a da predbježno nije riješeno pitanje prigovora imuniteta.
2. S druge strane, niz elementarnih nezakonitosti, npr. miješanje instituta šutnje i instituta imuniteta, ukazuju da je kod apelanta izazvana opravdana dvojba u pristranost suda.
3. Ovo tim prije što je čitav ovaj postupak započet nezakonito, a o čemu govori odluka Ustavnog suda BiH broj U 34/01. Zaključak je da su, rijetko kad kao u ovom predmetu, povrijeđena prava apelanta u odnosu na citirane odredbe Europske konvencije o zaštiti ljudskih prava i temeljnih sloboda i Ustava Bosne i Hercegovine.

40. Nasuprot iznesenom, u odnosu na tezu apelacije da je došlo do povrede članka 7. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, Ustavni je sud ocijenio da to pravo okrivljenog (apelanta) nije povrijeđeno.

Naime, u izvornom tekstu narečena odrednica glasi:

“Nitko se ne može smatrati krivim za krivično djelo nastalo činjenjem ili nečinjenjem koje nije predstavljalo krivično djelo..... Isto tako, izrečena kazna neće biti teža od one koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela. ”

Međutim, razvidno je da okrivljeni (apelant) nije ni proglašen krivim, pa mu time nije ni izrečena kazna. Stoga, članak 7. stavak 1. Konvencije se ne može primijeniti u ovoj fazi postupka.

41. Što se tiče alternativnog prijedloga apelanta da Ustavni sud Bosne i Hercegovine, sukladno članku 61. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, sam riješi prigovor imuniteta u meritumu, Ustavni je sud samom ovom odlukom riješio pitanje stvarne mjerodavnosti za rješenje tog pitanja, iz čega proizilazi daje narečeni alternativni prijedlog preuranjen.

VII. Zaključak

42. Ustavni je sud odlučio, većinom glasova (šest naprema dva), kao u izreci.

Suci dr. Hans Danelius i prof dr. Louis Favoreu dostavili su zajedničko izuzeto mišljenje, koje je priloženo uz ovu odluku kao aneks.

Na temelju članka VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio većinom glasova u sastavu: predsjednik Suda prof dr. Snežana Savić i suci prof. dr. Kasim Begić, dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović, Mirko Zovko.

U 61/01
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof dr. Snežana Savić

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine usvojio apelaciju protiv Rješenja istražnog suca Kantonalnog suda u Sarajevu i Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu, jer je ocijenio da su prvostupanjske odluke, koje su potvrđene drugostupanjskim odlukama Kantonalnog suda, uspostavile kazneno gonjenje apelanta a da prije toga nije riješeno pitanje prigovora imuniteta, što je oprečno pravima okrivljenog (apelanta). To predstavlja povredu članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (pravo na pravično suđenje), ekvivalentnog čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

ANEKS
Izuzeto mišljenje suca dr. Hansa Daneliusa

Žalim što ne mogu prihvatiti većinsko mišljenje u ovom predmetu, iz sljedećih razloga:

Dragan Čović navodi da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje pred neovisnim tribunalom, zajamčeno člankom 6. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, s obzirom da mu je uskraćeno pravo na imunitet od kaznenog gonjenja.

Međutim, kazneni je postupak protiv Dragana Čovića još uvijek u preliminarnoj fazi, te stoga još uvijek nije poznat njegov ishod. Prema sudskoj praksi Europskog suda za ljudska prava, pitanje je li poštovan princip pravičnog suđenja treba sagledati na temelju postupka u cjelini, što znači da to nije moguće utvrditi dok se postupak ne okonča. (Izuzeto mišljenje sudaca Daneliusa i Marka, u prilogu odluke Ustavnog suda u predmetu broj U 34/01).

Slijedi da je apelacija Dragana Čovića preuranjena. On će, naravno, imati priliku, da, kada se kazneni postupak okonča, pred Ustavnim sudom pokrene pitanje nepravdičnosti do kojeg bi moglo doći u ovom postupku.

U svakom slučaju, pravo na imunitet od kaznenog gonjenja ne proizilazi iz članka 6. Europske konvencije, pošto taj članak predviđa zaštitu prava da sud ispita i odluči o kaznenoj optužbi, ali ne predviđa i pravo na izuzeće od sudskog postupka. Stoga, do povrede njegovog prava iz članka 6. ne može doći u slučaju da se odbije ili ne uvaži zahtjev Dragana Čovića kojim se on poziva na imunitet.

Isto tako, Ustav Bosne i Hercegovine ne sadrži niti jednu odredbu koja Dragana Čoviću daje pravo na imunitet. Odredba koja se odnosi na ovo pitanje je sadržana u Ustavu Federacije Bosne i Hercegovine (poglavlje IV/B. 4., članak 10.). Međutim, pitanje eventualne povrede ove odredbe potpada pod mjerodavnost Ustavnog suda Federacije, a ne Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Također, Dragan Čović nema osnova da se pozove na članak 7. Europske konvencije, jer on nije ni proglašen krivim za kazneno djelo.

Izuzeto mišljenje suca prof. dr. Louisa Favoreua

U cijelosti se pridružujem stavovima koje je u svom izuzetom mišljenju iznio sudac dr. Hans Danelius.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija Društva jednog lica “Alis-komerc”, iz Sarajeva, protiv presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U-232/01 od 10. svibnja 2001. godine.

Odluku objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Činjenice

1. Društvo jednog lica “Alis-komerc” iz Sarajeva (u daljnjem tekstu: apelant) podnijelo je Carinarnici Sarajevo, 20. studenoga 2000. godine, putem ovlaštene špedicije DTS SPED - DOO Sarajevo, zahtjev za povrat naplaćenih zasebnih pristojbi po uveznoj carinskoj deklaraciji broj 24636 od 15. prosinca 1997. godine, u vrijednosti od 1.248, 00 KM.

2. Carinarnica Sarajevo je, rješenjem broj UP-5704/00 od 21. studenoga 2000. godine, odbila zahtjev kao neutemeljen pozivajući se na članak 249. stavak 1. točka 2. Carinskog zakona koji propisuje da zahtjev za povrat carine može biti podnesen u roku od jedne godine od dana podnošenja deklaracije. Zahtjev je, u predmetnom slučaju, bio podnesen nakon isteka roka.

3. Ministarstvo financija Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Federalno ministarstvo financija) je, rješenjem broj 05 UP/II-05-1553/01 od 19. veljače 2001. godine, odbilo apelantov priziv protiv rješenja Carinarnice Sarajevo.

4. Vrhovni je sud Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud), presudom broj U-232/01 od 10. svibnja 2001. godine, ustanovio da su oba upravna organa pravilno odbila apelantov zahtjev jer je istekao zakonom propisani rok od godinu dana za povrat carine. Vrhovni je sud, stoga, odbio apelantovu tužbu protiv rješenja Federalnog ministarstva financija.

II. Apelacija

5. Apelant je, 27. lipnja 2001. godine, podnio apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Vrhovnog suda, broj U-232/01 od 10. svibnja 2001. godine.

6. Apelant navodi da mu je pobijanom presudom povrijeđeno pravo na imovinu. On zahtijeva da Ustavni sud Bosne i Hercegovine, sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, poništi rješenje Carinarnice Sarajevo od 21. studenoga 2000. godine, rješenje Federalnog ministarstva financija, broj 05-UP/II-05-1553/01 od 19. veljače 2001. godine, te presudu Vrhovnog suda Federacije od 10. svibnja 2001. godine.

7. Apelant traži da Ustavni sud odluči da mu se izvrši povrat iznosa naplaćenog na ime zasebne pristojbe za ocarinjenu robu u iznosu od 1.248,00 KM i tvrdi da je zakon bio pogrešno primijenjen jer su zasebne pristojbe bile nametnute na temelju odredbi koji nisu bile primjenjive za robu uvezenu u 1997. godini.

8. Apelant se žali i na povredu njegovog prava na nediskriminaciju, zajamčenog člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 14. Europske konvencije. U svezi toga apelant navodi da je doveden u nejednakopravan položaj, jer je nekim pravnim osobama iz Hercegovine vraćen novac koji im je bio oduzet po istom osnovu kao i njemu.

9. Na temelju članka 16. Poslovnika Suda, Ustavni je sud 9. siječnja 2002. godine tražio od Vrhovnog suda da dostavi odgovor na apelaciju, a 15. kolovoza 2001. godine zatraženo je i od Federalnog ministarstva financija da dostavi odgovor na apelaciju i spise dâ na uvid.

10. Vrhovni je sud Federacije, 1. listopada 2001. godine, dostavio odgovor u kojem navodi da ostaje u cijelosti kod razloga narečenih u presudi, te da smatra da tom presudom nisu povrijeđene odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, kao ni odredbe Europske konvencije.

11. Federalno je ministarstvo financija, 31. kolovoza 2001. godine, dostavilo odgovor na apelaciju u kojem u suštini navodi da se odgovori na apelaciju nalaze u pobijanoj presudi.

12. Prema članku 20. Poslovnika Suda, podnositelju su apelacije dostavljeni narečeni odgovori na apelaciju.

III. Dopustivost

13. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud Bosne i Hercegovine apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini. Pitanja koja proizilaze iz apelacije odnose se na povredu apelantovih prava zaštićenih Europskom konvencijom i njenim Protokolom broj 1, kao i čl. II/3. i 4. Ustava Bosne i Hercegovine. Prava i slobode, predviđeni Europskom konvencijom, su zaštićeni i Ustavom Bosne i Hercegovine.

14. Prema članku 11. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni sud može odlučivati po apelacijama samo ako su protiv presude koja se apelacijom pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

15. U ovom je predmetu pobijana presuda Vrhovnog suda broj U 232/01 protiv koje nema daljnjih redovitih pravnih lijekova. Postupak pred Ustavnim je sudom pokrenut 27. lipnja 2001. godine, dakle u predviđenom vremenskom roku. Apelacija je, s obzirom na narečeno, dopustiva.

V. Ustavni je sud odlučio

16. Ustavni sud u ovom predmetu ima zadaću ispitati krši li se, presudom Vrhovnog suda broj U-232/01 od 10. svibnja 2001. godine, u upravnoj stvari vraćanja uplaćenog iznosa na ime posebne pristojbe, apelantovo ustavno pravo zajamčeno člankom II/3. Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 1. Protokola broj 1 na Europsku konvenciju.

17. Članak 1. Protokola br. 1 na Europsku konvenciju glasi:

“Svako fizička ili pravna osoba ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Nitko ne može biti lišen svoje imovine, osim u javnom interesu i pod uvjetima previđenim zakonom o općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine sukladno općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni ”.

18. Ustavni sud ističe da je pravo na imovinu zajamčeno u Ustavu Bosne i Hercegovine, koji u članku II/2. predviđa da se prava i slobode zaštićeni Europskom konvencijom i njenim protokolima, izravno primjenjuju u Bosni i Hercegovini, a u članku II/3. posebno štiti pravo na imovinu.

19. Članak 1. Protokola br. 1 Europske konvencije sadržava tri principa. Prvi princip, koji se nalazi u prvoj rečenici prvog stavka, je opći princip o mirnom uživanju svoje imovine. Drugi princip govori o tome da se lišavanje imovine može desiti pod specijalnim uvjetima, koji su definirani u drugoj rečenici prvog stavka. Treći princip se tiče kontrole države nad korištenjem privatne imovine, što je dopušteno pod uvjetima koji su dati u drugom stavku. Država, između ostalog, ima pravo kontrolirati korištenje imovine sukladno općim interesima, donoseći zakone potrebite u tu svrhu ili kako bi se osiguralo plaćanje poreza i ostalih doprinosa ili kazni.

20. Ustavni sud ističe da se odluka o nametanju obveze apelantu temeljem posebitih pristojbi i odbijanje povrata naplaćenih pristojbi tiču prava apelantovog poduzeća na poštovanje njegove imovine. Međutim, stavak 2. članka 1. Protokola broj 1 predviđa iznimku za primjenu zakona za koje država smatra da osiguravaju naplatu poreza ili drugih doprinosa.

21. Ustavni sud ističe da nametanje obveze apelantu po temelju posebitih pristojbi ima pravni osnov u Carinskom zakonu ("Službene novine Federacije BiH", broj 2/95, 9/96, 18/96 i 25/97).

22. Točno je da se u predmetnom slučaju apelant žali na pogrešno tumačenje i primjenu Carinskog zakona. Glede ovoga, Ustavni sud ističe da je osnov za odbijanje apelantovog zahtjeva za povrat naplaćenih pristojbi bio taj što apelant nije podnio zahtjev za povrat u predviđenom vremenskom roku. Zadaća Ustavnog suda nije da ispituje jesu li upravni organi i Vrhovni sud pravilno tumačili zakon. Dostatno je istaknuti da je postojao pravni osnov za donošenje presude Vrhovnog suda i da Vrhovni sud nije tumačio i primijenio zakon na neopravdan i proizvoljan način.

23. Ustavni sud, dalje, ističe da se ne može smatrati da je članak 1. Protokola broj 1 Europske konvencije povrijeđen, kao ni članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine.

24. Članak 14. Europske konvencije, koji jamči zaštitu protiv diskriminacije, glasi:

"Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza s nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status."

25. Ustavni sud još jednom ističe da je apelantov zahtjev za povrat naplaćenih pristojbi odbijen jer nije bio ispoštovan vremenski rok za podnošenje zahtjeva. Apelant nije dostavio nikakav dokaz koji bi pokazao da je bio tretiran različito od ostalih poduzeća ili osoba koji su se nalazili u istoj situaciji. Iz ovoga proizilazi da apelant nije bio podvrgnut diskriminaciji iz članka 14. Europske konvencije ili članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

26. Prema tome, u ovom slučaju nisu povrijeđena apelantova ustavna prava.

27. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 3/02
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Osnov za odluku suda kojom se odbija apelantov zahtjev za povrat naplaćenih pristojbi je bio taj što apelant nije podnio zahtjev za povrat u zakonom predviđenom roku. Ustavni sud ističe da je postojao pravni osnov za donošenje presude Vrhovnog suda koji nije tumačio i primijenio zakon na neopravdan i proizvoljan način.

Apelant nije bio ni podvrgnut diskriminaciji jer nije dostavio nikakav dokaz koji bi pokazao da je bio tretiran različito od ostalih poduzeća i osoba koje su se nalazile u istoj situaciji.

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 60. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 10. i 11. svibnja 2002. godine, donio

ODLUKU

Odbija se apelacija Dž. A., iz Čelinca, protiv presude Osnovnog suda u Banjaluci broj Rs-188/93 od 2. studenoga 1998. godine, rješenja Osnovnog suda u Banjaluci broj Rs-188/93 od 31. ožujka 1999. godine, rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj Ž-109/99 od 14. prosinca 1999. godine i rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 od 25. prosinca 2000. godine.

Odluku objavit u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Apelacija

1. Apelantica Dž. A. je, preko punomoćnika I. S., odvjetnika iz Banjaluke, podnijela
2. srpnja 2001. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine protiv presude Osnovnog suda u Banjaluci broj Rs-188/93 od 2. studenoga 1998. godine, rješenja Osnovnog suda u Banjaluci broj Rs-188/93 od 31. ožujka 1999. godine, rješenja Okružnog suda u Banjaluci broj Ž-109/99 od 14. prosinca 1999. godine i rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 od 25. prosinca 2000. godine. Apelantica navodi da je bila uposlena u Poduzeću “Svila” i da joj je u mjesecu srpnju 1992. godine rečeno da više ne treba dolaziti na posao, odnosno da joj je, suglasno Odluci ratnog predsjedništva Općine Čelinac broj 01-800-65/92 od 7. srpnja 1992. godine o upućivanju djelatnika na čekanje, zabranjen pristup radnom mjestu. Kasnije je saznala da je dobila otkaz na temelju Odluke o upućivanju djelatnika na čekanje broj 01-

800-65/92 od 5. kolovoza 1992. godine, koju je donijela Skupština Općine Čelinac prema kojoj se obvezuju sve fizičke i pravne osobe, koja imaju sjedište na teritoriju općine Čelinac, da djelatnike muslimanske i hrvatske nacionalnosti upute na čekanje od 6. srpnja 1992. godine, na određeno vrijeme. Apelantica navodi da, u smislu narečene odluke, ona nije trebala dobiti otkaz jer je dugogodišnja djelatnica Poduzeća “Svila” i nikomu nije nanijela nikakvo zlo. Nakon toga, apelantica se ponovno obratila Poduzeću tražeći da se stavi izvan snage odluka o otkazu radnog odnosa. Međutim, njen zahtjev je odbijen odlukom Upravnog odbora Poduzeća. U toj je odluci narečeno da protiv ove odluke može pokrenuti spor pred Osnovnim sudom u Banjaluci, što je apelantica i učinila. Tužba je zavedena pod brojem Rs-188/93. U tužbi apelantica traži da se donese presuda o njenom povratu u radni odnos, kao i da sud obveže Poduzeće na naknadu štete zbog nezakonitog postupanja prema njoj.

2. Protiv presude Općinskog suda Rs-188/93 od 2. studenoga 1998. godine, kojom je odbijen tužbeni zahtjev, apelantica je uložila priziv Okružnom sudu u Banjaluci. Okružni je sud apelanticin priziv odbacio kao nepravodoban, zato što je podnesen nakon isteka roka od osam dana u kojem se mora podnijeti priziv. Vrhovni je sud Republike Srpske apelanticinu reviziju odbio, iznoseći da se u ovom slučaju radi o radnom sporu za koji je zakonom propisan rok od osam dana za podnošenje priziva, pa su, stoga, nižestupanjski sudovi pravilno postupili što su priziv kao nepravodoban odbacili.

3. Apelantica navodi da je Aneksom 4 članak II/4. Daytonskog sporazuma narečeno da će svim ljudima na teritoriju Bosne i Hercegovine biti omogućeno da budu nositelji prava i obveza bez diskriminacije na bilo kojim osnovama, uključujući rasu, spol, boju kože, jezik, vjeroispovijed, političke i druge stavove.

II. Postupak pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine

4. Apelacija je, sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda BiH, dostavljena Vrhovnom sudu Republike Srpske i Poduzeću “Svila”, kao sudionicima u postupku, radi davanja odgovora.

5. Vrhovni je sud, 4. veljače 2002. godine, dostavio odgovor u kojem iznosi da je apelacija neutemeljena. Naime, podnositelj apelacije ne pobija utvrđenje sudova, čije se odluke pobijaju apelacijom, da je njen izabrani punomoćnik I. S., odvjetnik, izjavio priziv protiv presude Osnovnog suda u Banjaluci broj Rs-188/93 od 3. veljače 1998. godine, poslije isteka roka od osam dana od dana dostave presude. Stoga nema mjesta pobijanju rješenja prvostupanjskog suda Rs-188/93 od 3. ožujka 1999. godine, kojim je sukladno odredbi iz članka 358. stavak 1. Zakona o parničnom postupku predsjednik vijeća odbacio apelanticin priziv protiv prvostupanjske presude Rs-188/93 od 2. studenoga 1998. godine, niti pobijanju drugostupanjskog rješenja Ž-109/99 od 14.

prosina 1999. godine, a niti pobijanju odluke revizijskog suda Rev.265/00 kojom je odbijena apelanticina revizija protiv drugostupanjskog rješenja.

6. Vrhovni sud smatra da je neutemeljen apelanticin prigovor da rok za izjavljivanje priziva iznosi 15 dana od dana dostave presude, a ne osam dana, kako je to sud naveo u uputi o pravu na izjavljivanje priziva. Ovaj sud smatra da se radi o radnom sporu, odnosno o parnici iz radnog odnosa i da rok, prema odredbama članka 437. Zakona o parničnom postupku, iznosi osam dana. Ostali navodi apelacije nisu odlučni za odluku jer se oni mogu uzeti u obzir samo pod uvjetom da je apelantica pravodobno uložila priziv protiv prvostupanjske presude, a nije zbog očevidnog propusta njenog odvjetnika.

7. Poduzeće "Svila" u svom odgovoru, dostavljenom 11. studenoga 2001. godine, ističe da je neutemeljena tvrdnja Dž. A. Da je rok za priziv 15 dana zbog toga što se radi o zahtjevu za naknadom štete, pošto je ovaj zahtjev akcesoran u odnosu na zahtjev za vraćanje na posao, te je rok za priziv osam dana. Posebice ističe da apelantica od 1993. godine ne živi u Čelincu, te je njeno vraćanje na posao bilo i nemoguće, a kao raseljena je osoba mogla podnijeti zahtjev za ostvarivanjem otpremnine ministarstvu mjerodavnom za poslove rada, u smislu članka 152. Zakona o radu ("Sl. glasnik RS", broj 38/00).

Iz narečenih je razloga predloženo da se apelacija odbije kao neutemeljena.

III. Činjenično stanje

8. Činjenice se predmeta, koje proizilaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predočenih Sudu, mogu sumirati na sljedeći način.

9. Apelantica je bila uposlena u Poduzeću industrije svilenih tkanina "Svila" u Čelincu. Prema zapisniku sa ročišta, održanog 23. travnja 1996. godine u Osnovnom sudu u Banjaluci, u predmetu broj Rs-188/93 apelantica je izjavila da joj je u srpnju 1992. godine bilo zabranjeno dolaziti na posao. Bezbroj se puta obraćala Poduzeću radi reguliranja svog radno-pravnog statusa, a tek u travnju 1993. godine rečeno joj je da podnese zahtjev za ponovno zasnivanje radnog odnosa. Tako je i postupila 27. travnja 1993. godine, tražeći da se stavi izvan snage odluka o prestanku njenog radnog odnosa. Obaviještena je da je njen zahtjev odbijen odlukom Upravnog odbora Poduzeća broj 57/93 od 3. svibnja 1993. godine.

10. Protiv ove je odluke apelantica pokrenula spor pred Osnovnim sudom u Banjaluci. Spis se vodi pod brojem Rs-188/93.

11. Tužbenim je zahtjevom apelantica 12. svibnja 1993. godine tražila da se poništi kao nezakonita odluka tuženog Poduzeća broj 57/93 od 3. svibnja 1993. godine i da se tuženom naloži da u roku od sedam dana po pravomoćnosti presude vrati tužiteljicu

(apelanticu) u radni odnos, da joj naknadi sve plaće počev od 1. srpnja 1992. godine sa kamatom, te naknadi troškove postupka.

12. Nakon provedene rasprave, Osnovni je sud u Banjaluci, 2. studenoga 1998. godine, donio presudu broj Rs-188/93 kojom se odbija tužbeni zahtjev tužiteljice. U presudi je data i pouka o pravnom lijeku, tj. da je protiv ove presude dopušten priziv u roku od osam dana od dana prijema presude, Okružnom sudu u Banjaluci, putem ovog suda.

13. Protiv ove je presude apelantica uložila priziv Okružnom sudu u Banjaluci. Osnovni je sud u Banjaluci, rješenjem broj Rs-188/93 od 31. ožujka 1999. godine, odbacio priziv kao nepravodoban.

14. Protiv presude je apelantica uložila priziv Okružnom sudu u Banjaluci koji je, 14. prosinca 1999. godine, donio rješenje broj Ž-109/99 kojim se priziv odbija kao neutemeljen i potvrđuje rješenje Osnovnog suda u Banjaluci broj Rs-188/93 od 31. ožujka 1999. godine. U rješenju ovog suda navodi se da je predmet spora u parnici bio zahtjev tužiteljice (apelantice) da je tuženi vrati na njeno ranije radno mjesto, te zahtjev da joj tuženi naknadi štetu zato što određeno vrijeme nije radila. Oba ova zahtjeva, po mišljenju ovog suda, posljedica su prestanka tužiteljicinog radnog odnosa i oba su, po svojoj prirodi, radni spor. Rok za priziv, u ovoj vrsti spora, iznosi osam dana, pa je, stoga, valjalo priziv kao neutemeljen odbiti, a prvostupanjsko rješenje potvrditi.

15. Tužiteljica je revizijom, izjavljenom Vrhovnom sudu Republike Srpske, pobijala drugostupanjsko rješenje zbog bitne povrede odredbi parničnog postupka, sa prijedlogom da se oba nižestupanjska rješenja ukinu i predmet vrati prvostupanjskom sudu da provede postupak po prizivu tužiteljice protiv prvostupanjske presude Rs-188/93 od 2. studenoga 1998. godine.

16. Vrhovni je sud Republike Srpske, rješenjem broj Rev.265/00 od 25. prosinca 2000. godine, odbio reviziju kao neutemeljenu, navodeći da spor po ovakvom zahtjevu ima karakter radnog spora u smislu odredbe članka 57. stavak 1. Zakona o radnim odnosima ("Sl. glasnik RS", broj 25/99 do 10/98), te da je Zakonom o parničnom postupku (članak 437.) propisano da u parnici iz radnih odnosa rok za podnošenje priziva iznosi osam dana. Kako je tužiteljica, preko svog punomoćnika, priziv protiv presude Rs-188/93 od 2. studenoga 1998. godine izjavila poslije isteka roka od osam dana od dana dostave presude, nižestupanjski sudovi su pravilno postupili što su je odbacili.

IV. Dopustivost

17. Prema sadržaju apelacije, informacijama i dokumentima iz sudskih spisa dâ se zaključiti da je postupak zaštite svojih prava apelantica započela 1993. godine podnošenjem zahtjeva za vraćanje na posao u Poduzeće "Svila". Sudski je postupak o

predmetu spora apelantica pokrenula 12. svibnja 1993. godine tužbom Osnovnom sudu u Banjaluci. Sudski je postupak trajao sve do 25. prosinca 2000. godine, kada je okončan rješenjem Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 donesenim u postupku revizije povodom apelanticinog zahtjeva.

18. Prema članku VI/3. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud BiH ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

19. U članku 12. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda je utvrđeno da Sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući po zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

20. Apelantica je pobijano rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske primila 19. lipnja 2001. godine. Ustavni je sud njenu apelaciju primio 2. srpnja 2001. godine. Time je apelantica iskoristila sve raspoložive pravne lijekove, u smislu članka 11. stavak 3. Poslovnika Suda.

21. Ustavni sud, stoga, smatra apelaciju dopustivom.

22. Prije razmatranja merituma predmeta Sud mora odlučiti hoće li prihvatiti apelaciju uzimajući u obzir kriterije sadržane u članku XII Ustava Bosne i Hercegovine.

23. Prema članku XII Ustava Bosne i Hercegovine, Ustav stupa na snagu nakon potpisivanja Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini kao ustavni akt, kojim se amandmansi mijenja i nadređuje Ustav Bosne i Hercegovine. Opcije okvirni sporazum potpisan 14. prosinca 1995. godine, pa prema tome proizilazi da je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na snagu istog dana. Stoga se postavlja pitanje je li Sud i do koje mjere mjerodavan *ratione temporis* razmatrati predmet ako se ima u vidu da je apelantica otpuštena s posla 1992. godine, dakle prije stupanja na snagu Općeg okvirnog sporazuma, odnosno Ustava Bosne i Hercegovine.

24. Ustavni sud, prema narečenim odredbama, ne može razmatrati slučajeve koji su se desili prije stupanja na snagu Ustava BiH.

Prema tome, Sud ne može razmatrati apelantino otpuštanje s posla apelantice jer se desilo prije stupanja na snagu Ustava, pa je stoga izvan nadležnosti Suda *ratione temporis*.

25. Postupak podnositelja apelacije je u tijeku od 1993. godine. Period koji Sud može uzeti u razmatranje počinje teći od 14. prosinca 1995. godine, dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, tj. Sud je mjerodavan ispitivati predmet ukoliko se odnosi na vođenje postupka apelanta koji je nastavljen nakon 14. prosinca 1995. godine.

V. Ustavni je sud odlučio

26. Na temelju članka 26. Poslovnika Suda, kod odlučivanja Sud ispituje samo one povrede koje su iznesene u zahtjevu.

27. Apelantica tvrdi da su pobijanim odlukama povrijeđena njena prava zajamčena u članku II/4. Ustava Bosne i Hercegovine koji glasi:

“4. Nediskriminacija

Uživanje prava i sloboda, predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovom Ustavu, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status. ”

Odredba o zabrani diskriminacije sadržana je u članku 14. Europske konvencije koja glasi:

“Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status. ”

28. Prema pravnoj praksi Europskog suda za ljudska prava diskriminacija postoji ako se osoba ili skupina osoba u analognoj situaciji različito tretiraju a ne postoji neko objektivno i razumno opravdanje za različit tretman (odluka Europskog suda za ljudska prava *Belgijski jezični slučaj*, od 23. srpnja 1968. godine, serija A broj 6).

29. Podnositelj apelacije ne daje nikakav razlog na temelju kojeg se može zaključiti da je apelantica tretirana drukčije od ostalih osoba u istoj situaciji. To, također, ne proizilazi iz dokumenata spisa u ovom predmetu, koji se odnose na relevantan period razmatranja Ustavnog suda.

VI. Zaključak

30. Ustavni Sud zaključuje da su tvrdnje da je povrijeđena zabrana diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno članka 14. Europske konvencije, očividno neobrazložene, pa je na temelju iznesenog odlučeno kao u dispozitivu.

31. Prema članku VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Ovu je odluku Ustavni sud donio većinom glasova (šest naprema jedan) u sastavu: predsjednik Suda prof dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 4/02
10. svibnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Period koji Sud može uzeti u razmatranje počinje teći od 14. prosinca 1995. godine, dana stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine, tj. Sud je nadležan ispitivati predmet ukoliko se odnosi na vođenje postupka apelanta koji je nastavljen nakon 14. prosinca 1995. godine.

Podnositelj apelacije ne daje nikakav razlog na temelju kojeg se može zaključiti da je tretiran drukčije od ostalih osoba u istoj situaciji. To ne proizilazi ni iz ostalih dokumenata spisa u ovom predmetu.

**RJEŠENJA
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2002. GODINA**

(HRVATSKI JEZIK)

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 54. i 55. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, na sjednici održanoj 5. i 6. travnja 2002. godine, donio

RJEŠENJE

Odbacuje se apelacija Z. M., iz Laktaša, protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske, broj Pvl-40/00 od 30. listopada 2000. godine i rješenja Okružnog suda u Banjaluci, broj Pž-444/98 od 16. svibnja 2000. godine.

Rješenje objaviti u “Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, “Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine” i “Službenom glasniku Republike Srpske”.

Obrazloženje

I. Uvod

1. Z. M., iz Laktaša, podnijela je 30. studenoga 2000. godine apelaciju protiv rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud RS) broj Pvl-40/00 od 30. listopada 2000. godine i rješenja Okružnog suda u Banjaluci, broj Pž-444/98 od 16. svibnja 2000. godine. Apelantica traži od Ustavnog suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud BiH) da ocijeni ustavnost ovih rješenja prema članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav BiH), te da rješenja ukine.

II. Činjenično stanje

2. Rješenjem Republičke uprave javnih prihoda - Područna jedinica Laktaši, broj 014/45-01/010-413-76/98 od 17. ožujka 1998. godine, koje je potvrđeno rješenjem Okružnog suda u Banjaluci, broj Pž-444/98 od 16. svibnja 2000. godine, apelantica je proglašena krivom za prekršaj iz članka 8. Zakona o privremenom utvrđivanju plaćanja

poreza od gospodarske i profesionalne djelatnosti i kažnjena jedinstvenom novčanom kaznom u iznosu od 16.196,00 dinara, uz obvezu plaćanja troškova prekršajnog postupka.

3. Apelantica je podnijela tužbu Vrhovnom sudu RS, koju je taj sud uzeo u razmatranje kao zahtjev za sudsku zaštitu. Apelantica je tražila od Vrhovnog suda da se prvostupanjsko rješenje ukine, odnosno drugostupanjsko rješenje oglasi ništavim i postupak vrati na ponovno odlučivanje pred prvostupanjskim organom. Vrhovni je sud RS, rješenjem broj Pvl-40/00 od 30. listopada 2000. godine, odbacio ovaj zahtjev kao nedopušten, pozivajući se na odredbe čl. 353. i 256-a Zakona o prekršajima.

III. Apelacija

4. Apelantica se žali da je rješenjima Vrhovnog suda RS i Okružnog suda u Banjaluci povrijeđeno njeno ustavno pravo na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije o ljudskim pravima i temeljnim slobodama (u daljnjem tekstu: Konvencija), te pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 Konvencije (članak II/3.(e) i (k) Ustava BiH).

5. Apelantica, dalje, tvrdi da se Vrhovni sud RS u svojoj odluci pozvao na odredbu članka 353. Zakona o prekršajima koja uopće ne postoji. Osim toga, apelantica tvrdi da je prvostupanjsko rješenje o kažnjavanju potpisala nelegitimna osoba, S. V, koja nema položen ispit za suce za prekršaje. Apelantica, također, tvrdi da Sud nije razmatrao njene prizivne navode.

IV. Postupak pred Ustavnim sudom

6. Ustavni je sud BiH 30. studenoga 2000. godine primio apelaciju Z. M., iz Laktaša, protiv rješenja Vrhovnog suda RS, broj Pvl-40/00 od 30. listopada 2000. godine i rješenja Okružnog suda u Banjaluci, broj Pž-444/98 od 16. svibnja 2000. godine.

7. Sukladno članku 16. Poslovnika Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Ustavni je sud 3. travnja 2001. godine dostavio dopis apelantici sa zahtjevom da precizira apelaciju sukladno članku 14. stavak 2. Poslovnika Ustavnog suda.

8. Ustavni sud BiH do danas nije primio apelanticin odgovor.

V. Dopustivost

9. Ustavni sud BiH, prema članku VI/3.(b) Ustava BiH, je apelacijski mjerodavan u pitanjima koja su sadržana u Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

10. Prema članku 11. stavak 3. Poslovnika Suda, Ustavni sud može odlučivati po apelacijama samo ako su protiv presude koja se njome pobija iscrpljeni svi pravni lijekovi mogući prema zakonima entiteta i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem pravnom lijeku koji je koristio.

11. Pravilo o iscrpljivanju pravnih lijekova zahtijeva da se iscrpe samo oni pravni lijekovi koji su efektivni, a rok od 60 dana za podnošenje apelacije Ustavnom sudu se računa od dana kada je apelant primio konačnu odluku o zadnjem efektivnom pravnom lijeku. Međutim, kada je pravni lijek nedopustiv jer formalni uvjeti za ulaganje pravnog lijeka nisu ispoštovani, ovakav pravni lijek se ne može smatrati efektivnim i odluka kojom je odbačen se ne može uzeti za polaznu točku roka od 60 dana.

12. Članak 253. stavak 1. Zakona o prekršajima Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske," broj 12/94) glasi:

"Zahtev za sudsku zaštitu može se izjaviti protiv rešenja donesenog u drugom stepenu kada je izrečena:

- kazna zatvora,
- zaštitna mera zabrane vršenja samostalne delatnosti,
- zaštitna mera zabrane upravljanja motornim vozilom vozaču motornog vozila po zanimanju,
- zaštitna mera oduzimanja predmeta, ako vrednost oduzetnog predmeta iznosi preko 2.000 dinara. "

13. Apelantica je uložila tužbu Vrhovnom sudu RS protiv rješenja Okružnog suda u Banjaluci od 16. svibnja 2000. godine. Vrhovni sud RS je ovu tužbu razmatrao kao zahtjev za sudsku zaštitu, jer je u konkretnom slučaju ovo za apelanticu jedini mogući izvanredni pravni lijek. Međutim, Vrhovni sud RS je rješenjem broj Pvl-40/00 od 30. listopada 2000. godine odbacio zahtjev kao nedopustiv, jer apelantica nije ispunila ni jedan od alternativnih uvjeta iz članka 253. Zakona o prekršajima.

14. Slijedi da se početak isteka vremenskog roka od 60 dana, predviđenog člankom 11. stavak 3. Poslovnika Ustavnog suda ne računa od nadnevka rješenja Vrhovnog suda, nego od 16. svibnja 2000. godine, nadnevka kada je doneseno rješenje Okružnog suda broj Pž-444/98. Nadalje, apelantica je ovo rješenje primila najkasnije 29. svibnja 2000. godine, kada je protiv njega i podnijela tužbu Vrhovnom sudu RS. Ustavni je sud primio njenu apelaciju 30. studenoga 2000. godine, što znači da je proteklo više od 60 dana od dana kada je primila rješenje Okružnog suda. Slijedi da apelantica nije podnijela apelaciju u predviđenom roku od 60 dana.

15. Činjenica da je Vrhovni sud RS omaškom u svom rješenju broj Pvl-40/00 naveo nepostojeći članak 353. umjesto članka 253. Zakona o prekršajima, ne utječe na samu dopustivost pravnog lijeka jer apelantica nije ispunila niti jedan uvjet za ulaganje zahtjeva za sudsku zaštitu.

16. Iz ovih razloga, Ustavni je sud BiH odlučio kao u dispozitivu.

17. Na temelju članka VI/4. Ustava BiH, odluke Ustavnog suda BiH su konačne i obvezujuće.

Ovo je rješenje Ustavni sud BiH donio jednoglasno, u sastavu: predsjednik Suda prof. dr. Snežana Savić i suci dr. Hans Danelius, prof. dr. Louis Favoreu, prof. dr. Joseph Marko, doc. dr. Zvonko Miljko, Azra Omeragić, prof. dr. Vitomir Popović i Mirko Zovko.

U 16/01
5. travnja 2002.
Sarajevo

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Prof. dr. Snežana Savić

Apelacija je odbačena kao nepravodobna jer je podnesena nakon protoka više od 60 dana od dana prijama drugostupanjskog, tj. konačnog rješenja.

LISTA SLUČAJEVA*

1. “Alis-komerc” djl, iz Sarajeva, **V.**, Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U-232/01 od 10. maja 2001. godine.
Odluka broj: U 3/02 od 10. 5. 2002.
strana: B **287**; H **433**; S **143**;
2. Bičakčić Edhem iz Sarajeva, **V.** Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine, Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001. godine, Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-517/01 od 2. novembra 2001. godine, Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-232/01 od 19. septembra 2001. godine, Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01 od 6. novembra 2001. godine i Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01 od 9. oktobra 2001. godine.
Odluka broj: U 59/01 od 10. 5. 2002.
strana: B **251**; H **397**; S **107**;
3. Čović Dragan iz Mostara, **V.** Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01, od 2. novembra 2001. godine, Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01, od 19. septembra 2001. godine, Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Kv-567/01 od 6. novembra 2001. godine i Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01, od 9. oktobra 2001. godine.
Odluka broj: U 61/01 od 10. 5. 2002.
strana: B **275**; H **421**; S **131**;

* NAPOMENA: B - bosanski jezik; H - hrvatski jezik; S - srpski jezik.

4. D. N., iz Banje Luke, **V.** Presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-961/99 od 9. maja 2000. godine.
Odluka broj: U 4/02 od 10. 5. 2002.
strana: B 293; H 439; S 149;
5. Dž. A., iz Čelinca, **V.** Presude Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 2. novembra 1998. godine, Rješenja Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 31. marta 1999. godine, Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj Ž-109/99 od 14. decembra 1999. godine i Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 od 25. decembra 2000. godine
Odluka broj: U 11/01 od 25. 2. 2002
strana: B 179; H 317; S 25;
6. E. R. V. Presude Kantonalnog suda u Bihaću, broj Gž-796/00 od 5. aprila 2001. godine i Presude Općinskog suda u Sanskom Mostu, broj Mal-22/2000 od 21. juna 2000. godine.
Odluka broj: U 62/01 od 5. 4. 2002.
strana: B 213; H 357; S 67;
7. Garib Sulejman iz Sarajeva, **V.** Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001. godine, Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001. godine, Rješenja Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-487/01 od 20. septembra 2001. godine, Rješenja istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki- 209/01 od 13. augusta 2001. godine.
Odluka broj: U 60/01 od 10. 5. 2002.
strana: B 265;H 411; S 121;
8. Kantonalno tužilaštvo Sarajevo **V.** Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kvlz.73/01 od 26. septembra 2001. godine.
Odluka broj: U 51/01 od 25. 2. 2002
strana: B 193;H 337; S 45;
9. K. H., iz Sarajeva, **V.** Presude Općinskog suda I Sarajevo, broj P:678/98 od 1. februara 1999. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-583/99 od 30. novembra 1999. godine.
Odluka broj: U 18/00 od 10. 5. 2002.
strana: B 227; H 371; S 81;

10. M. Đ., iz Gradiške, V. Presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj Kž-99/01 od 21. maja 2001. godine
Odluka broj: U 6/02 od 5. 4. 2002.
strana: B 221; H 365; S 75;
11. M. H., iz Tuzle, V. Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev.45/01 od 19. marta 2001. godine
Odluka broj: U 39/01 od 5. 4. 2002.
strana: B 205; H 349; S 57;
12. M. K., iz Ljubače, općina Tuzla V. Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Rev.51/00, od 8. juna 2000. godine
Odluka broj: U 11/01 od 25. 2. 2002.
strana: B 173; H 317; S 25;
13. M. P. V. Rješenja Okružnog suda Trebinje br. Kž-17/2000 od 24. februara 2000. godine.
Odluka broj: U 34/00 od 25. 2. 2002.
strana: B 169; H 313; S 21;
14. Privatno preduzeće Energoinženjering iz Banje Luke V. Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.31/99 od 27. decembra 1999. godine.
Odluka broj: U 27/00 od 5. 4. 2002
strana: B 199; H 343; S 51;
15. R. D., A. T., Z. K. i I. M. iz Banje Luke V. Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rev. 109/99 od 29. septembra 1999. godine.
Odluka broj: U 6/00 od 25. 2. 2002.
strana: B 165; H 309; S 17;
16. R. M. iz Sarajeva V. Rješenja Kahtonalnog suda u Gorazdu broj Gž-22/01 od 21. februara 2001. godine.
Odluka broj U 30/01 od 10. 5. 2002.
strana: B 239; H 305; S 95;
17. S. Đ., iz Teslića, V. Presude Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-411/00 od 6. februara 2001. godine
Odluka broj U 12/01 od 25. 2. 2002.
strana: B 187; H 323; S 31;

18. S. K., iz Sanskog Mosta, V. Rješenja Kantonalnog suda u Bihaću, broj GŽ-624/2000 od 13. decembra 2000. godine.
Odluka broj: U 35/01 od 10. 5. 2002.
strana: B **245**; H **391**; S **101**;
19. Z. M., iz Laktaša V. Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske, broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000. godine i Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci, broj PŽ-444/98 od 16. maja 2000. godine
Odluka broj: U 16/01 od 5. 4. 2002
strana: B **303**; H **449**; S **159**;

PREDMETNI REGISTAR*

Predmet br. P 4379/96. kod Osnovnog suda u Banjoj Luci

strana: B 165; H 309; S 17;

Presuda Općinskog suda u Sanskom Mostu, broj Mal-22/2000 od 21. juna 2000.

strana: B 213; H 357; S 67;

Presuda Općinskog suda I Sarajeva, broj P:678/98 od 1. februara 1999.

strana: B 227; H 371; S 81;

Presuda Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 2. novembra 1998.

strana: B 293; H 439; S 149;

Presuda Kantonalnog suda u Bihaću, broj Gž-796/00 od 5. aprila 2001.

strana: B 213; H 357; S 67;

Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Gž-583/99 od 30. novembra 1999.

strana: B 227; H 371; S 81;

Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj Rev.51/00, od 8. juna 2000.

strana: B 173; H 317; S 25;

Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev.45/01 od 19. marta 2001.

strana: B 205; H 349; S 57;

Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, broj U-232/01 od 10. maja 2001.

strana: B 287; H 433; S 143;

* NAPOMENA: B - bosanski jezik; H - hrvatski jezik; S - srpski jezik.

Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kvlz.73/01 od 26. septembra 2001.

strana: B 193; H 337; S 45;

Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.31/99 od 27. decembra 1999.

strana: B 199; H 343; S 51;

Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-961/99 od 9. maja 2000.

strana: B 179; H 317; S 25;

Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, broj U-411/00 od 6. februara 2001.

strana: B 187; H 323; S 31;

Presuda Vrhovnog suda Republike Srpske, broj Kž-99/01 od 21. maja 2001.

strana: B 221; H 365; S 75;

Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-125/01 od 13. augusta 2001.

strana: B 251; 265; H 397; 411; S 107; 121;

Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki- 209/01 od 13. augusta 2001.

strana: B 265; H 411; S 121;

Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu broj Ki-232/01, od 19. septembra 2001. godine,

strana: B 275; H 421; S 131;

Rješenje istražnog sudije Kantonalnog suda u Sarajevu, broj Ki-247/01 od 9. oktobra 2001.

strana: B 251; 265; 275; H 397; 411; 421; S 107; 121; 131;

Rješenje Kantonalnog suda u Goraždu broj Gž-22/01 od 21. februara 2001.

strana: B 221; H 365; S 75;

Rješenje Okružnog suda u Banjoj Luci br. GŽ.-949/97 od 17. marta 1998.

strana: B 165; H 309; S 17;

Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj Ž-109/99 od 14. decembra 1999.

strana: B 293; H 439; S 149;

Rješenje Osnovnog suda u Banjoj Luci br. P 4379/96 od 25. juna 1997.

strana: B 165; H 309; S 17;

Rješenje Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Rs-188/93 od 31. marta 1999.

strana: B 293; H 439; S 149;

Rješenje Okružnog suda u Banjoj Luci, broj Pž-444/98 od 16. maja 2000.

strana: B 303; H 449; S 159;

Rješenje Okružnog suda Trebinje br. Kž-17/2000 od 24. februara 2000.

strana: B 169; H 313; S 21;

Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-462/01 od 12. septembra 2001.

strana: B 251; 265; H 397; 411; S 107; 121;

Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu, broj KV-487/01 od 20. septembra 2001.

strana: B 265; H 411; S 121;

Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj Kv-517/01, od 2. novembra 2001.

strana: B 275; H 421; S 131;

Rješenje Vijeća Kantonalnog suda u Sarajevu broj KV-567/01 od 6. novembra 2001.

strana: B 251; 275; H 397; 421; S 107; 131;

Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske br. Rev. 109/99 od 29. septembra 1999.

strana: B 165; H 309; S 17;

Rješenja Vrhovnog suda Republike Srpske, broj Pvl-40/00 od 30. oktobra 2000.

strana: B 303; H 449; S 159;

Rješenje Vrhovnog suda Republike Srpske broj Rev.265/00 od 25. decembra 2000.

strana: B 293; H 439; S 149;